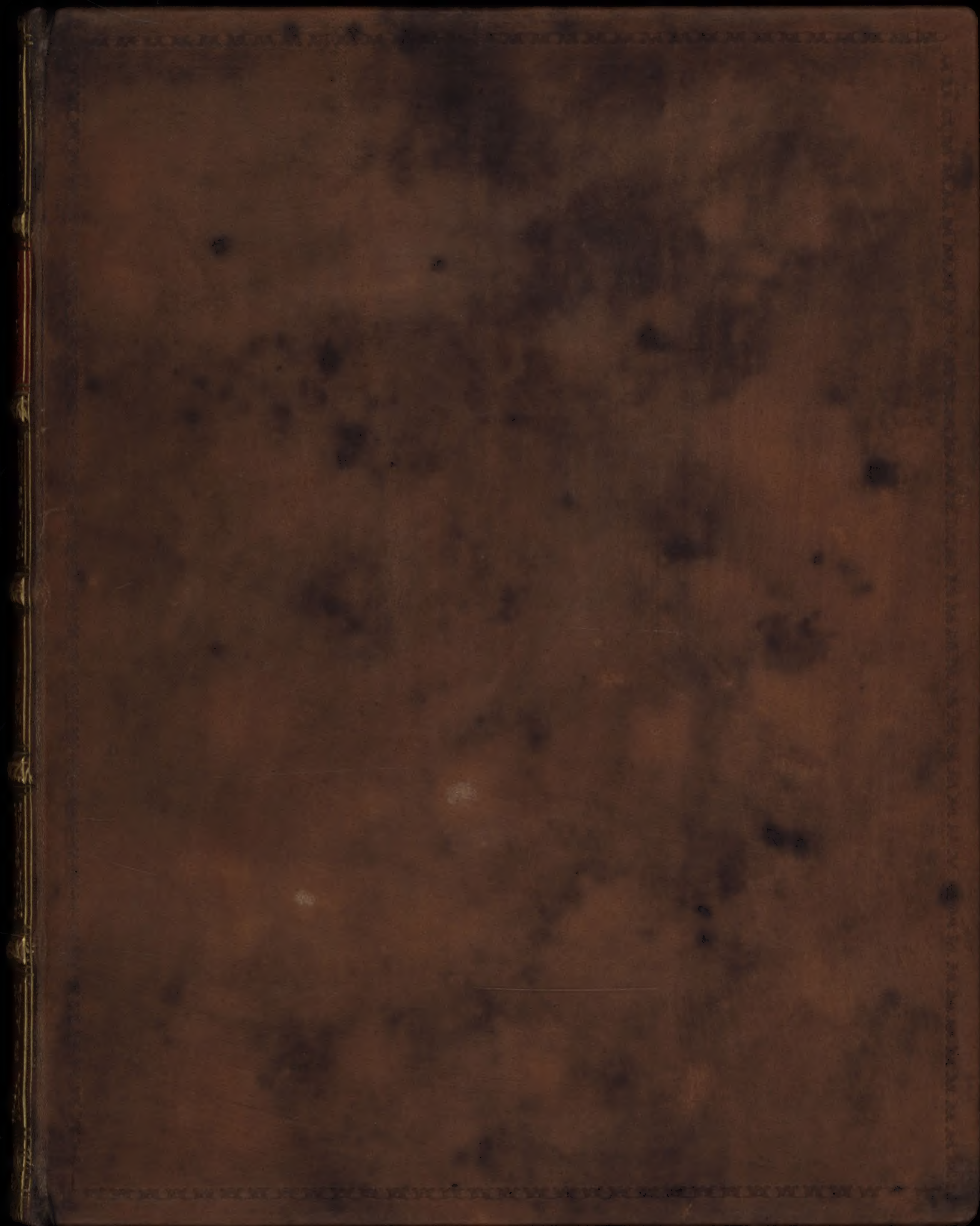
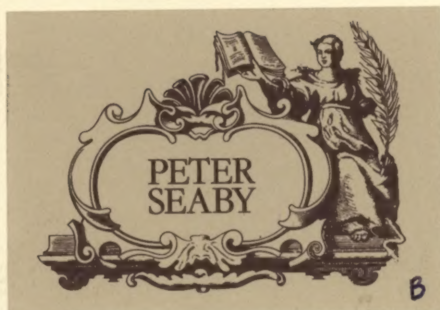

PETER
SEABY
B

NVMISMATA
IMPERATORIA
A IVLIO AD POSTVMVM
PER
I. VAILLANT.
A. Shoonebeck
deli et fec

NUMISMATA
IMPERATORUM ROMANORUM
PRÆSTANTIORA
A JULIO CÆSARE
AD
TYRANNOS USQUE.

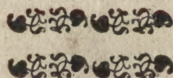
Per JOANNEM VAILLANT Bellovacum, Doct. Med. & Seren. Ducis Cenomanensium Antiquarium.

TOMUS SECUNDUS.

DE AUREIS ET ARGENTEIS.

Editio tertia plurimis rarissimis Regum & Urbium nummis ut & maximis & quinariis auctior.

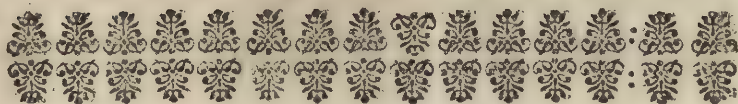
CUI ACCESSERE
EORUM OMNIUM INTERPRETATIONES.

LUTETIÆ PARISIORUM.
Apud JOANNEM JOMBERT.

M. DC. XCIV.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

LECTORI.

JAm ſubjiciebatur prælo de nummis æreis tomus prior, cum ſenſimus amice provocari nos, ut majus aliquid auderemus. Prodiit ſcilicet Latine Caroli Patini Introductio ad Hiſtoriam Numiſmatum, ubi nos non ſolum honorifice appellari vidimus, eos inter qui nummos Antiquos ſcriptis illuſtrarunt; verum etiam invitari, ut quorum indicem tradidiſſemus, eorum etiam interpretationem adderemus, alioqui Doctorum virorum votis numquam plene ſatisfactum iri. Inde nobis primum injecta mens tentandi quid hac parte poſſemus, in eruditorum gratiam. Mox igitur aggreſſus ſum explicare Auguſti Numiſmata, futurum veluti ſpecimen longioris in aliorum Cæſarum nummos operæ, ac laboris. Paulatim, ut fit, crevit & amicis aviditas ſciendi, & nobis ſcribendi animus. Inſtare illi ut pergerem paro lucem addere ut tamque præclaris Hiſtoriæ Romanæ monumentis: Ego quamvis ſciebam quam periculoſæ plenum

opus aleæ ſuſciperem ; cedere tamen non invitus eorum precibus, & quæ largo uſu mihi pepereram, liberaliter cum aliis communicare.

Habes igitur, Lector, hac in ſecunda Editione Argenteorum & Aureorum nummorum ſeriem ad Tyrannos uſque, tum numero, tum interpretatione inſignem, eam enim locupletare ſtuduimus Græcis illis nummis qui ad Imperatores pertinent, quique exterorum Principum vultus, aut Urbium Typos referunt, unde magnum operi ornamentum accedit. Habes præterea nummos Argenteos maximi moduli; eoſque pariter quos quinarios dicimus, qui ſunt in minimo modulo maximæ Elegantiæ. Nam cum ex neutris perfecta ſeries Componi poſſit, nihil melius fieri poterat, quam ut ad illuſtrandam Argenteam ſeriem adhiberentur. Nemo enim hactenus præter ſereniſſimum Cenomanenſium Ducem aggreſſus eſt, minimos quos diximus nummos ad ſeriem revocare.

Erant ex amicis non pauci in ea ſententia, ut Aureorum nummorum ſeriem ab Argenteis ſepararem, paruiſſem ſane non invitus, ſi abſolutam eam ab omni parte repræſentare potuiſſem. Sed cum id & ſpem Principum, & rei nummariæ ſtudioſorum facultates longe ſuperet, viſum

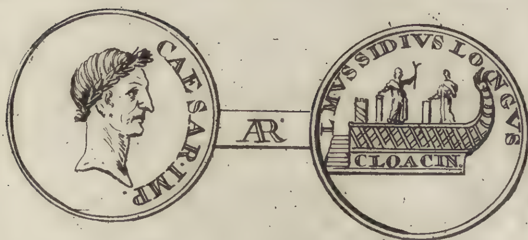
eſt commodius utramque ſeriem conjungere. Nam præter LUDOVICUM MAGNUM, nemo unquam tot aureos nummos, non dico colligere, ſed ne videre quidem potuit.

Eſſet quidem longe facilius Argenteorum nummorum continuam ſeriem texere, cum ex iis à Cæſare, ad Tyrannos uſque nullus omnino deſit. Quare non mirum ſi inter eruditos plures reperiantur qui id moliti ſunt ſucceſſu non infelici. Teſtis poſt Regem, Regiorum libellorum magiſter, & apud Cadomenſes rei judiciariæ Præfectus *D. Foucault*. Teſtis hîc Pariſiis Clariſſimus *Comes de Vaux*. In Italia vero poſt Magnum Etruriæ Ducem, tum Venetiis *Antonius Capellus* ſenator nobiliſſimus: tum Bononiæ illuſtriſſimus *Da Via* nunc Innocentii XII. Pont. Max. Coloniæ Nuntius.

Bonum erit ex iis quæ hactenus dicta ſunt intelligere, cur tertius Tomus qui ad Heraclium uſque ſeriem nummorum producturus eſt, ex omni metallo Nummos repræſentet, hoc eſt Aureos, Argenteos, & Æreos, ſcilicet perfectam voluimus & abſolutam exhibere ſeriem. At illam neque ex ullo ſeparatim metallo confici poſſe ſciebamus; & ex tribus ſimul collectis nullo negotio comparari, habebamus pro certo. Imò

vero quod jucundius eſt, ex Æreis nummis eos tantum adhibemus qui ſunt minimi moduli, adeoque ejuſdem pene magnitudinis cum Aureis atque Argenteis, ut iiſdem loculis contineri ſine difficultate poſſint. Quod quam gratum ſit rei nummariæ ſtudioſis facile intelliget, quiſquis cogitabit continua ſerie nec interrupta omnes omnium Principum ac Tyrannorum vultus poſſe repræſentari. Fruere igitur noſtro labore, LECTOR, teque benevolum, ſi probas; ſin minus, æquum ſaltem, & non infenſum exhibe. Nam & in magnis tentaſſe ſat eſt: Et qui placuiſſe ſperat omnibus, parum ſapit. Vale.

JULII Cæsaris nummi ex argento rari sunt, ex auro inter præstantissimos collocantur.

CAESAR IMP. *Caput Julii laureatum.*

L. AEMILIVS BVCA. *Figura muliebris seminuda, stans dextra victoriolam, sinistra hastam gerit.*

Senatus propter victoriam de Pompeio relatam Julio Cæsari inter alios honores decrevit ut *Imperatoris* nomen, non antiqua tantum pro consuetudine gereret; sed eo modo, quo postea, ii qui summum imperium obtinuerunt, tanquam ipsi proprium. Mulier seminuda Venus est, ex qua originem se trahere gloriabatur.

Hic nummus argenteus, si caput attendas pro raro habetur, si partem aversam, obvius est.

L. AEMILIVS BVCA IIII. VIR. *Orbis, securis, manus junctæ, caduceus, & fasces.*

Æmilius Buca IIII vir fuit ex numero minorum magistratuum quos Jul. Cæsar auxit, & Augustus ad Triumviros postea, ut primum erant, reduxit. Orbis, imperium Cæsari delatum significat: cætera, quæ in eo optanda sunt, per securim, religionis cultus: per manus, concordia: per caduceum, pax: per fasces, justitia.

Hic nummus argenteus inter rariores censetur.

M. ANTON. IMP. *Caput M. Antonii, pone quod lituus.*
M. Antonio Triumviro cusus est hic nummus in memoriam quod ille Julii Cæsaris partium fuisset studiosus: ideo inter secundos heredes ab eo testamento ascriptus est. Lituus pone ejus caput, quod ille esset Augur; lituus autem Augurum symbolum est.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro eximiæ raritatis & elegantiæ est.

L. BVCA. *Venus victrix stans dextra victoriolam, sinistra hastam gerit.*
Lucius ille Buca Æmiliæ gentis erat, & ut IIII. vir Venerem exhibuit, ex qua Julius Cæsar originem se trahere ab Julo Æneæ filio prædicabat sed illa Victrix est, ut victoria, quam manu gerit, designat.

Hic nummus ex argento inter rariores collocatur.

L. BVCA. *Figura muliebris sedens, dextra victoriolam, læva hastam transversam.*
Sedentem Victricem Venerem repræsentat Æmilius Buca, post omnes Julii Cæsaris victorias tanquam tranquillam. Ejus templum erat in theatro Pompei.

Hic nummus argenteus, quo ad partem anticam rarus, quo ad aversam, obvius est.

L. BVCA. *Orbis, securis, manus, caduceus, fasces.*
Symbola hæc sunt imperii Romani deinceps per Julium

Cæſarem rite adminiſtrandi : de quibus in pagina ſuperiore dictum eſt.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

C. CAESAR. COS. PONT. AVG. *Caput Auguſti ſine laurea.*
Caput Julii Cæſaris ab Auguſto exhibetur in memoriam adoptionis ſuæ, cum tunc Caïus Cæſar vocaretur & Conſul primum eſſet, ut & Pontifex & Augur. Annos natus 14. in collegium Pontificum adſcriptus eſt in locum L. Domitii qui è vivis abierat ex Nic. Damaſc. p. 476.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

P. CLODIVS M. F. *Mars nudus & galeatus ſtans dextra haſtam, ſiniſtra parazonium.*
P. Clodius ſub Julio Cæſare IIII. vir monetæ cudendæ factus, in ejus memoriam nummum percuſſit ſub Auguſto cum ſigno Martis Ultoris, quod ille in prælio Philippenſi ei votum pro paterna ultione feciſſet.
Hic nummus argenteus inter præſtantiores habendus.

CAESAR PARENS PATRIAE. *Caput Julii velatum pone quod, apex : ante vero, lituus.*
C. COSSVTIVS MARIDIANVS A. A. A. F. F. *In area nummi.*
Coſſutius Maridianus IIII. vir monetæ cudendæ ex auro, argento & ære præfectus à Julio factus, nomen ei à Senatu conceſſum inſcripſit, ut narrat Dio. Poſt hæc *Parentem Patriæ* illum nuncuparunt, & in ejus numiſmatibus monetarii illud exhibuerunt.
Hic nummus argenteus inter rariores annumeratur.

L. FLAMINIVS IIII VIR. *Figura muliebris ſtans, dextra caduceum, ſiniſtra haſtam.*
L. Flaminius Chilo ex IIII. virorum numero, ſignum Pacis cum caduceo exhibuit civilibus bellis paſ-

ſim compoſitis. Pacem, Veneris ſociam appellat Ariſtophanes.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

C. MARIDIANVS. *Figura muliebris ſeminuda ſtans, dextra victoriolam, ſiniſtra Clypeo globo impoſito innixa.*

Maridianus Coſſutiæ gentis erat, equeſtris ſcilicet, affinis forſan Coſſutiæ, cui prætextatus adhuc Jul. Cæſar fuerat deſponſatus, ſed quam patre amiſſo in ſponſalibus dimiſit. Venerem etiam ille in Julii nummis, ad indicandam ejus originem, exhibuit.

Hic nummus argenteus, pro raro notandus. Aureus vero præſtantiſſimus eſt.

M. METTIVS. *Figura muliebris tunicata & ſeminuda ſtans, dextra victoriolam, læva haſtam tranſverſam, cubito clypeo globo impoſito, innixo.*

M. Mettius etiam IIII. vir pariter Venerem ſignavit, ſeu ad originem Julii arguendam, ſeu ad cultum quo eam proſequebatur Cæſar, de quo Dio lib. 44. *Omnino vero Venerem totus colebat.*

Hic nummus argenteus frequens, ſed ex auro rariſſimus eſt.

M. METTIVS. *Figura muliebris in bigis, dextra ſpiculum vibratura, læva clypeum gerens.*

Mulier in bigis, Juno Soſpita eſt, Lanuvii culta; à Mettio ſignata ad indicandam ex iſto oppido originem ſuam, & quod ex municipio vetere an. 606. Colonia à Jul. Cæſare facta eſſet, ut tradit Frontinus.

Hic nummus argenteus, inter rariores ſcribendus eſt.

L. LIVINEIVS REGVLVS. *Bos cornupeta.*

Livineius Regulus Taurum in nummo ſignavit, quod primum Cæſar an. 708. illum in ſpectaculum edidiſſet Plinio teſte lib. 8. cap. 45. vide Triſtanum tom. I. p. 30.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocatur.

MVSSIDIVS LONGVS. *Temo, orbis, apex, cornucopiæ, caduceus.*
Hæc symbola sunt quibus imperium Cæsari delatum & res sub eo florentes expressæ videntur, temo in mari potentiam & globus in terra denotant: per apicem religio: per cornucopiæ, abundantia: & per caduceum, felicitas designantur.
Hic nummus argenteus, rarus est.

L. MVSSIDIVS LONGVS. CLOACIN. *Cancelli comitiorum in quibus stant duæ figuræ togatæ, sortes in urnas immittentes.*
Mussidius Longus IIII. vir cancellos comitiorum in quibus scriptum *vox Cloacin.* unde Venus Cloacinæ nomen sumpsit, ad indicandam suam è Sabinis originem, in nummo expressit, illa autem à Tatio Sabino consecrata est: sic Cæsari gratulans, quod ille à Venere originem haberet.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est.

TI. SEMPRONIVS GRACCVS Q. DESIG. *Signum cohortis, aquila legionis, aratrum, & decempeda.*
Sempronius Gracchus coloniæ symbola expressit, ob Carthaginem à Julio Cæsare deductam teste Dione, ad quam ejus avus Gracchus destinatus fuerat III. vir an. V. C. 633. sed ex Aruspicum responso tunc non deducta est. Gracchus, Quæstor Cæsaris designatus in nummo perhibetur.
Hic nummus argenteus, rarus est.

P. SEPVLIVS MACER. *Fig. muliebris seminuda stans, dextra victoriolam, læva hastam inversam.*
Mulier illa, Venus est Victrix de qua Dio Cass. in Julio. *Venerem armatam annulo insculptam gestabat eaque tessera in rebus summis plerumque utebatur.* Ut in pugna Pharsalica.

Hic nummus, quo ad caput rarus eſt, quo ad partem averſam tritus, & frequens.

Q. VOCONIVS VITVLVS. *Vitulus.*
Voconius Vitulus ad cognominis originem indicandam Vitulum in nummo ſignavit. Voconia gens, erat plebeia in plures diviſa familias, Voconii autem ex Aricino municipio in Urbem venere. Cicer. Philip. 13.
Hic nummus argenteus pro rariſſimo habetur, & aureus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

Q. VOCONIVS VITVLVS Q. DESIGNATVS. *Vitulus.*
Voconius ſe Quæſtorem à Cæſare deſignatum ſcribit in nummo, quod S. C. comprobatum notat, cum ille poſt Pompeium in Hiſpania victum minores auxiſſet magiſtratus, in quorum numero erat Quæſtura, ſi quidem ea erat ad majores dignitates primus gradus.
Hic nummus argenteus, anteriorem raritate ſuperat.

DIVVS JVLIVS. *Caput Julii ſine laurea.*
IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Victoria ſtans bullam oſculari videtur, dextra caduceum alatum: pro pedibus, ſerpens.*
Trajanus hunc reſtituit Julii Cæſaris nummum, cum Victoriæ typo ad deſignandas illius victorias felicitate per caduceum, & prudentia per ſerpentem, partas: Victoria bullam in qua, ut plurimum erat ſignata, principis effigies deoſculari videtur.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

Eadem epigraphe. Figura muliebris nuda ſtans dextra galeam, ſiniſtro cubito columnæ innixo, haſtam inverſam geſtat: pro pedibus, clypeus.
Veneris etiam Victricis typus à Trajano in Julii Cæſaris nummis reſtitutus eſt, cum ille ſe ab ea originem habere prædicaret. De qua ſupra dictum eſt.

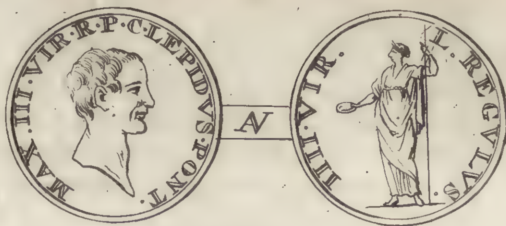
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

DIVOS JVLIVS DIVI F. *Capita adverſa Julii & Auguſti.*

M AGRIPPA. COS. DESIG. *In areâ nummi.*

M. Vipſanius Agrippa ab Auguſto inter familiares & amicos allectus, tandem Coſ. deſignatus an. 716. & Auguſto gratulans ejus & patris effigiem in nummis à ſe editis exhibuit : nondum Auguſti gener erat, vide Patinum in theſ.

Hic nummus ex argento rariſſimus eſt : ex auro, eximiæ raritatis & præſtantiæ.

M. LEPIDI, nummi ex argento rari habentur, ex auro eximiæ ſunt ſingularitatis & elegantiæ.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. *Caput Lepidi.*

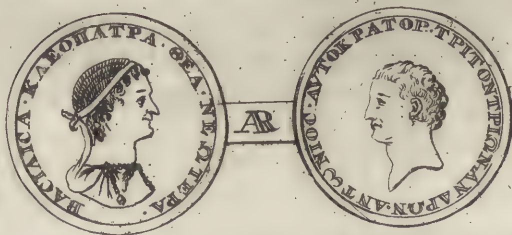
C. CAESAR. IMP. III. VIR. R. P. C. *Caput Auguſti.*
M. Lepidus poſt mortem Julii Cæſaris à M. Antonio in defuncti locum anno 710. Pontifex Maximus conſtitutus eſt: at inter eos & Auguſtum, Triumviratus junctus eſt, & Lepidi effigies cum Auguſto in eadem moneta, ad indicandam eorum concordiam percuſſa eſt.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

REGVLVS IIII. VIR. *Figura muliebris ſtans, dextra pateram, ſiniſtra haſtam gerit.*
Livineius Regulus IIII. vir à Julio factus ſub Triumviratu in averſæ partis nummi Lepidi concordiam ſignavit, ad ſummam inter alios Triumviros ὁμόνοιαν denotandam.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis eſt & præſtantiæ.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A. P. F.
Mars

Mars nudus & galeatus ſtans pede ſin. clypeo impoſito, dext. haſtam, ſin. flagrum ſeu ſcuticam.
Muſſidius Longus IIII. vir à Julio conſtitutus, eo mortuo, ſub triumviratu in nummis Lepidi Martem Ultorem ut in Antonio & Auguſto ſignavit, ob votum pro morte Julii Cæſaris ulciſcenda ab iis factum.
Hic nummus ex argento & auro ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

Duo ultimi nummi inprima editione deſcripti, non Lepidi, ſed M. Antonii ſunt.

M. ANTONII nummi ex argento frequentes ſunt, ex auro inter rariores collocantur.

M. ANTON. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. *Caput M. Antonii.*

C. CAESAR IMP. PONT. III. VIR. R. P. C. *Caput Auguſti.* Auguſtus ſub nomine Caii Cæſaris ex altera parte nummi M. Antonii ſignatur ad arguendam cum eo in triumviratu concordiam.

Hic nummus argenteus rarus eſt, aureus inter rariores habendus.

Diverſi ſunt typi & epigraphæ.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. M. BARBAT. Q. P. *Caput M. Antonii.*

L. ANTONIVS COS. *Caput L. Antonii fratris M. Triumviri.*

M. Antonius fratrem habuit L. Antonium Conſulem cum P. Servilio Vatia II. an. 713. quem in nummis, ob pietatem erga fratrem, ſimul ſociavit M. Valerius Barbatus Antonii Quæſtor provincialis. Hic tandem à Marco dimiſſus eſt. Ap. Appianum lib. 5. Bel. Civ.

Hic nummus argenteus, è rariorum numero eſt.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. M. NERVA. PROQ. P. *Id est Marcus Antonius Imperator, Augur, Triumvir Reipublicæ constituendæ. Marcus Nerva Proquæstor provincialis. Caput M. Antonii.*

L. ANTONIVS COS. *Caput L. Antonii fratris.*

Superiorem nummum cudit M. Barbatus M. Antonii Quæstor provincialis, hunc M. Cocceius Nerva Proquæstor: illi Quæstores & Proquæstores pecuniam pro stipendiis legionum administrabant, imo & nummos cudere curabant: Proquæstor autem mortuo aut decedente ex Provincia Quæstore id gerebat.

Hic nuumms argenteus inter rariores computandus.

M. ANTONIVS III. VIR. R. P. C. *Caput radiatum.*

Caput illud radiatum Solis est, quem eundem cum Osiride scribunt Herodotus, Diodorus & alii: ideo eum monetarii cum M. Antonio sociarunt, cum ille se Osirim appellaret: apud Dionem lib. 50.

Hic nummus ex argento non obvius est.

ANTONIVS AVG. IMP. III. *In area nummi.*

M. Antonius Imperator III. appellatus est, cum Ventidius ejus legatus Labienum & Parthos profligasset an. 719. in cujus memoriam cusus est ille nummus.

Hic nummus argenteus, rarus est.

M. ANTONIVS M. F. *Caput Antonii Triumviri filii.*

M. Antonius cum ex Fulvia filium majorem M. Antonium, posita prætexta, togam virilem sumere cum Cæsarione, & eos Reges regnique hæredes salutari jussisset, illum ideo in nummo secum signari curavit. Vide Seguin.

Hic nummus aureus à Petr. Seguino vulgatus, eximiæ raritatis & elegantiæ est, sed non unicus.

CAESAR: DIC. *Caput Julii laureat. pone quod vas.*

Vas pone Julii Cæſaris caput, ad notandum illius ſummum Pontificatum ſignatur, ut lituus pone M. Antonium, ad ipſius Auguratum arguendum: vas autem illud videtur eſſe præfericulum quo utebatur Pontifex maximus in ſacrario Opis Conſivæ, cui illuc tantum cum Veſtalibus aditus erat permiſſus.

Hic nummus ex argento, pro raro notatur: ex auro inter rariores numerandus.

CAESAR IMP. *Caduceus alatus:*

In monumentum pacis cum Auguſto an. 714. Fulvia Antonii uxore mortua compoſitæ, cujus ſymbolum eſt caduceus: imo & in aliis nummis, duæ dexteræ caduceum complectuntur ad concordiam eorum indicandam.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. L. GELL. Q. P. *Caput M. Antonii pone quod vas.*

CAESAR IMP. PON. COS. III. VIR. R. P. C. *Caput Auguſti pone quod lituus.*

Gellius Publicola M. Antonii Quæſtor provincialis Auguſti caput, ad eorum concordiam indicandam ſignari juſſit. Conſulatum geſſit cum Cocceio Nerva an. 718. Bello Actiaco Antonianarum partium dux dextrum cornu tenuit anno 723.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

M. ANT. IMP. III. VIR. R. P. C. *Caduceus alatus inter duo cornucopiæ, in imo globus.*

Cum Antonius & Auguſtus an. 714. mortua Fulvia pacem inter ſe compoſuiſſent, imperium diviſere: de quo Dio l. 48. *Hæc tum denuò imperii diviſio facta, bellique contra ſex Pompeium ſocietas inter Cæſarem & Antonium inita.* Unde globus, imperium denotat; caduceus, pacem; hinc & inde cornucopiæ, ex quibus abundantiam.

Hic nummus argenteus, rarus est.

P. CLODIVS M. F. IIII. VIR. *Figura Martis nuda & galeata stans, dextra hastam, læva parazonium.*
Clodius IIII. vir à Julio Cæsare factus in III. virorum nummis Martem Ultorem signavit ad indicandum de ulciscenda illius morte inter eos initum consilium.
Hic nummus aureus, rarissimus est.

P. CLODIVS M. F. IIII. VIR. A. P. F. *Figura nuda radiata stans dextra caduceum, sinistra palladium, pede sup. globum : prope Aquila, à sinistris clypeus, pone hum. clava.*
Has notas A. P. F. interpretantur Antiquarii *Auro publico feriundo.* quod maximè convenit aureæ monetæ, cum Clodius esset ex numero IIII. virorum monetæ cudendæ. Quæ sit illa figura & symbola adjacentia dijudicent eruditi.
Hic nummus ex auro, rarissimus est.

CLEOPATRAE REGINAE REGVM FILIORVM REGVM. *Caput Cleopatræ ante quod prora navis.*
Cleopatra titulis honoratur quos Antonius concione apud Alexandrinos habita an. 720. illi concessit, postquam Julium ejus ex Cæsare filium, Regem Regum vocasset, & Ptolomæo ejus ex se filio, Armeniæ regnum donasset.
Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

IMP. CN. DOMIT. AHENOBARBVS IMP. *Prora navis, in vertice astrum.*
Domitius Ænobarbus classem à Bruto & Cassio sibi commissam post eorum mortem M. Antonio commisit, unde prora in ejus nummis & astrum, forsan Julii, ut eorum partes qui illius mortem ulciscerentur, se sequi tunc indicaret : M. Antonius ei filiam despondit.
Hic nummus argenteus, rarus est.

IMP. TER. *Trophæum, in imo duo clypei & duo tela, in aliis, clypeus & prora navis.*

Trophæum illud ad Armeniacam victoriam ſpectat, cum Antonius de Artavaſde Armeniæ rege capto, Alexandriæ triumphavit : unde prora ad imum trophæi, ut eum maris dominum denotet, quod ſymbolum Cleopatra in nummis ſignabat, cum ille tiaram pone caput ſuum, Armeniæ inſigne poneret.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IMP. TERTIO III. VIR. R. P. C. *Tiara Parthica cum telo.*

Tiara ſeu cidaris monimentum eſt Armeniæ regni ab Antonio ſubacti, ea autem utebantur pro capitis inſigni, ejus reges. Tigranes Artavaſdis hujus ab Antonio capti pater, ad Pompei pedes eam appoſuit.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ANTONIVS M. F. M. N. AVGVR. IMP. TER. *Antonius ſtans velatus habitu augurali, dextra lituum gerit.*

III. VIR. R. P. C. COS. DESIG. ITER. ET TER. *Caput Solis radiatum.*

M. Antonius ſtat augurali habitu veſtitus quod ſacerdotium commendatione Julii Cæſaris impetravit poſt Tribunatum plebis. In altera parte caput Solis ſeu Oſiridis, qui idem eſt apud Diodorum : Antonius autem Oſiridem ſe ſcribebat ac fingebat, teſte Dione.

Hic nummus ex argento frequens : ex auro, rariſſimus eſt.

III. VIR. R. P. C. *Caput Solis in templo diſtylo.*

Templum eſt Solis vel Oſiridis ab Antonio Alexandriæ extructum, in quo erat ejus imago corona radiata inſignis, ut repræſentatur in Antonii nummis : templum non adeo magnificum fuiſſe teſtantur duæ tantum pro ejus fronte columnæ.

Hic nummus argenteus, obvius eſt, ex auro rariſſimus.

Eadem epigraphe, caput Cleopatræ cistæ impositum, in medio duorum serpentum.

In aversa parte M. Antonii, cusum est ab Asiæ populis caput Cleopatræ cistæ impositum, unde nummi illi maximi, cistophori erant dicti: cista hæc ad Bacchi mysteria spectat, hinc M. Antonii caput, qui se Bacchum appellabat, in corona hederacea positum est. Angues insignia sunt Asiæ minoris, ut fidem facit Augusti nummus cum iis, & epigraphe *Asia recepta.*

Hic nummus argenteus maximi moduli, rarissimus est.

Eadem epigraphe, cum capitibus M. Antonii & Cleopatræ jugatis in parte antica.

Bacchus muliebri habitu dextra cantharum, sinistra thyrsum, stans supra cistam, hinc & illinc serpens.

Nummus hic tetradrachmus, appellatur cistophorus, de illis meminit Livius in triumpho quem egit Man. Acilius de Antiocho Syriæ Rege. *Prælata sunt in eo argenti infecti tria millia pondo: signati tetragmum Atticum* 113. *millia; cistophorum* 242. Bacchus insistit cistæ in qua ipsius arcana erant recondita: angues ex ipsis mysteriis desumpti sunt.

Hic nummus argenteus maximi moduli, elegantia & singularitate anteriorem superat.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A. P. F. *Figura virilis nuda & galeata stans, dextra hastam, sin. flagrum: pede clypeo imposito.*

Mussidius Longus IIII. vir à Julio Cæsare factus sub triumviratu in Lepido, Augusto, & Antonio Martem Ultorem signavit ad indicandam eorum de morte Julii Cæsaris ulciscenda societatem.

Hic nummus ex auro, rarissimus est.

PIETAS COS. *Fig. muliebris stolata stans dext. temonem transversum, læva cornucop. propedibus ciconia.*

Pietas, cognomen eſt L. Antonii Fratris M. Antonii Triumviri, quod Conſulatum gerens anno 713. in bello Peruſino adſumpſit, cum diceret ſe illud in gratiam fratris abſentis ſuſcepiſſe, teſte Dione.
Hic nummus aureus, rarior argenteo eſt.

PIETAS COS. *Fig. muliebris ſtolata ſtans dextra lampadem accenſam, læva cornucopiæ, cui inſiſtunt duæ ciconiæ.*
Pietatis Deæ effigies in hoc & in ſuperiore nummo M. Antonii, in memoriam cognominis L. Antonii fratris quod pietate erga eum in bello Peruſino acceperat. Pietatis templum erat in circo Flaminio, teſte Jul. Obſequente. Ciconia Pietatis ſymbolum eſt.
Hic nummus aureus & argenteus, ejuſdem eſt raritatis & elegantiæ ac ſuperior.

L. REGVLVS IIII. VIR. A. P. F. *Figura virilis nuda inſidens rupibus dextra haſtam, ſiniſtra innixa clypeo in quo caput Herculis.*
L. Livineius Regulus IIII. vir à Julio Cæſare factus, in hoc Antonii nummo, ut ipſi gratularetur Anteonem Herculis filium Romæ montibus inſidentem expreſſit, læva clypeum inſiſtit in quo viſitur caput Herculis pelle leonina ornatum, à quo Antonius gentis originem referebat. *Ipſe etiam videbatur Herculis imaginibus picturiſque perſimilem aſpectum habere.* Plutarch.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis eſt.

Caput M. Antonii, Auguris more velatum, ante quod lituus hujus ſacerdotii ſymbolum, pone illud, vas præfericulum.
P. SEPVLIVS MACER. *Figura in equo decurrens altera ad latus, dextra flagrum.*
Hæc decurſio equeſtris ſpectat ad ludos quos Triumviri pro bello contra Cæſaris percuſſores voverant, exeunte an. 714. factos : quorum memoriam Sepulius Macer conſignavit in nummo M. Antonii, ideo velati quod

quod cum VII. viri tunc abessent, eorum munus Pontifices obierint.

Hic nummus argenteus ab Ursino & ejus sequacibus pro Lepido existimatus ad M. Antonium spectat, ut probati Antiquarii agnoverunt, & inter elegantiores recensetur.

M. SILANVS AVG. Q. PRO COS. *In area nummi.*

M. Junius Silanus Augur, Julii Cæsaris in Gallia legatus, post ejus cædem Lepido adhæsit; deinde ad Antonium se contulit, cujus Quæstor in hoc nummo inscribitur & quidem *Procos.* id est qui provinciam cum Proconsulari potestate administravit, cum Antonius in ea non esset. Ejus partes tandem deseruit ob Cleopatram.

Hic nummus argenteus, nec rarus nec obvius est.

SOSIVS IMP. *Trophæum, in imo hinc & inde captivus manibus post terga revinctis.*

C. Sosius Quæstor fuit M. Lepidi, Prætorius in bello civili, Julii partes sequutus est: post hujus cædem Antonio adhæsit, à quo Syriæ & Ciliciæ administrationem post Ventidium accepit: Antigonum Jerosolymis expugnatis cepit, inde Imperator dictus & trophæum cum captivis in nummo: de Judæa an. 717. triumphavit.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est.

D. TVR. *Victoria gradiens, dext. coronam, sin. palmam.*

M. Antonius III. in hoc nummo dicitur Imp. IIII. & Consul III. Consulatum Alexandriæ suscepit an. 723. ubi cusus hic nummus fuit cum victoria & Imperatoris IIII. titulo, in victoriæ augurium, nam ut ait Dio. *Victoriam quidem sibi certam promiserat.*

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

Caput Antonii sine inscriptione, olim Lepido adscriptum.

C. VIBIVS VARVS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra victoriam, ſiniſtra cornucopiæ gerit.*

C. Vibius Varus M. Antonio & Auguſto nummos cudit ſine eorum nominum inſcriptione, ideo à Fulv. Urſino hic M. Lepido neſcio qua ratione adſcriptus eſt, cum hujus macilenta ſit facies, & Antonii plurimum venuſta. Concordia victoriam gerens, nummum poſt pugnam Philippenſem cuſum fuiſſe denotat.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores recenſetur.

P. VENTI. PONT. IMP. *Figura virilis nuda ſtans dextra haſtam, ſiniſtra pateram.*

A Ventidio Antonii legato cuſus eſt nummus cum ille Imp. II. ob victoriam ab eo de Parthis relatam, eſſet appellatus: Ventidius autem Imperator etiam ob id vocatus, cum jam eodem anno Prætor, Conſul, & Pontifex exeunte anno 711. Syriæ ac Ciliciæ ab eo præfectus eſt an. 716.

Hic nummus, eximiæ ſingularitatis & elegantiæ eſt.

Sine epigraphe. Arcus & ſpicula in pharetra quam gyris complectitur hinc & inde ſerpens.

Nummus eſt tetradrachmus vulgo Ciſtophorus dictus, in Aſia minori ad Antonii honorem cuſus, ſine epigraphe. In averſa parte pharetra arcus & ſpicula, ſunt arma quibus utuntur Aſiani; ſerpentes, Aſiæ ſunt inſignia.

Hic nummus argenteus maximæ formæ rariſſimus eſt.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΡΙΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Cap. M. Antonii.*

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΩΠΑΤΡΑ ΘΕΑ ΝΕΩΤΕΡΑ. *Caput Cleopatræ.*

Cleopatra Dea nova dicitur & ut Antonius Διονυσος νεος apud Plutarchum, ſic nova Iſis appellata eſt, de

qua Dio lib. 50. τὴν δ'ἄνθρωπον ἐκείνην κατάπερ ἀ τινὰ Ἴσιν Σελήνην προσκυνοῦντα. *Mulierem istam pro Iside vel Luna adorare.*

Hic nummus argenteus maximi moduli singularis elegantiæ & raritatis est.

M. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΥΤ. ΤΡΙΤΟΝ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. *Caput M. Antonii.*

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput diadematum Polemonis Zenonis F. Ponti & Bosphori regis.*

Polemo hic est, Zenonis filius quem Antonius post pugnam Philippensem Ponti regno donavit, à quo postea Armeniam minorem recepit. Bello Actiaco militavit Antonio, brevi post Cæsari reconciliatus, Bosphori etiam regnum ab eo accepit.

Hic nummus en argento eximiæ raritatis & elegantiæ est: ab erud. Patino vulgatus in Suetonio.

AUGUSTI nummi ex auro & argento vulgares ſunt, & triti.

CAESAR DIVI F. *Caput Octaviani Cæſaris.*
AEGYPTO CAPTA. *Crocodilus.*
In memoriam captæ Ægypti an. v. c. 724. menſe ſextili qui ob id dictus eſt *Auguſtus.*
Hic nummus argenteus rarus eſt, ſed ex auro rariſſimus cum hac epigraphe Imp. Cæſ. Trajan. Aug. Dac. P. P. Reſt.

ARMENIA CAPTA. *Victoria domans taurum.*
Ob Tigranem Armeniæ majoris regem ab Auguſto conſtitutum anno v. c. 734. proptereáque ſacrificia ei decreta ſunt ex Dione lib. 53. pag. 526.
Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

Eadem epigraphe. Arcus & pharetra.
Arma quibus utuntur Armenii, hîc tanquam eorum ſpolia ſunt appoſita.
Hic nummus argenteus pro raro numeratur.

ARMENIA CAPTA CAESAR DIVI F. *Figura muliebris cum tiara Armeniaca in capite, genuflexa manus elevat.*

Armenia ſupplex interfecto rege ſuo, alterum illius principis fratrem ab Auguſto ex Ægypto Romam abductum poſcit.

Hic nummus argenteus pro raro computandus.

ARMENIA RECEP. IMP. CAESAR. DIVI F. *Figura veſtitu Armeniaco dextra haſtam, læva clypeo impoſita.*

Armenia in poteſtatem Romanorum per Artaxiæ mortem recepta, cui Auguſtus regem dedit.

Hic nummus ex argento inter rariores adſcribitur.

HISPANIA. *Figura muliebris tunicata ſtans dextra ſpicas, læva cornucopiæ & duo tela.*

Ob pacatam Hiſpaniam anno V. C. 732.

Hic nummus aureus, elegans & rarus eſt.

M. AGRIPPA COS. DESIG. *In area nummi.*

Quod M. Agrippa an. 716. deſignatus eſſet in annum ſequentem cum L. Caninio Gallo.

Hic nummus argenteus pro raro numerandus eſt.

C. ANTIST. REGINVS III. VIR. *Simpulum, lituus, tripus, & patera.*

Cum Auguſtus Pontificatum maximum mortuo Lepido an. V. C. 740. accepiſſet, in nummo enim *Auguſtus Cæſar* vocatur.

Hic nummus argenteus inter raros collocatur.

C. ANTIST. VETVS III. VIR. FOEDVS P. R. CVM GABIN. *Duo viri ſtantes togati dextras jungunt ſuper aram, ſub qua porca occiſa, immolanda eſt.*

Typus hic in memoriam patriæ ab Antiſtio triumviro ſignatus, cum Antiſtii, cognomine Veteres, ex Gabiis urbe Latii eſſent oriundi.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

C. ANTIST. VETVS III. VIR. ACTIO APOLLINI. *Apollo muliebri ornatu stans, dextra pateram super aram ignitam, læva citharam gerit.*
In memoriam victoriæ Actiacæ, cùm Augustus aram Apollini in loco, in quo castra metatus erat, consecrasset.
Hic nummus argenteus rarissimus est, ac præstantissimus.

ANTONIVS IMP. *Duæ dexteræ caduceum tenentes.*
Ob pacem inter Augustum & Antonium initam.
Hic nummus argenteus, pro raro computatur.
ANTONIVS IMP. *Caput M. Antonii Triumviri.*
Ad concordiam Augusti cum Antonio indicandam.
Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

M. ANT. IMP. AVG. III. VIR. R. P. C. L. GELL. Q. P. *Caput M. Antonii.*
L. Gellius Quæstor Provincialis Antonii nummum cudit ad denotandam illius cum Augusto in triumviratu societatem.
Hic nummus argenteus cum hoc nomine Gell. *rarus est, cum* Barbatus Q. P. *obvius est.*

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. *Flos.*
Alludit ad nomen, ut denotet antiquitatem à Flore desumptam, nam C. Aquilius Florus Quæstor militaris perhibetur anno V. C. 423.
Hic nummus argenteus, inter præstantiores numeratur.

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. SICIL. *Figura militaris galeata & paludata stans, dextra servum seminudum proculcat, læva clypeum gerit.*
Aquilius nummum cudit in quo memoriam avi sui Manii Aquilii Flori renovat qui Procos. Siciliæ bellum servile confecit an. V. C. 654.

Hic nummus argenteus inter elegantiſſimos reponitur.

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. *Tria crura cum capite Meduſæ.*

Hæc triquetra Siciliæ ſymbolum eſt, quod cudi curavit Aquilius in memoriam avorum ſuorum Caii & Manii Siciliæ Proconſulum.

Hic nummus aureus, raritatis eximiæ eſt.

L. AQVILIVS FLORVS III. VIR. *Scorpio.*

Scorpio Africæ ſymbolum, in nummo appoſitum eſt abi Aquilio Floro in memoriam proavi C. Aquilii Flori, qu de Pœnis triumphum egit anno v.c. 494.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt.

BALBVS PROPR. *Clava inverſa.*

L. Cornelius Balbus Gaditanus, Proprætor clavam Herculis percuſſit ad indicandam originem ſuam à Gadibus urbe, apud quam ſummopere deus ille colebatur.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

L. CANINIVS GALLVS III. VIR. *Figura Parthi genuflexa, dextra ſignum militare elevat.*

Quod Phraates Parthorum rex anno v. c. 734. ſigna militaria ſub Craſſo & Antonio capta, Auguſto remiſerit.

Hic nummus argenteus inter raros collocatur.

L. CANINIVS GALLVS III. VIR. *Cippus in quo* C.C. AVGVSTI.

Ob 200000. hominum millia quibus frumentum publicum conceſſit Auguſtus anno v. c. 748. Ex Dione p. 554. *Cæterum Auguſtus multitudinem eorum, qui frumentum ex publico accipiebant, ad hominum* C. C. *millia redegit.*

Hic nummus argenteus, eximiæ ſingularitatis eſt.

L. CANINIVS GALLVS AVGVSTVS TR. POT. *Prætorium tabernaculum cum hasta.*
Ad oppidi cujuſdam oppugnationem denotandam ex Ful. Urſino pag. 61.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

P. CARISIVS LEG. PROPR. *Trophæum inter ſcuta & haſtas.*
Aſturibus ac Cantabris in Hiſpania à P. Cariſio Auguſti Proprætore domitis.
Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

Ead. epigraphe. Haſta, clypeus, & gladius.
Arma quibus Hiſpani utebantur.
Hic nummus ex argento, rarior eſt ſuperiore.

Eadem epigraphe. Victoria coronans trophæum.
Quod confecto bello Hiſpanico, trophæum in loco altiſſimo ſit impoſitum.
Hic nummus nec obvius, nec rarus eſt.

Eadem epigr. Porta urbis in cujus frontiſpicio. Emerita.
Auguſtus bello confecto urbem in Luſitania Emeritam condidit anno v. c. 729. in qua milites emeritos locavit, unde illi nomen.
Hic nummus argenteus, inter rariores reponitur.

Eadem epigr. Perſona, aliis *buccula, pugio,* & *quid aliud.*
Qui perſonam putant, ad ludos ſcenicos referunt, perſona enim ad comœdiam attinet. Qui bucculam galeæ, Hiſpanorum arma pro Victoria Cantabrica contendunt.
Hic nummus ex argento, ſingularis eſt elegantiæ & raritatis.

P. CLODIVS M. F. *Figura Martis galeata nuda ſtans: in aliis paludata, dextra haſtam, læva caduceum gerit.*
Ob votum Marti Ultori ab Auguſto in prælio Philippenſi pro ultione paterna factum.

Hic

Hic nummus argenteus, inter elegantissimos numeratur.

Eadem epigraphe. Bacchus muliebri ornatu stans, dextra racemum, sinistra thyrsum.

Clodius, Bacchum in gratiam M. Antonii, cujus erat etiam triumvir monetalis, percussit; quia ille genus ad hunc referebat.

Hic nummus ex argento eximiæ raritatis est, & elegantiæ.

COSSVS CN. F. LENTVLVS. *Equestris statua dextra trophæum gerit.*

Statua est A. Corn. Cossi, qui propria manu Tolumnium Veientium regem occidit, & ejus spolia Jovi Feretrio tulit, cujus ædes Augustus restituit.

Hic nummus argenteus, inter rariores scribitur, sed rarissimus est, cum epigraphe Imp. Cæs. Trajan. Aug. Ger. Dac. P.P. Rest.

COSSVS LENTVLVS M. AGRIPPA COS. TERT. *Caput M. Agrippæ corona rostrata insignitum.*

Quod Augustus Agrippæ Tribunitiam potestatem communicasset, cum hic Consulatum ageret cum Cosso Lentulo an. v. c. 736.

Hic nummus ex argento rarißimus est, sed à Trajano restitutus, eximiæ raritatis & elegantiæ habendus.

M. DVRMIVS III. VIR. *Aper spiculo transfixus.*

In memoriam ludorum Sæcularium in Dianæ honorem celebratorum, cui aper dicatus, ut arguunt Εφεσίων nummi in quibus idem aper telo transfixus.

Hic nummus argenteus, inter rariores computatur.

Eadem epigraphe. Leo discerpens Cervum.

Pugna Leonis cum Cervo ad ludos eosdem spectat.

Hic nummus ex argento ejusdem raritatis est ac superior.

Eadem epigr. Taurus coronatur à victoria per aëra volitante.
Sacrum ob aliquam Augusti victoriam peractum denotat.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & singularitatis est.

Ead. epigraphe. Pagurus papilionem volantem acetabulis apprehendens.
In memoriam sententiæ ab Augusto sæpius prolatæ: *Festina lente.*
Hic nummus aureus inter elegantiores adnumeratur.

LENTVLVS SPINT. *Lituus & præfericulum.*
Lentulus ille, Spinter cognominatus, auguratus instrumenta apposuit ad suum indicandum sacerdotium: vide Dionem pag. 99. Consul fuit anno v. c. 751.
Hic nummus ex argento inter præstantiores habendus est.

L. LENTVLVS FLAMEN MARTIALIS. *Duæ figuræ stantes, altera seminuda dextra victoriolam gerit, sin. hastam puram: altera major togata, dextra extensa astrum Martis, sinistra clypeo imposita, in quo* C. V. *id est:* clypeus votivus.
L. Cornelius Lentulus Flamen Martialis fuit, ut & ipsius pater. adstat habitu sacerdotis prope Martis simulachrum, dextra super ejus caput Martis sidus manu tenet, læva innititur clypeo votivo: idque, ad indicandum sacerdotium.
Hic nummus argenteus, in elegantiorum numero scribitur.

L. LIVINEIVS REGVLVS. *Victoria gradiens dextra protensa coronam gerit, sinistra palmam.*
Ob victoriam Philippensem, cum Cæsar in nummo III. *vir* R. P. C. adhuc appelletur: ab eodem Augusto, Livineius postea motus est. Dio lib. 54.
Hic nummus ex argento inter rariores reponendus est.

C. MARIVS TRO. III. VIR. *Capita Caii & Lucii Cæsa-*

rum, Julia eorum matre intermedia. Non autem Triumvirorum capita, ut hactenus creditum est.

C. Marius omnem Augusti familiam in hoc nummo percussit, matrem nempe & filios, ipsam Agrippæ conjugem, hos vero ab Augusto adoptatos.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

Ead. epigraphe. Caput Dianæ pone quod arcus.

Caput Juliæ Augusti F. sub Dianæ effigie, cum hæc esset Jovis filia, & Augustus, pro Jove ab adulatoribus haberetur.

Hic nummus ex argento inter rarissimos & elegantissimos collocatur.

C. MARIVS C. F. TRO. III. VIR. *Figura virilis prætexta induta, dextra sympulum, sinistra lituum gerit.*

L. Cæsar Agrippæ F. ab Augusto adoptatus in Augurum collegium cooptatus est : lituus autem Auguris est symbolum.

Vox, Tro, Constanter legitur, non, Pro : quam, Protriumvir interpretabantur : sed cognomen est hujus Marii qui videtur, *Trogi* cognomen habuisse, Pompeiis, Quintiis & Sauffeiis commune.

Hic nummus argenteus, in rariorum numero describendus est.

Eadem epigraphe. Duæ Senatorum figuræ quorum capita videntur turribus insignita, ut vulgo Cybele depingitur, dextra scipionem, sinistra chartam involutam gerunt : pro cujusque pedibus, modius.

Duo illi Senatores videntur esse Triumviri deducendæ coloniæ, ut apud Fulvium Ursinum C. Marius Capito perhibetur : quare, turribus cincta habere videntur capita. Decempeda, est ad terram metiendam; charta involuta, deductionis coloniæ Senatusconsultum, modius Tritici plenus, pro terræ uniuscujusque semine.

Hic nummus ex argento, inter rariores collocatur.

Eadem epigraphe. Quadrigæ triumphales ſupra quas palmæ ramus.

Monumentum triumphi M. Agrippæ ab Auguſto decreti an. v. c. 734. quem moderatione recuſavit. Ideo, palmæ ramus, triumphantis loco poſitus: Auguſtus enim poſtquam Auguſti nomen accepit, nullum triumphum egit.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus eſt.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Mars Galeatus ſuper cippum, in quo* S. P. Q. R. V. S. P. RED. CAES. *Dextra haſtam gerit.*

Senatus Populuſque Romanus votum ſolvit, cum Valerius Meſſala ex Kal. Juliis an. v. c. 725. Conſul ſuffectus, primo magiſtratus die Marti votum feciſſet, ut victor rediret Cæſar.

Hic nummus ex argento rarus eſt & elegans.

CAES. AVG. CONS. S. C. OB R. P. CONS. *id eſt:* Cæſari Auguſto conſecrata Senatuſconſulto ob rem publicam conſervatam. *Subauditur ſtatua, cujus caput directa fronte videtur in laurea.*

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Mars ſupra baſim cum haſta & parazonio. In ea* S. P. Q. R. V. S. P. S. ET R. AVG. *id eſt, Senatus Populuſque Romanus votum ſolvit pro ſalute & reditu Auguſti.*

Cum Auguſtus Tarracone ægrotaſſet an. 729. Romam rediit anno ſequente, & votis ſolutis, nummus in rei memoriam cuſus eſt.

Hic nummus ex argento, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

L. MESCINIVS RVFVS III. VIR. *Cippus in quo:* Imp. Cæſ. Aug. lud. ſæc. *In area, hinc* XV. *inde,* S. F. *id eſt,* Cæſar Auguſtus ludos ſæculares, *ſubauditur,* fecit,

Quindecimvir ſacris faciundis.
Auguſtus ludos ſæculares reſtituit an. v.c. 737. cum ipſe eſſet Quindecimvir ſacris faciundis; unde memoria in cippo, ut in Domitiani & Philippi nummis.
Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus eſt.

L. MVSSIDIVS T. F. LONGVS IIII. VIR. A.P.F. *Mars galeatus ſtans lævo pede clypeo impoſito, dextra haſtam, ſiniſtra flagrum, ſeu ſcuticam.*
Mars in omnibus Triumvirorum nummis percuſſus eſt, ob votum Marti ultori pro ultione cædis Julii Cæſaris ab illis ſuſceptum. Literas, A. P. F. interpretari ſolent, *Auro publico feriundo.*
Hic nummus ex auro rariſſimus eſt.

P. PETRONIVS III. VIR. *Figura nuda humi deſidens ſuper ſtrophium, dextra ſuper genua, ſiniſtra caput ſuſtentat.*
Figura Provinciæ ab Auguſto ſubactæ, mœſta ac lugens.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

P. PETRON. TVRPILIAN. III. VIR. *Pegaſus cum alis.*
Pegaſus, Corinthi coloniæ ſymbolum, cuſus à Petronio videtur, ob colonos iterum in urbem ab Auguſto tranſmiſſos.
Hic nummus ex argento, rarus eſt.

Ead. epigr. Siren dextra tubam inflat, ſiniſtra femori admota.
Cumas coloniam ab Auguſto deductam arguit Siren in nummo cælata. Parthenopes autem Sirenis corpus, Cumis ſepultum fuiſſe, dicitur.
Hic nummus argenteus, ſingularis elegantiæ, & raritatis eſt.

TVRPILIANVS III. VIR. *Creſcens Luna, in cujus medio aſtrum.*

Ad Byzantium ſpectat, cujus, creſcens luna ſymbolum eſt. Tacitus id innuere videtur dum ait lib. An. XIII. de Byzantio: *Mox recentia in Cæſares merita.*
Hic nummus ex argento, non obvius eſt.

Eadem epigr. Mulier in acervo clypeorum pectore tenus, manus in altum attollit.
Tarpeia virgo clypeis obruta, ad indicandam gentem Petroniam è Sabinis ortam, illa enim, ab iis in eam conjectis ſcutis, necata eſt.
Hic nummus argenteus nec obvius, nec rarus eſt.

Eadem epigraphe. Cythara.
Hæc, Apollinis ſymbolum, ob templum ejus in monte Palatino ab Auguſto extructum, à Turpiliano cælatur.
Hic nummus ex auro, rariſſimus eſt.

Q. SALVIVS IMP. COS. DESIG. *Fulmen alatum.*
Illud providentiæ ſymbolum ſignatur à Salvio, quod fuiſſet conſul ab Auguſto deſignatus. Sed conſulatum non iniit, & necatus eſt, cùm nova molitus eſſet.
Hic nummus argenteus, non obvius eſt.

M. SANQVINIVS III. VIR. *Caput inſignitum laurea, cujus vertici ſtella eſt adjecta.*
Caput Caſtoris eſt, ob Circenſes ludos ab Auguſto celebratos, qui huic Deo dicati erant, ex Iſidoro.
Hic nummus ex argento, rarus eſt & elegans.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. DESIG. *Vexillum, aquila legionaria, aratrum, & decempeda.*
Hæc coloniæ conditæ ſymbola ſpectant ad Carthaginem, ad cujus deductionem avus Sempronii Gracchi deſtinatus fuerat olim Triumvir, & in quam Auguſtus colonos iterum an. 725. ex Dione, tranſmiſit.
Hic nummus argenteus, inter rariores numeratur.

TI. SEMPRON. GRACCVS IIII. VIR. Q. D. *Fortuna ſtans dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ gerit.*
Ob votum Fortunæ reduci pro Auguſto ſuſceptum & ſolutum.
Hic nummus ex auro, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

AVGVSTVS DIVI F. *Statua Auguſti equeſtris.*
P. STOLO III. VIR. *Apex inter ancilia.*
Hæc Auguſti ſtatua menſe Martio cum Salii ſolemnia celebrarent, videtur erecta.
Hic nummus argenteus, inter rariſſimos computatur.

AVGVSTVS TR. POT. *Caput Auguſti nudum.*
Typus idem ac ſuperior.
Ob tribunitiam poteſtatem ad v. Kal. Julii ab Auguſto in perpetuum acceptam: Ancilia, ad ludos ſæculares refert Fulv. Urſinus.
Hic nummus argenteus, potius inter raros quam obvios collocandus eſt.

CAESAR AVGVSTVS. *Caput Auguſti nudum.*
M. AGRIPPA. *Caput Agrippæ.* Platorinus III. vir.
Hinc Auguſtus, inde Agrippa in eodem nummo cuſi ſunt à Platorino Triumviro, quod ambo eſſent conſules anno v.c. 727. & eodem, Cæſar, Auguſti nomen & Tr. poteſtatem acceperit.
Hic nummus ex argento, rariſſimus eſt.

C. SVLPITIVS PLATORIN. III. VIR. *Duo viri togati in roſtris ſedentes.*
Hæc ſunt nova roſtra, dicta Julia, ab Agrippa in Auguſti honorem facta, an. 726. quæ roſtris ex Actiaca pugna ornavit, cum eſſet Conſul II. cum Auguſto VI.
Hic nummus argenteus inter elegantiores adſcribendus eſt.

C. VIBIVS VARVS. *Minerva galeata & tunicata ſtans,*

dextra hastam , læva victoriolam : pro pedibus, clypeus.
Minerva Vibone oppido culta , in hoc nummo à Vibio Varo, ad suam ex ea urbe originem indicandam, cælata videtur. Dea victoriam gerit, ob victoriam Philippensem, de qua dictum est in M. Antonio.
Hic nummus ex argento pro rarissimo habetur.

L. VINICIVS. *Arcus cum duabus fornicibus in cujus peristylio* S. P. Q. R. Imp. Cæs. *supra, quadrigæ triumphales, hinc & inde figura cum hasta.*
Arcus hic , in Augusti honorem erectus est , ob viam Flaminiam propriis sumptibus ab eo refectam, per quam transibant triumphales, ideo supra eum quadrigæ in quibus vehebantur.
Hic nummus argenteus inter rariores recensendus est.

AVGVSTVS TR. POT. VIII. *Caput Augusti.*
M. VINICIVS L. F. III. VIR. *Cippus in quo* S. P. Q. R. Imp. Cæs. quod V. M. S. EX EA P. Q. I. AD A. DE. *id est Senatus Populusque Romanus Imperatori Cæsari quod viæ munitæ sint ex ea pecunia quam is ad ærarium detulit.*
Cum Augustus viarum reficiendarum curam ex manubiis triumphalibus , & ille Flaminiam suis sumptibus sternendam sumpsisset , anno 738. in quo trib. pot. VIII. numerabat, perfectæ illæ videntur.
Hic nummus ex argento inter rariores, sed ex auro rarissimus & elegantissimus est.

Statua equestris Augusti super basim in qua S. P. Q. R. Imp. Cæs. *ante portam urbis.*
L. VICINIVS L. F. III. VIR. *Cippus, vt supra.*
Equestris Statua Augusto posita ante portam Flaminiam, Ob ejus viam Ariminum usque, propriis illius sumptibus refectam.
Hic nummus argenteus, inter rarissimos reponitur.

ACT. *Apollo Actiacus muliebri habitu ſtans, dextra lyram gerit.*
Statua Apollinis in monte Palatino ab Auguſto poſita : de qua Propertius. Actius in longa carmina veſte canit.
Hic nummus ex argento obvius, ex auro rarus eſt.

APOLLIN. *Templum ſex columnarum in cujus aditu Apollo cippo impoſitus, dextra pateram, læva lyram.*
Eſt Icon Templi ſupra deſcripti. Auguſtus autem ſe Apollinis filium exiſtimabat, quod menſe Auguſto natus eſſet.
Hic nummus argenteus, inter rariſſimos habendus.

AVGVSTVS. *Ara.*
Ob Auguſti reditum Fortunæ reduci erecta eſt hæc ara.
Hic nummus argenteus ex ſolito modulo tritus eſt, ſed ex maxima forma inter rariores adſcribitur.

Eadem epigraphe. Sphinx.
Illud animal hîc cælatum videtur in memoriam ſigilli Auguſti, in quo id erat expreſſum.
Hic nummus maximi moduli argenteus inter elegantiores numerandus eſt.

Eadem epigraphe. Capricornus cum cornucopia.
Ob felices Auguſti ſub Capricorni ſidere natales.
Hic nummus argenteus cum ſimili typo ex ſolita magnitudine obvius eſt, ſed ex maximo modulo, in rariorum numero collocatur.

AVGVSTVS TR. POT. *Statua equeſtris Auguſti.*
Statua equeſtris decreta eſt Auguſto à Senatu, quod viam Flaminiam ſumptibus ſuis reficiendam ſuſcepiſſet anno 731. quo Trib. poteſtatem in perpetuum accepit.
Hic nummus ex argento, rarus eſt.

AVG. DIVI F. *Crescens Luna circa quam septem triones. In area nummi* Imp. x.

Ob bellum Pannonicum feliciter ab Tiberio gestum, Augustus Imperator x. appellatus est. An eo anno Augustus anni dies ordinaverit ad quos spectare videntur hæc astra?

Hic nummus argenteus, inter rarissimos locandus est.

CAESAR AVGVSTVS. *Duo rami lauri.*

In memoriam duarum victoriarum anno 742. relatarum, altera in Pannonia à Tiberio, altera à Druso ejus fratre in Germania.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus est.

CAESAR DIVI F. *Figura equestris Augusti.*

Equo ovans in urbem invectus est Augustus postquam ex Syria anno 735. rediisset, apud Dionem lib. 53.

Hic nummus argenteus rarus, sed aureus, inter rariores locandus est.

Eadem epigraphe. Quadrigæ triumphales.

Cæsari ob bellum Siculum confectum, magno omnium consensu statuæ & currus triumphales decreti, apud Dionem. Nisi malis ob triumphos ejus post Antonium devictum.

Hic nummus ex argento frequens est, sed ex auro rarus est.

Eadem epig. Victoria in bigis.

Nummus ad Circenses ludos à Cæsare editos spectat.

Hic nummus argenteus vulgaris est, sed aureus, inter raros habetur.

Eadem epigraphe. Apollo sedens in rupibus, cytharam pulsat.

Augustus Apollini cujus filium se jactabat, templum in monte Palatino extruxit.

Hic nummus ex argento, nec rarus, nec obvius est.

CAESAR IMP. *Quadrigæ triumphales aurigante Cæsare, dextra lauream gerente.*

Ad triplicem triumphum quem egit anno 725. devicto anno superiore M. Antonio, unde coronam lauream gerit tanquam omnium victor.

Hic nummus argenteus, nec rarus nec obvius est.

CAESARI AVGVSTO. *Quadrigæ triumphales in quibus aquila legionaria.*

In memoriam signorum militarium à Phraate Parthorum rege, Augusto in Syria moranti anno 734. remissorum, quæ ille quasi bello aliquo Parthum vicisset, accepit. Dio l. 53.

Hic nummus ex argento nec frequens nec rarus est.

C. CAESAR AVG. F. *Caius Agrippæ filius in equo pone quem tria signa militaria.*

Caii Cæsaris Agrippæ filii ab Augusto adoptati, profectio ad bellum Armeniacum an. 754.

Hic nummus argenteus vulgaris est; aureus, inter raros ponitur.

CIVIBVS ET SIGN. MILIT. A PARTHIS RESTITVT. *in aliis*, Recuper. *Arcus trumphalis supra quem Augustus in quadrigis.*

Cum anno V. C. 734. Augustus in Syriam venisset, Phraates Parthorum rex signa ei militaria & captivos omnes misit. Senatus ejus rei causa arcu triumphali eum honoravit. Dio lib. 53.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro inter rariores recensetur.

IMP. IX. TR. POT. V. *Caput Augusti.*

COM. ASIAE. *Templum quatuor columnarum in cujus peristylio*, Rom. & Aug.

A Pergamenis qui templum Romæ & Augusto anno 735.

extruxerunt, cusus est nummus nomine communitatis Asiæ. De his Tacitus Ann. 4. *Pergamenos, eo ipso nitebantur, æde Augusto ibi sita, satis adeptos creditum.*

Hic nummus argenteus maximi moduli inter rarissimos collocatur.

CONCORDIA AVG. *Mulier stolata sedens, dextra pateram, sinistra ramum.*

In memoriam Concordiæ templi anno 764. sacrati cui Tiberius & fratris Drusi vita pridem functi, nomen inscripsit.

Hic nummus argenteus, inter elegantissimos numerandus.

DE PARTHIS. *Tiara Parthica, Arcus, & Pharetra.*

Phraates Rex Parthorum cum Armeniam invasisset, Caius Cæsar in Orientem missus est. Ea conditione ut Armeniam missam faceret, in gratiam rediit, an. 748. unde nummi percussi.

Hic nummus argenteus, in rariorum numero recensetur.

DIVO JVLIO EX S. C. *Julius Cæsar stans in templo tetrastylo, dextra simpulum gerit, in frontispicio stella crinita.*

Icon templi Julio Cæsari in foro ab Augusto Senatusconsulto extructi.

Hic nummus ex argento, frequens : ex auro rarus.

FORT. RED. CAES. AVG. S. P. Q. R. *Ara.*

Augustus, cum ipsi multa ac varia à Senatu decreta essent ob ea quæ absens egisset, nihil accepit, nisi quod Fortunæ Reduci aram consecrari passus est an. v. c. 735. cujus hoc est monumentum.

Hic nummus argenteus, soliti moduli obvius est, sed maximi moduli inter rarissimos adscribitur.

IMP. CAESAR. *Columna rostrata in cujus summitate statua Augusti.*

Hæc in foro Romano posita est & rostris ex Actiaca pugna relatis ornata. Appian. lib. 5.
Hic nummus argenteus pro raro æstimandus est.

Eadem epigraphe. Trophæum insistens proræ navis in templo.
In memoriam belli Siculi contra Sext. Pompeium confecti.
Hic nummus ex auro, rarus est; ex maximo modulo, rarissimus.

Eadem epigr. Terminus capite radiato insistens fulmini.
Symbolum sententiæ Augusti, Σπεῦδε βραδέως, Festina lente.
Hic nummus ex argento, rarus est.

IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Crocodilus.*
Ægypti captæ monumentum ab Imperatore Trajano in gratiam Augusti restitutum.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis & elegantiæ.

IMP. X. *Duæ figuræ viriles, lauri ramum Augusto in sella sedenti porrigunt.*
Tiberius & Drusus ejus frater, laurum Augusto proferunt, prior ob Pannonios, alter ob Germanos devictos.
Hic nummus ex argento, tritus, ex auro, rarus est.

IMP. XIIII. *Parthus chlamide ornatus puerulum ambabus manibus profert Augusto in curuli sedenti.*
Tyridates, postquam Parthorum regnum occupasset, à Phraate in fugam actus, cum ipsius puerulo ad Augustum confugit, quem patri remisit, & cujus historia in nummis signata est cum Phraates pater in Armenia præsidia misit & Augustus tunc Imperator XIIII. appellaretur.
Hic nummus argenteus inter rariores collocatur, ex auro rarissimus est.

JOVI OLY. *Templum sex columnarum in conum desinens.*
Icon templi Jovis Olympii Athenis antiquitus inchoati, quod reges P. Romani socii communi sumptu perfecere & genio Augusti dedicarunt. Ex Sueton. num. 60.
Hic nummus ex argento, inter raros dinumeratur.

JOVI TON. *Jupiter nudus stans in templo exastylo, dextra fulmen gerit, sinistra hastam.*
Augustus periculo quod ex fulgure vitaverat in expeditione Cantabrica, liberatus, Romæ in Capitolio templum Jovi Tonanti dedicavit. an. 732. Dio lib. 53.
Hic nummus argenteus non obvius, sed aureus inter rariores computatur.

JVNONI MARTIALI. *Templum rotundum in quo Juno sedet dextra spicas.*
Icon templi Junonis Martialis in VIII. regione extructi, nec longe distabat à templo Julii Cæsaris in foro Romano. Augustus multa Junoni consecravit ex Dione lib. 51.
Hic nummus argenteus rarissimus est.

M. LEPIDVS PONT. MAX. III. VIR. R. P. C. *Caput Lepidi.*
Ob Augusti cum Lepido in triumviratu cóncordiam.
Hic nummus argenteus, inter raros admittendus est.

MART. VLTO. *Templum rotundum in quo Figura Martis.*
Icon templi Martis ultoris in Capitolio ab eo extructi.
Hic nummus argenteus solitæ formæ obvius est, sed maximi moduli rarissimus est.

Eadem epigraphe. Templum idem in quo signum militare.
Id Martis ultoris templum Augustus construi jussit ad imitationem Jovis Feretrii, in quo signa militaria à Parthis restituta suspenderentur.

Hic nummus maximi moduli rarissimus, ex solita forma, obvius.

O. C. S. Ob cives servatos, *in corona quercea, desuper* Cæsar, *infra* Augustus.

Corona quercea est ob cives servatos Augusto sæpe decreta.

Hic nummus aureus, inter elegantissimos dinumerandus est.

IMP. CAESAR DIVI F. COS. VI. LIBERTATIS P. R. VINDEX.

Pax. *Mulier stolata stans, dextra caduceum gerit, læva cornucopiæ.*

Cusus est anno 726. nummus ob pacem, confecto civili bello, Antonii morte partam, unde ait Paterculus. *Inita anno 20. bella civilia, sepulta externa, revocata* Pax.

Hic nummus ex auro, rarus est; ex argento maximi moduli pro rarissimo habetur.

PACI PERP. *Templum exastylum, in cujus medio ara.*

Bis Jani templum ab Augusto clausum est, prima vice anno 725. altera anno 729. inde locus nummo, *Paci perpetuæ.*

Hic nummus argenteus, pro raro notandus est.

POPVLI JVSSV. *Figura equestris dextram attollens.*

Statua equestris Cæsari anno 710. populi jussu in rostris decreta, & tandem posita. Vell. Pat.

Hic nummus ex argento, inter elegantiores censetur.

QVOD VIAE MVN. SINT. *Arcus cum duabus fornicibus supra quem quadrigæ triumphales. Diversi sunt typi.*

Arcus in ponte Arimini, Augusto, ob viam Flaminiam Roma ad hanc urbem stratam, erectus.

Hic nummus argenteus, ex rariorum numero est.

S. C. *Equestris statua pacificatoris habitu.*
Statua est equestris Senatusconsulto Cæsari erecta.
Hic nummus ex argento, inter rariores etiam reponitur.

S. P. Q. R. SIGNIS RECEPTIS. *in area arcus, supra quem quadrigæ, in peristylio autem* Imp. IX. Tr. Pot. V. Arcus ille triumphalis Augusto erectus est anno 735. cum ex Syria rediens signa militaria à Phraate restituta Romam retulit. Ex Dione.
Hic nummus aureus rarus est, ex argento maximi moduli pro rarissimo computatur.

S. P. Q. R. SICNIS RECEPTIS. *Mars nudus sed galeatus, stans dextra aquilam legionariam, sinistra signum militare gerit.*
Hic nummus argenteus, soliti moduli frequens est, sed maximi rarissimus & elegantissimus est.

S. P. Q. R. *Cupido insidens Delphino, hinc & inde stella.*
Ad familiæ Juliæ originem indicandam P. Seguinus nummum esse cusum existimat.
Hic nummus ex argento pro rarissimo habendus.

SICIL. IMP. VIII. *in aliis* IX. X. XI. XII. *Diana arcum tenet, pro pedibus canis venaticus. Diversi sunt eorum typi.*
Augusto, rebus in Sicilia ordinatis anno 733. cum esset Imperator VIII. plurimi nummi deinceps cusi cum Dianæ signo quæ eadem est ac Proserpina cui insula consecrata erat, Cicerone teste.
Hi nummi ex argento triti, ex auro pro raris habentur.

TI. CAESAR AVG. F. TR. POT. XV. *Tiberius in curru triumphali.*
In monimentum triumphi quem egit Tiberius ad VI. Id. Maii an. 765. de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis & Germanis,

Germanis; cujus memoria hoc anno in nummo renovata.

Hic nummus ex auro & argento pro raro habetur.

Eadem epigraphe. Caput Tiberii sine laurea.

Tiberius cum Augusto copulatur ob Tribunitiam potestatem ab Augusto prorogatam Tiberio an. 766.

Hic nummus ex auro, rarus est : ex argento, inter elegantiores habetur.

CAESAR DIVI F. PAT. PA. *Caput Augusti.*

VOTA PVBLICA. *Figura velata sacra faciens super tripidem Camillo, & tibicinibus & victimario assistentibus.*

Sacrum peragit Augustus ob nomen *Patris Patriæ* à Senatu Populoque Romano per Valerium Messalam sibi delatum. Sueton.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est.

VOT. P. SVSC. PRO. SALVTE ET REDITV I. O. M. SACRVM. *Mars nudus stans galea ornatus, dextra vexillum, læva parazonium.*

Ob vota suscepta à Populo dum Augustus Tarracone ægrotavit, anno 729. quæ soluta sunt anno 730.

Hic nummus ex argento non obvius est, sed ex auro, rarus est.

ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Augusti.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ.

Caput Tiberii in area L. ΙΔ. *anno* 14.

Cusus est hic nummus ab Ægyptiis Augusto gratulantibus ob Tiberii triumphum de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis & Germanis actum an. 765. cum hic Trib. pot. 14. ageret.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΕΤΟΥΣ ΖΚ. ΝΙΚΗΣ. *In aliis* ΘΚ. *In aliis* Λ.

anno 27.29.30. Victoriæ. *Mulier capite turrito insidet monticulis, dextra palmæ ramum gerit; pro pedibus Fluvius brachiis extensis.*

Genius est urbis Antiochiæ ad Orontem sitæ quæ post diversas æras, novam ab anno victoriæ Actiacæ, in gratiam Augusti, computat.

Hi nummi maximæ formæ argentei, inter elegantissimos numerandi sunt.

ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΚΡΗΤΕΣ. *Caput Augusti radiatum.*

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii nudum.*

Nummus à Cretensibus cusus ob Augustum à Tiberio inter Deos relatum.

AGRIPPAE nummi ex argento, inter rariores computantur. Ex auro unicum obſervavimus in Muſeo Chriſtinæ Reginæ.

M. AGRIPPA PLATORINVS III. VIR. *Caput Agrippæ ſine corona.*

CAESAR AVGVSTVS. *Caput Auguſti.*

C. Sulpitius Platorinus III. vir Auguſtum & Agrippam in nummo copulaſſe videtur ob conſulatum quem ſimul geſſerunt anno 726. ille ſeptimum, hic ſecundum.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores habendus eſt.

M. AGRIPPA COS. TER. COSSVS LENTVLVS. *Caput Agrippæ corona roſtrata inſignitum.*

AVGVSTVS COS. XI. *Caput Auguſti laureatum.*

Cn. Coſſus Lentulus Conſul cum Lentulo Marcellino anno 736. Agrippam ter Conſulem cum Auguſto XI. nummo copulavit, quod hoc an. Auguſtus eidem Agrippæ genero ſuo Tribunitiam poteſtatem communicaſſet. Trajanus nummum hunc reſtituit.

Hic nummus ex argento, inter rariores collocatur, aureus vero, eximiæ raritatis & elegantiæ; at argenteus cum his litteris Imp. Cæſ. Trajan. Aug. Ger. Dac. P.P. Reſt. *Duplicato circulo ejuſdem eſt raritatis ac aureus.*

TIBERII nummi ex auro & argento frequentes & obvii ſunt.

TI. CAESAR DIVI AVG. F. AVGVSTVS. *Caput Tiberii ſine corona.*

CAESAR AVGVSTVS DIVI F. PATER PATRIAE. *Caput Auguſti laureatum.*

Tiberius poſt mortem Auguſti cum eum inter Divos referri curaviſſet ſe Divi Auguſti filium inſcripſit, & nummos in patris, qui eum adoptaverat, honorem percuſſit, ut populi gratiam ſibi conciliaret, Tiberius Auguſti nomen non uſurpabat, ſed referente Dione, ſcribi ferebat.

Hic nummus ex auro inter rariores, ex argento rariſſimus eſt.

DIVOS AVGVST. DIVI F. *Caput Auguſti cum ſtella in capite.*

Auguſtus appellatur Divus poſtquam conſecratus eſt; & Flamines ei decreti. Stella, Julii Cæſaris divinitatem denotat, ideo Auguſtus ſe *Divi* filium vocabat.

Hic nummus aureus, inter rariores collocatur.

DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P. *Caput Druſi Tiberii filii ſine laurea.*

Drusus Tiberii filius cum patre in eodem nummo apponitur, ob Tribunitiam potestatem quam ei decrevit Senatus, petente Tiberio, anno 774. qui sequente cusus est, cum Tiberius Tribunitiam potestatem ageret XXXV.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est.

IMP. VII. TR. POT. XVI. *in aliis* XVII. *Quadrigæ triumphales.*
Triumphus Tiberii de Illyriis, Pannoniis, Dalmatiis, & Germanis actus est anno 765. cum ille accepisset *Tr. P.* XIII. quam ob causam vidimus supra percussos Augusto nummos cum Tiberii triumphi typo; sed mortuo Augusto, iidem typi cum effigie Tiberii renovati sunt. Ideo in iis *Tr. P.* XVI. *&* XVII.
Hic nummus ex auro & argento non obvius est.

IMP. T. CAESAR DIVI VESP. AVG. REST. *Mulier sedens dextra hastam, sinistra ramum.*
Titum Vespasiani filium æreos Tiberii nummos restituisse norunt & tyrones, sed aureos hactenus non observaveram. Mulier illa, est Julia Tiberii mater cujus statuam in nummis aureis & argenteis cum epigraphe vulgari *Pontif. Maxim.* cælari curavit, cum Augustarum vultum nondum Imperatores exhibere solerent.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

TR. P. XVII. *in aliis* XXII. *in aliis* XXV. *Victoria globo insidens, utraque manu palmam.*
Ob victoriam à Germanico de Cheruscis, & Arimino relatam an. 769. cum Tiberius ageret *Tr. P.* XVII. Ob victoriam de Treviris ac Æduis per C. Silium in Gallia reportatam an. 774. in *Trib. Pot.* XXII. Ob victoriam de Tacfarinate in Africa per Dolabellam an. 777. cum Tiberius ageret Tr. p. XXV.
Hic nummus aureus, inter raros numerandus.

Quinarii omnes aurei, pro raris habentur.

Sine epigraphe. Pegasus.

Pegasus cum Africæ symbolum sit, in nummo signatur ob eam Provinciam morte Tacfarinatis pacatam per Dolabellam anno 777.

Hic nummus aureus, inter rariores collocandus est.

ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Tiberii laureatum.*

ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ. *Imperator supra montem Argæum stans.*

Tiberius monti Argæo super ponitur à Cappadociæ populis, cujus est mons altissimus, ob eam in Romanorum provinciam morte Archelai ipsius Regis sine prole defuncti à Tiberio anno 770. redactam. 2. Veranius ei præpositus est, & Mazaca urbs Metropolis dicta est Cæsaræa.

Hic nummus argenteus, inter rariores.

ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΓΟΡΤΥΝΙΩΝ. *Caput Tiberii laureatum.*

ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΡΗΤΕΣ Ε. ΚΟΡ. ΛΥ. ἐπὶ Κορνηλίȣ Λύπȣ. *Caput Augusti radiatum.*

Cretenses sub Cornelio Lupo, ut puto, Proconsule, Tiberio nummum cudunt, ipsi gratulantes quod Cæsius Cordus antea Cretæ Proconsul quem Ancharius Priscus, eorum nomine, de repetundis postulatum accusaverat, damnatus esset an. 775. Gortyna urbs Cretæ præcipua nummum percussit quod pecuniam à Cordo exactam recepisset.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

ΤΙ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΣ Ε. ΚΟΡ. Λ. *id est,* ἐπὶ Κορνηλίȣ Λύπȣ. *Caput Tiberii laureatum.*

ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΕΛΕΥΘ. *id est* Ἐλευθερναίων.
Caput Augusti radiatum.
Eleutherna urbs Cretæ proxima Gortynæ, ejusdem Corn. Lupi Proconsulis permissu, pariter Tiberio gratulatur ob Cæsium Cordum de repetundis condemnatum cum ideo pecuniam ab ipso ablatam recuperasset.
Hic nummus argenteus, insignis elegantiæ & raritatis est.

ΤΙ. ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΥ. *id est* Κυδωνεάτων.
Caput Tiberii laureatum.
ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΚΡΗΤΩΝ Ε. ΚΟΡ. ΛΥ.
Caput radiatum Augusti.
Cydonia una ex tribus præcipuis Cretæ urbibus etiam per nummos Tiberio gratulatur permissu Corn. Lupi Proconsulis ob condemnatum Cordum qua de causa pecuniam recepit. Cornelius Lupus vir Consularis apud Senecam dicitur, qui sub Claudio P. Suillii dolo circumventus apud Tacit. lib. 13.
Hic nummus ex argento, pro rarissimo habendus.

ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΠΙ ΚΟΡ. ΛΥΠΟ.
Caput Tiberii laureatum.
ΣΥΝΚΛΗΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔ.
id est Κυδωνεάτων. *Caput Senatus barbatum & velatum.*
Tiberio & Senatui Romano cujus caput in aversa parte Principis effigie repræsentavit, gratulatur Cydonia, quod ejus sententia Cæsius Cordus de repetundis fuerit condemnatus & exactam ab eo pecuniam ipsa receperit.
Hic nummus argenteus maximi moduli, rarissimus est.

ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩ ΕΠΙ ΛΑΧΗΤ.
Caput Tiberii sub Lachete Pratore.

ΣΥΝΚΛΗΤΩ ΚΡΗΤΕΣ ΚΥΔΩΝΕΑΤΩΝ.

Caput Senatus barbatum & velatum ut ſupra.

Cydonia Senatus Romani effigiem hic exhibuit cum Tiberio propter æquum illius judicium contra Cæſium Cordum de repetundis condemnatum, urbs nummum ſub Prætore Lachete percuſſit.

Hic nummus argenteus, maximi moduli, rariſſimus eſt.

Caput Tiberii ſine epigraphe.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΥΘΟΔΩΡΙΣ ΚΟΤΥΟΣ.

Cum Bilance.

A Pythodori Cotyos Thraciæ Regis uxore poſt mariti mortem cuſus eſt hic Tiberii nummus, ipſique appoſuit bilancem juſtitiæ, in memoriam quod cum Reſcuporis ejus frater, cum quo paternum regnum diviſerat Auguſtus, Cotym occidiſſet, ille ab ipſa in Senatu accuſatus, damnatus ſit & regno privatus.

Hic nummus argenteus, præſtantiſſimus eſt.

DRUSUS

DRUSI junioris nummi ex argento rariſſimi ſunt, ex auro non obſervantur.

DRVSVS CAESAR TI. F. TR. P. *Caput Druſi ſine corona.*

TI. CAESAR AVG. P. M. TR. P. XXV. *Caput Tiberii laureatum.*

Druſus in averſa patris nummi parte ponitur, poſtquam Senatus ipſi Tribunitiam poteſtatem, petente per litteras Tiberio, decreviſſet, at cum per eam poteſtatis ſupremæ conſors eſſet, ideo Senatus ei nummos æreos cum effigie percuſſit, ut prius M. Agrippæ: at tunc Tiberius agebat Trib. p. xxv. ut nummus denotat.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

DRUSI ſenioris nummi ex auro & argento non obvii ſunt.

NERO CLAVDIVS DRVSVS GERMANICVS IMP. *Caput Druſi laureatum. In aliis corona quercea inſignitum.* DE GERMANIS. *Duo clypei cum ſpiculis & ſigno militari.* Clypei oblongi, ſpicula, & vexillum inſigne equitum in hoc nummo cælantur in memoriam eorum quæ Druſus Tiberii frater de Germanis victor retulit, cum ob id, decretis ſibi triumphalibus ornamentis, ovans Romam ingreſſus ſit, anno 743.

Hic nummus ex argento & auro pro raro habetur.

Arcus Triumphalis ſupra quem figura equeſtris inter duo trophæa in ejus peryſtilio de Germ. *In aliis*, de Germanis. Arcus ille in honorem Druſi erectus eſt poſt ejus mortem in regione prima, verſus portam Capenam, de illo Sueton. *marmoreum arcum cum trophæis via Appia decrevit.* Ille ſupra arcum eques, ut Romam ovans ingreſſus erat; hinc & inde trophæum, in memoriam eorum quæ in Germania ut & trans Rhenum erexerat.

Hic nummus argenteus & aureus ejuſdem eſt pretii ac ſuperior.

ANTONIAE Drusi nummi ex argento & auro non obvii sunt.

ANTONIA AVGVSTA. *Caput Antoniæ cum corona spicea.* CONSTANTIAE AVGVST. *Figura muliebris dextra facem oblongam, læva cornucopiæ gerit.*
Antonia spicea corona ornatur tanquam altera Ceres, in prima fronte nummi, qui à Claudio filio cusus videtur ob *Constantiæ* symbolum quo usus est. In aversa parte stat illa cum face quam quærendo Proserpinam filiam gerebat, & cornucopiæ habet; cum illa frumenti sationem docuerit.
Hic nummus ex auro & argento, rarus est.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. *Duæ tædæ cum corollis.* Caligula aviam Antoniam Augusti Sacerdotem fecit more Græcorum, cum hæc esset abstemia: prius illa tantum Flamines & Sodales habebat: aviæ etiam Caius omnes Vestalium honores tribuit, ideo illa coronatur spicis, cum eadem Vesta sit & Ceres, facesque in aversa parte, ad mysteria Cereris spectant, quæ ipsis agebantur accensis, nisi sint ignis æterni à Vestalibus servati symbola.
Hic nummus aureus & argenteus, ejusdem est raritatis ac superior.

GERMANICI nummi ex auro rariores ſunt argenteis, omnes à C. Caligula ejus filio ſignati.

GERMANICVS CAESAR P. C. CAES. GERM. AVG. *Cap. Germanici.*

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caligulæ laureati.*

Germanici caput ex altera parte filii Caligulæ, in honorem patris à filio cuſum nos edocet nummum. In ejus memoriam Septembrem menſem *Germanicum* etiam appellavit.

Hic nummus argenteus & aureus, rarus eſt.

GERMANICVS CAES. P. C. CAES. AVGV. COS. II. IMP. *Caput Germanici.*

Divus Auguſtus. *Caput Auguſti radiatum.*

Inſcriptio patris Caii Cæſaris Auguſti ex altera nummi parte, in qua Germanici effigies exhibetur, eum à filio in patris memoriam cuſum arguit, cui proavum Auguſtum ſociavit corona radiata inſignem, ut inter Divos relatum.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

AGRIPPINAE nummi ex auro raritate inferiores ſunt nummis Germanici : ex argento, ejuſdem præſtantiæ.

AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Agrippinæ.*

C. CAESAR AVG. GERM. P. M. TR. POT. *Caput Caligulæ laureati.*

Caligula in matrem pius, ejus memoriam in nummis reſtituit, cujus cineres, mox cum imperium adeptus eſſet, ex Pandataria confeſtim retulit, ad quam venerabundus properavit, tempeſtate turbida, quo magis pietas emineret.

Hic nummus aureus, & argenteus, rarus eſt.

CALIGULAE nummi ex auro & argento rari ſunt.

C. CAESAR AVG· GERM. P. M. TR. POT. *Cap. Caligulæ laur.*
AGRIPPINA MAT. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Agrippinæ.*
Caligula, ut imperium adeptus eſt, ad Pandatariam inſulam ſe tranſtulit, & inde collectos Agrippinæ matris cineres in urnam condidit, ipſi Circenſes inſtituit, Carpentumque, quo in pompa traduceretur : ejus memoriam per nummos etiam reſtituit.
Hic nummus aureus & argenteus, rarus eſt.

DIVVS AVGVSTVS PATER PATRIAE· *Caput Auguſti radiatum.*
Auguſti proavi memoriam in nummis reſtituit Caligula, cum ejus templum à Tiberio inchoatum triumphali habitu & maxima pompa dedicaſſet.
Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

DRVSVS. *Caput Druſi avi.*
In Antoniæ aviæ honorem nummos cuſiſſe Caligulam noverant antiquarii, ſed in Druſi avi memoriam aliquos reſtituiſſe hactenus ignoraveramus, unde ingens eſſe nobis debet ſtudium nummorum qui nos quotidie nova edocent.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

GERMANICVS CAESAR. P. C. CAES. AVG. GERM. *Caput Germanici.*

Caius in patrem pius nummos ejus reſtituit, cujus cara erat apud populos memoria, auxerat enim gloriam deſideriumque defuncti etiam atrocitas inſequentium temporum, ut ait Suetonius in Caligula.

Hic nummus aureus & argenteus, ſuperiore rarior eſt.

S. P. Q. R. P. P. OB C. S. *In corona quercea.*

Corona quercea ob ſervatos in bello cives concedebatur, ſed cum nullum bellum geſſerit Caligula in quo ille cives ſervaverit, adulationis cauſa id in nummis appoſitum eſt à principibus, ut viderentur à clementiæ laude & paternæ curæ imperium auſpicari, ut alii deinceps Imperatores obſervarunt.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus, ut & aureus.

P. M. TR. POT. ITER. *Victoria inſidens globo, dextra lauream.*

Victoria in nummis tanquam ſymbolum relatæ de hoſtibus, non ſemper cælata eſt, nullum in Trib. II. per ſe aut per legatos bellum geſſit, ſed ut Dea in iis appoſita eſt, cujus templum erat ut in regione fori Romani: hæc inſidet globo, tamquam totus orbis terrarum per eam Romano imperio eſſet acquiſitus.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

Sine epigraphe. Caput Auguſti radiatum.

Nil mirum ſi Auguſti proavi effigiem in nummis ſecum ſociaverit, cujus acta initio imperii, imitari volebat.

Hic nummus argenteus, rarior eſt aureo.

Sine epigraphe. Caput Auguſti radiatum, hinc & inde ſtella.

Caput Auguſti corona radiata divinitatis ſymbolo ornatum eſt, hinc & inde ſidus, avum Druſum & Germanicum patrem denotare videntur, tamquam ex divina ſtirpe ortos.

Hic nummus ex auro & argento, ſuperiore rarior eſt.

Γ. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞΟΥ. ΥΠΑ. Τ. *Caput Caligulæ nudum. Sine epigraphe. Caput Auguſti ſeptem ſtellis circumdatum.* Auguſti caput radiatum ejus divinitatem denotat, & ut duo ſuperiora ſidera Druſum & Germanicum indicant, illa ſeptem Auguſti caput circumdantia, præter Druſum & Germanicum, quinque Caligulæ fratres arguunt, niſi exiſtimes Auguſtum in arctoo ſidere collocatum, ut ait Manilius.
Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus eſt.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΑΡΧ. ΜΕΓ. ΔΗΜ. ΕΞ. *Caput Caligulæ nudum.*
Sine epigraphe. Figura Auguſti togata ſedens inter ſeptem ſidera, dextra pateram, læva ſceptrum gerit.
Auguſtus ſedens cum divinitatis ſymbolis patera nempe & ſceptro; patera, ſacra ipſi facienda denotat, ſceptrum divinitatis inſigne eſt, de quo in Galba apud Suetonium. *Auguſtique ſceptrum è manibus excuſſum eſt*, ſeptem ſidera omnem Caligulæ familiam fato functam arguunt, ut ſupra diximus, vel alludunt ad arctoon ſidus.
Hic nummus argenteus maximi moduli, rariſſimus eſt.

Sine epigraphe. Figura ut ſupra in curru à quatuor Elephantis tracto cum ſeſſoribus, ſeptem ſidera pariter eam circumdant.
Statua eſt Auguſti per Circum vecta ab Elephantis, cum inter Deos à Tiberio & Livia conſecratus eſt, quam reſtituit Caligula cum ſeptem ſideribus Druſum avum, Germanicum patrem, & quinque fratres denotantibus, ut pote divinitatis conſortes.
Hic nummus maximi moduli ex argento, pro rariſſimo æſtimandus eſt.

CLAUDII

CLAUDII nummi ex auro & argento obvii ſunt in Gallia, in Italia rari.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. P. P. *Caput Claudii laureatum.*
AGRIPPINAE AVGVSTAE. *Caput Agrippinæ uxoris.* Claudius Agrippinam neptem Germanici fratris filiam duxit uxorem an. 802. eam Auguſtam appellavit, primuſque Imperatorum in nummis argenteis & aureis ejus effigiem cælavit, qui honos à Senatu non illi tributus eſt, cum ille adhuc ſui juris nimis eſſet ſtudioſus.
Hic nummus argenteus & aureus, rarus eſt.

CONSTANTIAE AVG. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra cornucopiæ.*
Conſtantiam inter alias virtutes Claudius pro ſymbolo aſſumpſit, quæ tamen in eo non ſemper emicuit, Suetonius enim in ejus vita, in cognoſcendo autem ac decernendo, mira varietate animi fuit, modo circumſpectus & ſagax, modo inconſultus ac præceps, nonnunquam frivolus amentique ſimilis.
Hic nummus argenteus, rarior eſt aureo, ſed aureus à Trajano reſtitutus, rariſſimus eſt.

TI. CLAVD. CAESAR AVG. P. M. TR. P. VI. IMP. XI. *Caput Claudii laur.*

DE BRITANNIS. *Arcus triumphalis cum trophæis.*

Claudius in Britanniam primus poſt Julium Cæſarem profectus eſt an. 796. ſine ullo prælio, parte inuſlæ recepta, ſexto quam profectus erat menſe Romam rediit, triumphavitque maximo apparatu, & ei arcus in nona regione erectus eſt an. 799. cum ageret Trib. pot. VI. ſupra eum viſitur ejus ſtatua equeſtris inter duo trophæa ex Britannorum armis confecta.

Hic nummus aureus rarus eſt, argenteus inter rariores recenſetur.

TI. CLAVD. CAES. AVG. P. M. TR. P. *Caput Claudii laur.*

DE GERM. *Arcus triumphalis.*

Arcus ille eſt Druſi patris *de Germanis* in via Appia erectus, quem anno imperii primo in memoriam patris, in nummis ſuis cælari juſſit pius in parentem, de quo narrat Suetonius. *Parentibus inferias publicas & hoc amplius, patri Circenſes annuos natali die, matri carpentum quod per circum duceretur.*

Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

DE GERMANIS. *Duo clypei cum haſtilibus & vexillo, ut in Druſo patre.*

Sunt & illa Germanorum arma de ipſis à Druſo Claudii patre Romæ in ovatione lata, de quibus in illo diximus, qui typus à monetariis in memoriam patris ut arcus ejus triumphalis in Claudio renovatus eſt.

Hic nummus argenteus, inter elegantiſſimos numerandus.

DIAN. EPHES. *Diana polymamma cum fulcris.*

Diana hæc polymamma, Epheſia eſt, & ab Epheſiis nummum illum ex maximo modulo cuſum Claudio denotat, ſed quænam illa fuerit, Hyeronimus indicat ep. I. ad Eph. *Dianam colentes non hanc venatricem,*

ſed illam multimammiam, quam Græci πολυμαστον vocant.
Hic nummus argenteus maximi moduli rariſſimus eſt.

DIANA EPHESIA. *Diana polymamma cum fulcris in templo quatuor columnarum.*
Quænam fuerit Epheſiæ Dianæ templi frons, oſtendit nummus ille Claudii maximus, quatuor columnæ illam ornant, in cujus aditu illius ſimulacrum ut ſupra viſitur. De illo qui primus templum Dianæ ſtruxit Epheſi, non conveniunt authores, vide Euſtathii comment. in Dionyſium.
Hic nummus ex argento maximus rariſſimus eſt.

DIVVS CLAVDIVS AVGVSTVS. *Caput Claudii laur.*
EX S. C. *Carpentum à quatuor equis vectum.*
A Nerone percuſſus eſt in memoriam apotheoſeos Claudii nummus, & carpentum exhibet quod in pompa funebri per circum traducebatur, Imperatorum nempe, à quatuor equis aut elephantis trahebatur: Auguſtarum vero, à duabus mulis. Voces *ex S. C.* illud Senatuſconſulto decretum arguit.
Hic nummus argenteus & aureus inter rariores numerandus.

DIVVS CLAVDIVS. *Caput Claudii laureatum.*
IMP. CAES. TRAJAN. AUG. GER. DAC. P. P. REST. *Figura muliebris ſtolata ſedens dextra pateram, læva duplex cornucopiæ*
Cum mos ſacra faciendi Claudio, ab ipſo Nerone eſſet abolitus, apud Suetonium: hunc deinde honorem teſte hoc autore per Veſpaſianum recepit, cujus memoriam etiam Trajanus per mulierem pateram ad ſacra ipſi facienda gerentem, reſtituit.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

IMPER. RECEPT. *Caſtra Prætoria.*

Castra sunt Prætoria in nummis Claudii repræsentata in memoriam quod à Prætorianis pro Imperatore salutatus sit, & ab iis ut ait Suetonius *Receptus intra vallum pernoctavit.*

Hic nummus aureus, & argenteus, rarus est.

NERO CLAVD. CAES DRVSVS GERM. PRINCIP. JVVENT. *Caput Neronis.*

Nero Agrippinæ matris artibus, à Claudio adoptatus & princeps juventutis factus est, cum ille Troiæ lusum exhibuit teste Suetonio : Princeps autem juventutis vocabatur, qui præsidebat pueris majoribus & minoribus hunc ludum in circo agentibus.

Hic nummus aureus, inter elegantiores computandus, argenteus, rarissimus est.

PRAETOR RECEPT. *Imperator togatus & Prætorianus militari habitu dextras sibi jungentes.*

Claudius à Prætorianis Imperator primum appellatus est, cujus rei monimentum in ejus nummis expressum est, Prætorianus autem aliorum nomine data ipsi manu, fidem obstringit, cum singulis quindena H S pignoratus esset.

Hic nummus argenteus, rarior est aureo.

ROM. ET AVG. COM. ASI. *Templum distylum in cujus medio figura muliebris stolata stans, dextra imponit coronam Imperatori paludato, læva cornucopiæ gerit.*

Jam in Augusti nummis templum Romæ & Augusto dicatum vulgavimus, quod Pergami extructum ex Tiberio suspicati sumus: at cum illud exastylum sit, & hoc distylum, idem esse non existimamus. Alabandenses templum Romæ anno 534. extruxerunt, forsan idem & Augusto consecrarunt, vide nummum toti familiæ Augusti dicatum in Cenot Pisan. pag. 93.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

SACERDOS DIVI AVGVSTI. *Duæ tædæ cum corollis, ut in Antonia.*

An pars aversa nummi Antoniæ à quodam monetario in Claudio substituta sit, an Claudius ipse matris sacerdotii memoriam restituere voluerit, incertum est. Vide quæ diximus in nummis Antoniæ.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est.

VICTORIA AVGVST. *Victoria, pede dextro globo imposito, scribit supra clypeum.*

Victoriæ typus spectat ad victoriam quam Claudius in Britannia retulit anno 796. ob quam triumphavit maximo apparatu, illa pedem globo imponit quasi novum orbem sub ditione Romana redegerit: nam Britannia toto orbe divisa, tanquam alter Romanis videbatur.

Hic nummulus aureus inter rariores habendus.

ΤΙ. ΚΛΑΥ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑ. ΓΕΡΜΑΝΙ ΑΥΓ. L. Γ. *Caput Claudii laureatum.*

ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Messalina stans stolata, dextra duos filios suos sustinet, sinistra spicas.*

Mulier stolata illa in nummo cælata, Messalina est Claudii uxor, ex qua Octaviam & Britannicum tulit, hunc vero in Consulatu II. quem inivit cum Licinio Cæcinna an. 796. ideo nummus ille Alexandriæ cusus an. ejus imperii 3. ut literæ L. Γ. indicant.

Hic nummus maximi moduli ex argento inter elegantissimos habendus est.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ. ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ. *Diana stans dextra ramum, sinistra vestem colligit.*

Imperator & Germanicus in hoc Græco nummo appellatur Claudius, Germanici nomen in memoriam Drusi patris tulit, de quo Suetonius in ejus vita. *Senatus . . . . &*

Germanici cognomen ipsi posterisque ejus. Quod non permutare voluit in Britannicum, redacta à se Britannia, sed filio nomen Britannici dedit. Diana colitur in urbe ubi cusus est nummus, quæ ignoratur cum nomen in eo non sit appositum.
Hic nummus argenteus, inter præstantiores ponendus.

ΑΥΤΟΚΡΑ. *Duo capita muliebria cornucopiæ imposita sunt, alterum puerile intermedium.*
Similem nummum Colonia Patrensis repræsentat: duo illa capita muliebria super duplex cornucopiæ, Antoniam & Octaviam Claudii filias exhibent, majorem nempe, quam ex Ælia Petina tulit, Cn. Pompeio magno deinde Fausto Sullæ nuptam, minorem Neroni, post ejus adoptationem: medium vero, infelicis Britannici est. Hic nummus ab Ursino in gente Antonia num. 9. falsò tribuitur M. Antonio.
Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est.

ΕΤΟΥΣ ΙΑ. *Anno undecimo caput Claudii laureatum.*
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput Polemonis Regis diademate insignitum.*
Polemo Rex Ponti & Bosphori post mortem Polemonis patris in utroque regno à Caligula confirmatur anno 701. apud Dion. *Polemoni Polemonis filio paternum imperium ex Senatusconsulto videlicet tribuit.* Claudius vero Mithrydati, eodem Dione teste. *Bosphorum largitus est, pro eo parte Ciliciæ Polemoni data,* anno 794. Polemo nummum Claudio cudit regni anno. XI. respondente v. c. 805. postquam sedati essent Clitæ in Cilicia.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

AGRIPPINAE junioris nummi præſtantia inferiores Agrippinæ ſenioris ſunt.

AGRIPPINA AVGVSTA. *Caput Agrippinæ ſpicea corona ornatum.*

NERO CLAVD. DRVSVS GERM. PRINC. JUVEN. *Caput Neronis nudum.*

Agrippina in nummis argenteis & aureis tantum occurrit, non autem in æreis Senatuſconſulto percuſſis, Senatus ſui juris adhuc nimis ſtudioſus fœminis principibus ſub Domitiano tantum nummos cudere cœpit. Nero in Claudiam gentem adoptatus, Neronis Druſi cognomina vivente Claudio tulit.

Hic nummus ex argento, eximiæ raritatis & elegantiæ.

AGRIPPINA AVGVSTA MATER AVGVSTI. *Caput Agrippinæ.*

NERO CLAVD. DIVI CLAVD. F. CAESAR AVG. GERMAN. *Caput Neronis.*

Agrippinæ cuſus eſt hic nummus poſt mortem Claudii cum Nero in averſa ejus parte Divi F. appelletur, ille initio imperii teſte Suetonio. *Matri ſummam omnium rerum publicarum privatarumque permiſit.*

Hic nummus argenteus ex maximo modulo, ſingularis & eximiæ elegantiæ eſt.

AGRIPPINAE AVGVSTAE. *Caput Agrippinæ.*

TI. CLAVD. CAESAR AVG. GERM. P. M. TRIB. POT. P. P. *Caput Claudii.*

Claudius cum Neronem, Agrippinæ uxoris artibus, biennio tantum majorem natu, filio anteposuisset adoptione, Agrippinam appellavit Augustam, ut narrat Tacitus Ann. 12. *Augetur & Agrippina cognomento Augustæ*, & mox nummi in rei memoriam cum ejus effigie percussi sunt.

Hic nummus aureus & argenteus, pro raro habetur.

AGRIPP. AVG. DIVI CLAVD. NERONIS CAES. MATER. *Capita Agrippinæ & Neronis adversa.*

NERONI CLAVD. DIVI F. CAES. AVG. GERM. IMP. TR. P. *Corona quercea in qua* ex S. C.

Agrippina nobiliorem nummi partem occupat se Claudii uxorem & Neronis matrem vocans, quasi penes eam esset imperii dominatio & filius tantum Cæsar haberetur, quare ait Tacitus Ann. 23. *Quod Subsidium in eo, qui à fœmina regeretur.* Nil mirum igitur si corona quercea ipsi & filio, ut Caligulæ & Claudio, ob cives servatos, decreta est à Senatu quem in palatium vocaret, ubi velo discreta assidebat.

Hic nummus argenteus, rarior est aureo.

NERO CLAVD. DIVI F. CAES. AVG. GERM. IMP. TR. P. COS. *Capita jugata Neronis & Agrippinæ.*

AGRIPP. AVG. DIVI CLAVD. NERONIS CAES. MATER EX S. C. *Quadrigæ elephantorum currum vehunt in quo figura virilis togata radiata sedet dextra hastam puram: prope eam mulier, dextra aquilam legionariam tenet.* Claudius, ut narrat Suetonius *Aviæ Liviæ divinos honores & Circensi pompa currum elephantorum Augustino similem decernendum curavit.* Nero & Agrippina nummum cuderunt ut quo utrumque exhiberent, Augustus corona radiata insignitur, Livia tanquam mater castrorum aquilam

aquilam legionariam gerit : Nero ipſis ſtatuas conſecravit , quæ in ejus nummis viſuntur cum epigraphe *Auguſtus Auguſta.*

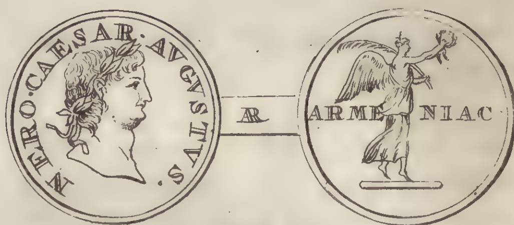
Hic nummus aureus & argenteus inter raros & elegantes reponuntur.

ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Agrippinæ.*

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Neronis juvenile.*

Ut Romæ, in nummis Latinè inſcriptis, Claudius permiſit ut Agrippina tanquam Auguſta ſignaretur, & Nero tanquam Cæſar & ad imperium deſtinatus, in iis etiam cælaretur : ita Græci adulatores ut eorum vultus in eodem nummo ſignarent ab illo obtinuerunt.

Hic nummus argenteus, maximi moduli, eximiæ raritatis eſt.

NERONIS nummi ex auro & argento vulgares & triti ſunt.

NERO DIVI CLAVD. CAESARIS F. . . . . *Caput Neronis laureatum.*

ARMENIAC. *Victoria gradiens dextra coronam, ſiniſtra lauream.*

Initio imperii Neronis, Vologæſes Parthorum Rex Armeniam invadere conatus eſt pulſo Rhadamiſto; ſed Nero Corbulonem huic provinciæ retinendæ præpoſuit, qui cum Vologæſe pacem inivit, & ille obſides tradidit: inde ſignatus Neroni nummus cum divi Claudii filii adhuc nomine, & typo victoriæ Armeniacæ.

Hic nummus argenteus, etſi mole exiguus, elegantia tamen, & raritate præſtantiſſimus eſt.

AVGVSTVS AVGVSTA. *Duæ figuræ ſtantes, altera radiata divi Auguſti, dextra pateram, læva haſtam puram; altera Liviæ, dextra pateram, ſiniſtra duo cornuc. geſtantis.*

Suetonius narrat Claudium ad officia pietatis converſum, jusjurandum neque ſanctius ſibi, neque crebrius inſtituiſſe quam per Auguſtum, & aviæ Liviæ divinos honores decernendos curaſſe. Nummus Neronis nos docet eum Clau-

dium æmulatum, ipſis ſtatuas conſecraſſe, quas in rei memoriam in nummis expreſſit.

Hic nummus argenteus, rarior eſt aureo.

CONCORDIA AVGVSTA. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra cornucopiæ.*

Ad indicandam ſummam Neronis cum matre Agrippina concordiam, ſignata eſt Dea Concordia; ſedens quidem, tanquam firma: effingebatur pateram tenens, quoniam ea libabatur, à Romanis culta eſt, qui & ejus diverſa templa habuere, ut plane ex hiſtoricis cognovimus.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

EQVESTER ORDO PRINCIPI JVVENT. *Supra clypeum.*

Cum Romæ Claudius Troiæ luſum exhiberet, Neronem à ſe adoptatum, principem juventutis declaravit, ut iis præſideret: at cum ille ludus eſſet equeſtris, ideo equeſter ordo clypeum Neroni vovit, quod *Troiam favorabiliter & conſtantiſſime luſit*, teſte Suetonio.

Hic nummus aureus, ut & argenteus, rarus eſt.

JVPITER LIBERATOR. *Figura Jovis ſedentis dextra fulmen gerentis.*

Nero nummum cudit in quo effigies Jovis ſedentis viſitur cum epigraphe *Jupiter Liberator*, quod conjuratione Piſoniana Romæ detecta, Jupiter eum à tanto periculo liberaverit, ut in aliis nummis *Jovis Cuſtos* quod illum cuſtodierit.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

LIBERTAS. *Caput libertatis.*

Nero primis imperii ſui temporibus, cum multa Senatus arbitrio conſtitueret & graviora vectigalia aboleviſſet, aut minuiſſet, libertas publica videbatur quaſi reſtituta: ideo caput Libertatis in ejus nummis exhibitum eſt.

Hic nummus aureus, insignis elegantiæ & raritatis est.

PACE P. R. TERRA MARIQVE JANVM CLVSIT. *Templum.*

Corbulo, Armenia anno v. c. 811. subacta, Tiridatem à Nerone regnum accipere coegit: ideo ille Romam magnis pollicitationibus venit sollicitatus, quem Nero ad genua procumbentem sublevavit & deosculatus est: posteaque, ut ait Suetonius, *Janum geminum clausit*, in cujus rei memoriam, illius templum in ejus nummis signatum est.

Hic nummus aureus, non obvius est.

SACERD. COOP. IN OMN. CONL. SVPRA. NVM. EX S. C. *Patera, tripus, simpulum, & lituus.*

Principis juventutis titulus Neroni, tanquam ad imperium designato, datus est, & etiam sacerdotiorum dignitates adjunctæ, ut illis reverentia ipsi quodammodo præstaretur: ideo cooptatus est in omne conlegium sacerdotum, unde appositum est in nummo *Ex S. C.* quo opus erat, quando supra numerum cooptabantur. Vide Spanhemii diss. 8.

Hic nummus ex auro & argento inter præstantiores adscribitur.

VESTA. *Templum rotundum.*

Vestæ templum à Nerone restauratum fuisse docet nummus, nam illud an. v. c. 817. arserat in magno illo urbis incendio, teste Tacito lib. 15. *Numæque regia, & delubrum Vestæ cum penatibus P. R. exusta*, Nero autem Vestam colere videbatur, nam cum proficisci in Achaiam meditaretur, Capitolium veneratus deos & templum Vestæ iniit.

Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

ΘΕΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Claudii radiatum.*

ΣΕΒΑΣΤΗΣ ΑΓΡΙΠΠΕΙΝΗΣ ΝΕΡΩ-ΝΩΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ. *Capita adversa Agrippinæ & Neronis.*

Non modo Romæ, ſed in Græciæ urbibus nummi Claudii apotheoſim denotantes, percuſſi ſunt, hic eum corona radiata divinitatis ſymbolo ornatum exhibet, adſunt in altera parte Neronis & Agrippinæ effigies, quorum opera ille conſecratus fuerat.

Hic nummus maximi moduli, inter raros & elegantes reponendus eſt.

ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ *Caput Claudii laureatum.*

ΝΕΡΩΝ ΑΓΡΙΠΠ. *Capita Neronis & Agrippinæ adverſa.*

Claudius per adulationem dicitur Θεοῦ υἱὸς divi filius, cum pater ejus Druſus non conſecratus fuerit.

Hic nummus maximi moduli inter elegantiores habendus.

ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑ. *Caput Neronis laur.*

ΔΡΑΓΜΗ ΕΦΕ. *Tripus cui involutus eſt ſerpens.*

Vox Εφε. id eſt Εφεσίων, nummum arguit Epheſi cuſum eſſe, & altera δραγμὴ, nummum argenteum denario Romano correſpondere: quatuor ille valebat ſeſtertios, ſeu duos quinarios: ita dictus quod pro decem aſſibus in ſolutionem cedebat. Tripus ad Apollinem pertinet ideo cuſa ab Epheſiis quod Nero ſe Apollinem appellaret.

Hic nummus maximi moduli ejuſdem eſt pretii ac ſuperior.

ΔΙΔΡΑΓΜΟΝ. *Lituus, & ſimpulum.*

Videtur ex forma, idem nummus pariter Epheſi ſignatus, cum voce διδραγμὸν, ad indicandum nummi pre-

tium: moneta argentea Romæ, ad denarii ſeu drachmæ unius pondus ſignata eſt, in Græciæ urbibus ad duas drachmas, imo ad quatuor uſque, qui tetradrachmi ſunt appellati. Lituus & ſimpulum, ad Neronis ſacerdotia ſpectant.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ΕΤΟ. ς. *Aquila alis expanſis fulmini inſiſtit.*
Nummus ille tetradrachmus percuſſus eſt Antiochiæ Syriæ, ut ex ſequentibus ſimilis typi, magnitudinis, & formæ auguramur. Voces Ετο. ς. illum ſub anno Neronis ſexto cuſum arguunt. Aquila in nummo ſignata imperium Romanum denotat, inſiſtit fulmini, cum illa in bello Gigantum arma ſeu fulmina Jovi miniſtraverit.
Hic nummus ex argento, in rariſſimorum numero ſcribendus eſt.

ΕΤΟΥΣ. ΑΙΡ. Θ. *Anno æræ Antiochenæ* III. *Imperii Neronis 9. typus idem: in area palmæ ramus.*
Æra in nummo ſignata cum typo aquilæ ut ſupra fulmini inſiſtentis, nummum Antiochiæ ad Orontem cælatum indicat; illa autem æra Juliana, Neronis tempore, utebatur; hæc ab autumno 706. initium habuit: itaque ſi ei addas annos III. efficient v. c. 816. ad cujus prid. Id. Octobris Nero annum decimum numerare cœpit.
Hic nummus argenteus, inter rariores computandus.

ΕΤΟΥΣ. ΒΙΡ. Ι. *Anno æræ urbis* 112. *imperii Neronis* 10. *typus idem.*
Antiochia quatuor æras in nummis adhibuit, primam ſub regibus ſuis ab urbe condita: ſecundam ſub Pompeio à quo autonomiam obtinuit: unde epigraphe αυτονομȣ in nummis: tertiam ſub Julio Cæſare: quartam ſub Auguſto, ab Actiaca pugna, unde in ejus nummis ΕΤΟΥΣ ΝΙΚΗΣ, ſed mortuo Auguſto Julianam anni 706. ſub Tiberio, recepit: quare ſi his

addas 112. habebis v. c. 817. in quibus Nero annum 11. computat.

Hic nummus ex argento, rariſſimus eſt & elegantiſſimus.

ET. IA. *Mons Argæus in cujus vertice Imp. cum globo & haſta.*

Cæſarienſes Cappadociæ, quorum urbs ſub Tiberio Mazaca vocabatur, ad Argæi radices ſita, nummum cuderunt: mons ipſe in eo ob peculiarem cultum quo illum proſequebantur, ſignatus eſt, in cujus vertice ſtatuam Imperatoris apponere ſoliti ſunt. Literæ I A annum indicant Neronis imperii undecimum, illi principi gratulantes, quod Pontum ipſis conterminum concedente Polemone in Provinciam Romanam redegerit.

Hic nummus ex argento rariſſimus eſt.

ΕΤΟΥ ΙΗ. *Anno 18. Caput Neronis laureati.*

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput Polemonis Regis diademate ornati.*

Polemo cujus effigiem in Claudii nummis vulgavimus, nummos etiam ſuos cum Neronis vultu expreſſit, ille paterni regni ſub Caligula an. v. c. 791. confirmationem S. C. obtinuit, ut ibi diximus: itaque ſi huic anno adjicias octodecim annos in hoc nummo ſignatos, numerabis annum v. c. 808. & primum Neronis annum, cum Claudius mortuus ſit A. D. III. Id. Octobris.

Hic nummus didrachmalis argenteus, eximiæ raritatis eſt.

ΕΤΟΥΣ ΚΓ. *An. 23. Caput Neronis laureatum.*

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΟΛΕΜΩΝΟΣ. *Caput Polemonis Ponti Regis.*

Devotus Neroni fuiſſe videtur Polemo ille Polemonis filius, Zenonis nepos, cum tot nummos ipſi percuſſerit: en alter, in quo 23. regni annum ſignat, cujus initium tribuimus anno v. c. 791. quo ille in paternis

regnis à Caligula confirmatus fuit : hos si simul junxeris, efficient 813. in quo Nero gerebat Trib. pot. VI. & VII. *Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est.*

Caput Neronis cum epigraphe latina.

ΒΑΣ. Π. ΚΔ. *id est* Βασίλεως Πολέμωνος, ἔτους κ. δ. *Cap. Polemonis Regis diademate ornatum. an.* 24.

Singularis est ille nummus, tum quod bilinguis & didrachmus sit. Polemonem Neronis studiosissimum fuisse denotat Suetonius, cum illi suum Ponti regnum, ut in provinciam Romanam redigeret, concessisse narrat, quod accidisse tradit Eusebius an V. C. 817. Neronis undecimo; hic vero nummus anno 814. ex litteris ΚΔ. 24. annum regni Polemonis denotantibus, cusus est.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

POPPAEAE

POPPAEAE Neronis nummi, ex argento puro, eximiæ raritatis ſunt, nullos hactenus latinos, ſeu aureos inſpexi.

ΠΟΠΠΑΙΑ ΝΕΡΩΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ. *Caput Poppææ.*

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Neronis laureati.*

Nero tres habuit uxores Octaviam, Poppæam, & Statiliam Meſſalinam quibus nullos Senatus percuſſit nummos, at quædam Græciæ urbes Poppæam cum Nerone conjunxerunt.

Hic nummus argenteus, ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

ΠΟΠΠΑΙΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. L. I. *In aliis* L. IA. *anno* 10. & 11. *Caput Poppææ.*

ΝΕΡΩΝ ΚΑΙΣ. ΓΕΡΜ. *Caput Neronis radiati.*

Poppæa Neroni nupſit, dimiſſa uti ſterili Octavia, an. v. c. 815. & hi nummi cum nota L. id eſt Λυκαβαντος in Ægypto ſignati ſunt, prior anni regni Neronis decimo v. c. 1. 817. alter undecimo. Porro annus imperii Neronis Prid. Id. Octob. anni ſuperioris inchoabat.

Hi nummi maximi moduli ex argento puro plerumque non extant, porro integri, inter rariores habentur.

GALBAE nummi, ex auro inter rariores habentur, ex argento, frequentes & obvii ſunt.

GALBA IMPERATOR. *Caput Galbæ laureatum.*

BONI EVENTVS. *Figura virilis nuda ſtans, dextra pateram, ſiniſtra ſpicas.*

Bonus eventus inter ruſticos deos recenſetur, qui agriculturæ præerat: nudus in nummo depingitur dextra pateram, læva ſpicas, ut ejus ſimulacrum ab Euphranore factum teſtatur Plinius: in Galbæ nummis videtur ſignatus ob agriculturæ ſtudium, quo ille delectabatur: cum in villa natus & educatus ſit, & Fundis prope Terracinam ſæpe moraretur.

Hic nummus argenteus, pro raro habetur.

CONCORDIA PROVINCIARVM. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra ramum, ſiniſtra cornucopiæ.*

Mulier illa ſtolata, Pax eſt quam ramus olivæ ejus ſymbolum ab ea prolatus dextra, denotat, ut & læva cornucopiæ, quo omnium rerum abundantia procuratur: illam autem conciliatam exiſtimat Galba *concordia Provinciarum* quæ ad ſuam electionem conſpiravere.

Hic nummus argenteus rarus eſt, ſed ex auro rariſſimus eſt.

FORTVNA AVG. *Fortuna ſtans, dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Fortunam in nummis ſuis exhibuit Galba, ob cultum quo hanc deam proſequebatur, cujus ſimulacrum æneum cubitali majus ad portæ limen invenerat, ut narrat Suetonius, poſtquam ea, illi ſumpta virili toga, in ſomno apparuiſſet: nec illi unicum futuri imperii præſagium fuit.

Hic nummus aureus & argenteus, rarus eſt.

GALLIA HISPANIA. *Duæ figuræ militares dextras ſibi jungentes, una clypeum cum duabus haſtis, altera ſpiculum tantum gerit.*

Hiſpania & Gallia provinciæ dextras ſibi jungunt in concordiæ ſignum, quod illæ primò Galbam pro Imperatore agnoverant: Gallia enim ſub Julio Vindice tumultuari contra Neronem cœpit, & in Hiſpania Galba conſalutatus eſt Imperator, omneſque fere Hiſpaniarum Galliarumque civitates, teſte Suetonio, ipſi acceſſerunt.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

GALLIA. *Caput muliebre ante quod duæ ſpicæ: pone, clypeus, & duo ſpicula ſeu ſariſſæ.*

SER. GALBA IMP. *Figura equeſtris Galbæ.*

Galliæ imago eſt, ante quam ſpicæ, ad denotandam in agris ſuis illarum abundantiam; pone eam duo tela quæ geſta Livio, & clypeus. Hæc Gallorum arma ſunt, quibus Gallia ſuam in re militari præſtantiam denotat. Figura Galbæ in equo ſtatua ejus videtur à Gallis ei decreta.

Hic nummus ex argento inter rariores numerandus.

HISPANIA. *Figura muliebris, dextra ſpicas & papavera, ſiniſtra clypeum.*

Hiſpaniæ effigies in nummis Galbæ exhibetur, in me-

moriam provinciæ quæ illi imperium primò detulit, illa ſub figura mulieris tunicatæ repræſentatur; dextra ſpicas, ob agrorum ſuorum fertilitatem, ſiniſtra parvum clypeum, ſeu cetram ex Livio, quibus armis utuntur Hiſpani.

Hic nummus argenteus, inter rariores recenſetur.

Eadem epigraphe. Caput muliebre cum duobus jaculis, in altera parte figura Imperatoris in equo.

Hiſpaniæ imago eſt humero tenus, cum cirris ex ejus coma ſupra collum dimiſſis; pone eam duo ſpicula & parvus clypeus qui à Livio Cetra dicitur. Hiſpania in Galbæ nummis cuditur quod in ea primum appellatus fuerit Imperator, & ab illa decreta ſit equeſtris principis ſtatua in iis cælata.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores notatur.

IMP. *Galba paludatus in equo.*

Equeſtris hæc Galbæ in equo figura, ad ſtatuas ipſi in Gallia & Hiſpania erectas ſpectare videtur, cum ille in equo pacificatoris habitu non ſit, ut ſolent eſſe Imperatores ad urbem venientes, ut videre eſt in tab. 90. Oiſelii, ſed decurrentis effigie, ut ad expeditionem properantes depinguntur.

Hic nummus argenteus rariſſimus eſt.

IMP. AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra ramum oleæ, læva clypeo terra affixo.*

Muliebris illa figura, Pax eſt, dextra oleæ ramum gerens, quæ peculiariter huic deæ dicata eſt, & in ſolemnibus pacificis ſupra caput geſtare ſolita, de qua Prudentius hymno 4.

Verticem Flavis oleis revincta. Hanc Galba, per provinciarum concordiam à quibus electus fuerat Imperator, P. Romano conciliatam prædicabat.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P.P. REST. *Libertatis typus.*

Libertas in Galbæ nummis vario modo inſcribitur, modo *Libertas Publica*, modo *Libertas Auguſti*, modo *Libertas Reſtituta*, quaſi voluerit ille denotare, extincta in Nerone Cæſarum familiâ, libertatem P. Romano eſſe reſtitutam, nam ait poſt Neronis mortem Tacitus Hiſt. 1. *ſed Patres læti, uſurpata ſtatim libertate.*

Hic nummus aureus, inter elegantiores reponendus.

REST. NVM. *Caput muliebre cum monili circa collum.*

Quid ſibi velint hæ voces *Reſt. num.* varias propoſuit opiniones Seguinus: porro à Reſtituta Numidia non alienus eſt. Spanhemius pro Numidia ſtetit. Mediobarbus ei acceſſit, Harduinus pugnax & contentioſus de Numantia interpretatur, ſed nulli Hiſpaniæ poſt Caligulam cuſi occurrunt nummi, Numidia à Clodio Macro vexata, à Galba reſtituta eſt.

Hic nummus argenteus à P. Seguino vulgatus, raritate & elegantia inſignis eſt.

ROMA RENASCENS. *Figura galeata ſtans, dextra victoriolam.*

Roma dicitur in nummis Galbæ, Renaſcens, quaſi apparens iterum libera: nam cum Senatus poſt mortem Caligulæ ob imperium in Cæſarum familia continuum de libertate aſſerenda cogitaſſet, videbatur progenie Cæſarum extincta, per Galbæ electionem libertas ejus renaſcens. Victoriam gerit, tanquam inſignem, morte Neronis, retuliſſet.

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

ROMA VICTRIX. *Roma galeata ſtans, dextra ramum, læva haſtam, pede dextro globo impoſito.*

Victrix Roma perhibetur tanquam per mortem Nero-

nis insignem retulisset victoriam de tyranno; nam hostis à Senatu judicatus fuerat.

Hic nummus argenteus rarus est, sed ex auro, rarissimus habetur.

SALVS GEN. HVMANI. *Figura muliebris stans, dextra pateram supra aram ignitam, læva temonem inversum.*

Per humanum genus, intelligitur orbis terrarum, tanquam sub imperio Romano ille comprehenderetur: unde Suetonius, narrat Jul. Vindicem Galliarum præsidem hortatum esse Galbam Hispanis præfectum, ut vellet se *humano generi* assertorem præstare, id est P. Romanum in libertatem vindicare, quod Galba se præstitisse gloriatur hoc schemate.

Hic nummus argenteus rarus est, aureus longe rarissimus.

Sine epigraphe. Aquila legionaria inter duo signa militaria.

Legionum hæc instrumenta, legionum à Galba imperio Romano additarum monimenta sunt, ille autem legiones ex Tacito & Dione instituit. I. Adjutricem, quæ Romæ ab eo constituta est, alteram VII Galbianam, quam in Pannoniam transmisit.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus est.

SERG. GALBA IMPER. *Figura Galbæ equestris.*

TRES GALLIAE. *Tria capita muliebria.*

Gallia triplex dicta est, Togata, Comata, & Braccata, 1. quod toga Romanorum instar, uteretur: 2. à comæ nutriendæ studio, 3. à braccis villosæ vestis genere appellata: sed sic olim, nam sub Galba, altera erat nova appellatio; Belgica nempe, Celtica, & Aquitanica, quarum nomine statua equestris Galbæ decreta est.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & præstantiæ habetur.

VICTORIA GALBAE AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam gerit.*

Externa non fuerunt bella ſub Galba, ſed tantum civilia: cum quidam provinciarum legati res novas moliti eſſent, in Germania Fonteius Capito, & in Africa Clodius Macer, ſed mox oppreſſi ſunt: at cum illa victoria non P. Romanum ſed Imperatorem ſolum ſpectaret: ideo in ejus nummis victoria Galbæ inſcripta eſt.

Hic nummulus argenteus non obvius eſt.

VICTORIA P. R. *Victoria gradiens, dextra lauream, læva palmam.*

Mors Neronis videtur victoria de ipſo relata à populo, nam ille ejus hoſtis declaratus fuerat, de quo narrat Dio *P. Romanus ampla ſacra faciebat magnaque lætitia fruebatur, ferebantque pileos multi, quaſi eſſent libertatem conſequuti.* Ideo Galba Populo gratulans ſcripſit in ſuis nummis *Victoria P. Romani.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt, aureus longe rarior.

VICTORIA. *Victoria ſcribens in clypeo baſi impoſito* P. R.

Diverſus ille de victoria P. Romani typus, in æternum etiam de morte Neronis monimentum eſt ſignatum, tanquam in ære victoria illud ſcriberet. Ad imperium non ut plurimi ante ſe, progeniei gradu, ſed virtutis ſuæ dignitate tantum electum eſſe gloriabatur Galba, nam illud ſibi delatum eſſe & non ſe ſuſcepiſſe arbitrabatur, idque ſæpe numero confirmabat: militari quidem laude apud Germanos floruit.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

VIRTVS. *Figura virilis nuda, dextra parazonium, læva haſtam.*

VIRTUS. *Caput Virtutis galeatum.*

SER. GALBA IMP. *Imperator eques.*

Virtus pro dea & deo colebatur apud Romanos una voce apud eos dicta, ſed apud Græcos diſtinguitur

pro animi dotibus ἀρετὴ, nobis *vertu* dicitur, hic pro corporis fortitudine ἰσχὺς, nobis *valeur :* prior matronali habitu dextera ſerpentem gerit, alter militari habitu galea inſignis dextra parazonium, læva haſtam.

Hic nummus argenteus, pro raro notatur.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ. *Caput Africæ aut Alexandriæ proboſcide inſigne.*

Africa proboſcide elephantis ornatur tanquam ejus ſymbolo, ut norunt Antiquarii, illa enim provincia multarum ferax earum belluarum fuit. Hæc nummos Galbæ, memor profert, quod ille teſte Tacito, Proconſul Africam moderate adminiſtraverit.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ΣΕΡΟΥ. ΓΑΛΒΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤ. ΣΕΒ. *Caput Galbæ* L. A. *In aliis* L. B.

Idem typus, ſed in area partis anticæ L. B. quod interpretantur *anno ſecundo :* porro Galba eum non attigit, ſi quidem 9. Junii an. V. C. 821. occiſus eſt Nero, ille vero 15. Januarii ſequentis, ſed Alexandrini videntur primum imperatorum annum uſque ad annum urbis ſuæ die Auguſti 28. exeuntem numerare, & illo poſtea ineunte, ſecundum principis computare, quod Hadriani nummo comprobatur in quo K B. cum Trib. pot. 21. tantum geſſerit. Alii id de Tr. poteſtate principis, & de ſolita Trib. plebis poſtea numerata accipiunt. Alii ſeptem menſes imperii Galbæ ex ejus Romam ingreſſu tantum numerari ſolitos aiunt, ſed in Hiſpania ante ſex alios menſes imperaſſe : ideo Ægyptios annum 2. in ejus nummis ſignaſſe, Hadrianum etiam in adoptione Tribun. poteſtatem accepiſſe à qua annum 22. Ægyptios numeraſſe perhibent : quod veriſimile videtur.

Hic nummus argenteus maximi moduli rariſſimus eſt.

ΡΩΜΗ. L. A. *Roma galeata dimidio corpore tenus, dextra hastam, sinistra clypeum.*

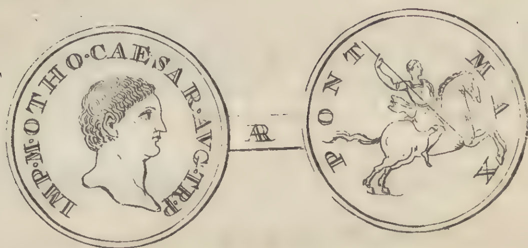
Alexandria à M. Antonio, cum in ea tertium consulatum gessisset, *Roma* appellata est: sub eo nomine, illius triumviri nummi apud Patinum cusi sunt, quod nomen in Galba & Othone retinuit: ejus effigies galeata, Romæ adinstar, exhibetur, ipsa etiam novo Imperatori gratulans suos etiam ei nummos dedicat.

Hic nummus ex argento, maximus inter raros collocatur.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ. L. A. *Figura muliebris stolata stans, dextra coronam, sinistro cubito columnæ innixo, cum hasta in manu.*

Non modo Roma libertatem in nummis signavit quasi per Galbæ imperium eam recuperasset, sed Alexandria etiam in suis ἐλευθερίας typum depinxit, illam quidem brachio columnæ innixam quasi firmatam, & in perpetuum futuram, sed spem fefellit Galbæ dominatio, & Pisonis adoptio.

Hic nummus argenteus, maximi moduli rarissimus est:

OTHONIS nummi ex argento non obvii sunt, ex auro rari.

IMP. M. OTHO. CAESAR. AVG. TR. P. *Caput Othonis laureati.*

PONT. MAX. *Imperator paludatus eques decurrens dextra hastam vibraturus.*

Typus ille est Othonis ad expeditionem contra Vitellianos proficiscentis, qui equo veloce vectus hastam contra hostes vibraturus depingitur: sic enim expeditiones in Cæsarum nummis exarantur, de ipsius expeditione sic ait Suetonius. *Expeditionem autem impigrè atque etiam præproperè inchoavit.* Vide Tacitum.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

Eadem epigraphe. Figura muliebris stolata stans, dextra spicas, læva cornucopiæ.

Mulier illa cum spicis & cornucopiæ, Annona est, Othonis diligentiam in ea procuranda designans. Tacitus in ejus vita. *Fames in vulgus, inopia quæstus, & pecunia alimentorum.*

Hic nummus argenteus rarus est, ex auro rarissimus.

Eadem epigraphe. Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.

Figura muliebris illa, Juſtitia eſt, dextra gerit bilancem, qua omnia ponderat, & læva cornucopiæ ad denotandam per eam omnium rerum abundantiam, milites enim ob ſeditionem Romæ etiam caſtigavit, de quo Tacitus Hiſt. 1. *Et oratio... & ſeveritatis modus... gratè accepta.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Eadem epigraphe. Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra ramum, læva cornucopiæ.

Pax eſt, illa mulier ſtans cum olivæ ramo quem pro ſymbolo gerit, Otho autem illam in nummis ſignavit, quamvis civile bellum ipſum minaretur, ut tranquillus videretur, ita ut de illo Tacitus ibid. *Otho, ut in multa pace, munia imperii obibat.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Eadem epigraphe: Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra haſtam.

Juſtitia in nummis Hadriani & concordia militum in Gordiano Pio, ſimili modo depingitur per mulierem in ſella ſedentem dextra pateram, læva cornucopiæ gerentem: patera diis ſacra facienda denotat, ut vigeat Juſtitia, & concordia maneat inconcuſſa, unde per eas omnium rerum abundantia comparatur.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

PAX ORBIS TERRARVM. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra caduceum, læva ramum.*

Otho, licet civile bellum contra Vitellium ſibi ſuſcipiendum animadverteret, munia tamen imperii ut in multa pace obibat, teſte Tacito, & cum nullum adeſſet bellum externum Sarmatis repreſſis, nummum ſignavit, cum hac epigraphe *pax orbis terrarum.*

Hic nummus ex argento rarus est, ex auro inter rariores numeratur.

VICTORIA OTHONIS. *Victoria stans, dextra lauream, sinistra palmam.*

Ob victoriam à suis contra Vitellianos relatam, nam apud Suetonium *ex tribus præliis vicit*, licet mediocribus. Plutarchus narrat penes Othonem fuisse victoriam, sed non completam fraude ducum, & tandem apud Bebriacum ejus copiæ fraude adhuc fusæ sunt.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Μ. ΟΘΩΝ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Othonis laureatum.*

ΕΤΟΥΣ Α. *Aquila alis extensis rostro coronam gerens, lauri ramo insistit.*

Antiochiæ Syriæ cusus est hic ex maximo modulo nummus, id denotat lauri ramus cui insistit aquila : laurus enim Apollini illius urbis tutelari deo sacra erat. Syria autem Mucianum ipsius præsidem sequuta, Othonem Imperatorem noscebat Tacito & Plutarcho testibus: Aquila autem imperii symbolum in plurimis Syriæ urbibus signabatur, sed cui rei insistit, urbis, in qua nummus cusus est, pro symbolo habetur, fulmen Seleuciæ, clava Tyri, & laurus Antiochiæ.

Hic nummus argenteus maximi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ est.

Tres porro Lutetiæ observavimus, unum in Thesauro Regio, alterum in Cimelio Ill. Harlæi Senatus Parisiensis Principis, tertium in Museo R. P. de la Chaise Regi à Confessionibus.

VITELLII nummi ex auro rari, ex argento triti ſunt.

A. VITELLIVS IMP. GERMAN. AVG. *Caput Vitellii lanreatum.*

CLEMENTIA IMP. GERMAN. *Figura ſedens, dextra ramum gerit.*

Vitellius cognomen *Germanici* ſibi delatum ab exercitu ſuperioris Germaniæ cupidè recepit, mortuo Othone pepercit ejus fratri Titiano quem, ob pietatem excuſavit, Mario Celſo Othonis duci conſulatum ſervavit: nec ultra in defectores aut bona cujuſcumque ſæviit: de quo Tacitus *Vitellius victor* clementiæ *gloriam tulit.*

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus: ex auro, rariſſimus eſt.

CONCORDIA P. R. *Figura muliebris ſedens, dextra ramum.*

Ut Othonis mors Romæ audita eſt, populus Vitellio plauſit: in Senatu, cuncta longis aliorum principatibus compoſita, ſtatim ei decernuntur, teſte Tacito, inde in ejus nummis *Concordia Pop. Romani.*

Hic nummus aureus, rarus eſt: argenteus, obvius & frequens.

CONCORDIA PRAETORIANORVM. *Figura muliebris ſtans, dextra ramum, læva cornucopiæ.*

Mortuo Othone, earum quæ Brixelli egerant, cohortium preces, Rubrius Gallus tulit, & per Vitellii ducem venia ſtatim iis impetrata. Romam vero cum ejus mortis nuntius allatus eſt, quod erat in urbe militum, ſacramento Vitellii adactum eſt, ſic Vitellius concordia Prætorianorum, Imperator receptus eſt.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

CONSENSVS EXERCITVVM. *Mars gradivus, dextra haſtam, ſiniſtra trophæum humeris impoſitum.*

Nummus hic Vitellii, ante mortem Othonis, cuſus eſt: Martem autem exhibet gradivum, id eſt bellatorem ad arcendos hoſtes; quem ominis gratia Vitellius adhibuit, cum quidam ei D. Julii Cæſaris enſem ex Martis templo extractam attuliſſet, teſte Tacito, poſtquam ex utriuſque exercitus Germanici conſenſu, Imperator fuiſſet electus.

Hic nummus ex argento & auro rarus eſt.

I. O. M. CAPITOLINVS. *Jupiter ſedens in Templo.*

Vitellius in nummis templum Jovis Capitolini, quod milites incenderant Veſpaſiani fratrem in arce obſidentes, tanquam à ſe mox ædificandum ſignari juſſit: cauſatus quod hoc facinus luctuoſiſſimum fœdiſſimumque P. Romano non culpa ſua accidiſſet.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

JVPITER VICTOR. *Jupiter ſedens, dextra victoriolam, ſiniſtra haſtam.*

Jupiter Victor, cognominatur, quod omnia vincere putaretur, teſte Livio: ejus templum erat in Palatino monte; ille in nummis Vitellii videtur cuſus, quod die ejus feſti Idibus Aprilis Romæ celebrati, ipſius exercitus victor, Othonis copias ad Bebriacum fuderit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

L. VITELLIVS COS. III. CENSOR. *Caput L. Vitellii, ante quod scipio eburneus, in cujus vertice aquila.*
L. Vitellius in hoc nummo signatus, Imperatoris pater est, non autem frater, ille consul III. dicitur: primum gessit sub Tiberio an. 787. secundum sub Claudio an. 796. tertium vero sub eodem principe an. 800. Id confirmat Tacitus Hist. I. *Vitellius aderat censoris ac ter consulis filius.*
Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

L. VITELLIVS COS. III. CENSOR. *Figura virilis togata sedens, dextram extendit, læva scipionem eburneum.*
Eximium est censuræ L. Vitellii, patris Imperatoris monumentum, quod in nummis luculenter exprimere voluit filius, cum censura omnium honorum apex esset ex Plutarcho, ille in sella curuli ex ebore visitur, qua censores in publico & privato loco sedendi causa utebantur, censuram ille gessit anno 801. scipio eburneus consulum insigne est.
Hic nummus argenteus inter rariores habetur, aureus rarissimus est.

LIBERI IMP. GERM. AVG. *Duo capita filiorum Vitellii adversa.*
Filiorum Vitellii in hoc nummo scalptorum nomina ignorantur. De uno loquitur Tacitus Hist. II. cum Vitellio allata sunt de morte Neronis nuntia. *Mox universum exercitum occurrere infanti filio jubet: perlatumque & paludamento opertum, sinu retinens,* Germanicum *appellavit.* Periit ille cum patre & patruo teste Suetonio.
Hic nummus ex auro & argento inter elegantiores recensetur.

PRAETORIANORVM *subintellige* CONCORDIA. *Duæ dexteræ junctæ.*

Prætoriani, dicebantur cohortis prætoriæ milites, ab Imperatore, corporis ſeu cuſtodiæ cauſa delecti: duodecim cohortes ſub Galba erant, quæ Othoni acclamarunt, at Vitellius in Germania Imperator appellatus, ſibi alias elegit, quæ poſt Othonis mortem cum aliis concordiam inierunt.

Hic nummus argenteus, inter rariſſimos collocandus.

VESTA P. R. QVIRITIVM. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra facem ardentem.*

Triſtanus Veſtam in Vitellii nummo cuſam exiſtimat, quod cum eſſet ille Pontifex Maximus jus ſe in Veſtales habere denotaret; illas narrat Tacitus Hiſt. 3. Antonio Veſpaſiani duci obvias ad pacem pro illo impetrandam miſſas. *Obviæ fuere & virgines Veſtales cum epiſtolis Vitellii ad Antonium ſcriptis.* Videant eruditi ne ad Veſtæ templum ſub Nerone exuſtum quod Vitellius reſtaurare cœpiſſet, illud pertineat, quod tamen ſub Veſpaſiano tantum perfectum eſt, ut ejus docent numiſmata.

Hic nummus argenteus, rarus eſt: ex auro inter rariores reponendus.

XV. VIR SACR. FAC. *Tripus cui impoſitus eſt delphin, infra corvus.*

Vitellius ſacerdotiis ornatus fuiſſe dicitur à Suetonio antequam imperium arripuiſſet. *Sacerdotiis ampliſſimis auctus*, nummus ejus unum ex Quindecim viris fuiſſe denotat; ii curam habebant Sibyllinorum librorum & ſacra faciebant Apollini, quod ille eas vaticinari docuerat. Tripus huic deo ſacer, ſicut corvus ex avibus erat, qui apud Statium l. 3. Theb. dicitur *Corvus non obſcurus tripodum.* Delphin vero ex piſcibus, Apollo enim in Delphinum tranſmutatus eſt ex Homero: vide Spanhemium pag. 197.

Hic nummus ex auro tantum rarus eſt.

VESPASIANI nummi ex auro & argento triti ſunt.

AETERNITAS. *Figura muliebris ſtans velata, una manu ſolis caput, altera lunæ ſuſtinet.*

Alludit Veſpaſianus per hæc duo ſidera ſolem & lunam tanquam æternitatis ſymbola, ad æternitatem imperii Romani per duos filios Titum & Domitianum à ſe proſpectam, hoc modo imperium in æternum domui & familiæ alligaſſe exiſtimans.

Hic nummus ex auro, rarus eſt.

IMP. CAESAR VESPASIAN. AVG. *Caput Veſpaſiani.*

CONSENS. EXERCIT. *Duæ figuræ togatæ dextras ſibi jungentes, utraque læva ſcipionem eburneum gerunt.*

Duo ſunt hi provinciarum præſides Syriæ nempe & Ægypti qui dextras ſibi porrigunt ad Veſpaſianum ſuarum legionum conſenſu procreandum Imperatorem, Tiberius Alexander præfectus Ægypti, apud Suetonium primus in verba Veſpaſiani legiones adegit Kal. Julii, qui principatus dies in poſterum obſervatus eſt, Mucianus paulo poſt, in Syria.

Hic nummus ex auro & argento, rariſſimus eſt.

CAESAR AVG. F. COS. CAESAR AVG. F. PR. *Capita Titi & Domitiani adversa.*

Percussus est hic nummus patris cum capitibus Titi & Domitiani filiorum, quando Senatus consulem cum patre majorem designasset anno 823. & præturam juniori Domitiano decrevisset. De quibus Tacitus Hist. 4. *Ipsi consulatus cum Tito filio, prætura Domitiano & consulare imperium decernuntur.*

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

DE JVDEIS *Trophæum.*

Cum Judæi sub Nerone rebellassent, cæso Romano præposito, ad quem motum comprimendum cum exercitu ampliore missus fuerat Vespasianus, qui iis oppressis & capta eorum urbe Hierosolyma, triumphum egit: hoc de illis appositum est trophæum.

Hic nummus aureus ut & argenteus, rarus est.

DIANA EPHESIA. *Diana Polymamma stans cum verubus, seu adminiculis.*

Diana polymamma cum fulcris cælata, nummum in Vespasiani honorem ab Ephesiis, ubi hæc præcipue colebatur & unde hæc cognominata est Ephesia, percussum indicat: similem ex ære possidemus cum epigraphe Εφεσίων. Horatius 1. Carm.

Vrbs Asiana Ephesus, templo celebrata Dianæ.

Hic nummus maximi moduli rarissimus est.

DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. *Ex* S. C. *Carpentum à quatuor equis tractum.*

Mortuo Vespasiano, ille à Tito filio consecratus est, cujus rei testes, Eutropius lib. 7. *Atque inter divos relatus est*, & nummi in quo ejus carpentum per pompam circensem tractum, & quidem ex senatusconsulto. Flamen ipsi decretus est, & M. Bæbium ejus sacerdotio initiatum fuisse docet vetus insciptio apud Onuphrium.

Hic nummus aureus, rarus est.

IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Sedes curulis supra quam fulmen.*

Fulmen nemo nescit imperii symbolum fuisse, illud autem in hoc nummo sellæ curuli in memoriam Vespasiani consecrati impositum est: hæc in templo ponebatur in signum summæ erga novum deum reverentiæ, cujus honoris memoriam Trajanus tanto principi restituit.

Hic nummus aureus, pro raro habendus est.

Ead. epigraphe. Trophæum.

Trophæum illud de Judæis est, quod in nummis Vespasiani ob hanc ab eo principe gentem penitus deletam jam supra vidimus, cujus etiam monumentum in nummis huic Imperatori à se restitutis Trajanus renovare voluit.

Hic nummus ex auro, rarus est.

Ead. epigr. Captivus genuflexus manibus post terga revinctis.

Vir ille, Judæus est; genuflexus ut suplex, manibus post terga revinctis ut captivus, forsan Simon Gioræ, qui solus in triumpho capitis supplicium tulit teste Dione. Porro quisquis sit ad arguendam Judæam à Vespasiano captam fuisse exhibetur, cujus egregium belli facinus Trajanus in nummis à se restitutis iterum expressit.

Hic nummus ex auro, rarus est.

IMP. T. CAES. VESP. *In aliis* IMP. CAES. VESPAS. TR. P. II. COS. II. *Caput Titi, sine laurea.*

Titus in aversa patris nummi parte signatus est ob consulatum primum, quem cum patre gessit an. 823. de quo Dio lib. 76. *Præterea Vespasianus & Titus absentes consularem dignitatem accipiunt. Horum alter in Ægypto, alter in Palæstina erat.* Titus nudum habet caput, cum adhuc Cæsar esset.

Hic nummus ex auro rarissimus est.

IMP. V. P. P. COS. II. DESIG. III. *Roma galeata sedens, dextra porrigens victoriolam figuræ togatæ stanti, dextra hastam gerenti.*

Roma sedet ut dea quæ victoriam Vespasiano togato porrigit, cum de Hierosolyma à Tito capta nuntium accepit, sic patri ob filium gratulata : nam urbem octavo die Septembris, secundo Vespasiani principatus anno cepit, cum pater eodem mense se consulem designasset ut notat nummus, & ob eam rem Imperator V. appellatus fuisset.

Hic nummus aureus inter præstantiores adscribendus est.

JVDAEA DEVICTA. *Mulier lugens stat juxta palmam arborem.*

Judæa, per mulierem hanc manibus revinctis juxta palmam arborem stantem, exprimitur; ob provinciam rebellem à Vespasiano per Titum devictam. Palma pro ejus symbolo apponitur ex Levit. 23. Palma ideo Judæam designat, quod ea potissimum regio palmis abundaret, & quod Judæi in sacris suis ejus foliis uterentur. Vide Patinum.

Hic nummus argenteus obvius est; aureus vero, rarus.

LIBERI AVG. VESPASIAN. *Capita adversa Titi & Domitiani.*

Titus & Domitianus dicuntur in hoc nummo Liberi Augusti Vespasiani, quorum mater fuit Flavia Domitilla ut apud Suetonium declarantur. *Inter hæc Flaviam Domitillam duxit uxorem.... Ex hac liberos tulit, Titum & Domitianum*, uterque alternis vicibus post patrem regnavit, sed ambo sine prole mortui sunt.

Hic nummus argenteus, inter rariores locandus.

LIBERI IMP. AVG. VESPAS. *Duæ figuræ velatæ stantes, dextra pateram.*

Velati ſtant cum patera Titus & Domitianus, ſacerdotiis à patre in ſpem futuri imperii ſucceſſionis honorati; qui mos ab Auguſto petitus, cùm Caium & Lucium à ſe adoptatos, illum inter Pontifices, & hunc inter Augures cooptaſſet.

Hic nummus argenteus, rarus eſt, & elegans.

MARS VLTOR. *Mars gradivus, dextra haſtam, ſiniſtra trophæum.*

Martis Ultoris templum Auguſtus vovit pro paterna ultione & illud in capitolio conſtruxit teſte Dione lib. 53. cum autem à Vitellianis capitolium fuiſſet incenſum, pariter & hoc templum videtur crematum, quod Veſpaſianum reſtauraſſe indicat nummus: quippe ex Suetonio. *Ipſe reſtitutionem capitolii aggreſſus, ruderibus purgandis manus primus admovit.*

Hic nummus ex auro, rarus eſt.

PACIS EVENT. *Figura virilis nuda, dextra pateram, ſiniſtra ſpicas & papavera.*

Bonus eventus inter Conſentes deos à Romanis cultus, ut pote qui agriculturæ præeſſet, de quo egimus: illius ſtatua à Praxitele facta, ſimilis erat huic figuræ quæ ſub epigraphe *Pacis Eventus* dicitur, quaſi Veſpaſianus inſinuare voluerit, per proſperum pacis eventum majorem eſſe ad agriculturam diſpoſitionem.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores numeratur.

PACI ORBIS TERR. AVG. *Caput muliebre* EPE.

Deæ Pacis effigies eſt, quam maxime coluit Veſpaſianus, & in cujus honorem templum à Claudio inchoatum foro proximum abſolvit: quod ipſomet VI. & Tito IV. conſulibus dedicavit anno 828. teſte Dione: in eo repoſita ſunt ſi Hieronymo fides, vaſa & donaria templi Hieroſolymitani à Tito Romam allata.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

TITVS CAES. DOMIT. CAES. PRINC. JVVENT. *Duæ figuræ equeſtres dext. haſtas gerentes.*
In equis ſunt Titus & Domitianus ut juventutis principes, nam hi pueris majoribus & minoribus in ludis præerant : non erant illi proprie magiſtratus ſed tamen ad eos capiendos deſignabantur : De ipſis Dio lib.66. *His rebus geſtis, Veſpaſianus etiam à ſenatu creatur Imperator , Tituſque & Domitianus Cæſares deſignantur.*
Hic nummus argenteus & aureus, inter raros adſcribitur.

TITVS ET DOMITIAN. CAESARES PRIN. JVVEN. *Titus & Domitianus ſedentes , dextra olivæ ramum tenentes.*
Sedentes in curulibus Titus & Domitianus in nummo exhibentur, ut in muneribus conſtituti , ille enim conſul factus fuit, hic prætor , utriuſque dignitatis ſella eburnea quæ curulis dicta , inſigne fuit , quibus jus illis magiſtratibus competebat.
Hic nummus argenteus, inter rariores reponendus eſt.

T. CAESAR. *Titus in quadrigis dextra ramum, ſin. ſcipionem eburneum.*
Titus Hieroſolyma capta , in urbem reverſus cum patre , de Judæis triumphavit anno 824. ideo in parte averſa Veſpaſiani quadrigis triumphalibus invectus exhibetur : dextra rami laurum gerit ut Orientis pacificator , ſiniſtra ſcipionem eburneum , conſulum inſigne.
Hic nummus argenteus rarus eſt & elegans.

TRIVMP. AVG. *Currus triumphalis in quo Imperator coronatus à Victoria, canente buccinatore , & duobus captivis manibus poſt terga revinctis præeuntibus.*
Veſpaſianus & Titus eodem die de Judæis ſeorſim triumpharunt, ideo nummi ſeorſim cum triumphalibus quadrigis iis cuſi ſunt, prout utrique triumphum Senatus proprium decreverat teſte Joſepho. Duo illi captivi, Simon & Joannes inter alios 70 duces præcipuè electi videntur.

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris ſtantibus.*

Veſtæ templum, ob ejus à Veſpaſiano reſtaurationem exhibetur, nam in illo magno Romæ incendio arſerat: rotundum eſt ut referret terræ globum, ita à Numa Pompilio conſecratum fuerat, teſte Feſto Pompeio. Veſta cippo impoſita in aditu templi cernitur, hinc & inde ſtatua ad ejus ornamentum.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

VICTORIA IMP. VESPASIANI. *Victoria cippo impoſita, dextra coronam, ſiniſtra palmam.*

Victoria illa eſt Judaica, quam Veſpaſianus de hac gente reportavit, Imperatores autem extincta Juliæ gentis progenie, victoriam de nomine ſuo appellarunt, ut ſupra vidimus. *Victoria Galbæ*, *Victoria Othonis* & nunc *Victoria Imp. Veſpaſiani*, ut quiſque eorum familiam ſuam commendaret.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IMP. CAES. VESP. AVG. P. M. COS. IIII. *Caput Auguſti laureatum.*

Quadrigæ triumphales in quibus Imperator paludatus, ſine epigraphe.

Diverſi ſunt cuſi de triumpho Judaico typi, quem Veſpaſiani cum magna fama egerunt, ut loquitur Suetonius, hi autem nummi, certa ſunt gloriæ gentis Flaviæ & P. Romani lætitiæ monumenta: neuter tamen *Judaicus* appellatus eſt, ob religionis odium & gentis contemptum.

Hic nummus aureus, rarus eſt, ex argento obvius.

ΑΥΤΟΚΡΑ. ΚΑΙΣ. ΠΕΥΣΟΑΣΙΑΝΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. *Caput Veſpaſiani laureatum.*

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒ. ΥΙΟΣ. ΕΤ. Θ. *Domitianus togatus ſtans dextra ramum gerit.*

Urbs Græca ſi nomen non appoſuit, porro annum ſignavit, in quo nummum cudit ET. Θ. nono ſcilicet imperii Veſpaſiani, hæc principi gratulatur per filium Domitianum, quem dextra rami laurum gerentem exhibet, pace nempe cum Sarmatis inita, poſtquam anno 729. eos legione cum legato ſimul cæſa tumentes profligaſſet, ut ex Suetonio diſcimus.

Hic nummus maximi moduli rariſſimus eſt.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. *Aquila inſiſtens fulmini roſtro coronam.*

Plurimi obſervantur nummi imperiales argentei cum hac epigraphe ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ & anno addito; diverſi ſunt typi, prout in variis urbibus percuſſi, omnes ſunt tetradrachmi, primuſque occurrit ſub Veſpaſiano cum nota A. id eſt *anno primo*, quem de *anno novi Templi* interpretatus eſt doct. Seguinus, æra nempe computata à reparato ſub Veſpaſiano Jovis Capitolini templo; ſed cum hæc ſtare nequit, de *anno novo ſacro primo* intelligendum videtur. Fulmen aquilæ pedibus ſubjectum, nummum Seleuciæ ad oſtia Orontis ſignatum denotat.

Hic nummus tetradrachmus ex argento inter rariores reponendus.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. Β. *Aquila alis expanſis inſiſtit clavæ.*

Aquila Jovis ales, hujus dei frequens ſymbolum, forſan III. Spanhemium pag. 881. in Seguini ſententiam *anni novi templi* traxit; ſed Jupiter in nummo ab eo vulgato, Capitolinus non eſt, ſed Salaminius ut infra videbimus: nec aquila in hoc, cum anni ſecundi nota, ad Jovem ſpectat, imperii Romani inſigne eſt in variis

Syriæ

Syriæ & Phœniciæ urbibus, ut norunt tyrones, obvium: quæ pro nomine urbis ſæpe illius ſymbolum poſuere, quale clava cui inſiſtit aquila, Tyrum denotat, ob Herculem ibi cultum.

Hi nummi ex maximo modulo apud Tyrios cuſi, inter rariores habendi ſunt.

ΦΛΑΥΙ. ΟΥΕΣΠ. ΚΑΙΣ. ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. *In area* Β̄ *Caput Titi laureatum pone illud ſtella.*

Caput Titi in averſa Veſpaſiani parte exhibetur cum epigraphe *anno novo ſacro ſecundo.* Veſpaſianus autem cum poſt tres principes ſub quibus afflicta nutanſque Reſpublica fuerat, Imperator fuiſſet ab omnibus appellatus, in omen & augurium fauſti ſanctique ejus imperii, quod ille rem Romanam renovaturus atque reſtauraturus eſſet, anni ejus ſacri vocati ſunt, cujus memoriam Syriæ, Phœniciæ & Cypri aliquot urbes in nummis ſuis conſecrarunt. Stella in area nummi, hunc Aradi Phœniciæ cuſum, ut in noſtra Regum Syriæ Hiſtoria notavimus, indicat.

Hic nummus tetradrachmalis, eximiæ raritatis eſt.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Δ. *Aquila baſi inſiſtens inter alam dextram caduceum gerit, pro illius pedibus, ex modio duæ ſpicæ prodeunt.*

Per aquilam aræ encarpis ornatæ inſiſtentem, & per caduceum pacis ſymbolum, urbs quæ nummum cudit anno novo ſacro (id eſt imperii Veſpaſiani) quarto, ad templum Pacis quod ille princeps ſub Claudio inchoatum, perficere curabat, reſpexiſſe videtur: niſi mavis typum ad pacem in orbe Romano deſignandam referre. Palmæ ramus nummum Apamææ cuſum denotat, ut in noſtra Regum Syriæ Hiſtoria diximus.

Hic nummus maximi moduli, inter rariores locandus eſt.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *Templum Veneris Paphiæ in cujus medio Dea ſub metæ forma.*

Templum Veneris Paphiæ ab omnibus Antiquariis notum in Veſpaſiani nummis cum epigraphe *anno novo ſacro octavo*, nos edocet Paphios Cypri nummos ſuos Veſpaſiano dedicaſſe ut & Syros & Phœnices cum ſimili elogio principis, præſertim cum ab eo pecuniam ad reparandam urbem terræ motu hoc anno afflictam accepiſſent; de quo Euſebius, *tres civitates Cypri terræ motu occiderunt. Unde Sibyll. Carmina.*

Καὶ τότε δή Σαλαμῆνα Παφονθ' ἅμα σεισμὸς ὀλέσει
Κύπρον ὅταν περίκλυσον ὑπερκλονέη μέλαν ὕδωρ.

Ex inundatione terræ motum ſequuturum innuunt.

Hic nummus tetrachmalis, elegantiſſimus & rariſſimus eſt.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ. Η. *In aliis Θ. Jupiter barbatus, dextra pateram, ſiniſtra innixa ſcipioni, cui aquila inſiſtit.*

Salamin Cypri urbs eodem terræ motu quo Paphos, vexata, à Veſpaſiano etiam aliquid ad urbem reſtaurandam accepiſſe videtur, cujus memor Jovem ſuum Salaminium in nummo expreſſit: de quo Tacitus Ann. 3. cum tria Cypriorum templa laudat. *Et Jovi Salaminio Teucer Telamonis patris ira profugus, poſuiſſet.* Non ille eſt igitur Jupiter Capitolinus ut exiſtimavit P. Seguinus. Vide Druſi nummum in noſtro de Colon. lib. pag. 135.

Hic nummus argenteus maximi moduli, rarus eſt.

DOMITILLAE nummi ex argento inter rariores, ex auro rariſſimi ſunt.

DIVA DOMITILLA AVG. *Caput Domitillæ.*

DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. *Caput Veſpaſiani radiatum.*

Domitillæ Veſpaſiani uxoris nummi, à Tito filio in ejus memoriam percuſſi ſunt, quando ille matrem cum patre conſecravit anno 632. ideo Veſpaſianus ab una parte nummi corona radiata divinitatis ſymbolo ornatur, & ex altera cum divæ nomine, Domitilla inſcribitur.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

FORTVN. AVGVSTAE. *Fortuna ſtans cum temone & cornucopiæ.*

Fortunæ Auguſtæ typus, Domitillæ inter divos relatæ minimè convenit : ideo mihi ſuſpectus omnino factus eſt hic nummus, quem à novo artifice eximiè elaboratum auguror.

Hic nummus ex argento, niſi ſuſpectus eſſet pro rariſſimo haberetur.

PACI AVGVSTAE. *Figura muliebris stolata stans, dextra florem, læva vestem sublevat.*

Frequens est hic Vespasiani typus, quem à monetario in aversa Domitillæ nummi parte adhibitum opinor; cum Domitillæ inter divas relatæ non conveniat. Vespasianus hunc Pacis Augustæ typum in Claudio obvium renovavit, ob templum hujus deæ ab eo principe inchoatum, à se tandem perfectum.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris sedens, pro pedibus puerulus.*

Pius in matrem Titus eam inter divas retulit, ob pietatem quam illa in ipso educando & tutando adhibuit; cujus memor, illam Pietatis habitu velatam sedentem repræsentari jussit, cui puer adstat prætexta toga vestitus, quam gerere solebant nobiles usque ad 17. annum.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus est.

TITI VESPAS. nummi ex auro & argento frequentes & obvii sunt.

T. CAES. VESPASIANVS AVG. *Caput Titi laureatum.*
IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Trophæum.*
Inter Imperatorum nummos à Trajano restitutos, Titi præ cæteris crebrius parantur, quod ejus memoria præcipuè apud Trajanum culta sit. Trophæum illud de Judæis est, quos Titus subegit, & illi teste Dione lib. 66. *jussi sunt quotannis didrachmum pendere Jovi Capitolino.*
Hic nummus aureus, inter elegantiores habendus est.

Eadem epigraphe. Sella curulis supra quam fulmen.
Fulmen, imperii symbolum omnes esse norunt, ut & sellam auream à Senatu decretam ; hæc autem in theatra inferebatur atque in circum introducebatur, ut meminit Dio lib. 46. Sella quidem eburnea Romanos magistratus designabat, sed aurea supremi honoris insigne fuit.
Hic nummus aureus, ejusdem est raritatis & præstantiæ ac superior.

IVLIA AVGVSTA DIVI TITI. F. *Caput Juliæ ejus filiæ.*
Julia Titi filia in averſa patris nummi parte cælata eſt, poſtquam Domitianus fratrem inter deos retuliſſet, & neptem marito Sabino, conceſſo ei Auguſtæ nomine, abſtuliſſet, de qua Dio lib. 667. *Palam cum fratris ſui filia Julia, tanquam cum uxore cohabitabat.*
Hic nummus aureus, ſummæ raritatis & elegantiæ eſt.

P. M. TR. P. VIII. COS. VII. *Imperator in quadrigis, dextra ramum, læva ſceptrum in cujus apice globus.*
Triumphi Judaici typus in nummis Titi renovatur, tanquam æternum ejus rei monumentum : cum ille imperium patre mortuo anno 832. ſuſcepit ; ille autem tunc trib. poteſtatem VIII gerebat, & conſulatum VII hoc anno cum parente inibat, ut teſtantur nummi ejus cum his titulis percuſſi.
Hic nummus argenteus rarus eſt, ex auro rarior.

Eadem epigraphe. Quadrigæ ducentes currum in quo flos quidam.
Pro Tito in quadrigis triumphante, ſuper eas flos ſeu herba quam gerere ſolet dea ſpes, collocatur, ad denotandam Reipublicæ ſpem in armis Titi victricibus poſitam eſſe per triumphum de Judæis actum. Ter à Romanis ducibus capta eſt Hieroſolyma ; nam ante Titum, Pompeius illam ceperat, & Soſius ſub Antonio.
Hic nummus argenteus rarus eſt, ex auro rarior.

PONT. MAX. *Imperator eques, dextra ſpiculum gerens.*
Pontificis maximi dignitatem in ſe perpetuam tranſtulerunt Imperatores, quæ ut conſulatus & trib. poteſtas non renovanda, quia erat ad vitam. Paludatus in equo eſt Titus cum hoc titulo, tanquam ad Britannicam expeditionem promptus, quod ſacra facere poſſet tam uti Pontifex, quam ut Imperator, ut liquet ex Lampridio in Severo.

Hic nummus ex argento inter elegantiores recenſetur.

PRINCIP. JVVENTVTIS. *Figura togata equeſtris, dextra erecta.*

Principis juventutis dignitas, in eos, quos Imperatores ſibi ſucceſſores deſtinabant, primum ab Auguſto tranſlata eſt; his, depoſita prætexta, toga virilis dabatur, ſi eam nondum accepiſſent; hac autem ſumpta, ſtatim in capitolium ad Jovis ædes ibant: ideo Titus toga indutus in equo ſignatur.

Hic nummus maximi moduli eximiæ raritatis eſt.

VENVS VICTRIX. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra galeam, ſiniſtra haſtam.*

Venus Victrix à vincendo dicta, cui ædem dedicavit Pompeius M, in Titi nummo exhibetur, in gratiam Berenices Judæorum Reginæ ab eo maxime dilectæ, quam in palatio cum fratre Agrippa collocaverat; ei nupturus erat, niſi P. Romanus id ægre tuliſſet; illam porro invitus dimiſit, ex Sueton. & Tacito.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris, ut in patre Veſpaſiano.*

Veſtæ templi icon in nummo Titi, ut in patre, repræſentatur, ob ipſius ab iis reſtaurationem, cum illud in magno illo Romæ incendio conflagraſſet, ex Tacito, ut ſupra diximus.

Hic nummus ex auro pro raro habetur.

T. CAES. IMP. VESP. PONT. TR. POT. *Caput Titi laureatum.*

Sine epigraphe. Domitianus togatus eques dextram elevat, læva ſcipionem eburneum.

Domitianus in nummis Titi, ut in patre, eques repræſentatur, qualis in pompa triumphali de Judæis

progrediebatur : de quo Joseph lib. 7. de bell. Jud. cap. 17. *Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum.*
Hic nummus ex argento inter rariores adscribendus.

Sine epigraphe. Columna rostrata supra quam figura paludata stans, parazonio & hasta insignis.
Columna illa rostrata videtur ea fuisse, quam narrat Suetonius in fori parte Galbæ à Senatu decretam, in cujus imperatoris loco, posita est Vespasiani statua: ob victoriam contra Judæos ab eo relatam in lacu Genasar; de qua vide Josephum bell. Jud. lib. 3. c. 19. & cujus meminit in triumpho ejusdem principis lib. 7. c. 17. *Multæ etiam sequebantur naves.* Unde in patris & filii nummis *victoria navalis.*
Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

Sine epigraphe. Roma augurium captans, clypeis insidet inter duas aquilas, aut vultures, cum lupa & puerulis.
Roma insidet clypeis ut victrix, adstat lupa cum puerulis, tanquam ejus symbolum, advolant duo vultures, in memoriam illorum quos viderat Romulus, qui typus in nummo Titi signatus videtur, quod ille Judæos subegerit faustis captis auguriis ; Roma autem adhibetur cum Romulo, quod primi Augures ab illo Romæ conditore instituti sint.
Hic nummus argenteus, rarior est aureo.

TR. P. IX. IMP. XV. COS. VIII. P. P. *Fabrica pulcherrima.*
Icon est templi à Tito in honorem patris extructi in regione VII. quod dictum est templum Flaviæ gentis, sed P. Victor de regionibus Urbis innuere videtur Domitianum illud postea Minervæ, ab eo superstitiosè cultæ, & dictæ Flavianæ, dedicasse. *Templum Minervæ Flavianæ, alias templum gentis Flaviæ.*

Hic

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis & elegantiæ.

ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Β. *Aquila rostro coronam insistens fulmini.*

Observavimus Vespasiani nummum cum epigraphe ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. id est anno novo sacro primo, & Aquila fulmini insistente, quem, ob fulmen Seleuciæ ad Orontis ostia symbolum, ab ipsa urbe cusum protulimus. En alter Titi anno secundo signatus, qui sub patre cælari potuit cùm iidem typi in utroque frequentes sint, testis nummus in quo pater hinc, & inde filius, cum eodem anno novo sacro secundo in Vespasiani nummis, à nobis descriptus.

Hic nummus didrachmalis, pro rarissimo habendus.

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *Templum Veneris Paphiæ ut in patre Vespasiano.*

Templum Veneris Paphiæ in hoc Titi nummo, illum à Paphiis insulæ Cypri percussum arguit, ut similis æreus in patre cum lemmate ΚΟΙΝΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΕΤΟΥΣ Α. sed in argenteis additum est ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η, id est *anno novo sacro octavo* : at cum in illis solis hoc schema occurrit id explicabit vir erud. Nicolaus Toinardus qui de his nummis parat dissertationem.

Hic nummus maximi moduli inter rarissimos & elegantissimos reputandus est.

JULIAE TITI nummi ex argento rari, ex auro ſunt rariſſimi.

IVLIA AVGVSTA DIVI TITI F. *Caput Juliæ.*

CONCORDIA AVGVST. *Pavo cauda expanſa.*

Nomen divi Titi filiæ quod ſibi aſſumit Julia, nummum poſt patris mortem denotat percuſſum, quando illa à Domitiano patruo accepta eſt in conjugem, exemplo Claudii cum Agrippina nepte. Pavo ad ejus concordiam cum Domitiano conſorte indicandam exhibetur; ille enim ſacratus erat Junoni, quæ nuptiis præeſſe exiſtimabatur.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

IVLIA AVGVSTA. *Caput Juliæ.*

DIVI TITI FILIA. *Pavo cauda expanſa.*

Idem Pavonis typus, licet ſine epigraphe, ad concordiam Juliæ cum Domitiano denotandam percuſſus eſt; ob eorum nuptias quibus præfuiſſe Junonem denotat ejus ales, huic deæ ſacra; quod in Samo, ubi illa adoleverat & Jovi nupſerat, primi Pavones, l. 14. c. 20. teſte Athenæo fuerant editi, ac educati.

H.c nummus aureus, rariſſimus eſt.

DIVVS TITVS AVGVSTVS. *Caput Titi radiatum.*

Titum à Domitiano consecratum tantùm narrat Suetonius, *Defunctumque nullo præterquam consecrationis honore dignatus.* Ideo nullos cum symbolis ejus consecrationis nummos ab eo cusos observavimus, hic videtur tantum in gratiam Juliæ filiæ signatus cum divi epigraphe, & corona radiata insignis.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis & elegantiæ est.

VESTA *Figura velata sedens, dextra palladium, sinistra hastam transversam gerit.*

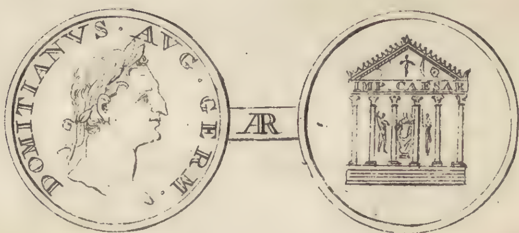
Vesta exhibetur pro pudicitiæ typo, Augustæ enim nihil sanctius habebant, quam ut castæ apud populos existimarentur, sacerdotes autem quæ Vestæ serviebant dictæ erant Vestales castitatem ut moniales servantes per 30. annos, post quos iis nubere licebat. Palladium tenet, quod in Vestæ fano id esset depositum.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus est.

Sine epigraphe. Thensa à duobus elephantis vecta.

Julia patruo Domitiano oblata à patre, alteri collocata est, sed Tito mortuo ille eam ita dilexit, ut à marito abstulerit, & loco uxoris habuerit: defunctam inter divas retulit cujus thensa symbolum est, ut & elephantes æternitatis, ob diuturnitatem vitæ.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est.

DOMITIANI nummi ex auro & argento triti & frequentes ſunt.

CAES. DIVI VESP. F. DOMITIAN. COS. VII. *Caput Domitiani.*

CONCORDIA AVG. *Mulier velata ſtans dextra ſpicas, ſiniſtra cornucopiæ.*

Cuſus eſt poſt Veſpaſiani mortem nummus, cum Titus fratri Domitiano conſulatum contuliſſet anno 833, quem hic geſſit VII. In eo nummo expreſſa eſt Concordia ad illam inter fratres denotandam: unde per ſpicas annona populo abundans demonſtratur, quod nihil optabilius ab eo requiratur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

COS. II. *in aliis* III. *Figura equeſtris dextram protendens.*

Figura illa equeſtris Domitiani cum toga, non videtur ſtatua ipſi erecta, nam figuræ equeſtres togatæ, in equo repræſentari non ſolebant; ſed ille ſic exhibetur, ut in pompa triumphi Judaici proceſſit. Scipionem eburneum gerit, ad indicandum ipſi à ſenatu perpetuum proconſulare imperium, teſte Tacito Hiſt. 4.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

DIVVS CAESAR IMP. DOMITIANI F. *Infans globo insidens, circumdatus stellis.*

Suetonius Domitianum in secundo suo consulatu anni 826. filium ex Domitia uxore tulisse refert : nummi vero eum ad annum fere nonum pervenisse suadere videntur : si quidem tantum à patre consecratus est, postquam imperium ille suscepisset A. D. Id. Sept. an. 735. Stellæ septem illæ, Arctoi sideris sunt, pro æternitatis symbolo habitæ, apud Manilium lib. 1.

Hic nummus argenteus, inter rarissimos collocandus est.

DOMITIA AVGVSTA DOMITIAN. IMP. *Caput Domitiæ.*

Domitia Domitii Corbulonis filia, L. Ælii Lamiæ uxor, à conjuge per Domitianum occiso abducta, ei nupsit, cui ille Augustæ nomen in gratiam pueri in lucem editi dedit : de qua Suetonius. *In secundo suo consulatu filium tulerat, alteroque anno consalutaverat* Augustam. Inde nummus.

Hic nummus aureus & argenteus rarissimus est.

GERMANICVS COS. XV. *Quadrigæ triumphales aurigante Imperatore, dextra ramum, læva sceptrum.*

Bis de Germanis triumphavit Domitianus, si fides Suetonio, *post autem duos triumphos, cognomine* Germanici *sibi assumpto* : At vero licet ille post priorem, Germanici nomen acceperit, nulla in nummis ejus de ipso triumpho memoria, omnes in hoc secundo percussi occurrunt.

Hic nummus ex auro, rarus est, ex argento rarissimus est.

IMP. CAES. *Templum tetrastylum pulcherrimum, in conum desinens, in cujus medio Jupiter sedet cum hasta.*

Templum est Jovis in capitolio à Domitiano extructum, ubi domus erat Æditui qui eum servavit, cum Vitelliani arcem incenderunt. De illo Sueton. *Novam*

autem excitavit ædem in capitolio Custodi Jovi. Tacitus in eo loco narrat Domitianum primò modicum sacellum & aram posuisse, sed addit. *Mox imperium adeptus Jovi Custodi templum ingens sacravit.*

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus est.

Eadem epigraphe. Templum ut supra, in cujus medio stat Minerva cum clypeo & hasta.

Minervæ templum est, cui nomen erat Flavianæ, quod in ejus honorem in regione Urbis septima excitavit, ob cultum quo hanc deam præcipue prosequebatur, ut narrat Suetonius; *Minervam quam superstitiosè colebat*, ipsi etiam in Albano quotannis quinquatria celebrabat, cui collegium instituerat.

Hic nummus argenteus, ejusdem elegantiæ & raritatis est.

Eadem epigraphe. Templum exastylum in cujus aditu tres figuræ, Vespasiani nempe & filiorum stantes.

Templum est quod Titus in honorem patris Vespasiani erexit post ejus apotheosim, & in quo repositus est: à Domitiano fratre inter deos etiam relatus, in eo pariter videtur statua Domitiani collocata, tanquam deus etiam, nam ille in epistolis scribebat ap. Sueton. *Dominus & deus noster sic fieri jubet.*

Hic nummus argenteus, superiores præstantia superat.

IMP. XXII. COS. XVII. CENS. P. P. P. *Ara in qua duæ figuræ cum hastis insculptæ sunt, hinc & inde aquila legionaria.*

Hæc ara videtur esse quam Domitianus posuit in eo loco ubi servatus, dum capitolium arsit in bello Vitelliano, ut narrat Tacit. Histor. 3. *Ac potiente rerum patre, disjecto Æditui contubernio, modicum sacellum Jovi Conservatori, aramque posuit*, cui tamen tempus, quo cusus est nummus, dubium afferre potest.

Hic nummus ex argento, rarissimus est.

DOMITIANO CAESARI PR. JVVENT. *Caput Domitiani nudum.*

IMP. T. CAES. *supra clypeum sub quo duo spicula decussatim.*

Clypeus ille votivus esse videtur quem Domitianus ob bellum Judaicum à Tito fratre susceptum vovit, & postea appensus est in ædibus Jovis Capitolini cum supra eum scriptum sit *Imperator Titus Cæsar* quem titulum ob hanc expeditionem accepit in cujus memoriam Domitiano Cæsari nummus percussus est.

Hic nummus aureus inter rariores computandus.

JVPPITER CONSERVAT. *Aquila expansis alis fulmini insistens.*

Aquila pro ipso Jove hic accipitur. Aglastotenes dicit Jovem in Aquilam transfiguratum, Naxum ubi nutritus fuerat, petiisse & regnum accepisse: egresso vero de insula, cum adversus Titanas proficisceretur, & sacra faceret, Aquilam ei auspicio apparuisse & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam, tutelæ subjecit.

Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

LVD. SAEC. FEC. COS. XIIII. *Corona quercea, in cujus medio cippus cum hac inscriptione.*

In memoriam ludorum sæcularium, quos ille edidit anno 841. cum ageret Trib. potestatem VIII. & consul esset XIIII. de quibus Suetonius ait, *Fecit & ludos sæculares, computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius, sed quo olim Augustus ediderat.* Plurimi occurrunt nummi ærei, in quibus eorum ritus observantur.

Hic nummus argenteus nec obvius nec rarus est.

Eadem epigraphe. In cippo, ante stat Salius, dextra caduceum alatum gerit, læva clypeum.

Cippus ille videtur basis statuæ Domitiano consecratæ, ob ludorum sæcularium celebrationem ab eo factam, inqua eorum inscriptio ponebatur ut in Augusto vidimus. Salius adest, ob saltationem militarem, quam illi in his agebant Salii Sacerdotes, à Numa instituti: hi apicibus ornati & puniceas tunicas induti, clypeum gerebant.

Hic nummus argenteus, rarior est superiore, diversi sunt typi.

PIETAT. AVGVST. *Figura muliebris sedens ante quam puerulus prætextatus stans.*

Mulier illa sedens Domitia est sub pietatis figura, ad denotandam illam quam mater in puero Domitiano educando adhibet, sed ille novennis obiit; ita ut ostensus raptusque simul ut herba solstitialis, Domitianus pater in filium etiam pius inter deos consecravit, de quo vide Statium lib. I.

Hic nummus argenteus, rarus & elegans est.

TR. POT. IMP. II. COS. VIII. DES. IX. P. P. *Pallas medio corpore humeris hastam.*

Pallas in nummis Domitiani sæpe occurrit, ut peculiare ejus principis numen cujus filius credi volebat, at cum ille se deum prædicaret, nec id dissuadere posset Josephus, dixit ei apud Judæos vulgare esse vaticinium, deum ex virgine aliquando nasciturum, sic Minervæ cum illa esset virgo, se filium esse prædicaret. Ex Apollon.

Hic nummus aureus inter raros habendus.

DOMITIAN. CAES. AVG. F. *Caput Domitiani laureatum.*
VESTA. *Templum rotundum cum tribus figuris ut in Vespasiano & Tito.*

Vestæ templum in nummis Domitiani cælatum, non tanquam ab illo extructum repræsentatur, in eo enim tantum ille Cæsaris nomen habet; sed cum id à Nerone

Nerone inchoatum perfeciſſet Veſpaſianus, ipſi & filiis hujus templi icon dedicata eſt : porro cum eſſet Domitianus Coſ. II. anno 826. illud videtur abſolutum.

Hic nummus aureus, inter rariores habendus eſt.

IMP. CAES. DOMITIANVS AVG. GERM. *Caput idem.*
VICTORIA AVGVST. *Victoria habens in clypeo* S. P. Q. R.
Domitianus primis imperii annis Germanici titulum accepit, etiam ſi nullam adhuc ſuſcepiſſet expeditionem, ut vox *Germ.* circa caput in ejus nummis confirmat, ſed poſt triumphos teſte Suetonio Germanici cognomen tulit, quod in averſa eorum parte repetitur unde ad priorem triumphum ſpectare hanc victoriam conjicimus.

Hic nummulus aureus, rarus eſt.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣΑΡ ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput Domitiani laureatum.*
ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Η. *Aquila alis extenſis inſiſtit fulmini, ante eam palmæ ramus.*
Renovata in Domitiano ab urbe Seleucia Syriæ, epigraphe ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ, ſententiam eorum qui annos ſacros à reparato Romæ templo Jovis Capitolini putarunt, penitus explodit : ſed annos Veſpaſiani, in felix ejus imperii omen poſt nutantem rempublicam reſtitutam, novos & ſacros fuiſſe dictos confirmat, quos etiam adulatoriè in ejus filio Domitiano appellavit Seleucia.

Hic nummus maximi moduli, eximiæ raritatis eſt.

ΑΥΤ. ΔΟΜΙΤ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. ΓΕΡ. *Caput Domitiani laureatum.*
ΕΤΟΥΣ ΙΔ. ΥΠΑΤΟΥ ΙΖ. *Lyra & ramus lauri.*
Lyra & ramus lauri, Apollinis ſymbola nummum à Lappæis in Creta percuſſum arguunt, alios enim poſ-

ſideo æreos Domitiani cum epigraphe ΛΑΠΠΑΙΩΝ in quibus ſtat Appollo cum lyra, & ſimiles Auguſti cum nomine ΑΠΟΛΛΩΝ : hic Lappæis libertatem conceſſit ex Dione, quam iis confirmaſſe videtur Domitianus.

Hic nummus argenteus rarus & conſpicuus eſt.

ΕΤΟΥΣ ΙΔ. ΥΠΑΤΟΥ ΙΖ. *Duæ lyræ caduceo intermedio.*

Similis fere typus à Lyttiis Cretæ in Nerva ſignatus, hunc etiam Domitiano cuſum arguit. Lyræ & caduceus Apollinem & Mercurium Lytti cultos indicant, ſed an duæ, quod ambo de lyra contenderunt ut narrat Pauſanias lib. 9. Anno imperii Domitiani decimo quarto cuſus eſt nummus, cum ille conſulatum XVII. gereret.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

DOMITIAE nummi ex argento inter rariores habentur, ex auro rariſſimi ſunt.

DOMITIA AVGVSTA IMP. DOMIT. *Caput Domitiæ.*

CONCORDIA AVGVST. *Pavo.*

Pavo in Domitiæ nummis ſignatur, ut in Julia Titi filia, ad deſignandam cum Domitiano conjugalem concordiam; hic Junoni quæ nuptiis præerat, unde illi pronubæ nomen, ſacer erat.

Hic nummus argenteus & aureus, inter rariores habendus.

DIVVS CAESAR IMP. DOMITIAN. F. *Infans globo inſidens, circumdatus ſtellis.*

Cum filius Domitiæ, quem Domitiano peperit in ſecundo ejus conſulatu, puer novennis mortuus eſſet, à patre Domitiano inter deos relatus eſt, cujus memoria, in matris nummis, ut in patre, conſignata eſt. Vide quid de ejus Apotheoſi dixerit noſter Triſtanus tom. I.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus, ex aurô præſtantiſſimus eſt.

IMP. CAES. DOMITIANVS. AVG. P. M. *Caput Domitiani laureatum.*

Initio imperii Domitiani videtur hic nummus cum Domitiæ vultu in aversa conjugis parte signatus, ille enim Germanici titulum non præfert, quem anno primo non elapso usurpavit, quod etiam denotat eorum conjugium ante Domitiani imperium, fuisse celebratum.

Hic nummus aureus & argenteus rarissimus est.

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris sedens, pro pedibus puerulus.*

Non ob pietatem, quam Domitia in Domitiano filio educando adhibuit, nummus hic videtur cusus; sed ob illam quam in puero suo post mortem consecrando testata est; similis enim typus in æreo primæ formæ occurrit cum epigraphe *Divi Cæsaris matri*, quem illi senatus dedicavit.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores adscribendus.

VENVS AVG. *Venus stans seminuda columnæ sinistra innixa, dextra galeam, sinistra hastam.*

Venus illa, Victrix est, quæ ita seminuda & aperta depingitur, ut ejus corporis pulchritudo & concinnitas conspiciatur, qua summi etiam belli duces capti in medio victoriarum cursu arma abjecerunt; unde illa eorum galeam & hastam gerit.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

NERVAE nummi ex auro rari ſunt, ex argento frequentes.

IMP. NERVA CAES. AVG. P. M. TR. P. *Caput Nervæ laureatum.*

COM. ASI. *Mulier ſtolata ſtans in aditu templi duarum columnarum in cujus periſtylio* Rom. & Aug. *dextra coronam imponit figuræ paludatæ, ſiniſtra cornucopiæ. Imperator læva haſtam gerit.*

Sub Aſiæ proconſularis provincia, continebantur Lydia, Ionia, Caria, Myſia, Phrygia, & Helleſpontus; quod autem earum omnium nomine fiebat, id ab Aſiæ communitate factum dicebatur. Templum hoc ab ea Romæ & Auguſto extructum apud Alabandenſes Cariæ conjecimus in Claudio, & cujus typus renovari videtur in Nerva tanquam templo ejuſmodi digno.

Hic nummus argenteus, maximi moduli, rariſſimus eſt.

COS. II. *in aliis* COS. IIII. *Faſciculus ſex ſpicarum.*

Qua in urbe cuſus ſit nummus, cum illius nomen in eo deſit, conjicere difficile videtur; ſed cum ſimilis typus frequens in Ægyptiis occurrat, illum Alexandriæ ſignatum fuiſſe pronuntiare audemus. Faſciculus

ille ſpicarum, magnam frumenti in agris Ægypti provinciæ abundantiam denotat.

Hic nummus argenteus maximus inter rariores habendus eſt.

COS. II. DESIGN. III. P.P. *Diana venatricis habitu, dextra telum, pro pedibus canis.*

Dianæ Venatricis typus in nummis Romanis inſolens, ad diſignandam Nervæ patriam percuſſus videtur; de qua Victor. *Quid enim Nerva Cretenſi prudentius atque moderatius.* Nemo neſcit Dianam à Cretenſibus maxime cultam, quæ & ipſis modo *Dictynna* modo *Venatrix* dicta eſt. Vide Triſtanum tom. 1. pag. 409.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

COS. III. *Simulacrum Dianæ Pergeæ in templo duarum columnarum, in cujus periſtylio* Diana Pergenſis.

Perge urbs Pamphyliæ nobiliſſima in Nervæ nummis, Dianæ templum ab oppidi nomine dictæ Pergeæ, exhibet, ob prærogativam Aſyli huic templo olim conceſſam, ab eo forte confirmatam, unde illud Cicero 1. Verr. appellat *Sanctiſſimum & antiquiſſimum.* In Græcis nummis epigraphe hæc legitur ΠΕΡΓΑΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΑΣΥΛΟΥ.

Hic nummus argenteus maximi moduli, præſtantiſſimus eſt.

IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GER. DAC. P. P. REST. *Thenſa à duobus elephantis vecta ſupra quam figura Imperatoris ſedentis.*

Thenſa hæc deorum vehiculum à Trajano in Nervæ nummis apponitur ad conſecrationis ejus memoriam poſteris relinquendam : imago autem principis ærea thenſæ impoſita cum ſolemni pompa per circum in Martium campum ferebatur, ubi corpus cremabatur. Elephantes thenſam vehebant ob eorum vitæ diuturnitatem.

Hic nummus aureus, ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

Eadem epigraphe. Duæ dexteræ junctæ.

Duæ dextræ fidei testes in Nervæ nummis signatæ sunt, & sæpe cum hoc lemmate *Concordia exercituum occurrit*, ad indicandam eorum sub hoc principe concordiam, & ipsi fidem præstitam; qui typus à Trajano restitutus esse videtur, ob eorum similem erga se concordiam.

Hic nummus aureus, inter præstantiores adscribendus.

IMP. II. COS. IIII. P. P. *Victoria gradiens dextra coronam, sinistra palmam.*

Ob victoriam in Pannonia à Trajano tunc Nervæ legato relatam, Nerva ipse Imperator II. appellatus est, in cujus memoriam percussus videtur hic nummus, & quidem renovatus cum Nerva consulatum IIII. cum Trajano à se adoptato COS. II. accepisset anno V. C. 851. sed bonus ille princeps paucis abhinc diebus mortuus est.

Hic quinarius argenteus, inter rariores numerandus.

SALVS PVBLICA. *Mulier sedens dextra spicas.*

Cum frumenti penuria Romæ Domitiani tempore plurimum populo Romano incommodum attulisset, Nerva vix imperium suscepit cum ex omnibus provinciis frumentum Romam asportare jussit, unde Salus publica in annonæ procuratione, ejusque abundantia consistere, ejus typo significarunt.

Hic nummus aureus, rarus habendus.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura muliebris stolata stans, dextra ramum, læva cornucopiæ.*

Pacis typus ille est, ut ab optimo principe procurata, cum autem hunc titulum à Senatu Nervam accepisse non legimus, sed è contra omnium applausu Trajano inditum, existimamus caput Nervæ pro Trajani effigie à monetario esse adhibitum.

Hic nummus argenteus, rarus est.

VICTORIA AVG. *Victoria sedens, dextra palmam, sinistra cornucopiæ.*

Nerva quidem nullum per se bellum gessit, sed Trajanus ejus legatus in Pannonia de hostibus victoriam reportavit, ex qua Nervæ allata est laurea, ex Plinio in Paneg. In cujus memoriam signati sunt cum typo victoriæ nummi.

Hic nummulus aureus, inter elegantiores adscribendus est.

ΑΥΤΟΚΡΑΤ ΝΕΡΟΥΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤ. ΛΥ. *id est* Λυττίων. *Caput Nervæ laureatum.*

ΥΠΑΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ. *Duæ lyræ, supra eas noctua.*

Similis fere typus prodiit in Domitiani nummis, quem Lytti Cretæ signatum diximus, ut indicant primæ litteræ ΛΥ. id est Λυττίων, quemadmodum in Tiberio ΚΥ. pro Κυδωνεάτων, vidimus: sed in Domitiano caduceus, in hoc autem noctua insistit lyris, an hæc avis, Minervæ in hac urbe cultum indicet, ut caduceus Mercurii symbolum denotat.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus est.

ΑΥΤΟΚΡΑ ΝΕΡΟΥΑΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ ΥΠΑΤ. Γ *Caput Nervæ laureatum.*

ΕΛΕΥΘ. ΔΗΜΟΥ. *Mulier stolata stans & tutulata dextra palmam, sinistra hastam.*

Inscriptio Ελευθέρȣ Δήμȣ, & Dea libertas in nummo repræsentata, eum à populo qui libertatem à Nerva accepit, percussum indicat, nos Cretenses auguramur, quod Cretensis fuerit Nerva ex Victore, & frequentes occurrant deinde Trajano percussi Cretensium nummi cum lemmate ΚΟΙΝΟΝ ΚΡΗΤΩΝ, quasi tanti beneficii memores illi.

Hic nummus ex argento, maximi moduli rarissimus est.

ΑΥΤ.

ΑΥΤ. ΝΕΡΟΥΑΣ ΚΑΙΣ. ΣΕΒ. *Caput Nervæ laureatum.*

ΕΤΟΥΣ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ Α. *In aliis* B. *Aquila insistens fulmini: ante, palmæ ramus.*

Ut quædam urbes annum Imperatorum quo nummos suos cuderint, in iis inscripsere Seleucia ad Orontis ostia, cujus insigne, fulmen esse omnes norunt, in Nervæ nummis primum & secundum ejus annum etiam sub nomine *novi* & *sacri* ut in Vespasiano & filiis fecerat, notavit, quod princeps ille ab omnibus pro bono haberetur.

Hic uterque nummus maximi moduli ex argento, rarissimus est.

TRAJANI nummi ex auro & argento triti ſunt.

IMP. CAES. TRAJAN. AVG. GERM. DAC. P.P. *Caput Trajani laureatum.*

ALIM. ITAL. *Figura muliebris ſtans, pro pedibus duæ icunculæ, diverſi ſunt typi.*

Trajanus mortuo Nerva ut primum Romam rediit, Reipublicæ curam geſſit, teſtis eſt nummus in memoriam alimentorum Italiæ, pueris ab illo præſcriptorum, ſæpius ſignatus: de quibus Plinius in Panegyr. c. 26. *Hæc prima parvulorum civium vox aures tuas imbuit, quibus tu daturus* Alimenta, *hoc maximum præſtitiſti, ne rogarent.* Vocati ſunt Ulpiani.

Hic nummus ex auro rarus, ex argento obvius eſt.

BASILICA VLPIA. *Ædificium pulcherrimum, ſtatuis exornatum.*

Ex tot præclaris ædificiis publicis ad Urbis ornamentum & utilitatem à Trajano conſtructis, nobis ſupereſt in nummis, Baſilicæ Ulpiæ memoria, quam P. Victor in ejus foro regionis VIII collocat. Baſilicæ autem ita ædificari ſolebant, ut in una parte judicia, in al-

tera negotia exerceri possent. De hac Nicephorus l. 7. c. 26. *Porro Senatu in Basilicam quæ Vlpia, convocato.*
Hic nummus aureus, singularis & eximiæ raritatis est.

COM. ASI. *Templum in cujus peristylio* Rom. & Aug. *in aditu victoria lauream imponit Imp. loricato stanti.*
Provincia Asiæ consularis nummos Trajano dedicat cum templo, quod Romæ & Augusto Pergami communitatis nomine erexit, nihil illi sanctius & jucundius offerre arbitrata : quem typum in aliis Imperatoribus cum simulacro Romæ coronam Augusto proferentis ; at in hoc pro Roma, substituta est victoria, ob illas insignes quas Trajanus retulit.
H.c nummus argenteus maximi moduli, præstantissimus est.

COS. II. *Fasciculus sex spicarum.*
Alexandriæ hunc nummum diximus in Nerva fuisse signatum, ob frumenti copiam in hac Provincia per spicas denotatam : Alexandrini Trajano, ut mox solus imperavit, nummos protulere gratulantes, quemadmodum consulis II titulus testatur, nam ille hunc vivo adhuc Nerva, anno 185. susceperat.
Hic nummus maximæ formæ argenteus, elegantissimus est.

COS. II. DIAN. PERG. *Signum Dianæ in templo distylo, in cujus Zophoro* Diana Pergæa.
Perga Pamphyliæ urbs, qualem in Nerva, Dianæ templi typum signavit, Trajano, cum imperium mox suscepit, eundem dicat, utrique gratulans quod Asyli privilegia templo confirmassent ambo : Diana ab urbe, dicitur Pergæa, quod in ea peculiariter efficta coleretur : hujus iconem videas, apud Patinum in Thes. pag. 64.
Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

DIVI NERVA ET TRAJANVS PATER. *Capita adversa Nervæ & patris Trajani.*

Trajanus ut pietatem erga parentes ſuos denotaret, patrem Trajanum & patrem adoptivum Nervam inter divos conſecravit, & ut hujus rei memoriam redderet æternam, nummis pluſquam codicibus duraturis memoriam conſignavit; ejus enim geſta ab hiſtoricis ſcripta, potius quam nummos, tempus obliteravit.

Hic nummus aureus, inter rariores computandus eſt.

DIVI NERVA P. ET PLOTINA AVG. IMP. TRAJAN. *Capita adverſa Nervæ & Plotinæ.*

Grati erga parentes animi monumentum eſt hic nummus ab Hadriano cuſus, Trajani enim monetam reſtituit, & Nervæ Plotinæque conſecrationem commendat: ſe autem Nervæ nepotem, etſi raro in nummis appellat, ſæpe in inſcriptionibus ut pote longioribus nominat. Dio lib. 69. ait *Plotinæ vita functæ ampliſſimos honores tribuit.*

Hic nummus aureus, ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

DIVVS PATER TRAJANVS. *Caput Trajani patris.*

Trajanus ex Ulpia gente oriundus erat, & pater ejus in bello Judaico legioni x Geminæ præfuit, in quo triumphalia ornamenta obtinuit conſul, ſed ut conjicitur, ſuffectus, proconſulatumque Aſiæ adminiſtravit, ſub Domitiano mortuus eſt, memor eximii parentis Trajanus, ut inter divos à Senatu collocaretur, poſtulavit.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

FORVM TRAJANI. *Ædificium pulcherrimum ſtatuis undique adornatum.*

Fora Romæ plurima negotiis civilibus tractandis extructa ſunt, Romanum nempe, at cum alterum conſtituiſſet Jul. Cæſar, illud vetus appellatum eſt: tertium condidit Auguſtus: quartum incepit Domitianus à Nerva perfectum: quintum denique à Trajano,

ex manubiis Dacicis, per Apollodorum in regione VIII absolutum est.
Hic nummus aureus inter rariores computatur.

P. M. TR. P. COS. V. P. P. *Quadrigæ triumphales aurigante Imperatore.*
Duos egit de Dacis triumphos ex Plinio jun. in ep. 4. lib. 8. at cum ambo in consulatu v. inciderint, Raph. Fabrettus de Col. Trajana p. 309. ingeniosè alterius nummi ab altero dignoscendi modum proponit, tribuendo priori scipionem eburneum, quem dextra gerit, cum tunc esset consul, & posteriori laurum, sed in omnibus utrumque tenet.
Hic nummus argenteus & aureus rarus est.

P. M. TR. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. *Caput radiatum Orientis, ut in Hadriano visitur.*
Oriens cum capite comato & radiis insigne, repræsentat Provincias, nempe Armeniam & Mesopotamiam, quas Romano imperio recens Trajanus addidit in ea mundi parte ex qua sol Romæ respectu oriri videtur, quam Vopiscus in Aureliano, *Orientis* statum appellat.
Hic nummus argenteus rarior est aureo.

PROVID. TR. P. COS. II. P. P. *Figura togata porrigens globum figuræ paludatæ.*
Monumentum est adoptionis Trajani à Nerva, hic pacificus, terræ globum, hoc est imperium tradit, unde providentia in nummo inscribitur, seu quod Nerva imperio ita providerit, ut ei talem successorem daret; seu quod deorum providentia illum selegerit, teste Plinio, *Nec judicium hominum, sed deorum etiam in consilium assumpsit.*
Hic nummus argenteus in elegantiorum numero adscribitur.

PLOTINA AVG. IMP. TRAJANI. *Caput Plotinæ.*

Æquum fuit optimum Imperatorem cum uxore ſanctiſſima repræſentare in eodem nummo, & eorum memoriam ejuſmodi lemmate poſteris commendare; quis enim Trajano melior, fuit alius imperator, quæ alia princeps fœmina, illa dignior, cum tanti conjugis gloriam modeſtia, & factis auxerit.

Hic nummus aureus ſingularis elegantia & raritatis eſt.

PONT. MAX. TR. POT. COS. II. *Mulier ſedens habitu patrio ornata, clypeo inſiſtit: alter pro pedibus ejus.*

Hæc mulier ſub habitu Germaniæ provinciæ tanquam pacificæ ſedentis repræſentatur, quam deſignant clypei illi oblongi & exagoni, quibus utebantur Germani: ut videre eſt in eorum ſpoliis ſæpe in nummis conſignatis: nam Trajanus ob bellum feliciter in Germania geſtum, Germanici nomen, priuſquam Dacici appellationem tulit.

Hic nummus ex auro inter rariores collocatur.

IMP. CAES. NER. TRAJANO OPTIMO AVG. GER. DAC. *Caput Trajani laureatum.*

PROFECTIO AVGVSTI. *Imperator eques praeunte milite, & tribus aliis ſequentibus.*

Profectio illa Trajani, Parthica eſt, quam *optimi* cognomen indicat ab illo receptum poſt Armeniam captam: uti Xiphilinus & Zonaras referunt, nec illi excuſandi ſunt, ut videtur Raph. Fabretto pag. 296. ſed potius ipſe excuſandus, qui ob nummorum penuriam illud poſt VI. conſulatum à Trajano acceptum contendit, cum id in V. conſulatu ſæpius occurrat.

Hic nummus aureus ex rariſſimis habendus.

REGNA ADSIGNATA. *Imperator ſedens in ſella caſtrenſi duabus figuris militaribus aſſiſtentibus, diademata largitur tribus Regibus infra ſtantibus.*

Trajanus in Oriente longe lateque imperii fines pro-

pagavit, plurimos reges vicit, alios in fidem Romanæ ditionis accepit, quibusdam regna ademit, aliis assignavit. Xiphilinus ex Dione, Trajanum Parthis regem Parthamaspatem dedisse refert, Eutropius alterum Albanis constituisse memorat, sed nummi tres exhibent.

Hic nummus aureus inter rariores recensetur.

REST. ITAL. *Imperator togatus stans, dextram porrigit fœminæ genuflexæ, duobus puerulis nudis assistentibus.*

Merito Trajanus Italiæ Restitutor appellatus est, qui ipsius liberis alimenta adsignavit, de quo Xiphilinus ex Dione. *Civitatibus Italiæ multa largitus est ad educationem liberorum; in quos magna beneficia contulit.* Quinque ingenuorum millia selecta sunt, quibus alendis constituta est ex publico pecunia.

Hic nummus ex argento & auro rarus est.

REX PARTHVS. *Imperator sedet in suggestu assistente Præfecto prætorii, in imo Rex Parthorum genuflectens adstantibus quinque figuris militaribus, quarum tres, signa militaria gestant.*

Ille est Parthamaspates Artabani filius, cum Trajano conjunctus contra Cosrhoem fratrem Parthorum regem, qui Parthamasiri, Armeniam dederat; eos regnis exuit Trajanus, Armeniam in Provinciam Romanam redegit, Parthamaspatem Parthorum regem constituit. Vide Dionem lib. 68.

Hic nummus aureus, singularis & eximiæ raritatis est.

SALVS GENERIS HVMANI. *Figura muliebris stans ante aram, dextra pateram, læva temonem, dextro pede globo imposito.*

Designatur hoc schemate salutem humano generi partam, ac stabilitam pietate & imperio Trajani, ideo Imperator dicitur Salus generis humani, ut in Galba

dictum eſt, & ut Nerva apud Plinium in Panegyr. appellatur *Imperator & parens generis humani.*

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus eſt.

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Imperator paludatus ſtans, dextra haſtam, ante quem fig. genuflexa globum humeris ſuſtinet.*

Trajanus Herculem colebat: domus Ulpiorum, Hercules conſervator in veteri inſcriptione dicitur apud Gruterum. Fingebatur autem is humeris globum terræ ſuſtinere, tanquam dignus qui tam grave pondus ferret, & hic globum ad pedes Trajani devolvit, cum illum ſe ipſo, imperio digniorem exiſtimet.

Hic nummus argenteus, præclarus & ſingularis eſt.

Eadem epigraphe. Imperator paludatus ſedens, cui figura militaris ſupplicem exhibet.

Parthamaſiris eſt Pacori filius, quem patruus Coſrhoës Parthorum rex, Armeniæ Regem nominaverat, hic ſupplex pro diademate Elegiam in Armenia ad Trajanum venit, eum Præfectus prætorii præſentat, ſed cum nihil eorum quæ volebat impetraſſet, ipſi Cæſar abeundi, quo vellet, poteſtatem fecit.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

VIA TRAJANA. *Fig. muliebris humi decumbens, pro pedibus rota.*

Omnes in Italia vias reſtaurari curavit Trajanus, teſte Galeno lib. 9. de Meth. med. *Itaque cum ſe ita haberent omnes in Italia viæ, eas Trajanus ille refecit.* Appia autem quæ Brunduſium uſque ducit, ab eo verſus paludes Pontinas reſtituta fuit, ut refert Dio. *Iiſdem temporibus ſtravit paludes Pontinas.* Illa vocata eſt Trajana.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus eſt.

VIRTVTI ET FELICITATI. *Duæ figuræ ſtantes. Illa galea*

galea insignis cum hasta & parazonio, hac caduceum & cornucopiæ gerit.

Virtus & Felicitas mirè sub Trajano copulantur, quis enim illo bellicosior inter Cæsares fuit, nam feros Imperii Rom. hostes, Germanos, Dacos, & Parthos contudit, & tamen sub eo summa Felicitas, qui teste Juliano illo Augustorum censore, subjectis mansuetus & hostibus formidolosus, præ cæteris extitit.

Hic nummus ex auro rarissimus & elegantissimus est.

VOTA SVSCEPTA P. M. TR. P. COS. VI. P. P. S. P. Q. R. *Duo Genii sacrificantes ara intermedia.*

Ad bellum Parthicum profectus est Trajanus in consulatu VI, & ut illud felix faustumque esset, duo hic Genii vota sacrificio suscipiunt; ille nempe Trajani, qui cornucopiæ gerit, alter senatus cum scipione eburneo Consulum insigne: unde quis dubitet Trajanum ne senatus, an Senatum magis ipse salvum esse voluerit.

Hic nummus aureus, rarus est & insignis.

Sine epigraphe. Templum octo columnarum in cujus medio figura stans, dextra caduceum, læva cornucopiæ.

Mulier in templo dextra caduceum, læva cornucopiæ gerens, illud deæ Felicitatis esse indicat, cujus hæc sunt symbola: senatus id Trajano videtur dicasse, ob pacem & abundantiam, quibus sub hoc principe fruebatur. Felicitatis ædes memorat P. Victor in V. regione Esquilina, juxta Honoris ædes.

Hic nummus aureus, rarus & singularis est.

HΥ. *id est anno* 408. *Caput Trajani laureati, sine aliis literis.*

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput juvenile Regis Sauromatis diademate redimiti.*

Sauromates ille Rex eſt Boſphori de quo loquitur Plinius lib. 10.ep. 15. *Legato Sauromatæ Regis* mox ſubdit, ut *legationem ſi qua veniſſet à Boſporo.* Is ex Regum numero fuit, quos Armenia capta in fidem recepit Trajanus, teſte Eutropio lib. 8. Æræ ſignat an. 408. à recuperato regno poſt Antigoni Alexandri M. ducis mortem Olymp. 119. an. IIII. v. c. 453. qui ſimul juncti incidunt in annum 10. imperii Trajani & v. c. 761. & 762.

Hic nummus aureus ſingularis elegantiæ & raritatis eſt.

ΔΙΚΤΥΝΝΑ ΚΡΗΤΩΝ. *Mulier ſeu Venus inſid. monticulis, hinc & inde Corybantus.*

Dictynna, Jovis & Charmes Eubuli filia, Dianæ valde cara, quæ Minoem regem amantem fugiens, ſe in retia, quæ piſcibus capiendis erant expanſa, projecit, mox à Diana, dea facta, à Cretenſibus culta eſt. Vide Triſtanum & Seguinum. Cretenſes Trajano ob beneficia à Nerva accepta, maxime devoti fuerunt.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus eſt.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. ΓΕΡΜ. *Caput Trajani laureatum.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Β. *Caput Herculis laureatum.*

Tyri cuſum Trajano hunc nummum denotat caput Herculis, ob cultum quo urbs illa eum proſequebatur: unde ipſi Herculis Tyrii cognomen: Vide quæ de illo in noſtro Coloniarum libro diximus. Tyrii Trajano, ut primùm ſuſcepit imperium in II. Conſulatu, nummum procudere.

Hic nummus argenteus maximi moduli, inter rariores locandus eſt.

ΔΗΜ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Β. *Eadem epigraphe. Mulier ſtolata ſtans dext. pileum, ſin. haſtam.*

Libertas in nummis Imperatorum adhibetur ; quorum temperata & moderata dominatio & plurimum ſenatui deferre videtur, quaſi antiquæ illius ſub qua vivebant Romani, inanis eſſet umbra.

Hic nummus argenteus inter rariores cenſendus.

Duæ dextræ tenent aquilam legionariam proræ navis impoſitam.

Dextræ illæ duæ cum aquila legionaria & prora navis, concordiam terreſtrium & navalium copiarum ſub Trajano indicant.

Hic nummus ex argento, rarus eſt.

Eadem epigraphe. Noctua ſuper duas lyras.

Similem typum Nervæ procuderunt Lyttii in Creta, ob beneficia à Nerva accepta, quem & Trajano filio ejus adoptivo iterum ſignant. Ad Apollinis & Minervæ cultum apud eos, tribuuntur noctua & lyræ.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Γ. *Caput Jovis Ammonis cum cornu.*

Caput Jovis Ammonis nummum in Ægypto percuſſum denotat, ubi ille præcipuè colebatur, ut & Tyrones norunt. Alexandrini gratulantes Trajano quod conſulatum II accepiſſet, illum cuderunt.

Hic nummus ex argento, rarus eſt.

ΑΥΤΟΚΡ. ΚΑΙΣ. ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. ΓΕΡ. ΔΑΚ. *Caput laureatum Trajani.*

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Ε. *Arabia ſtans dextra ramum, læva elephantis dentem ſeu cornu: pro pedibus camelus.*

Arabia à Trajano, ſub finem ſecundi belli Dacici, imperio Romano addita eſt per Palmam Syriæ rectorem, cujus monumentum eſt hic nummus in aliqua Græciæ

urbe cusus, ad eorum imitationem qui Latina epigraphe gaudent, cum inscriptione ARAB. ADQ. quos prætermisimus ut obvios omnino & frequentes.

Hic nummus maximi moduli argenteus ex rariorum numero est.

Eadem epigraphe. Figura turrita insidens rupibus dext. spicas, pede super fluvium.

Genius est Antiochiæ in nummis frequens, montibus insidet ad indicandum urbis situm: fluvium Orontem proculcat, quia ille eam alluit: dextra spicas, ad frumenti copiam in agris suis arguendam. Antiochenses ob adventum Trajani in urbem suam nummum dedicarunt.

Hic nummus ex maxima forma inter rariores recensetur.

ΑΥΤΟΚΡ. *&, ut supra. In aliis* ΤΡΑΙΑΝΩ ΑΡΙΣΤΩ. ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤΟ. ς. *Fortuna stans dextra temonem, læva cornucopiæ.*

Fortuna in nummis exhibetur cum diversis nominibus quæ eam designant, ut Fortuna Augusti, Pop. Romani, obsequens, Felix, Manens, & Redux: ea tanquam dea à Romanis culta est, cujus templa seu ædes in urbe triginta sex numerat Victor: nam per cornucopiæ, opes tribuere: per temonem, humanarum rerum regimen obtinere dicebatur.

Hic nummus argenteus elegantissimus est.

Eadem epigraphe. Figura militaris & paludata stans supra montem Argæum in quo antrum, dextra hastam.

Cappadociæ Metropolis Cæsarea, provinciæ nomine, suos Trajano nummos profert, ipsi gratulans quod bellum Parthicum suscepisset & Armeniam sibi conterminam fecisset provinciam Romanam: hæc Argæum montem in iis tanquam peculiare numen exhibere

solita, in cujus vertice ſtat Imperator, tanquam Deus loci.
Hic nummus ex argento rarus eſt.

Eadem epigraphe. Arabia ſtans ut ſupra dextra ramum, ſiniſtra dentem ſeu cornu elephantis; pro pedibus camelus.

Mulier hæc cum ramo & dente ſeu cornu elephantis, Arabia eſt provincia à Palma Syriæ rectore ſubacta, quæ ramum gerit quem alii provinciæ peculiarem, alii pacis ſymbolum exiſtimant: dens ſeu cornu elephantis, eorum in hac provincia copiam denotat, ex quibus fiunt opera eburnea.

Hic nummus pro raro notandus.

Eadem epigraphe. Camelus cum duobus in dorſo tuberculis.

Camelus Arabiæ ſymbolum eſt, quod is in ea frequens ſit, ſed Arabicus ut plurimum duo habet in dorſo tubercula, unde à quibuſdam dromedarius appellatur: ille autem in Trajani nummis repræſentatur, ad indicandam Arabiam ab eo in provinciam Romanam eſſe redactam.

Hic nummus argenteus inter raros locatur.

Eadem epigraphe. Clava.

Clava, fuſtis teres ad clavi ſimilitudinem capitatus, Herculis inſigne eſt, quod ea pro armis ille uteretur: hæc autem in Trajani nummo exhibetur, exemplo ſenatus qui clavam in nummo etiam ſecundæ formæ expreſſit, ad indicandam Imperatoris virtutem Herculi ſimilem, aut ſingularem hujus principis, erga hunc cultum: de quo alias diximus.

Hic nummus ex argento rarus eſt.

Eadem epigraphe. Diana Pergæa ut ſupra, in templo duarum columnarum.

Jam prodiit ejuſmodi Dianæ Pergææ typus à Pergenſibus in Nerva ſignatus, ſed cur illi modo latinè mo-

do græcè nummos ſcribant. De græca epigraphe, nulla quæſtio, cum lingua ſit eorum vernacula, ſed ut nummos maximos latinè inſcribere poſſint, id iis à Senatu aut à Principe conceſſum videtur.

Hic nummus maximi moduli rariſſimus eſt.

Eadem epigraphe. Faſciculus ſex ſpicarum.

Quod de nummis Pergenſibus utraque lingua inſcriptis, mox protulimus, idem de Alexandrinis pronuntiare poſſumus: nam idem ſpicarum faſciculus cum epigraphe latina *Cos* II, à nobis ſupra exhibitus eſt, quem Alexandriæ percuſſum, tanquam ſolitum hujus urbis ſymbolum diximus, ad frumenti copiam in agris ejus arguendam.

Hic nummus è maximo modulo inter elegantiores reponitur.

Eadem epigraphe. Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

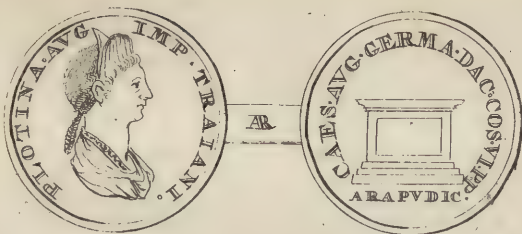
Aquila legionaria inter duo ſigna militaria in nummis quorumdam principum S. C. cuſis occurrit, at obſervavimus illa tantum reperiri in Imperatoribus qui legiones quaſdam conſtituere, in quorum memoriam in nummis renovandam expreſſa ſunt: Trajanus autem addidit legionem II Trajanam & XXX Ulpiam.

Hic nummus maximus inter rariores habendus.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΙϚ. ΥΠΑΤ. Ϛ. *Aquila alis expanſis inſiſtit clavæ, roſtro coronam.*

Aquilam pro imperii Romani inſigni ſæpius cælari diximus, cui ſe urbes præſertim Syriæ ſubjectas profitebantur: hæc autem à Tyriis expreſſa eſt, & quidem unguibus clavam ſolemne urbis ſymbolum ſtringens, nemo enim neſcit Herculem inde Tyrium appellari. Tyrii nummum ob Trajani in Syriam adventum cudere.

Hic nummus maximi moduli, ex elegantiorum numero eſt.

PLOTINAE nummi ex auro inter rariores, ex argento rarissimi sunt.

PLOTINA AVG. IMP. TRAJANI. *Caput Plotinæ.*
ARA PVDIC. *Ara, in circulo* CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P.P.
In Plotinæ nummis signata videtur hæc ara Pudicitiæ, à Virginia Romæ in vico longo erecta, cui nulla nisi spectatæ pudicitiæ matrona & uni viro nupta, jus sacrificandi haberet, ad denotandam insignem illius Augustæ castitatem, quam Plinius in Panegyrico sanctissimam nominat.
Hic nummus ex auro, & argento rarissimus & elegantissimus est.

CAES. AVG. GERMA. DAC. COS. VI. P.P. *Figura muliebris velata sedens, dextra palladium, læva hastam transversam.*
Vesta seu Vestalis exhibetur ad indicandam pariter Plotinæ castitatem; nam ex tenera adhuc ætate capiebantur, ut constaret eos integras omnino esse, ideo pura & incorrupta ignis natura integris & impollutis credebatur corporibus. Palladium tenet, quod illud in earum templo asservaretur. Velata est, ad sacra facienda.
Hic nummus aureus & argenteus inter rariores habetur.

CONSECRATIO. *Aquila alis expansis.*

Consecrata est Plotina ab Hadriano cujus artibus is ad imperii successionem pervenisse dicebatur. Ut plurimum Aquila ad indicandam principis consecrationem, Pavo autem pro Augusta signabatur, cum illa Jovi, hæc Junoni sacra esset, sed hic Aquila æternitatis symbolum est, quod hæc renovari diceretur.

Hic nummus aureus, pro rarissimo haberi debet.

DIVO TRAJANO PARTH. AVG. PATRI. *Caput Trajani laureat.*

Caput Imperàtoris ab una parte & Augustæ ex altera nummorum, ad indicandam eorum concordiam sæpe exhibetur, sed Trajanus in Plotinæ conjugis nummo, ad denotandam ejus consecrationem signatus est, quam Hadrianus ei procuraverat. *Trajano divinos honores datis ad Senatum & quidem accuratißimis literis, postulavit.* Spartianus.

Hic nummus aureus rarissimus & elegantissimus est.

MATIDIAE AVGVSTAE. *Caput Matidiæ ejus neptis.*

Ab Hadriano videtur cusus hic Plotinæ & Matidiæ nummus, & quidem postquam Sabinam hujus filiam uxorem duxisset. Illa Augusta fuerat dicta jam in consulatu Hadriani sexto, ut Marcianæ nummus denotat, sed sedens in eo tantum signata, nunc cum effigie ut pote principis mater.

Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

VESTA. *Figura muliebris capite velato sedens, dextra palladium, sinistra hastam transversam gerit.*

De Plotina sub figura Vestalis sedentis, in secundo ejus Augustæ nummo dictum est, cui addere liceat velum quod habet in capite suffibulum vocari de quo Festus. *Suffibulum vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales, cum sacrificant, semper habent: idque fibula comprehenditur.*

Hic nummulus aureus, rarissimus est.

MARCIANAE

MARCIANAE nummi ex auro & argento rariſſimi ſunt.

DIVA AVGVSTA MARCIANA. *Caput Marcianæ.*
CONSECRATIO. *Thenſa à duobus equis vecta.*
A fratre Trajano Marcianam fuiſſe conſecratam indicat inſcriptio in arcu hodie adhuc Anconæ ſuperſtite : ubi illa jam vocatur diva ſub Trajano & Plotina. Thenſa ejus conſecrationis ſymbolum eſt , ſed cum ſuper eam cerea illius figura non viſitur , & deſuper cooperta ſit, videtur ea eſſe in qua corpus ejus reconditum transferebatur ad rogum.
Hic nummus argenteus , rariſſimus eſt.

CONSECRATIO. *Aquila alis expanſis ſcipioni inſiſtens.*
Aquilam in Plotina diximus conſecrationis eſſe ſymbolum ; in fœminis quidem principibus , ob æternitatem quam repræſentare dicuntur aquilæ , cùm illæ renovari dicantur : nam in iis aliquando pavones adſunt , quod Junoni ſub cujus tutela ſunt , comparentur.
Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

EX SENATVS-CONSVLTO. *Thenſa à duobus elephantis cum ſeſſoribus vecta , ſupra quam figura velata.*

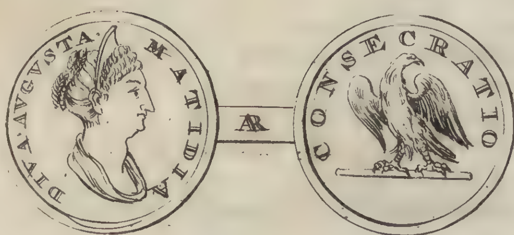
Thenſa erat vehiculum ſacrum , ſupra quod imago cerea illius qui conſecrandus erat , per circum ſolemni pompa in campum Martium , deferebatur : illud trahebant elephantes æternitatis ſymbola, quod illi vivere trecentos annos dicebantur.

Hic nummus argenteus , rariſſimus eſt.

MARCIANA AVG. SOROR IMP. TRAJANI.

MATIDIA AVG. *Fig. muliebris ſedens , dextra pateram. In ambitu* Caeſ. Aug. Germa. Dac Cos. VI. P. P. Marcianæ Trajani ſorori cujus eſt nummus, in memoriam quod ejus filia Matidia principis benignitate , Auguſtæ titulo honorata ſit , quem illam accepiſſe in ſexto Trajani conſulatu denotat ejus figura ſedens in averſa matris parte repræſentata. In prima editione noſtra Cos. III pro Cos. VI typographi errore excidit.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

MATIDIAE nummi ex auro & argento inter rariſſimos collocantur.

MATIDIA AVG. DIVAE MARCIANAE F. *Caput Matidiæ.*

PIETAS AVGVST. *Figura muliebris tunicata ſtans, utraque manu puellas fovet.*

Matidia Marcianæ Trajani ſororis filia, ab eo dicta eſt Auguſta in conſulatu ſexto quando Trajanum ad Parthicum bellum cum Plotina comitata eſt. Sed Trajano Selinunte mortuo, ipſius cineres Romam cum Tatiano & Plotina navi dimiſſos detulit. Puellæ adſtantes, ejus ſunt filiæ Sabina, & Matidia junior.

Hic nummus argenteus, rarior eſt aureo.

PLOTINAE AVG. *Caput Plotinæ.*

Plotinæ comes fuit Matidia in profectione Trajani Parthica, unde in ejus rei memoriam percuſſus videtur nummus, præſertim cum Auguſtæ nomen nuper recepiſſet, & forſan tunc mater defuncta eſſet : quo autem anno illa è vivis exceſſerit, ignoratur.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

DIVA AVGVSTA MATIDIA. *Caput Matidiæ.*

CONSECRATIO. *Aquila alis extensis insistens scipioni.*

Socrus fuit Hadriani Matidia, cum ille Sabinam ejus filiam natu majorem duxerit uxorem. Hadrianus eam summopere veneratus est, ut meminit Spartianus. *Socrui suæ honores præcipuos impendit ludis gladiatoriis, cæterisque officiis.* Ita ut post ejus mortem, illam à senatu inter divas referri curaverit.

Hic nummus argenteus, singularis elegantiæ & raritatis est.

PIETAS AVG. *Figura muliebris coram ara dextram attollit, sinistra pateram.*

Pietatis in superiore nummo typus, Matidiæ pietatem erga filias Sabinam & Matidiam juniorem denotat; hic vero pietatem ejus erga Marcianam matrem, cujus forsan erat Sacerdos, nam illa inter divas fuerat relata, pro ea sacra agere videtur, ara & patera id procul dubio indicant.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

HADRIANI nummi ex auro & argento, frequentes & obvii ſunt.

IMP. CAES. TRAJANVS HADRIANVS AVG. *Caput Hadriani.*

ADOPTIO. *Duæ figuræ togatæ dextras ſibi jungentes; in ambitu* Parth. divi Trajan. Aug. P. M. TR. P. COS. P. P. Plurima Hadrianus adoptionis ſuæ à Trajano factæ monumenta ſparſit, ut dubium de ea tolleret, nam inquit Spartianus. *Nec deſunt qui factione Plotinæ mortuo jam Trajano, Hadrianum in adoptionem adſcitum eſſe prodiderint.* Ideo diligens fuit initio imperii in aſſumendis patris adoptivi cognominibus.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ADVENTVS AVG. *Roma galeata ſedens, in aliis ſtans, dextram porrigit Hadriano togato ſtanti.*

In memoriam ejus Romam adventus, poſt Trajani mortem quæ Selinunte Ciliciæ contigerat. Is tunc erat Antiochiæ à Trajano, Syriæ præfectus: ex qua inquit Spartianus; *Præpoſitoque Syriæ Catilio Severo per Illyricum Romam venit.*

Hic nummus ex argento tritus, ex auro inter rariores collocatur.

ADVENTVI AVG. AFRICAE. *Imperator togatus stans, sacrificat cum figura muliebri, dextra pateram, sinistra spicas gerente.*

Totius fere imperii provincias lustravit, cujus monimenta in nummis æreis senatus reliquit, sed pauca ex auro nobis supersunt; hic vero nummus illius in Africam adventum an. 879. memorat: de quo Spartianus. *Quando in Africam venit, ad adventum ejus post quinquennium pluit.* Plurima beneficia contulit.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro rarus est.

ADVENTVI AVG. ITALIAE. *Hadrianus sacrificans cum figura muliebri ara intermedia.*

Ut tot nummi Hadriano cusi occurrunt, quod ille provincias adiit: non mirum est, si in faustum felicemque ejus in Italiam mortuo Trajano adventum, hic signatus sit.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

AEGYPTOS. *Figura muliebris humi decumbens, dextra sistrum, læva calatho spinis pleno innixa, pro pedibus Ibis.*

Non modo Hadriani in aliquam provinciam adventus memoria in nummis signata est, sed ipsius provinciæ figura quam lustravit, cum suis attributis expressa est. En Ægyptos sistrum tenet, ob Isidis cultum: innixa est calatho, ob frumenti abundantiam: Ibis pro pedibus, ob serpentum in hac provincia abundantiam, quos illa enecat.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro non obvius est.

AFRICA. *Figura muliebris cum proboscide in capite humi desidens, dextra leonis caput tangit, sinistra innixa calatho spicis referto.*

Africæ symbolum est, caput illud elephantis proboscide ornatum, ob eorum in ea abundantiam. Leo etiam in illius regionibus frequens est: ut & scorpio quo-

rum diversas procreat species.

Hic nummus aureus, rarus est, nec ex argento occurrit, ead. fig. dextra scorpionem, læva cornucopiæ, ex argento obvius est, nec ex auro observatur.

ALEXANDRIA. *Figura muliebris tunicata stans, dextra sistrum, sinistra situlam.*

Alexandria gerit sistrum ob Isidis cultum, illo enim æreo crepitaculo utebantur ejus sacerdotes in sacris, sed ex Servio in 8. Æneid. Isis credita est Ægypti Genius, qui per sistri motum, Nili accessum significabat: per situlam, omnium lacunarum fluentiam ostendebat.

Hic nummus argenteus non obvius est.

ANN. D. CCCLXXIIII. NAT. VRB. P. CIR. CONC. *Figura muliebris humi desidens, dextra rotam.*

In memoriam ludorum Circensium ab Hadriano concessorum P. Romano: illas enim notas interpretamur *anno* 874. *natalis urbis Populo Circenses concessit.* Cum nulla sit Circi ab Hadriano conditi mentio apud Historiæ scriptores. Mulier per rotam, cursus bigarum & quadrigarum certamen: per metas, illud in circo peractum denotat.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

ASIA. *Figura muliebris tunicata stans, pede dextro proræ navis imposito, dextra acrosterium, sinistra temonem inversum.*

Per Asiam, non una ex orbis partibus intelligitur, sed illa est provincia consularis imperii Romani, quam lustravit Hadrianus, & ideo in ejus nummis depicta cum symbolis proræ & temonis, ad denotandum nullum esse ad eam nisi per mare, aditum.

Hic nummus argenteus rarus est.

COM. BIT. *Templum octo columnarum in cujus frontispicio* ROM. S. P. AVG.

Bithynia erat una ex decem Populi provinciis ab Augusto constituta, quam Hadrianus in gratiam Antinoi sui Bithyniensis inter Cæsaris provincias adscripsit, Pamphylia Populo in ejus locum concessa, ex Dione in Excerpt. Valesii, ut observavit jam ill. Spanhemius. Nil mirum si memores Bithyni tot Hadriano nummos consecrarint cum epigraphe ΚΟΙΝΟΝ ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ & templo 8. col. Romæ & Augusto dicato.

Hic nummus maximus, raritatis est eximiæ.

CONSECRATIO. *Aquila globo insistens.*

Ita in Senatores sævierat Hadrianus, ut acta ejus irrita fieri voluerit senatus, ut narrat Spartianus in ejus vita, nec appellatus esset divus, nisi Antoninus rogasset, in cujus etiam memoriam nummos cudi curavit, unde Pii nomen tulit. Aquila globo imposita, consecrationis symbolum est, quod illa animam Imperatoris in cœlum deferre crederetur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

COS. III. *Apex & instrumenta pontificalia.*

Instrumenta hæc pontificalia in nummis Imperatorum exhibentur, ad denotandum quod de ipso Hadriano refert Spartianus. *Pontificis maximi officium peregit.* Ipse autem vidi venalia omnia illa instrumenta quæ ad pontificatum Hadriani pertinebant in crypta Romæ reperta, in quibus omnibus nomen erat Hadriani inscriptum.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

Eadem epigraphe. Genius senatus dextram porrigit Hadriano, Roma intermedia.

Magnam Hadriani cum senatu concordiam denotat, narrat enim Spartianus eum senatus fastigium plurimum extulisse

extulisse & equites Romanos, nec sine se de senatoribus, nec secum judicare permisisse, denique execratum principes qui minus senatoribus detulissent.

Hic nummus aureus pro elegantissimo habendus.

Eadem epigraphe. Duæ Nemeses stant, altera rhombum sinistra, altera scipionem, utraque dextram ori admovent.

Nummi tetradrachmales argentei Romæ haud signati fuisse videntur, frequens eorum in Græcia & Asia usus, & si mihi conjicere liceat hunc Smyrnæ cusum arbitror, ob duas illas Nemeses hujus urbis numina. Vide Pausaniam de fano Nemesium, de quo Abbas Nicasius de nummo Pantheo. Dissert. 2.

Hic nummus maximus singularitatis eximiæ est.

Eadem epigraphe. Figura Minervæ galeatæ stantis, dextra ramum gerentis, sin. clypeo innixa.

Athenienses hunc tetradrachmum Hadriani nummum percusserunt, memores quod ipsis tam multa largitus esset beneficia, teste Spartiano cum in eorum urbe hyemem anno 877. transegisset. Minerva tutelaris Atheniensium dea paciferæ habitu depicta est oleæ ramum gerens, demisso pro pedibus clypeo : cum Hadrianus literis potius quam bello vacaret.

Hic nummus maximi moduli argenteus, rarissimus est.

Eadem epigraphe. Minerva in templo duarum columnarum, dextra pateram super aram, sin. clypeo innixa.

Minerva in eodem templo duarum columnarum dextraque gerit pateram, ut in nummo depicta apud Patrenses in libro nostro Coloniarum tom. 1. pag. 275. sub nomine Minervæ Panachæidis, suadet ut illum à Patrensibus, communi Achæorum nomine, Hadriano percussum existimemus.

Hic nummus maximus pro rarissimo habendus.

Eadem epigraphe. Apollo muliebri habitu ſtans dextra plectrum, ſiniſtra lyram.

Omnes iſti nummi maximi, ut Romani non ſunt, ſed in urbibus Græciæ ſignati, per numina quæ exhibent, ubi cuſi ſint, indicare poſſunt, ut Nemeſes illos Smyrnæ ſignatos nos docuerunt; ita Apollo Actiacus muliebri veſte ſemper ornatus, hunc in urbe Epiri Nicopoli, ubi maxime colebatur, cuſum fuiſſe denotat.

Hic nummus ex maximo modulo rariſſimus eſt.

Eadem epigraphe. Æſculapius dextra baculum, cui involutus eſt ſerpens.

Nemo neſcit Æſculapium Pergamenorum numen fuiſſe præcipuum & quidem tutelarem, non abs re igitur erit, ſi hunc nummum à Pergamenis percuſſum arbitremur.

Hic nummus maximi moduli, ex rariſſimorum numero eſt.

Eadem epigraphe. Figura barbata ſtans dextra tridentem, ſiniſtra aquilam: pro pedibus cerberus.

Typus ille inſolens tres nempe fratres Jovem, Neptunum, & Plutonem ſub uno quaſi trino exhibet, nam aquila ad Jovem ſpectat, tridens ad Neptunum, & cerberus ad Plutonem: qui quidem cerberus trinitatis ſymbolum eſſe dicitur à quibuſdam, cum in aqua, terra, & aere, in tribus his elementis verſetur.

Hic nummus maximus eximiæ raritatis eſt.

Eadem epigraphe. Faſciculus ſex ſpicarum.

Spicæ illæ in faſciculum conjunctæ, ſæpe in nummis maximis occurrunt, quos ob frumenti copiam, ſimilem in Ægyptiis æreis typum, Alexandriæ cuſum diximus: Hadrianus autem multa beneficia Africanis provinciis contulit, teſtes eorum nummi memores.

Hic nummus argenteus maximi moduli, pro raro habendus eſt.

DIANA EPHESIA. *Diana polymamma in templo quatuor columnarum.*

In Claudii & aliorum Cæſarum nummis, jam vulgatum eſt hoc Dianæ Epheſiæ templum, ab Epheſiis nempe ſignatum: ipſi quidem in Hadriano renovaſſe videtur illud præcipuum urbis ſuæ numen, cum ille in Aſiam venit anno V. C. 880.

Hic nummus maximi moduli pro rariſſimo habetur.

Eadem epigraphe. Aquila alis extenſis.

Aquila tanquam imperii ſymbolum frequens in maximis Syriæ & Phœniciæ urbium nummis occurrit, aquila autem fere ſemper aliquid unguibus gerit, aut ipſi inſiſtit tanquam ſymbolo, unde urbs in qua nummus cuſus ſit, denotat: ſed cum ea nihil habeat, ubinam hic ſignatus fuerit, incertum manet.

Hic nummus maximi moduli ex argento, pro rariſſimo habendus eſt.

Eadem epigraphe. Aquila legionaria inter duo ſigna militaria.

Populi, qui nummum Hadriano cuderunt cum aquila legionaria & ſignis militaribus, ad diſciplinam reſpexiſſe videntur, quam ille in legionibus Romanis obſervabat & exercitus quos in omnibus provinciis maxime inſtitutos habebat, teſtes ſunt ipſi ærei nummi S. C. in hanc rem Hadriano ſignati. Ad colonias quas ipſe deduxit, referri poſſe exiſtimamus.

Hic nummus maximi moduli, rariſſimus eſt.

DISCIPLINA AVG. *Imperator gradiens paludatus, tribus militibus ſigniferis ſubſequentibus.*

Etiamſi Hadrianus nulla per ſe bella geſſerit, & ut inquit Spartianus pacis magis quam belli cupidus eſſet, militem, quaſi bellum immineret, exercuit: ſi quidem ille poſt Auguſtum, labantem *Diſciplinam*, incuria ſuperiorum principum retinuit, ordinatis & officiis, & imperatis.

Hic nummus aureus, elegantiſſimus eſt.

DIVIS PARENTIBVS. *Capita adverſa Trajani & Plotinæ, aſtris inſignita.*

Hadrianus non modo Trajanum ſed etiam Plotinam in deorum numerum retulit, pius in patrem & matrem à quibus adoptatus fuerat, cujus rei memoriam ut poſteris commendaret, eorum capita aſtris inſignita cum elogio *Divis Parentibus* in ſuis nummis cudi juſſit.

Hic nummus aureus inter præſtantiores adnumeratur.

Eadem epigraphe. Capita jugata Trajani & Plotinæ, aſtrum ſuper Trajani caput, alterum ante Plotinam in area.

Non modo conſecrationem Trajano & Plotinæ procuravit, ſed cum triumphum ei Senatus, qui Trajano debitus erat, detuliſſet, recuſavit ipſe, atque imaginem Trajani in curru triumphali vexit: in honorem vero Plotinæ, Baſilicam apud Nemauſum opere mirabili extruxit.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis eſt.

DIVO TRAJANO PATRI AVG. *Caput Trajani patris.*

Mortuo Trajano Selinunte in Cilicia, cum rediret ex bello Parthico, Tatianus, Plotina, & Matidia ejus reliquias Romam tranſportarunt. Hadrianus conſtitutis in Oriente rebus, in urbem ſtatim venit, & Trajano divinos honores, datis ad Senatum acuratiſſimis literis, poſtulavit, & ſic inter deos Trajanus relatus eſt an. 872. Ex Euſebio.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

FORTVNA. SPES. *Duæ figuræ ſtantes, à dextris Fortuna cum temone & cornucopiæ, à ſiniſtris Spes cum flore.*

Fortuna & Spes in nummo Hadriani cælatæ ſunt poſt adoptionem L. Ælii, adinſtar ejuſdem typi, qui in ejus Cæſaris nummo, à ſenatu ſignatus eſt ad deſignandam Fortu-

nam & Spem quam Hadrianus conceperat de illius adoptione, nam frequens in nummis Augustorum *Fortuna*, ut *Spes* in Cæsaribus.

Hic nummus aureus, inter raros locum habet.

GERMANIA. *Figura tunicata cum pallio stans, dextra hastam, sinistra clypeo exagono innixa.*

Germania stat, nec decumbens ut subacta omnino provincia hic exhibetur, & in eam provinciam potius Hadriani peregrinationem anno 875. denotat, de qua Spartianus. *Inde in Germaniam transit pacis magis quam belli cupidus.* Clypei exagoni Germanorum erant proprii.

Hic nummus argenteus pro raro & conspicuo censendus.

HERC. GADIT. *Hercules innixus clavæ, sinistra tria mala, hinc fluvius decumbens, illinc dimidia navis.*

Hercules dictus est Gaditanus, quod ex Syria Gades usque victor pervenerit, ab Hadriano cusus ad originem suam ex Italica urbe ad Bætim arguendam: nam ut præcipuum provinciæ numen hic exhibetur, cujus erat templum hoc tractu celeberrimum. Figura illa barbata, fluvius est Bætis; ad cujus litus Italica & Gades, versus ejus ostia sitæ erant.

Hic nummus aureus, inter rariores collocandus.

HISPANIA. *Figura mulieris humi decumbentis, sinistra rupibus innixa, dextra ramum, pro pedibus cuniculus.*

Decumbit Hispania ut pacata provincia, monticulis innititur, ad denotandam ipsius soli asperitatem: ramus olivæ & cuniculus ejus symbola sunt, ob eorum in ea abundantiam: in Hadriani nummis depingitur in memoriam ejus in illam peregrinationis, cujus meminit Spartianus. *Post hæc Hispanias petit & Tarracone hiemavit.*

Hic nummus ex argento frequens, ex auro non obvius est.

ITALIA. *Figura muliebris stolata stans, dextra hastam puram, sinistra cornucopiæ.*

Italia in memoriam beneficiorum ab Hadriano acceptorum hic repræsentatur; hæc memorat Spartianus. *Aurum coronarium Italiæ remisit*, & paulo post, *infinitam pecuniam quæ fisco debebatur privatis debitoribus in urbe atque Italia remisit .... Pueris ac puellulis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

LIBERAL. AVG. III. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, assistentibus aliis figuris.*

Septem congiaria populo distribuisse Hadrianum nos docent ejus nummi, sed cum tertium fuerit duplex, ideo in iis frequens observatur, ut pote æternum tanti beneficii monumentum, ex Sarmatia dum rediret an. 874. de quo Spartianus, *Congiarium duplex præsens populo dedit, ternis jam per singulos aureis se absente divisis.*

Hic nummus argenteus in elegantiorum numero computatur. Diversi sunt hujus liberalitatis typi.

LIBERAL. AVG. III. P. M. TR. P. COS. III. *Imp. sedet pro congiario, pone eum Præfectus prætorii, adstat liberalitas: prope, templum distylum; ascendit Romanus scalam.*

In Capitolio tribunal ad distribuendum Hadriani tertium hoc celeberrimum congiarium fuisse erectum denotat nummus, qui ædem Jovis Capitolini repræsentat, unde passim ex illo Romanæ Historiæ supplentur, quæ ejus largitionis, locum prætermisere.

Hic nummus argenteus rarissimus est.

NILVS. *Figura virilis seminuda humi desidens, dextra arundinem, sinistra cornucopiæ: pro pedibus crocodilus & hippopotamus.*

Nilus Ægypti symbolum est, Hadrianus in illo fluvio

navigans, amisit Antinoum, teste Spartiano. *Antinoum suum dum per Nilum navigat, perdidit.* Arundo, cornucopiæ, crocodilus, & hippopotamus, ejus symbola sunt, quorum abundantiam in eo denotant ; & cornucopiæ, per ejus tractum frumenti copiam designat.
Hic nummus argenteus obvius est, in auro inter rariores habendus.

OPTIMO PRINCIPI. *Mulier stolata stans dextra pateram, sinistra hastam.*
Optimi cognomen quod à Trajano adoptatus esset in titulis nummorum initio assumpsit, porro nummus ipsi concessum fuisse innuere videtur, adulatoriè forsan, & primis imperii temporibus.
Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

PATIENTIA AVGVSTI COS. III. *Figura muliebris sedens, dextram extendit, sinistra hastam puram.*
Patientia in Ethnicis, non ut in Christianis accipienda videtur ; in his ea consistit in perferendis contumeliis & adversis, in illis rerum difficilium voluntaria ac diuturna est perpessio, de qua Suetonius in Claudio. *Adeo causidicos* Patientia *ejus solitos abuti.* Et Spartianus de ipso Hadriano. *Frigora & tempestates ita* Patienter *tulit, ut nunquam caput tegeret.*
Hic nummus argenteus, rarissimus est.

P. M. TR. P. COS. III. *Figura muliebris tunicata & galeata dextram olivæ arbori admovet, sinistra hastam gerit : pro pedibus cuniculus.*
Hæc mulier Hispaniæ provinciam designare videtur, cujus olivam arborem & cuniculum ob eorum in ea regione abundantiam, esse symbolum supra diximus, hic denotans Hadriani in Hispania peregrinationem, & beneficia Hispanis à liberalissimo principe collata, testis nummus *Restitutori Hispaniæ.*

Hic nummulus aureus, elegantissimus est.

Eadem epigraphe. Hercules stans inter duas figuras muliebres in aditu templi, in imo figura fluvii. Diversi sunt typi.
Templum est Herculis Gaditani, ut indicat figura fluvii Bætis in imo nummi, de quo supra diximus, ad indicandam Hadriani patriam: vide hujus fani & sacri descriptionem apud Silium Italicum Punicor. 3. in quo nullam effigiem, simulacraque nota deorum, forsan illius ævo.
Hic nummus aureus inter rariores recensetur.

Eadem epigraphe. Fluvius decumbens dextra ancoram & cubito cymbæ innixo, lævam capiti duo cornua gerenti admovet.
Fluvius ille Rhenus est duo cornua gerens, unde *bicornis* dictus à Virgilio Æn. 8. quod ex duobus fontibus ortus, in mare per duo ostia delabatur, Germaniam à Gallia disterminans, ideo monimentum peregrinationis Hadriani, cum ex Gallia in Germaniam illum cymba transiit, Spartianus. *Post hæc profectus in Gallias. Inde in Germaniam transiit.*
Hic nummus argenteus, pro raro recensetur.

Eadem epigraphe. Hadrianus togatus stans globum recipit à Jove seminudo, pro cujus pedibus aquila.
Jupiter Hadriano globum tradit, quem ille recipit, qui typus à principe exhibetur, ut denotet quandoquidem deorum providentia imperii regimen à Jove acceperit se illud sancte religioseque gubernaturum.
Hic nummus aureus, de præstantiorum numero est.

PONT. MAX. TR. POT. COS. *Jupiter sedet cum pallio divinitatis, dextra victoriam, læva hastam.*
Ad victoriam de Judæis relatam spectat, quam, præ manibus tenet Jupiter Capitolinus, de cujus nomine dicta est Capitolina urbs, super Hierosolyma penitus eversa,

eversa; recens constructa & de nomine suo colonia Ælia est vocata. In Syria, aut in hoc tractu cusus est nummus.

Hic nummus maximi moduli, inter rarissimos recensetur.

RESTITVTORI ACHAIAE. *Imperator togatus figuram muliebrem procumbentem sublevans, vase intermedio.*

Spartianus Hadrianum visitasse Achaiam narrat, *post hoc per Asiam & insulas ad Achaiam navigavit*, nullam autem provinciam adiit, quin eam sublevarit, in cujus memoriam nummus cusus est, & Hadriano posita est statua apud Pausaniam lib. 5. *Statuas è Pario lapide urbes Achaici conventus.* In vase, apium Tristanus, oleastri vero ramum Harduinus existimat.

Hic nummus ex argento, rarior est aureo.

RESTITVTORI AFRICAE. *Imp. togatus sublevat figuram muliebrem, proboscidem in capite habentem, sinistra spicas.*

In Africam navigasse Hadrianum refert idem Spartianus. *Inde Romam venit, atque ex ea in Africam transiit.* Ejusque percussi nummi causam adjungit idem auctor. *Ac multum beneficiorum provinciis Africanis attribuit.* Africa proboscide elephantis tanquam insigni ornatur, ob eorum in hac regione frequentiam, spicas gerit ad fertilitatem designandam.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

RESTITVTORI GALLIAE. *Imp. fig. procumbentem sublevans, sinistra vestem sublevat.*

Spartianus hunc Hadriani Restitutoris Galliæ nummum omnino illustrat dum ait. *Post hæc profectus in Galliam, omnes causariis liberalitatibus sublevavit.* Dicitur autem *causaria liberalitas*, ex Casaubono, cui aliquis casus, aut calamitas fuit causa, quale incendium, terræ motus, inundatio, aut bellica vestatio.

Hic nummus argenteus, nec rarus nec obvius eſt.

RESTITVTORI HISPANIAE. *Imp. figuram procumbentem læva ramum gerentem ſublevat, pro pedibus cuniculus.*
De beneficiis Hiſpanis ab Hadriano collatis ſæpe diximus. Ex Bætica autem ille oriundus erat, Hiſpania in ejus nummis pro inſigni olivæ ramum gerere videtur, cum in ea præſertim illis plurimum abundet: unde apud Gruterum pag. 1116. *Mercator olei Hiſpani ex provincia Bætica.* Hiſpaniæ.
Hic nummus argenteus ejuſdem pretii eſt, ac ſuperior.

RESTITVTORI ITALIAE. *Typus idem.*
Hadrianum multa Italiæ beneficia contuliſſe diximus in hujus provinciæ nomine, ideo recte *Italiæ Reſtitutor* à ſenatu in nummis appellatur, de quo Spartianus. *Pueris ac puellulis, quibus etiam Trajanus alimenta detulerat, incrementum liberalitatis adjecit.* Unde conſtituti Curatores alimentorum Italiæ.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

ROMA AETERNA. *Roma inſidens ſpoliis pede calcat globum, dext. caput ſolis & lunæ.*
Roma ſub Hadriano dicitur æterna, ob plurima ab eo reſtaurata & conſtructa ædificia; ita ut in perpetuum inde duratura, in cujus rei memoriam tenet una manu caput ſolis, altera caput lunæ, tanquam æternitatis ſymbola, cum hæc ſidera, ex Ægyptiorum religione, æterna exiſtimarent Romani.
Hic nummus aureus inter rariores locandus.

ROMVLO CONDITORI. *Figura paludata gradiens, humeris trophæum geſtat.*
Tot ædificia Romæ conſtruxit & reparavit Hadrianus ut alter urbis Romulus conditor videretur. De iis Spartianus. *Romæ inſtauravit pantheum, ſepta, baſilicam*

Neptuni, ſacras ædes plurimas, forum Auguſti, lavacrum Agrippæ. Fecit & ſui nominis pontem & ſepulcrum, & ædem Bonæ deæ tranſtulit.

Hic nummus argenteus pro raro habetur.

SAEC. AVR. P. M. TR. P. COS. III. *Genius ſeminudus ſtans in medio circuli, cui dextram apponit, ſiniſtra globum tenens cui inſiſtit phœnix.*

Genius ſenatus videtur eſſe in hoc circulo, ad denotandum ſub Hadriano, quod Dio, ſub Commodo à ſenatu decretum eſſe narrat, ut id ævum quo principatum teneret, nominaretur *ſeculum aureum*; Ideo circulus æternitatis ſymbolum, ut & phœnix globo ſuperpoſitus. Vide Triſtanum tom. I. pag. 475.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ, aureus vero rariſſimus eſt.

TELLVS STABIL. *Figura virilis tunicata ſtans pedibus ſuper antliam, cujus ſummitatem tenet, ſiniſtra raſtellum inverſum: pro pedibus à ſiniſtris exurgunt duæ ſpicæ.*

Ad Fucinum lacum ab Hadriano emiſſum ſpectat hic nummus. Claudius quidem hujus aquam, ex Spartiano *Fucinum lacum emiſit* per ſubterraneum ſpecum, in Lirim amnem deduxerat, ſed Hadrianus per antlias exſiccavit, unde Agricola pede unam calcat, cujus manu ſummitatem tenet, quarum uſu exhauſta eſt aqua, raſtrum habet, & exurgunt ſpicæ, unde terræ cultura, & frumenti perceptio indicantur.

Hic nummus ex argento obvius, ex auro inter rariores reponendus.

Eadem epigraphe. Mulier decumbens dext. globum genu ſuperimpoſitum tangit.

Mulier illa decumbens pro tellure, ſeu terræ Dea accipitur, ut cum ea rerum omnium mater & alumna hic poſita ſit cum epigraphe ſuperiori ſimili *Tellus ſtabi-*

lis, ex qua nummum etiam ad Fucinum lacum antliis, ab Hadriano emiſſum ſpectare putamus, unde exſiccato lacu tellus ſtabilita. Vide Raph. Fabrettum de Emiſſario Fucini.

Hic nummus argenteus, pro conſpicuo habendus.

TRIBVNIC. POTESTAS. *Duo Impp. dextras jungunt.*
Cum plurimi Hadrianum à Trajano adoptatum fuiſſe non exiſtimarent, ſed id Plotinæ factione poſt ejus mortem actum, Hadrianus ut omnibus adoptionem ſuam perſuaderet, nummos cum adoptionis ſymbolo percuſſit, & hunc quidem, ut ab eo principe tribuniciam poteſtatem ſummi faſtigii indicem, ſibi etiam fuiſſe communicatam denotaret.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

VENERI GENETRICI. *Venus ſtans, dextra victoriolam trophæo onuſtam, ſiniſtra clypeo innixa haſtam gerit.*
Venus Genetrix eadem videtur à Romanis exiſtimata quæ Victrix, cum hæc Genetricis nomen habeat & victoriam, haſtam & clypeum gerat. Julius Cæſar Genetrici Veneri templum dedicavit, quam Victricem appellat in teſſera à ſe in pugna Pharſalica data. Ad fæcunditatem ab ea Sabinæ uxori impetrandam.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

VOTA PVB. *Genius ſtans, ſacrificat ſuper aram ignitam, coram Jove togato.*
Genius ſenatus ſacra facit Jovi pro Hadriano de ſenatu bene merito, de quo Spartianus. *Optimos quoque de ſenatu in contubernium imperatoriæ majeſtatis adſcivit.* Senatui enim legitimo cum in urbe vel juxta urbem eſſet, intererat, & ſententiam ſemper ex omnium deliberatione proferebat.

Hic nummus aureus inter rariores adnumerandus.

VOTA PVBLICA. *Imperator velatus dextra pateram super aram ignitam: adstant quatuor figuræ quarum una tibicinem exhibet, altera popam, cum Victima.*

Augustus, cum totius imperii possessionem adeptus esset, pontificatum maximum suscepit, ut supremam etiam divinarum rerum auctoritatem quæ hoc sacerdotio comprehendebatur, haberet: quod post eum, omnes principes retinuerunt. Itaque Hadrianus ut inquit Spartianus *Pontificis maximi officium peregit.*

Hic nummus aureus, singularis elegantiæ & raritatis est.

VOTA SVSCEPTA. *In corona quercea.*

Vota quidem decennalia pro novi Imperatoris incolumitate suscipiebantur, quæ cum soluta essent pro decennio, alia pro altero decennio suscipiebantur, cujus memoria in hoc nummo apposita est in corona nempe quercea, uti moris erat, quod publica salus in Imperatore contineretur.

Hic nummus aureus rarus & elegans est.

ΕΤΟΥΣ ΗΙΥ. *Anno* 418. *Caput Hadriani laureatum.*
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput Regis.*

Ille est Sauromates Bospori Asiatici rex qui nummos suos Trajano cudit, Hadriano gratulans quod imperium post Trajanum susceperit, annumque æræ antecessorum numerat ΗΙΥ. Id est 418. ipsa computata post Antigonum in prælio occisum olymp. CXIX. anno IIII. respondente V. C. 453. & 454. quo ipsi regnum recepere. Hi anni simul juncti efficient V. C. 870. quo Hadrianus A. D. III. *Id. Aug.* imperium suscepit.

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

ΑΥΤ. ΚΑΙ. ΤΡΑ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. Π. Π. ΥΠ. Γ. *Caput Hadriani.*
ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ Ρ. Ξ. Γ.

Anno 163. *Pallas galeato capite ſtans, dextra extenſa victoriolam, ſiniſtra demiſſa clypeum.*

Amiſus urbs Ponti in nummis, ut apud Plinium, libera dicitur, ſed unde æram computet, magna inter Antiquarios contentio. Alii tres, alii duas, alii unam tantum ei adſtruunt: omnes quidem ex Strabone pag. 547. ab iis eruuntur, prior à Julio Cæſare, altera ab excuſſa Stratonis tyrannide, tertia ab Auguſto poſt Actiacam victoriam. Vide in ſequentibus. Pallas ſui cultum Amiſi indicat.

Hic nummus argenteus, inter rariſſimos locandus eſt.

Eadem epigraphe. ET. P. Ξ. Δ. *anno* 164. *Capricornus cum globo, deſuper cornucopiæ.*

Una tantum Amiſi æra ab anno 721. inter Maium & Septembrem cœpta eſt, ideo Juliana & Auguſtana expungendæ, & tertia, ab excuſſa nempe Stratonis tyrannide, retinenda, quam ex Sabinæ, Ælii Cæſaris, & Diadumeniani nummis probabimus. Capricornus, an ad natales Auguſti, aut Hadriani ſpectet, videant eruditi.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. ET. P. Ξ. ς. *anno* 166. *Mercurius nudus ſtans, dextra caduceum, ſiniſtra pallium complicans.*

Stabilita à nobis Amiſi æra anno V. C. 721. ut illa Sabinæ, Ælii Cæſaris, & Diadumeniani nummis correſpondeat, unde firmatur, prior Hadriani nummus annum 163. exhibens, incidit in annum V. C. 883. alter cum Capricorno ann. 164. ſequenti correſpondet, hic vero cuſus anno 166. cum V. C. 886. copulatur. Mercurius ſui cultum Amiſi denotat.

Hic nummus argenteus, inter rariores recenſetur.

Eadem. epigraphe. ET. P. Ξ. Z. *an.* 167. *Mulier ſtolata ſtans, dextra extenſa, ſiniſtra haſtam, videtur Sabina.*

Mulier illa ſtolata, videtur eſſe Sabina Romanæ ma-

tronæ habitu, vel Genius urbis. Amiſeni à Trajano eranum obtinuerunt ex Plinio juniore lib. 10. ab Adriano autem plurima beneficia accepiſſe videntur, cum tot illi, Sabinæ, & filio adoptivo nummos dedicarint. Notæ P. Ξ. Z. ad annum 167. v. c. 787. correſpondentem ſpectant.

Hic nummus ex argento inter elegantiores numerandus eſt.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΤΡΑΙΑΝ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΣΕΒ. *Caput Hadriani laureatum.*

ΥΠΑΤΟΣ Γ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Fortuna ſtans cum temone & cornucopiæ.*

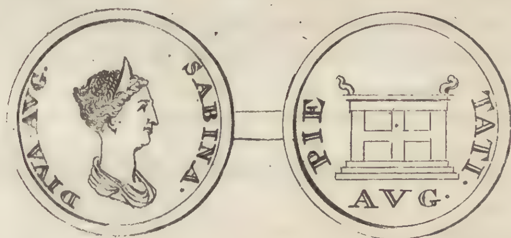
Hadrianus conſul tertium dicitur in nummo, ſed cum poſt hunc, nullum alium geſſerit, annus quo cuſus eſt noſci nequit, ut & in qua urbe, cum illa nomen ſuum non appoſuerit. Fortuna in nummis imperatorum cælabatur, cum ea cuncta glorioſa deferret & proſpera, ut refert Ammianus Marcellinus lib. 22.

Hic nummus argenteus, pro raro & elegante habendus.

ΔΗΜ. ΕΞ. ΥΠΑΤ. Γ. *Mons Argæus in cujus vertice Imp. paludatus ſtans, dextra haſtam.*

Mons Argæus nummum denotat Cæſareæ in Cappadocia cuſum in cujus ſummitate Imperatorem, ut plurimum ponebant, tanquam ille eſſet deus loci topicus, quem ſummo cultu proſequebantur.

Hic nummus argenteus, pro raro & conſpicuo recenſetur.

SABINÆ nummi ex auro & argento frequentes & obvii ſunt.

SABINA AVGVSTA. *Caput Sabinæ.*

INDVLGENTIA AVG. P. P. COS. III. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra haſtam tranſverſam.* Indulgentiæ typus ad Auguſtas non ſpectat, ſi quidem illa in nummis ut plurimum pro conceſſione aut permiſſione accipiatur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt, etiam ſi pars averſa ad Hadrianum pertinere videatur.

JVNONI REGINAE. *Figura muliebris ſtolata ſtans, ſiniſtra haſtam, pro pedibus pavo.*

Juno Regina ſæpe in nummis Auguſtarum ſignatur, illa ſic à Latinis dicta quod ſoror & conjux Jovis, deorum atque hominum regis eſſet: ita Sabina, ut conjux Imperatoris, adulatoriè Juno Regina appellatur. Pavo ipſius deæ ſymbolum eſt.

Hic nummus aureus, pro raro notandus eſt.

TELLVS STABIL. *Figura muliebris humi decumbens, dextram globo apponit, ſiniſtro brachio columnæ cippo innixo ſpicas gerit.*

Hæc

Hæc epigraphe & idem fere typus in nummis Hadriani occurrit, quem ad lacum Fucinum per eum principem emissum pertinere diximus: sic tellus stabilita frumenti copiam producens Hadriano & Sabinæ gratulatur, tanquam sub eorum imperio longa pace, totus orbis annona perpetua gauderet.

Hic nummus argenteus, inter præstantissimos adnumerandus est.

DIVA AVGVSTA SABINA. *Caput Sabinæ velatum.*

CONSECRATIO. *Aquila.*

Quantum Historiæ Augustæ subsidium afferant nummi, procul dubio ignorant, qui eos non tractant? unde enim Sabinæ consecrationem, de qua silent Historici doceremur, nisi per illos. Aquilam jam diximus in Augustarum consecratarum nummis adhiberi, tanquam æternitatis symbolum, quod hæ renovari dicantur.

Hic nummus argenteus, rarus est.

Eadem epigraphe. Aquila efferens in cœlum figuram Sabinæ velo circumdatam.

Artemidorus lib. 2. Oneirocrit. cap. 20. narrat vehi super aquila, regibus quidem & magnatibus ac opulentis viris interitum prædicere. *Vetus enim mos est, hos mortuos tum fingere tum pingere Aquilæ insidentes.*

Hic nummus aureus, anteriore rarior est.

PIETATI AVG. *Ara.*

Pietati Sabinæ erecta videtur post mortem ara, ob pueros & puellas Alimentarios ab ea institutos, si mihi conjicere licet, quos cum per testamentum decrevisset, illos Antoninus Pius deinde curavit. Puellas hic etiam Faustinianas in Faustinæ uxoris gratiam instituit.

Hic nummus argenteus, inter rariores habetur, præsertim si caput est velatum.

ΣΑΒΕΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Sabinæ.*

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ. Ρ. Ξ. Θ.

Figura Veneris nuda genuflexa pone aſpiciens, dextra velut ſpeculum tenet.

Amiſi æræ annus 169. in Sabina, initio anni v. c. 723. convenire nequit, ut aiunt; incideret enim in annum 891. cum jam mortua eſſet anno 789. ante adoptionem Ælii Cæſaris, ex Spartiano. *Sabina uxor non ſine fabula veneni dati ab Adriano defuncta eſt. Tunc Ceionium Commodum... adoptare conſtituit.* Ergo illum præcedit, ut in Hadriano diximus, & æra anno 721. aſſignanda. Venus aut ſui cultum Amiſi indicat, aut urbs ſub Veneris effigie Sabinam venerabatur.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

AELII nummi ex argento triti, ex auro rariſſimi ſunt.

L. AELIVS CAESAR. *Caput Ælii ſine corona.*

CONCORD. TRIB. POT. COS. II. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram.*

Mortua Sabina Hadrianus, ex Spartiano, L. Ceionium Commodum adoptare conſtituit, hic tunc erat conſul anno 789. cum Civica Pompeiano, eum itaque deſignavit conſulem II. ut moris erat menſe Septembri. *Decreto conſulatu cum ſumptibus, eumdem Commodum ſecundum conſulem deſignavit.* Itaque illum geſſit 790. in quo nummus ad ejus concordiam cum Hadriano arguendam cuſus eſt.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro inter rariores habendus:

FELICITAS AVG. *Figura muliebris ſtans cum caduceo & cornucopiæ.*

Felicitas populi Romani per adoptionem Ælii Cæſaris ab Hadriano factam indicatur hoc nummo, ut Hilaritas ejus in æreo primi moduli denotatur.

Hic nummus argenteus rarus, ex auro rariſſimus.

PIETAS TR. POT. COS. II. *Figura velata ſacrificans coram ara, dextra protenſa, ſiniſtra pateram.*

Pietas velata vota suscipit III. Decennalia Hadriani, cum ille anno quo adoptavit Ælium Cæsarem TR. P. XXI. iniisset, L. Ælius vero tribunitiam potestatem ab Hadriano sibi concessam inscribit, quam an iterum computaverit, per nummos non probatur, cum Hadrianus annos tribunitiæ potestatis in eis non signaverit, nec etiam Antoninus Pius imperii initio.

Hic nummus argenteus obvius, ex auro rarissimus.

Α. ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. *Caput Ælii Cæsaris.*
ΔΗΜ. ΕΞΟΥΣ. ΥΠΑΤ. Β. *Mulier stans ad aram, sin. cornucopiæ.*

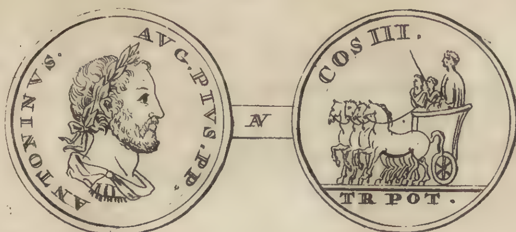
Cum nulli Ælii Cæsaris nummi cum epigraphe COS. DES. II. occurrant, quidam augurantur eum tantum anno 890. adoptatum fuisse, quo consulatum II. gessit. Mulier illa, Genius est pro Ælii salute sacra faciens.

Hic nummus argenteus maximi moduli rarissimus est.

ΑΜΙΣΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΕΤΟΥΣ Ρ. Ξ. Θ. *Figura muliebris stans dextra bilancem, læva cornucopiæ.*

Ælius Cæsar non ante annum 889. ab Hadriano adoptatus est, cum ille hoc anno consul cum Civica Pompeiano in Fastis L. Ceionius Commodus adhuc appellaretur, unde æra Amisi initio an. 723. convenire nequit, tum quod Ælius Cæsar Kal. Januar. 891. mortuus sit, & Antoninus Pius v. Kal. Martii postea adoptatus, sed hæc in annum 721. rejicienda, inter Maium & Augustum mensem cœpta, sic annus æræ Amisi 169. in nummo Sabinæ & Ælii Cæsaris signatus utrique conveniet, prior anno 721. cusus, paulo ante mortem Sabinæ in fine anni 889. alter 722. cum Ælius consulatum II. gerebat, initio anni 890. qui annus 722. recte respondet Diadumeniani nummo anni 249. in v. c. 970. incidentis.

Hic nummus argenteus, præstantissimus est.

ANTONINI PII nummi ex auro & argento, triti & frequentes ſunt.

IMP. T. AEL. CAES. ANTONINVS AVG. *Caput Antonini.*

APOLLINI AVGVSTO. *Apollo muliebri ornatu ſtans dextra pateram, ſiniſtra lyram.*

Apollo ille lyram gerens, Palatinus eſt, ſeu Actiacus muliebri veſte ornatus, ut Auguſti nummi exhibent, & ut Propertius cecinit.

Pythius in longa carmina veſte ſonat.

Huic templum in monte Palatino erexit Auguſtus, quod reſtituiſſe videtur Antoninus Pius.

Hic nummus aureus, rarior eſt argenteo.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. COS. *Caput M. Aurelii ſine corona.*

M. Aurelius in eodem nummo cum Antonino Pio copulatur, cum uterque conſulatum gereret anno 893. hic tertium, ille primum.

Hic nummus ex argento tritus & obvius, ex auro inter raros habetur.

BRITAN. *Victoria ſtans globo impoſita, dextra coronam gerens.*

Victoria illa Britannica vocatur, quod de Britannis relata ſit. De ipſa Capitolinus. *Nam & Britannos per Lollium Vrbicum legatum vicit, alto muro ceſpititio ſubmotis barbaris ducto.* In cujus memoriam in nummis Antonini ſignata eſt.

Hic nummus aureus, inter præſtantiores numerandus.

CONSECRATIO. *Rogus.*

Antonini Pii conſecrationem denotat, de qua Capitolinus. *Cum jucunditate à ſenatu divus eſt appellatus, cunctis certatim adnitentibus.* Rogus, erat ſuggeſtus quidam ſpecie quadrangula, lateribus æquis aſſurgens, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus, in quo corpus cremabatur.

Hic nummus ex argento frequens & obvius, ex auro rarus & conſpicuus eſt.

COS. III. *Currus triumphalis, in quo Antoninus cum duabus icunculis prætextatis.*

Hic triumphus de Britannia eſt, in quo Antoninus ſecum ducit in quadrigis M. Aurelium & L. Verum filios, illum à ſe, & hunc à Marco adoptatos; ille autem triumphus in tertio ejus conſulatu actus eſt, ut nummi epigraphe COS. III. declarat.

Hic nummus aureus, elegantiſſimus eſt.

DIVO PIO. *Columna Antoniniana, cui Imperator inſiſtit, dextra haſtam gerens.*

Hæc columna erecta eſt in Antonini foro ad viam Flaminiam, M. Aurelii rebus geſtis inſignis, Germanis ſimul & Sarmatis, gemino bello devictis; ab eo in patris Antonini Pii memoriam dedicata eſt ex S. C. Alta 186. pedibus nunc adhuc extat.

Hic nummus argenteus inter rariores poteſt collocari.

FORTVNA OBSEQVENS. *Figura muliebris ſtolata ſtans,*

dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ.

Fortunæ Obſequentis duæ ædiculæ memorantur à Victore, una in prima regione, Porta Capena dicta; altera in VIII. cujus alteram Antoninus Pius reſtauraſſe videtur: cum ſub eo Romæ, ex Spartiano, plurimæ ædes arſerint. *Et Romæ incendium quod trecentas quadraginta inſulas vel domos adſumpſit.*

Hic nummus ex auro & argento, rarus eſt.

GENIO SENATVS. *Figura togata ſtans, dextra ramum, ſiniſtra ſcipionem eburneum.*

Nihil mirum ſi à ſenatu Antoninus, ipſius Genius fuerit dictus, & ſic in nummis depictus: ſi quidem de eo Capitolinus *Senatui tantum detulit Imperator, quantum cum privatus eſſet, deferri ſibi ab alio principe optavit.* Genius ramum gerit, ut pacis potius quam belli cupidus, ſcipio eburneus conſulis ſymbolum eſt.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

JOVI STATORI. *Jupiter ſeminudus ſtans, dextra fulmen, ſiniſtra haſtam gerit.*

Jovem Statorem à ſiſtendo volunt dictum, quod exercitum Romanum præ Sabinis fugientem, ſtiterit Romuli precibus; alii ſic appellatum volunt, quod beneficio ejus omnia; quo ſenſu Antoninum Jovi comparaſſe videntur, illum Romani imperii Statorem nominantes, ut Cicero in oratione priuſquam in exilium iret, Jovem appellavit.

Hic nummus aureus inter elegantiores adſcribendus.

ITALIA. *Italia capite turrito inſidens globo ſtellato, dextra cornucopiæ, ſiniſtra ſceptrum.*

Italia globo ſtellato inſidet, ad denotandum poſt Fauſtinam inter ſidera receptam, multa ſibi largitum eſſe Per Antoninum Pium ad educationem liberorum, de quo capitolinus. *Puellas alimentarias in honorem Fauſti-*

næ, Faustinianas constituit. Trajanus etiam alimenta Italiæ concesserat.

Hic nummus argenteus, non obvius est, præsertim cum adjuncta est trib. pot. *ex auro rarus.*

LIBERALITAS AVG. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, assistentibus aliis figuris.*

Nummi diligentius quam Historici Imperatorum liberalitates seu congiaria nobis indicant, illi Antoninum Pium octies ea populo distribuisse nos edocent, Capitolinus illa non numerat, *congiarium populo dedit, militibus donativum addidit.* Horum memoria in plurimis typis nobis superest.

Plures sunt ex auro liberalitatis typi, inter raros & elegantes collocati, ex argento rariores sunt. Tertia hujus metalli rarissima est. Secunda, tertia & quarta in auro reperiuntur cum figuris, cum figura sola ad octavam aliæ protrahuntur.

LIB. VI. COS. IIII. *Liberalitas stolata stans dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*

In omni monetarum suarum forma, liberalitatum suarum notas apponebant Romani principes, ut in hoc quinario videtur: hic denarii pars erat dimidia, duos valens sestertios, & pro quinque assibus in solutionem cedens. Horum seriem solus possidet seren. Princeps meus, Cenomanensium Dux inclytus.

Hic nummus quinarius, inter raros adscribendus.

PRIMI DECEN. COS. IIII. *In corona quercea.*

Votorum decennalium pro Imperatoris salute suscipiendorum mos ab Augusto originem duxit ex Dione, lib. 53. *Singulis decenniis festum pro ejus renovatione agunt, quod hodie etiam fit.* Eorum memoria in nummis consignabatur, quæ pro Antonino soluta & suscepta sunt, in annum v. c. 901. incidunt.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarissimus est.

TEMPL.

TEMPL. DIVI AVG. REST. COS. IIII. *Templum octo columnarum, in cujus medio duæ figuræ sedentes.*

Quantam Historiæ lucem afferant nummi, dijudicent illi, qui apud Capitolinum tot ædificia Romæ ab Antonino Pio extructa aut restaurata legunt: de templo enim D. Augusti ab eo restituto nullam haberent nisi per nummos notitiam. Duo erant Augusti templa, unum in 4. regione ipsi & Romæ dicatum, alterum in VIII. à Tiberio cœptum: forsan illud ad prius spectat, ob duas illas figuras in nummo signatas. In nummo autem æreo, illa restitutio occurrit in tr. p. XXII. anno 913. respondenti.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro rarissimus est.

TR. POT. XV. COS. IIII. *Imperator eques pacificatoris habitu dextram attollit, sinistra hastam.*

Statua est equestris Antonino Pio erecta in ejus trib. potestate XV. à V. Kal. Martii anni 905. incœpta, ob annonæ abundantiam populo procuratam, si mihi conjicere liceat ex plurimis cum Annonæ typo nummis hoc anno percussis. Qua de re Capitolinus *Vini, olei, & tritici penuriam per ærarii sui damna emendo & gratis populo dando, sedavit.*

Hic nummulus aureus, rarus est.

ANTONINVS AVG. PIVS P. P. TR. P. XII. *Caput Antonini Pii laureatum.*

TEMPORVM FELICITAS. *Duplex cornucopiæ decussatim, cum spicis quibus impositum: hinc & inde caput, unum virile, & alterum muliebre.*

Capita puerilia masculi & fœminæ in nummo integerrimo probe distinguuntur, & sunt M. Aurelii & Faustinæ filii, quos illi habebant in trib. p. XII. Antonini Pii, anno 902. nam ait Capitolinus. *Post hæc suscepta filia, Tribunitia potestate donatus est.* Illam autem accepit V. Kal. Martii an. 900. inde Temporum Felicitas,

cum Augustana domus duplici prole beetur.
Hic nummus aureus, inter præstantiores collocandus.

ΑΥΤ. ΚΑΙΣ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΣΕΒ. ΕΥΣΕΒ. *Caput Antonini laureat.*

ΠΡΟΝΟΙΑ. *Figura muliebris stans, dextra radium, sinistra cornucopiæ; pro pedibus globus.*

In aliqua Græciæ civitate, quæ nomen haud signavit, nummus est cusus, denotatque typus, imperium Romanum per Antoninum Pium, tanquam providentia deorum esse gubernatum, quod globus pro illius mulieris pedibus arguit; unde sub illo rerum omnium abundantia per cornucopiæ designatur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

ΥΠΑΤΟΣ Β. *Mons Argæus in cujus vertice fig. paludata stans, dextra pateram, læva hastam.*

Consulis II. epigraphe in hoc nummo, eum initio imperii Antonini Pii à Cæsariensibus Cappadociæ cusum fuisse indicat: siquidem eo anno, quo ille ab Hadriano adoptatus est, consul II. designatus sit. Cappadociæ Cæsariensium mons Argæus, solemne est symbolum, de quo nos sæpius.

Hic nummus argenteus, inter raros numerandus.

ΥΠΑΤΟΣ Δ. ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ. *Clava.*

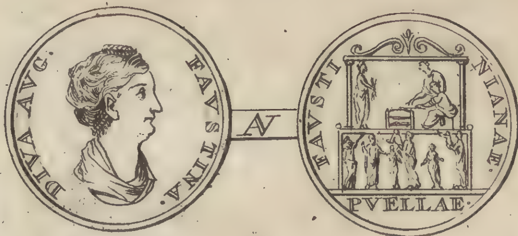
Simplex consulis IV. inscriptio, in quanam Græciæ urbe percussus fuerit nummus, non indicat, cum in eo nomen ejus non appositum sit: porro clava, in illa Herculis cultum denotat. De nomine patris patriæ Antonino à senatu oblato, ait Capitolinus. *Patris patriæ nomen delatum à senatu, quod primo distulerat, cum ingenti gratiarum actione suscepit.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

ΑΥ. ΚΑ. Τ. ΑΙΛ. ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.
Caput Antonini Pii laureatum.

ΚΛΑΥ. ΑΡΙΣΤΕΑΣ ΣΤΡΑΤΟ. *Id est* Κλαύδιος Αριστέας Στρατονικέων. *Imperator eques dextram attollens.* Statua hæc equestris videtur esse Hadriani Imperatoris à Stratonicensibus Cariæ ipsi erecta, quod ille eorum urbem instauraverit teste Stephano. Εκτίσθη δὲ ὑπὸ Αδριανοῦ. *ab Hadriano instaurata.* Illa in nummo Antonini Pii sub magistratu Claudii Aristeæ signata est, quod hic ab eo adoptatus fuerit.

Hic nummus argenteus, raritatis eximiæ est.

FAUSTINAE fenioris nummi ex auro & argento, frequentes & obvii funt.

DIVA AVG. FAVSTINA. *Caput Fauftinæ velatum.*

AED. DIV. FAVSTINAE. *Templum pulcherrimum fex columnis adornatum, in quo Fauftina fedens.*

Fauftina Antonini Pii uxor mortua eft tertio poft affumptum ab eo imperium anno, inter divas relata eft, & templum ipfi in via facra regionis quartæ erectum: de quibus Capitolinus. *Tertio anno imperii fui, Fauftinam uxorem perdidit: quæ à fenatu confecrata eft, delatis circenfibus atque* Templo.

Hic nummus argenteus, rarus eft.

AETERNITAS. *Bigæ elephantorum thenfam ducunt, in qua fedet Fauftina.*

Thenfa eft, in qua Fauftinæ cerea imago in circenfi pompa vecta fuit, cum illa inter divas à fenatu relata eft, de qua Capitolinus in nummo fuperiore laudatus, imo & addit, *cum etiam ipfe hoc conceſſerit, ut imago ejus cunctis circenfibus poneretur.* Æternitatis fymbola funt elephanti, cum ipfi trecentos vivere annos exiftimentur.

Hic nummus aureus, rariſſimus eft.

CONCORDIAE. *Duæ figuræ dextras sibi jungentes.*
Antoninus Pius & Faustina uxor dextras jungunt, ad concordiam conjugalem denotandam: qui mos apud Persas Philippi Macedonis ævo, pro firmissima fide habitus est, ex Diod. Siculo in ejus vita.
Hic nummus argenteus pro raro habetur.

CONSECRATIO. *Quatuor equi currentes currum trahunt in quo Faustinæ cerea imago, & altera figura muliebris equorum habenas moderatur.*
Ad consecrationem Faustinæ spectat cerea ejus imago in curru à quatuor equis tracta, ipsa ad cælum veloci curru rapitur, illiusque genius seu mulier ad id posita, equorum habenas moderatur.
Hic nummus aureus, inter rariores recensetur.

DEDICATIO AEDIS. *Templum exastylum, in quo Faustina sedens ut supra.*
Illæ sunt divæ Faustinæ ædes, quas primus ejus Augustæ nummus exhibet, eadem enim est templi forma: hîc ejus dedicationem vides, quarum cæremoniarum pompam, ritus, & solemnia lege apud Dionem in Caligula, cum divi Augusti templum dedicavit, in quibus Imperator, ut Pontifex M. munia obibat.
Hic nummus argenteus, rarus & elegans est.

EX SENATVS-CONSVLTO. *Duo elephanti ducentes thensam in qua sedet Faustina habitu Cereris, dextra spicas gerentis.*
Faustina in thensis vehitur, quas bigæ elephantorum cum sessoribus trahunt: hæ erant vehicula sacra in quibus Augustæ recens inter deas relatæ imago cerea in circensibus pompis cum aliorum deorum simulacris vehebatur: thensæ illæ à senatu tantum erant concessæ: unde in nummo *Ex Senatusconsulto.*
Hic nummus aureus præstantissimus est.

EX SC. *Carpentum à duabus mulis vectum.*

Carpentum à thensa differre videbatur, quod illud coopertum esset, hæc aperta: ambo pro circensium pompa à senatu decreta, sed carpentum matronis, unde à mulis vehebatur, concessum: de quo Suetonius in Claudio. *Honos carpenti, quo per circum ducebantur matronæ.* Thensa vero divis data, ab elephantis trahebatur.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

PIETAS AVG. *Templum exastylum.*

Faustinæ templum rursus prodit, sed cum epigraphe *Pietas*, ad denotandam mariti erga uxorem pietatem, cum eam inter divas referre procurasset; idemque in æreis nummis sub inscriptione *Æternitas* occurrit, ad arguendum, quod eam per consecrationem illa sit consequuta.

Hic nummus argenteus, rarus est.

PVELLAE FAVSTINIANAE. *Imperator stans in suggestu, ex adverso sedet mulier ad mensam nummulariam, astante altera: in imo plurimæ figuræ, quarum duæ puellas habent in manibus.*

Diversus occurrit puellarum Faustinianarum typus, amplior quidem ex auro habetur, Antoninus in eo, qui teste Capitolino, *Puellas alimentarias in honorem Faustinæ, Faustinianas constituit*, stat præsens in suggestu, nomina earum quæ ad frumentationem admittit, matronæ Romanæ eas scribenti dictans.

Hic nummus ex auro & argento omni elegantia & raritate insignis est: ex argento alius est typus, sed minus elegans.

VOTA PVBLICA. *Duæ figuræ dextras sibi porrigunt, tertia intermedia*

Antoninus Pius concordiam cum uxore Faustina, ita coluisse gloriabatur, ut ejus rei memoriam post ipsius mortem in ejus nummis restituere voluerit, occurrit

argenteus cum epigraphe *Concordia* & ambobus dextras jungentibus, in inſcriptione *Vota Publica*, quod ea pro felici ſucceſſu matrimonii ſuſciperentur.

Hic nummus aureus inter rariores recenſendus.

Sine epigraphe. Lectiſternium cum ſceptro, & pavone.

Ad Fauſtinæ conſecrationem ſpectat nummi typus, lectiſternium erat in templo ſacrorum gratia ſtratum, id Junonis eſſe videtur, quod ſceptrum tanquam reginæ ſymbolum, & pavo ipſius inſigne indicant, unde Fauſtina pro nova Junone exiſtimabatur, imo vivens, in nummis pro ipſa jam habita eſt.

Hic nummus argenteus quinarius, inter raros adſcribendus.

M. AURELII nummi ex argento & auro vulgares & triti ſunt.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII. F. *Caput Aurelii ſine laurea.*

ANTONINVS AVG. PIVS TR. P. COS. II. *Caput Antonini laureatum.*

Antoninus Pius conſulatum II. anno 892. ſuſcepit cum Bruttio Præſente collega, in eoque M. Aurelium Hadriani juſſu à ſe adoptatum pronuntiavit Cæſarem: ideo in averſa ipſius nummi parte exhibetur, ſed ſine laurea.

Hic nummus ex argento, vulgaris; ex auro, rarus eſt.

CONSECRATIO. *Rogus.*

Ad M. Aurelii conſecrationem ſpectat rogus. De illo principe, Eutropius ait, *Inter Deos relatus eſt & merito conſecratus.* Ipſi templa, columnas, & ſacerdotes decreviſſe ſenatum teſtatur Aur. Victor. Rogus erat, ſtrues lignorum ad cremanda principum cadavera: ita dictus quod in eo dii manes rogentur.

Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus eſt.

AVRELIVS.

AVRELIVS CAESAR AVG. PII F. *Caput Aurelii nudum.*

COS. II. *Figura in quadrigis dextra extensa, sinistra scipionem.*

Hæ quadrigæ triumphum M. Aurelii non designant, nullum enim egit cum Cæsar esset : sed sunt quadrigæ consulares in memoriam pompæ, processus, ob consulatum II. cum Antonio Pio IIII. anno v. c. 898. susceptum. Augusti autem qua die magistratum inibant, in curru triumphali vehebantur, cujus memoria in eorum nummis consignata est.

Hic nummus aureus inter rariores reponendus.

DE GERM. TR. P. XXX. IMP. VIII. COS. III. P. P. *Congeries armorum.*

DE SARM. TR. P. XXXI. IMP. VIII. COS. III. P. P. *Congeries armorum, ut supra.*

Cum M. Aurelius in trib. potestate XXX. die 22. Decembris anni 929. de Germanis & Sarmatis triumphasset, illi anno sequente nummi cum earum gentium armorum congerie tanquam trophæo, in victoriæ memoriam percussi sunt.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

HONOS. *Figura virilis stans, dextra ramum, sin. cornucop.*

Honos in nummis aliquando pro Deo Virtutis socio exhibetur tunc hastam gerit cum cornucopiæ, aliquando pro Genio senatus, qui modo juvenis, modo barbatus pro ætate principis depingitur, & tunc ramum olivæ gestat, & cornucopiæ tenet, quasi Genii sit senatus, pacem alere ad abundantiam populis conciliandam.

Hic nummus ex argento non obvius, ex auro rarus est.

IMPERII FELICITAS. *Mulier stolata stans dextra submissa caduceum, læva puerulum gerit.*

Nummus ille percuſſus videtur ob filium M. Aurelio natum ex Fauſtina Imperatoris filia, per quem *Felicitas imperii* deſignatur, cum hæres in eo tandem natus ſit, poſt tam multas adop tiones: hæc Dea ideo illum manu gerit, is fuit ſextus Verus, quem Aurelius poſtquam vocaſſet Cæſarem, ſeptennem amiſit.
Hic nummus argenteus, inter conſpicuos collocatur.

IMP. VI. COS. III. *Imperator eques dextram elevans.*
Figura illa equeſtris pacificatoris habitu videtur deſignare M. Aurelii adventum Romam, poſt L. Veri mortem, cum ille *Imperator* VI. eſſet & conſulatum III. ageret: niſi exiſtimemus ſtatuam eſſe illius equeſtrem, quæ hodie adhuc in Capitolii area extat; ipſi à ſenatu decreta.

Eadem epigraphe. Victoria ſtans, lauream imponit Imperatori ſtanti, dext. fulmen, ſin. haſtam gerenti.
Altera hæc eſt M. Aurelii ſtatua, ſed pedeſtris ab eodem ſenatu ipſi decreta, ob victoriam Germanicam, qua de cauſa Imperator VI. vocatus eſt. Imperator fulmen gerit, imperii Romani ſymbolum, ut videre eſt in plurimis aliis Imperatoribus: ipſi enim tanquam Joves Latii in ſtatuis repræſentabantur.
Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

PRIMI DECENNALES COS. III. *In corona laurea.*
M. Aurelius mortuo Antonino Pio Non. Martii anni 714. ſolus imperavit, nova imperii inde auſpicia petita: anno 924. finitum eſt primum ejus decennium, propter quod ludi agebantur, & ſacra fiebant: unde eorum in nummis memoria; poſtea, vicennalia à ſenatu & à populo ſuſcipiebantur.
Hic nummus argenteus obvius eſt, ex auro inter elegantiores admittendus.

TR. POT. XII. COS. II. *Apollo muliebri habitu ſtans dextra pateram, ſiniſtra lyram.*

Antonini Pii nummus occurrit cum epigraphe *Apollini Auguſto* & eodem Apollinis typo, ut hîc in M. Aurelio exhibetur cum nota trib. pot. XII, quos ſuſpicor in iis ſignatos ob Apollinares ludos ab illis editos, ut ſolebant quotannis ad prid. Nonas Quinctiles. Apollo pateram gerit, ob ſacra ipſi facta.

Hic nummus aureus, eſt rarus.

TRIB. POT. XV. COS. III. *Quadrigæ conſulares currum vehunt in quibus Imperator dextra ſcipionem gerit.*

Quadrigæ ſimiles jam prodierunt in M. Aurelii Cæſaris nummis, quæ ad pompam conſulatus II. ſpectant : hæ vero ad conſulatum III. quem iniit cum L. Vero II. anno V. C. 914. paulo ante obitum Antonini Pii, poſt quem ſuſcepit trib. pot. XV. & hic primus eſt M. Aurelii poſt patrem mortuum annus, in quo nullum egit triumphum : ſed memoria eſt proceſſus conſularis pompæ, de qua crebro in plurimis Auguſtis ſumus dicturi.

Hic nummus aureus, inter rariores collocandus.

TR. P. XX. IMP. IIII. COS. III. *Victoria ſtans dextra palmam, ſiniſtram apponit clypeo palmæ arbori appenſo, ſupra quam* Vic. Par.

Monumentum eſt victoriæ contra Parthos à L. Vero in Syria morante per legatos relatæ, cum M. Aurelius trib. pot. XX. gereret anno V. C. 919. inde Imperatoris IIII. titulus ipſi tributus, cum Romæ manſiſſet, ut inde conſtitueret omnia, ſive, ut ait Capitol. *Quod res urbanæ Imperatoris præſentiam poſtularent.*

Hic nummus aureus, pro raro numeratur, ex argento tritus & obvius eſt.

VOTA PVBLICA. *M. Aurelius & Fauſtina uxor dextras ſibi jungentes, figura intermedia.*

In gratiam matrimonii M. Aurelii & Fauſtinæ Antonini Pii filiæ, qui illum adoptaverat: dextras ideo jungunt dea Concordia intermedia, nam pro felici matrimoniorum ſucceſſu vota ſuſcipiebantur, quæ hic publica fuiſſe denotat nummus.

Hic nummus aureus, eſt rarus.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ. *id eſt,* pro victoria Romanorum, *Venus ſtolata ſtans dextra pomum, ſiniſtra haſtam.*

Hæc Græciæ urbs quæ nomen non appoſuit, Fauſtinam ſub Veneris effigie, nummorum Romanorum exemplo repræſentat, quaſi ſub illius auſpiciis M. Aurelius victoriam retulerit, eam autem caſtrorum matrem à ſenatu vocari poſtulavit, ut infra ex Capitolino dicturi ſumus. Venus pomum, pulchritudinis arrham à Mercurio acceptam gerit.

Hic nummus argenteus inter elegantiores reponendus.

FAUSTINAE junioris nummi ex auro & argento frequentes & obvii ſunt.

FAVSTINA AVGVSTA. *Caput Fauſtinæ.*

FORTVNAE MVLIEBRI. *Mulier ſedens dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Ut Virilis Fortuna à Romanis colebatur, ſic à Matronis dicata eſt Fortuna Muliebris, cujus templum erat in via Latina, quarto ab urbe lapide, ſed ejus ſignum nefas erat attingere niſi univiræ: at ipſi plurimum debebat Fauſtina, cum filia eſſet Imperatoris, & quidem prima, Imperatori nupta.

Hic nummus aureus, eſt rarus.

MATRI CASTRORVM. *Fauſtina ſedens dextra Phœnicem globo impoſitum, ſiniſtra haſtam gerit; ante, tria ſigna militaria.*

Fauſtinæ nummum penitus illuſtrat Capitolinus in vita Marci, quæ ibi *diva & mater caſtrorum* nominatur, ſiquidem ait ille. *Divam etiam Fauſtinam à ſenatu appellatam gratulatus eſt: quam ſecum in æſtivis habuerat, ut matrem caſtrorum appellaret.* Phœnix globo impoſitus, æternitatem denotat per conſecrationem conſecutam.

Hic nummus argenteus inter rariores adſcribendus.

MATRI MAGNAE. *Figura muliebris capite turrito ſedens inter duos leones, ſiniſtra innixa crotalo, dextra ſpicas.*

Fauſtina ſub Cybeles habitu depingitur, quam Strabo appellat lib. 10. θέαν μεγάλην, *deam magnam*, hæc ſub nomine Opis culta, tympanum ſeu crotalum gerebat, per quod orbis terræ ſignificatur: per turres in capite, oppida; per ſpicas, hominum alimentum: per leones, maternam pietatem omnia poſſe ſuperare.

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

VENERI FELICI. *Columba, aut cornix : in alio,* CONCORDIA.

Nulla Veneris Felicis niſi in nummis & antiquis inſcriptionibus mentio: in his vero ſacerdotes ipſi dicatas fuiſſe docemur; hanc nempe deam plurimum coluiſſe Fauſtinam, ob concordiam cum M. Aurelio ſervatam, ideo columba inſigne ipſius ſymbolum, in nummis cum concordiæ epigraphe expreſſum.

Prior nummus aureus, rarior eſt poſteriori.

DIVAE FAVSTINAE MATRI CASTRORVM. *Caput Fauſtinæ velatum.*

CONSECRATIO. *Rogus.*

De titulo matris caſtrorum à M. Aurelio Fauſtinæ uxori dato, narrat Capitolinus in illius vita, ut de hujus conſecratione poſt ipſius mortem. Rogus, lignorum ſtrues erat ad cremanda eorum corpora qui conſecrabantur: ita dictus, quod in eo dii manes rogentur.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

ΦΑΥΣΤΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Fauſtinæ.*

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ. *Id eſt pro victoria Romanorum. Mulier ſtans cum quatuor puerulis, duos manibus gerit, in imo duo ſtant.*

Urbs quædam Græciæ quæ nomen non appoſuit, Fau-

ſtinæ fœcunditatem cum victoriis Romanorum æquiparat, nam quot pueros genuerat, tot victorias iis futuras auguratur, unde modo ſæculi Felicitas, modo Temporum Felicitas appellatur.
Hic nummus argenteus rarus, ex auro rariſſimus.

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣ. *Id eſt pro victoria Auguſtorum. Venus ſtans ſtolata dextra pomum, ſiniſtra haſtam gerit.*
Ipſamet Græciæ urbs quæ M. Aurelii nummum cudit, & hunc ſignaſſe videtur, Fauſtinæ rurſus adulata, ipſam ſub Veneris Victricis effigie, ut in nummis Romanis exhibens, quaſi ſub ejus auſpiciis M. Aurelius & L. Verus Imperatores victoriam retulerint.
Hic nummus argenteus, eſt elegantiſſimus.

L. VERI nummi ex auro & argento frequentes & triti sunt.

IMP. CAES. L. AVREL. VERVS AVG. *Caput Veri laureatum.*

CONG. AVG. IIII. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram frumentariam, læva cornucopiæ.*

Quantum nummis debemus, qui quot liberalitates seu congiaria sub L. Vero data fuere, nos edocent ille nonum imperii vix annum tetigit, & tamen intra hoc tempus quatuor congiaria distribuit: ultimum hoc in triumpho Parthico ab utroque imperatore M. Aurelio & L. Vero concessum est populo.

Hic nummus aureus, est rarus.

HERC. PAC. *Hercules nudus stans, dextra ramum gerit.*

De Hercule Pacifero nulla alia, nisi in nummis antiquis, mentio: cum autem homines fortes, antiqui, Hercules appellarent, plurimi principes Romani sub Herculis nomine & effigie prodierunt. Verus autem, tanquam post summos labores in Parthico bello exantlatos, Parthis pacem concesserit, Hercules Pacifer appellatur.

Hic nummus aureus, inter præstantiores habendus.

LIB.

LIB. AVGVSTOR. TR. P. COS. II. *Duo Imperatores sedentes in substructione pro congiario distribuendo, assistentibus aliis figuris.*

Primum congiarium à L. Vero datum est ob trib. potestatem ipsi à M. Aurelio communicatam Non. Aprilis 914. cum mortuus esset Antoninus Pius v. Kal. Martii ejusdem anni & ille solus imperaret, unde ait Capitolinus. *Tumque primùm Romanum imperium duos Augustos habere cœpit.* Duo idcirco in subsellio sunt.

Hic nummus aureus, præstantissimus est.

PROFECTIO AVG. *Figura Imperatoris in equo dextra hastam gerentis.*

Singularia Imperatorum gesta nobis repræsentant eorum superstites nummi, hic Lucii Verii ad bellum Parthicum expeditionem anno 915. exhibet. De qua Capitolinus. *Ad Parthicum vero bellum, senatu consentiente, Verus frater ejus missus est.* Ideo ille in equo dextra hastam hostes profligaturus, incedit.

Hic nummus aureus inter rariores computandus, ex argento est rarissimus.

REX. ARMEN. DAT. *Imperator sedens in suggestu duabus figuris militaribus assistentibus, Soæmo Armeniæ Rege inferius stante. Diversæ sunt epigraphæ.*

Armenia per Statium Priscum L. Veri legatum recuperata, quam Vologæses II. Parthorum rex occupaverat, expulso ex ea Soæmo etiamsi ex Arsacidarum genere orto, quod ille regnum à Romanis principibus accepisset, L. Verus eum restituit ex Photio, unde nummus in hujus rei memoriam percussus. Vide Tristanum pag. 687.

Hic nummus aureus inter rarissimos reponendus.

TR. P. VI. IMP. III. COS. II. *Figura equestris jaculo impetens captivum.*

Cum L. Verus tantum per legatos bellum Parthicum gereret, unde titulum Imperatoris III. obtinuerat autumno præcedentis anni, quod Caſſius Seleucia capta Meſopotamiam penetraſſet, at cum Verus ipſe iterum ad Euphratem perveniſſet, ideo in nummis eques barbarum telo confecturus depingitur.

Hic nummus aureus ex rariorum numero eſt.

VIC. PAR. *In clypeo quem victoria palmæ imponit.*

L. Verus annis quinque bellum Parthicum, etſi per legatos, confecit; devicto ubique Vologæſe, unde *Victoria Parthica.* Et ille *Parthicus maximus* appellatus eſt : de Parthis triumphum cum M. Aurelio egit.

Hic nummus ex auro rarus eſt, ex argento frequens & tritus.

Sine epigr. Imperator eques, telum dextra in hoſtem concitans.

Imperator eques ſpiculum in hoſtem vibraturus depingitur, quod ad Euphratem uſque contra Parthos iverit, ſed modo cum epigraphe TR. P. IIII. IMP. II. modo TR. P. VI. IMP. III. cum bis teſte Capitolino id feciſſet. *Ad Euphratem tamen impulſu comitum ſuorum ſecundo profectus eſt.* Modo ſine epigraphe.

Hic nummus aureus, ejuſdem eſt raritatis & elegantiæ, ac ſuperior.

ΑΥΤ. Κ. Λ. ΑΥΡ. ΟΥΗΡΟΣ ΣΕΒ. *Caput Veri laureatum.*

ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΩΝ ΣΕ. *Pallas galeata ſtans, dextra extenſa telum, ſiniſtra clypeum.*

A Græcia illa urbe quæ ſuos M. Aurelio & Fauſtinæ cudit nummos, prodit alter L. Vero dicatus cum eadem epigraphe ΥΠΕΡ ΝΙΚΗΣ; ſed cum Pallade victoriæ quidem præſide, urbs autem nimium, adulatrix, Imperatores inſcribit Dominos, qui titulus à neceſſariis aut ſalutantibus voce tantum illis dabatur.

Hic nummus argenteus, elegantiſſimus eſt.

LUCILLAE nummi ex auro & argento triti & frequentes ſunt.

LVCILLA AVGVSTA. *Caput Lucillæ.*

FAECVNDITAS. *Figura muliebris ſedens, ulnis puerulum, alter ſtat pro pedibus.*

Lucilla filia fuit M. Aurelii & Fauſtinæ primogenita, quam pater L. Vero imperii conſorti uxorem dedit, eamque ad illum in Syria pro bello Parthico morantem, Epheſum uſque duxit. Nummus duos ejus filios exhibet; ſed alius, tres, unde meritò fœcunditas Lucillæ denotatur; ſi fuerit ex iis mas aliquis, paululum vixit.

Hic nummus argenteus & aureus, inter raros locum habet.

VOTA PVBLICA. *Corona cum literis in ambitu.*

Monumentum eſt votorum propter Lucillæ cum Vero matrimonium factorum, ſimilis quidem epigraphe viſitur cum M. Aurelio & Fauſtina dextras jungentibus Concordia dea intermedia, ſed nummus lauream exhibet, quam meritus eſt Verus ob bellum Parthicum, Lucilla autem ad eum ducta eſt cum illud gereret.

Hic nummus argenteus, rarus eſt: obvius, quando litteræ ſunt in medio coronæ.

ΛΟΥΚΙΛΛΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Lucillæ.*

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΑΝΝΟΣ ΦΙΛΟΡΩΜΑΙΟΣ.

Figura muliebris ſedens, dextra ſpicas, ſiniſtra tædam ardentem.

Lucilla ſub Cereris effigie ſpicas & tædam ardentem gerente exhibetur, quales ut plurimum Principes Romanæ repræſentari ſolebant: huic nummum cudit Mannus Arabiæ regulus, Imperatori ſic gratulans ob titulum Φιλορομαίϐ ſibi ab illo conceſſum, dum ille Parthicum bellum gereret. Vide Seguinum.

Hic nummus eximiæ raritatis & elegantiæ habetur.

Diverſum paulo typum poſſidet Princeps meus Dux Cenomanenſium.

COMMODI nummi ex argento vulgares & triti, ex auro inter rariores habentur.

IMP. CAES. M. ANT. COMMODVS AVG. *Caput Commodi laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques.*

Commodus tribunitia poteſtate à patre accepta menſe Auguſto labentis anni 928. illo in Germania XVI. Kal. Apr. 933. mortuo, bello penè confecto Romam venit, fauſtis, ut ait Herodianus, omnibus acclamationibus & coronarum florumque ſparſionibus exceptus.

Hic nummus ex auro & argento, rarus eſt.

APOL. MONET. *in aliis* MONETAE P. M. TR. P. XV. *vel* XVI. COS. VI. *Apollo nudus ſtans, dextram capiti admovet, ſiniſtro cubito columnæ innixo.*

Ad Apollinares ludos ſpectat ob peſtilentiam Romæ ſævientem anno 943 in quo Commodus inivit tr. p. XV. & XVI. De hac Dio *tanta peſtilentia fuit, quantam nunquam fuiſſe cognovi.* Juno autem, ut Moneta dicta eſt ob vocem editam à templo, ſic ille Apollo videtur *Moneta* dictus, ob editam vocem non interruptæ religionis, in ipſis ludis ex Verrio Flacco. ap. Pomp. Feſtum.

Hic nummus argenteus, rarus est.

APOLLINI PALATINO. *in aliis* APOL. PAL. P. M. TR. P. XVI. COS. VI. *Apollo stans muliebri habitu, dext. pateram, sin. lyram columnæ impositam.*

Apollo ille Actiacus, muliebri veste erat indutus, Palatinus dictus, quod ab Augusto in Palatio dicatus sit post Actiacam pugnam, cujus statuam à Scopa ita factam narrat Plinius; de qua Propertius

Actius in longa carmina veste canit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

AVCT. PIET. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Figura muliebris sacrificans supra aram ignitam.*

Commodus cum sacra Isidis colendo, religionem restituere videretur, *Auctor Pietatis* dici voluit: inde in nummis hac epigraphe gaudet.

Hic nummus argenteus, rarus est.

CONC. MIL. P. M. TR. P. XI. M. P. VII. COS. V. P. P. *Imperator paludatus stans inter quatuor milites.*

Non adlocutionem pro bello suscipiendo, sed concordiam militum & fidem exercitus erga Commodum renovatam indicat nummus: nam in bello Britannico objurgati sunt milites quod seditionem fecissent, ap. Dionem. Ex simili alterius nummi epigraphe tr. p. XI. Imp. VII. Cos. V. Commodum de Britannia triumphum egisse novimus.

Hic nummus aureus, singularis elegantiæ & raritatis est.

CONSECRATIO. *In aliis ara, in aliis aquila.*

Commodus etsi hostis à senatu post mortem appellatus sit, à Severo tamen inter divos relatus est, de quo Capitol. *Commodum inter divos referendum esse censuit, quasi hoc genere se de senatu posset ulcisci.* In cujus rei memoriam nummos ille cudit, sed nullos S. C. signatos observavimus.

Uterque nummus argenteus rarus & elegans est.

COMMODO CAES. AVG. FIL. GERM. SARM. *Caput Commodi nudum.*

DE GERM. *Congeries armorum.*

Similes nummorum typi ob Germanos devictos Commodo ac M. Aurelio signati sunt, quandoquidem ille ut narrat Lampridius. *Profectus est cum patre & ad Germanicum bellum.* Idem supra in M. Aurelio.

Hic nummus argenteus rarus, ex auro præstantior est.

Eadem epigraphe. Caput Commodi sine laurea.

DE GERMANIS. *Trophæum cum duobus captivis in imo.*

Commodus patre vivente *Germanicus* dictus est, ut M. Aurelius, quem in bello Germanico comitatus erat, ideo trophæum de Germanis in ejus nummis ut in patre.

Hic nummus aureus inter elegantiores constituendus.

Eadem epigraphe. Caput Commodi nudum.

DE SARMATIS. *Duo captivi in imo trophæi.*

M. Aurelius geminum contra Germanos & Sarmatas bellum gessit, at quia Commodus eum sequutus est, eosdem Germanici & Sarmatici titulos ut pater, accepit, & trophæa de illis populis in ejus nummis signata sunt.

Hic nummus aureus, superiori rarior est.

FID. EXERC. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Imperator stans in suggestu adloquitur cohortes.*

Hic typus ad fidem militum erga Commodum indicandam, ut supra diximus, est signatus, & non propter allocutionem Imperatoris ad cohortes; nam in tr. potestate nullum suscepit bellum, iis autem donativum distribuit & populo congiarium.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores numeratur.

FEL. AVG. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V. P. P. *Felicitas ſtolata ſtans dextra globum cui impoſita eſt victoria, ſiniſtra caduceum magnum.*

Per fidem exercituum, & concordiam militum in Commodi nummis cum tribun. pot. XI. denotatas, Felicitas Auguſti, & ut in alio nummo, Felicitas ſæculi, indicantur. Felicitas Auguſti per victoriam orbi Romano inſiſtentem, ſtabilitur.

Hic nummus aureus, ex rariorum numero eſt.

FELICITAS PERPETVA AVG. *Imperator togatus ſtans, ſiniſtra cornucopiæ, dextram porrigit figuræ muliebri ſtanti, læva caduceum oblongum gerenti.*

Hoc lemmate indicatur annona ab imperatore procurata, & populi fames ſublevata, de qua Herodianus. *Sed & fames eodem tempore civitatem oppreſſerat.* Nam claſſem Africanam inſtituit: quæ ſubſidio eſſet, ſi forte Alexandrina frumenta ceſſaſſent: unde Felicitas populo perpetua.

Hic nummus argenteus, rarus & conſpicuus eſt.

FORTVNAE MANENTI. *in aliis* FORT. MANENT. TR. P. XIII. IMP. *Fortuna ſedens, dextra equum capiſtro retinens, ſiniſtra cornucopiæ.*

Fortunæ Reduci votum ſuſcipere ſolebat ſenatus, cum Imperator aliquam profectionem obibat, Lampridius autem ob non ſuſceptam à Commodo, votum Fortunæ manenti eum feciſſe indicat. *Tertio meditans de profectione à ſenatu & populo ſuo retentus. Vota pro eo facta ſunt Nonis Piis Fuſciano iterum Cos.* Fuſcianus autem conſulatum inivit, dum Commodus gereret Tr. pot. XIII. Fortuna Manens, equi ferocis freno coerciti ſchemate, denotatur.

Hic nummus agenteus, inter rariores numerandus.

HERCVLI COMMODO AVGV. *Clava in laurea.*

Commodus

Commodus, teste Herodiano, eo vecordiæ petulantiæque processit, ut paternum primo cognomen repudiaret ac pro Commodo Marci filio *Herculem se Jovis filium jusserit appellari, depositoque principum Romanorum cultu leonis pellem substerneret.* Ideo in laurea Herculis nomen adscriptum est, & caput leonina pelle amictum.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

HERC. COM. P. M. TR. P. XVI. COS. VI. *Hercules sacrificans supra arulam ignitam, ex adverso arbor leonis spoliis onusta.*

Statua videtur esse Commodo dicata sub habitu Herculis, de quo narrat Lampridius. *Accepit statuas in Herculis habitu: eique immolatum est ut deo*, nam prius dixerat. *Commodum Herculem & deum appellans:* Illi decernebantur omnia quæ vellet, nam senatus eum pertimescebat.

Hic nummus aureus, raritate & elegantia insignis est.

HERCVLI ROMANO AVG. *Hercules dextram trophæo imponens.*

Commodus non modo Hercules dici voluit, sed ut hic varia à diversis locis cognomina tulit, ipse tanquam Imperator Romanus, Hercules Romanus appellari ambivit, de quo Lampridius. *Appellatus est etiam* Romanus Hercules, *quod feras Lanuvii in amphitheatro occidisset*, & tanquam victorias longè extendisset, trophæum coronat.

Hic nummus aureus inter rariores habendus.

HERC. ROM. COND. COS. VII. P. P. *Hercules sinistra clavam & spolia leonis, boves agit.*

Hæc est statua Commodo à senatu decreta, uti narrat Dio, ob Romam ab illo factam coloniam. *Volebat enim omnino urbem, suam esse coloniam videri. Ad hæc ei statua aurea mille librarum cum tauro & vacca facta est,*

ſic enim coloniæ conditor repræſentabatur, porro Herculis habitu.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

I. O. M. SPONSOR. SEC. AVG. *Jupiter cum pallio nudus ſtans, læva fulmen, dextram humero Commodi togati imponens; hic dextra globum, læva ſceptrum.*

Cum paratæ Commodo fuiſſent ſæpius inſidiæ, ut loquitur Dio, ſenatus ei adulans Jovem in nummis ſecuritatem ipſi orbem terrarum adminiſtranti ſpondentem exhibuit, cum titulo Optimi Maximi: Jupiter enim ita cognominatus eſt, quod velit & poſſit omnibus prodeſſe.

Hic nummus argenteus, inter rariores recenſendus.

JOVI DEFENSORI SALVTIS AVG. *Jupiter ſeminudus inter ſeptem triones, dextra erecta fulmen, læva ſceptrum.*

Quod multorum inſidias evitaſſet Commodus, ejus ſalutis defenſor, Jupiter ex cœlis ipſis perhibetur, quod triones illi teſtantur ſidus illud conficientes quod Arcton appellant: quaſi Jupiter ipſe jam illos nimis audaces & temerarios fulmine ſuo percuſſerit.

Hic nummus argenteus ſuperiori elegantior eſt.

JOVI EXSVP. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Jupiter ſedens, dextra fulmen, ſiniſtra haſtam.*

Inter illa ſuperba nomina quæ veſanus Imperator ſibi impoſuit, Exſuperantem ſe nominaſſe narrat Dio. *Quaſi omnes homines longe in rebus omnibus ſuperaret.* At eo vecordiæ proceſſit ut deorum nomina uſurpaverit, & ſe Jovem Exſuperantem, quaſi alios deos etiam ſuperaret, appellaverit.

Car. Patin ex inſcriptione legit JOVI EXSVPERANTISSIMO.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

LIBERALITAS AVG. *Commodus ſedet in ſubſtructione,*

adſtante liberalitate ; Romanus ſcalam adſcendit pro congiario accipiendo.

Plurimas liberalitates ex nummis Commodum diſtribuiſſe novimus , ſed quando primam dederit , Lampridius nos docet : *adhuc in prætexta puerili congiarium dedit , atque in baſilica Trajani præſedit.* Unde nomen Cæſaris tantum in nummo præfert.

Hic nummus aureus , rariſſimus eſt.

LIBERAL. V. TR. P. VII. IMP. IIII. COS. III. P. P.

Quatuor figuræ pro congiario diſtribuendo.

Nummus liberalitatem v. Commodi exhibet in Tr. poteſtate VI. quam populo conceſſit cum ex Germania mortuo patre rediiſſet & de illa triumphum egiſſet anno 934.

Hic nummus ex auro & argento elegantiſſimus eſt.

LIB. AVG. VI. P. M. TR. P. XI. IMP. VII. COS. V.

Quatuor fig. pro congiario.

Liberalitas VI. populo R. data eſt à Commodo propter victoriam Britannicam , ob quam ille Imperator VII. appellatus eſt , & eam diſtribuit , cum conſulatum v. iniit anno 939. Congiario VIII. largitus eſt : de eo autem Lampridius. *Congiarium dedit populo , ſingulis denarios ſeptingentos vicinos quinos.*

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis eſt.

NOBILIT. AVG. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P.

Mulier ſtans dextra haſtam.

Nil mirum ſi primus Nobilitatem , de qua tantopere gloriabantur Romani, in nummis ſignare voluerit Commodus , ſi quidem teſte Herodiano : *Unus omnium ante ſe Imperatorum nobiliſſimus fuit* , quam ex victoriis ſuis magis inclaruiſſe gloriabatur , ideo Nobilitas haſtam & victoriam præfert.

Hic nummus argenteus obvius , ſed aureus rariſſimus eſt.

OPTIME MAXIME COS. V. P. P. *Jupiter ſeminudus ſtans, dextra fulmen.*

Jupiter ex Cicerone dictus eſt Optimus ob beneficia, & Maximus ob vim, hæc autem epigraphe *Optime Maxime* videtur in nummo appoſita ob ejuſdem acclamationem à ſenatu Commodo factam, nam inquit Dio. Tum nos magna voce dicebamus multa, ut juſſi eramus. Dominus es, vincis omnia feliciſſime, &c.

Hic nummus argenteus, inter rariores annumeratur.

PACI AETER. P. M. TR. P. XIIII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Figura muliebris ſedens, dextra ramum oleæ, ſiniſtra haſtam gerit.*

Victis Mauris & Dacis, Pannoniiſque compoſitis: in Britannia, in Germania, & in Dacia imperium Commodi recuſantibus provincialibus ſedatis, quaſi pax æterna eſſet futura, percuſſus eſt hic nummus.

Hic nummus aureus maximi moduli, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

PATER SENAT. P. M. TR. P. XII. IMP. VIII. COS. V. P. P. *Figura togata ſtans, dextra ramum, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*

Cum memor Pompeiani facinoris in ſenatum ſæviret Commodus, ille metu, ipſi adeo adulatus eſt ut ſenatus patrem appellaret, qui ſenatus carnifex dici merebatur, ſed vetere conſuetudine Imperator, ſenatus princeps cognominabatur, teſte Dione in Pertinace.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

PIETATI SENATVS C. V. P. P. *Duæ figuræ togatæ dextras ſibi jungentes.*

Alterum eſt ſenatus erga Commodum adulationis monumentum hic nummus, cum ſuam verſus ejuſmodi ferocem Imperatorem declarat pietatem, ut innuit Dio

hujus temporis ſenator. *Is timor nobis erat cum cæteris communis*, Plurimos enim interficere quotidie ſolebat.
Hic nummus argenteus, rarus eſt: aureus rariſſimus eſt.

PRINC. IVVENT. *Figura paludata ſtans, dextra ramum, læva haſtam, à tergo trophæum.*
Ad primum bellum Germanicum ſpectat nummus, poſtquam finitum eſt, cum adhuc Commodus diceretur Princeps juventutis: nam ille olivam pacis ſymbolum gerit, & pone eum de Germanis trophæum.
Hic nummus ex argento tritus, ex auro rarus eſt.

PROVIDENTIAE AVG. *Hercules pede dextro navis proræ impoſito, læva erecta clavam; ſtat ex adverſo figura mulieb. cum proboſcide in capite, dextra ſpicas, læva ſiſtrum gerens.*
Cum fames aliquando Romam vexaſſet, Annonæ plurimum providit Commodus, teſte Lampridio *ut claſſem Africanam inſtituerit: quæ ſubſidio eſſet ſi forte Alexandrina frumenta ceſſarent*, ideo ipſe Herculis effigie pede proræ inſiſtit, & ei Alexandria ſpicas ſubminiſtrat.
Hic nummus aureus & argenteus præſtantiſſimus eſt.

P. M. TR. P. VIIII. IMP. VI. COS. IIII. P. R. *Modius in quo ſpica & papaver.*
Tempus, quo fames Romæ ingens fuit, indicat Trib. pot. VIIII. in nummo conſignata, nempe annum V. C. 936. & 937. quando à Commodo ſublata eſt annona ei procurata, per modium ſpicis plenum deſignata.
Hic nummus argenteus, rarus & elegans eſt.

SAL. GEN. HVM. *Salus ſtans, dextra Commodum genuflexum ſublevat, ſiniſtra haſtam gerit.*
Cum ex aliquo morbo Commodus fuiſſet liberatus, vel cum peſtis Romæ admodum ſæviiſſet & magna homi-

num ſtrages inde conſequeretur, quaſi Salus generis humani à ſalute Commodi dependeret, quod ille ſalvus Laurenti ſervatus eſſet.

Hic nummus argenteus præclarus & elegans eſt.

SERAPIDI CONSERV. AVG. *Serapis ſtans, dextram elevat cum modio in capite.*

Commodus ſacra Iſidis coluit, cujus maritus erat Oſiris ſeu Serapis, ideo ab illo ſummo honore habitus eſt, at cum apud Tacitum deum ipſum à multis Æſculapium exiſtimatum legimus, quod ægris corporibus mederetur, in aliquo Commodi morbo, Conſervator Auguſti dicitur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

TR. P. II. IMP. II. COS. II. P. P. *Figura virilis ſtans, dextra equum capiſtro retinet.*

Ad Circenſes ludos ſpectare videtur, quibus præerat Caſtor ex Iſidoro, nam ipſi equos à Mercurio diſtributos hiſtoriæ docent, Commodus autem tr. pot. III. agens, illos celebravit, & tanquam princeps juventutis decurſionem equeſtrem egiſſe veriſimile eſt, ut obſervatur in Getæ nummis. Quidam de Mauretania interpretantur.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus: aureus, rariſſimus eſt.

VICTORIA AVGVST. *Victoria ſtans dextra coronam, ſiniſtra palmam.*

Ad aliquam Commodi victoriam pertinet, at cum nullum ipſe geſſerit bellum, ſed tantum per legatos, porro Imperatoris titulum ſæpius ob eas de hoſtibus relatas tulit, at cum bellum Britannicum inter alia maximum fuit, in ipſius victoriæ monimentum hunc fuiſſe percuſſum nummum recte quis conjicere poſſet.

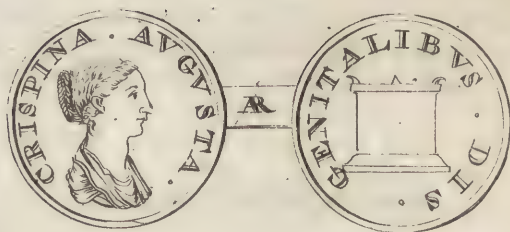
Hic nummus aureus inter rariores locandus.

VIRT. AVG. TR. P. VII. IMP. IIII. COS. III. P. P.

Imperator eques telo leonem impetens.

Ut in Hadriani nummis ipſe eques aprum telo confodiens exhibetur, ita Commodi virtus emicuit in occidendis propria manu feris, de quo Dio *magnum numerum hominum & belluarum publice ſæpe interfecit.* Ideo ob leonem conto transfixum in Trib. poteſtate VII. nummus illi ſignatum eſt.

Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

CRISPINAE nummi ex argento triti, ex auro inter præstantiores reputantur.

CRISPINA AVGVSTA. *Caput Crispinæ.*

DIS. GENITALIBVS. *Ara.*

Dii genitales dicti erant parentes & procreatores rerum omnium & animantium, de quibus meminit Ausonius in periocha lib. 4.

Juppiter in terra cum dis genitalibus, una
Concilium cogit superum de rebus Achivis.

Iis aram, ut fœcunditatem obtinet, Crispina dedicavit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

VENVS. *Figura muliebris stans, dextra pomum, lævam capiti admovet.*

Augustæ in nummis sub dearum imaginibus sæpe repræsentabantur, at cum corporis venustas iis maxime conveniret, Crispina sub Veneris effigie exhibetur, pomum pulchritudinis pretium præ manibus gerens.

Hic nummulus aureus, rarissimus est.

VENVS

VENVS FELIX. *Figura muliebris ſedens, dextra victoriolam, læva haſtam gerit.*

Venus varie cognominata eſt, at in inſcriptionibus antiquis & nummis ſæpe *Felix* perhibetur, quaſi matrimonia reddat felicia, ſed id eventus ut plurimum manifeſtat contrarium, ut ipſi Criſpinæ evenit, quæ à marito primum Capreas relegata eſt, poſtea occiſa.

Hic nummus ex argento obvius, ex auro rarus eſt.

VENVS VICTRIX. *Venus nuda, dextra caduceum, ſiniſtro cubito columnæ innixo haſtam gerit: pro pedibus clypeus.*

Venus victrix eadem videtur fuiſſe ac Genitrix, ut ſupra diximus, cum illa eodem fere modo repræſentetur nempe ſeminuda, at cum Criſpina per fecunditatem & puerulum in nummis ejus depictum, Commodum feciſſe patrem indicatur, merito Venus Victrix nuncupatur.

Hic nummus aureus inter rariores adſcribendus.

PERTINACIS nummi ex auro & argento inter elegantiores adſcribuntur.

IMP. CAES. P. HELV. PERTIN. AVG. *Caput Pertinacis laureatum, in aliis radiatum.*

AEQVITAS AVG. TR. P. COS. II. *Figura muliebris dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Nil mirum, ſi Æquitas inter virtutes quæ Imperatoribus tribuuntur, ſæpe in eorum nummis frequens occurrat, cum ii jus publice ſæpe reddere ambiebant; ille bilancem æquatam manu gerit, tanquam omnia ponderans; ſiniſtra cornucopiæ, unde per rectam ipſius adminiſtrationem, rerum omnium abundantia.

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

DIS CVSTODIBVS. *Mulier ſtans, dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Inter Deos Cuſtodes, Fortuna præcipue ab antiquis culta eſt, ideo Aurea in principum cubiculo aſſervabatur ſucceſſori tradenda, teſte Capitolino in Ant. Pio. Hanc vero & Regiam Spartianus in Severo nuncupavit. Illi Pertinax ut novus Imperator ſe commendat.

Hic nummus argenteus rariſſimus eſt.

IANO CONSERVAT. *Figura Jani bifrontis ſtantis.*

Novi Imperatores Jano ante fores curiæ poſito ſacra facere ſolebant, ut Xiphilinus de Juliano Pertinacis ſucceſſore narrat. *Tandem cum ille veniſſet in curiam, eſſetque Jano, qui erat ante ejus fores, ſacrificaturus.* Ideo in nummo tanquam deus conſervator ſignatur.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recenſetur.

LAETITIA TEMPORVM. COS. II. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra coronam, ſiniſtra cornucopiæ.*

Commodo patriæ hoſte interfecto, magna de Pertinacis ut viri boni electione percepta eſt lætitia; inde apud Herodianum *læti omnes agitare; ſperantes ſe parentem adeo magis quam Imperatorem habituros.* Lætitia coronam gerit, ut refert Hyginus in Aſtron. *Homines in maxima lætitia victoriiſque coronas habere conſueverunt.*

Hic nummus aureus, rarior eſt argenteo.

LIBERATIS CIVIBVS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra teſſeram, ſiniſtra cornucopiæ gerit.*

Pro ſolita congiarii diſtributionis epigraphe *Liberalitas*, hæc exhibetur *Liberatis civibus*, quaſi populus cariorem habuerit libertatem poſt Commodum recuperatam, quam congiarium ipſis à Pertinace donatum. *Nam* ut ait Capitolinus, *donativa & congiaria quæ Commodus promiſerat, ſolvit.* Vide Seguinum edit. 2. ap. Jombertum.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

OPI. DIVIN. TR. P. COS. II. *Figura muliebris ſedens, dextra ſpicas.*

Pertinax, ut ait Capitolinus *Annonæ conſultiſſime providit*, de quo etiam Dio, *cum ipſe eſſet in mari, ut rei frumentariæ provideret.* Porro ut abundantiam rerum omnium à ſe partam divino auxilio tribueret, nummum *Opi* ſeu *Terræ* quæ frumenta profert, dedicavit. Vide Gruter. pag. 26.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus: aureus rarissimus est.

PROVID. DEOR. COS. II. *Mulier stolata stans, dextram versus globum elevat, sinistra ad latus admota.*

Verè imperium providentia Deorum Pertinaci delatum est, cum is illud fortiter recusarit, ut narrat Herodianus. At ille *recusare institit, tanquam rem invidiosam, omen imperii, excusare senectutem, veniamque orare.* Ideo globum è cœlo delapsum indicat mulier.

Hic nummus argenteus, pro rarissimo habendus.

PROVIDENTIA DEORVM COS. II. *Figura muliebris utramque manum versus globum elevans.*

Ut orbis Romani imperium à diis sibi commissum demonstret Pertinax, mulierem sub Providentiæ nomine illum è cœlo recipientem signavit; hæc mundi partes administrare tradebatur, ut optima & frugi materfamilias.

Hic nummus ex auro & argento inter rariores.

SAECVLO FRVGIFERO. *Caduceus inter spicas.*

Cum sub Commodo caritas annonæ vel sterilitate vel ministrorum artibus fuisset, Pertinax vix imperium suscepit quin ipse in mare conscenderit, ut ipsi provideret, unde ad denotandum sub eo omnium rerum abundantiam, hæc *sæculi Frugiferi* epigraphe cum spicis & caduceo pacis symbolo.

Hic nummus argenteus, insignis elegantiæ & raritatis est.

VOT. DECEN. TR. P. COS. II. *Figura velata sacrificans supra tripodem.*

Ad vota decennalia pro salute principis, primis ejus imperii temporibus, suscepta spectat; hic autem mos ab Augusto manavit qui imperium in decennium acceperat, & deinde sub aliis Imperatoribus observatus est.

Hic nummus aureus & argenteus inter præſtantiores collocandus.

1. A. *Juſtitia ſtans ſtolata dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.* Juſtitia in Pertinace adeo eminebat, ut in extremis provinciis & apud Barbaros noſceretur: qua de re Alexandrini illam in ejus nummis appoſuerunt, & Herodianus prædicat. *Quin barbari metu virtutis.... juſtitiæque fide, cum neminem ab illo ſcirent offendi, ſed gratiam cuique pro meritis referri, ſponte illi ſe dederunt.*
Hic nummus maximi moduli argenteus eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

DID. JULIANI nummi ex auro & argento rarissimi sunt.

IMP. CAES. M. DID. IVLIAN. AVG. *Caput Juliani.*
CONCORDIA MILITVM. *Figura muliebris utraque manu signum militare.*
Illa fuit concordia militum ad imperium Did. Juliano conferendum, quod ille ab iis nundinatus erat; nummo ideo convenit quod refert Herodianus. *Tum signis sublatis, impositisque illius imaginibus deducere hominem tendunt.* Hæc illa signa mulier utraque manu gerit.
Hic nummus aureus & argenteus rarissimus est.

P. M. TR. P. COS. *Figura muliebris stolata stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*
Cum Fortuna ex Lactantio, opes tribuere putaretur & humanarum rerum regimen habere: eam ob rem Imperatores eam præcipue colebant tanquam deam Conservatricem, ideo inter deos Custodes numerabatur, ut in Pertinace observavimus.
Hic nummus aureus rarior est argenteo.

RECTOR ORBIS. *Imperator togatus ſtans, dextra globum.* Julianus homo vanus, ubi ſenatus auctoritate ſe confirmatum vidit, ſe *orbis rectorem* auſus eſt appellare, quaſi imperio regendo dignus; quod minime præſtitit, nam Severo in Pannoniis Imperatore à militibus appellato, imperii ſocietatem obtulit, cum ſe ipſi imparem agnoſceret.

Hic nummus aureus & argenteus rariſſimus eſt.

MANLIAE SCANTILLAE nummi ex argento inter præstantiores collocantur, ex auro rarissimi sunt.

MANLIA SCANTILLA AVG. *Caput M. Scantillæ.*

JVNO REGINA. *Figura muliebris stans, dextra pateram, sinistra hastam, pro pedibus pavo.*

Scantilla sub Junonis Reginæ effigie in aversa nummi sui parte cælatur, cum Julianus Imp. ejus maritus sub Rectoris orbis titulo, qui Jovi adscribitur, prodiisset, nam Regina, Juno cognominata est, quod soror & conjux Jovis, deorum atque hominum Regis, esset.

Hic nummus ex argento, rarus est: ex auro rarissimus.

DID.

DID. CLARAE nummi ex auro rariſſimi, ex argento eximiæ raritatis & præſtantiæ ſunt.

DIDIA CLARA AVG. *Caput Didiæ Claræ.*

HILARITAS TEMPORVM. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra palmam oblongam, ſiniſtra cornucopiæ.* Deſignatur hoc ſchemate populi Romani Hilaritas in liberorum procreatione à Didia Clara Imperatoris unica filia ; nam Artemidorus Principum liberos per ramos palmarum deſignari auctor eſt ; ipſa autem Repentino patrueli nuper nupſerat. Vide quæ de palmarum ramis dixerit Triſtanus in Hadriano. tom. 1. pag. 480.

Hic nummus ex auro elegantiſſimus eſt, ex argento rariſſimus.

PESCENNII nummi ex argento, inter imperiales rariſſimi ſunt, ex auro non obſervantur.

IMP. CAES. C. PESC. NIGER IVST. AVG. COS. II. *Caput Peſcennii laureatum.*

AETERNITAS AVG. *Septem triones, inter quos creſcens luna.*

Vox illa Æternitas non ad conſecrationem Peſcennii ſpectat; ſed ad populorum adulationem, ut colligitur ex verbis Plinii jun. ep. 67. *per æternitatem tuam ſalutemque.* Peſcennius enim occiſus à Severo, qui per octodecim annos imperavit, nec conſecratus eſt, nec divi nomen in nummo gerit: luna igitur creſcens & ſeptem triones pro æternitatis ſymbolis apponuntur.

Hic nummus argenteus à me deſcriptus ſub epigraphe CONSECRATIO, *cujus non memineram, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.*

APOLLINI SANCTO. *Figura nuda ſtans, dextra cippo columnæ impoſita ramum tenet.*

Cognomen *Sancti* inter illa quæ Apollini tribuuntur

in nummis occurrit, cujus etiam mentio eſt in antiquis inſcriptionibus Romæ erutis apud Gruterum pag. 38. ex quibus illius templum colligitur fuiſſe ad Tiberim, ubi nunc ædes ſanƈti Stephani in Silice: ejus peculiaris cultor Peſcennius fuiſſe videtur.

Hic nummus argenteus, inſignis elegantiæ & raritatis eſt.

BONAE SPEI. *Figura muliebris ſtans, dextra florem, ſiniſtra veſtem ſublevat.*

Dea ſpes initio imperii Principum Romanorum ſæpe in eorum nummis cælabatur, ob bonam ſpem quam de iis conciperent populi, aut quam de ſe concitarant Principes, qua de cauſa Spes dextra florem gerit, quia ſpes eſt fruƈtum ibi venturum, ubi flos apparuerit.

Hic nummus argenteus obvius eſt ſi partem averſam attendas, ſi caput, rariſſimus.

BONI EVENTVS. *Figura muliebris ſtans, dextra caniſtrum, ſiniſtra ſpicas.*

Bonus eventus inter Conſentes deos agricolarum recenſetur & ejus figura virilis eſt nuda, dextra pateram, læva ſpicam & papaver: ſed in nummo matrona caniſtrum & ſpicas gerit ob amplam meſſem Boni eventus dei auſpiciis colleƈtam, cui ſacra Peſcennii juſſu faƈta fuerant.

Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

CERERI FRVGIFERAE. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra ſpicas, ſiniſtra haſtam puram.*

Cum Peſcennius contra Severum pro imperio dimicandum eſſe animadvertit, Cererem frugum deam præcipue coluit, ut abundantia exercitui parta, bellum facilius gereret, ideo in ejus nummis Ceres ſub cognomine frugiferæ ſignata eſt, à Græcis Ανησίδωρα δημήτηρ dicitur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores recensetur.

FELICITAS TEMPORVM. *Canistrum floribus & fructibus refertum.*

Temporum Felicitas non magis observatur quam in rei frumentariæ abundantia, cui cum maxime provideret Pescennius, ideo canistrum spicis refertum cum serpente Felicitatis symbolo in ejus nummis signatum est. Felix sane imperium sub ejusmodi providentissimo Principe.

Hic nummus argenteus raritatis & elegantiæ insignis est.

FORTVNAE REDVCI. *Figura muliebris stolata stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Cum Pescennius auxilium suum Romæ contra Julianum implorari accepisset, ut narrat Dio lib. 73. *Qui se propterea efferebat, quod ejus fidem atque auxilium populus imploraverat.* Votum *Fortunæ reduci* fecit, ut solebant Principes ab Urbe absentes, in cujus memoriam signatus est nummus.

Hic nummus argenteus inter elegantiores adnumerandus.

INVICTO IMP. TROPAE. *Trophæum, ad cujus imum duo clypei.*

In augurium victoriæ quam de Severo referre sperabat Pescennius, cusum fuisse hunc nummum cum trophæo credere est; ideo *invictus* appellatur *Imperator*: ille enim in prælio ad Cilicias pylas legiones suas præsens instruxit.

Hic nummus argenteus à D. Morellio repertus eximiæ raritatis est.

IOVI PRAE. ORBIS. *Jupiter sedens dextra fulmen, sinistra hastam.*

Epigraphen *Iovi Præfecto orbi* interpretamur, licet Vir eruditus *Iovi Præsidi orbi* alicubi dixerit; cum enim Jovi cœli & terræ imperium obtigerit, Præfectus orbis

dici quidem potuit; Fulmen gerit divinitatis ſymbolum, cui ab aquila porrectum fingunt, quod ictu fulminis illa non lædatur.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis eſt.

IVSTITIA AVGVSTI. *Mulier ſtolata ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Juſtitia inter præcipuas Peſcennii virtutes emicuiſſe videtur, ſi quidem *Iuſti* cognomen ipſi inditum nos docent ejus nummi: nam apud Herodianum dictum eſt, *ut Pertinacis vitam putaretur æmulari.* Præſertim forſan ejus juſtitiam, unde nomen ei impoſitum.

Hic nummus argenteus rariſſimus eſt.

MARTI VICTORI. *Mars galea ornatus graditur, dextra parazonium, ſiniſtra trophæum gerit.*

Mars cum bello præeſſet, *Victor* inde cognominatus videtur, cui ſacra feciſſe Peſcennium ad victoriam de Severo obtinendam veriſimile eſt, ut nummi denotant, in quibus gradiens, trophæum in victoriæ augurium geſtat.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

Ead. Epigraphe. Mars galeatus ſtans dextra haſtam, ſiniſtra victoriam: pro pedibus clypeus.

Mars in ſuperiore nummo gradivus eſt tamquam ad victoriam properans, ipſe tranquillus ut jam *Victor*; ideo ſimulacrum victoriæ gerit, & clypeus pro pedibus poſitus eſt, certam de Severo victoriam Peſcennio promittens.

Hic nummus ex argento inter rariſſimos locatur.

MINERVAE VICTRICI. *Figura muliebris tunicata galeato capite ſtans, dextra victoriolam, ſiniſtra clypeo innixa haſtam gerit.*

Minerva ſicut Mars bello præeſſe dicebatur, ideo ut

Marti *Victoris* cognomen inditum, ſic & Minervæ, Victricis appellatio data eſt, cui etiam ſacra à Peſcennio pro victoria contra Severum obtinenda, facta fuiſſe indicant nummi, in quibus tanquam certam pollicita victoriam, ejus ſignum dextra gerit.
Hic nummus argenteus, elegantiſſimus eſt.

MONETA AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*
Moneta in Peſcennii nummis exhibetur ad denotandum jus ſummum per eam ad ipſum ſpectans: mulier autem bilancem tenet ad materiam metalli ponderandam, ut eam cuique juſtam rependat.
Hic nummus argenteus, pro rariſſimo habendus.

PIETATI AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra pateram ſupra aram ignitam ſuſtinet.*
Pietas, cum nihil aliud ſit quam Juſtitia erga deos & peculiaris verſus eos cultus, qui in Peſcennio præſertim fuiſſe videtur: nam ubi Auguſtus appellatus eſt Antiochiæ, primum templa diis gratiam relaturus adiit, teſte Herodiano, unde ipſa Pietas ſacra faciens in nummis exhibetur.
Hic nummus argenteus rariſſimus eſt.

ROMAE AETERNAE. *Figura muliebris galeata ſedens, dextra victoriolam, ſiniſtra haſtam: pro pedibus clypeus.*
Roma pro dea culta fuit, & templa non modo apud Græcos habuit, ſed in monte Palatino, ipſi ab Hadriano Imp. extructum eſt. Illa victoriam gerit tanquam in toto terrarum orbe Victrix, & Æterna dicitur, in perpetuæ dominationis augurium; in nummis Peſcennii cælata, quod ita à Romanis vocaretur.
Hic nummus argenteus Maſſiliæ à me repertus, elegantiſſimus eſt.

SALVTI AVGVST. *Mulier ſacrificat coram ara cui involutus eſt ſerpens.*

Salus in Peſcennii nummis exaratur, ut hæc dea conſervaret Imperatorem quem Syrii ſummo amore proſequebantur, ut refert Herodianus. *Amabant autem vehementer Nigrum, quod & imperium apud illos humaniſſime geſſerat.* Antiochiæ ejus nummi cælabantur ut in imperii ſede. *Hic nummus argenteus, pro rariſſimo habendus.*

VICTORIA. *Victoria ſcribens in clypeo* AVG. *trophæo appenſo.*

Plurimi reperiuntur cum victoriæ ſymbolis typi, quos ad Peſcennii victoriarum potius augurium cuſos, quis dixerit, quam ad certam de hoſtibus victoriam ſpectantes, porro de prælio in anguſtiis Nicææ & Cii ſecundum edito, Dio inquit, *Sed poſtea quam Nigriniani conſpecto Nigro Severianos inſequuti ſunt, victoria apud ipſos fuit.*

Hic nummus à me Smyrnæ inventus: in Theſaurum Regium depoſitus, rariſſimus eſt.

VICTORIA AVG. *Victoria ſtans, dextra coronam, ſiniſtra palmam geſtat.*

Cum nec apud Cyzicum, nec in anguſtiis Nicææ & Cii prælia inter Peſcennium & Severum inita, bellum abſolviſſent, victoria ab utraque parte incerta adhuc videbatur, & quiſque nummos cum victoriæ ſymbolis, ut ſuis animum adjiceret, cudere potuit; imo debuit. *Hic nummus argenteus, inter rariores ſcribendus eſt.*

VICTORIAE AVG. *Victoria gradiens, dextra coronam, ſiniſtra palmam.*

Victoria gradiens ab amico depingi putatur tanquam ad alias properans, cum per eam belli controverſia non abſoluta ſit: ſtans effingitur, cum illa bello finem impoſuit, ſed hæc graditur, tanquam hoſtem devictum

per totum orbem disseminans.
Hic nummus argenteus, inter rariores adjungendus.

VICTOR. IVSTAE. *Victoria gradiens ad dextras coronam gerit, sinistra palmam.*
Alludit ad cognomen *Iusti* Pescennio impositi, ut percussus est nummus Galbæ cum epigraphe *victoria Galbæ:* adde quod causa Pescennii justa fuerit, cum ille à Romanis contra Julianum appellatus fuerit: de quo Dio, *tum vero auxilium cæterorum militum & præsertim Pescennii Nigri implorant.*
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis est.

ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ Γ. ΠΕΣΚΕ. ΝΙΓΡΩ. Δικαιω. *Caput Pescennii laureatum.*
ΠΡΟΝΟΙΑ ΘΕΩΝ. *Aquila alis expansis insistit clavæ.*
Nummos tetradrachmales argenteos in Syriæ urbibus, Imperatorum permissu signatos jam vulgavimus, eosque ut plurimum aquilam Romani imperii insigne exhibere diximus, & illam, cui rei insistit, urbes in quibus cusi sint denotare: hæc autem clavæ Herculis Tyriorum innixa est, sed postea Tyrus, nunciata Nigri fuga, Severo acclamavit, quam ideo incendi jussit Pescennius. Vide Herodianum.
Hic nummus argenteus maximi moduli Aleppi repertus incidit in manus Wihelmi Falkner Angli, qui mihi eum venundedit 30. Ludovicis aureis, stupendæ raritatis, elegantiæ, & singularitatis est.

MONITIO AD LECTOREM.

In fine tomi primi num. coloniarum æreum Pescennii nummum in Gaza Parmensi asservatum, forsan suspectum esse diximus ob bilinguem ejus inscriptionem, sed periti qui eum tractarunt, indubitatæ fidei esse nobis asseverant.

CL.

CL. ALBINI nummi ex argento rari cum Cæſaris nomine, inter rariores cum Imperatoris titulo; ex auro, omnes eximiæ raritatis ſunt.

IMP. D. CLOD. SEPT. ALBIN. AVG. *Caput Albini ſine corona.*

AEQVITAS AVGVSTI. *Figura muliebris ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Æquitas in nummis Auguſtorum ſæpe occurrit, cum ea virtus in iis præſertim effulgere debeat, qui jus dicere ſolent: nec illa Cæſari facto convenit, ſed hæc adhibita eſt in nummis Albini cum is ſe Auguſtum, Imperatoremque appellavit; poſt quam Severus eum inſidiis aggreſſus eſt. Alii de cudendæ monetæ poteſtate exponunt.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

APOLLINI AVG. COS. II. *Apollo ſtat muliebri habitu, dextra pateram, ſiniſtra haſtam.*

Id Albinum imprimis coluiſſe Apollinem nos docet, quod narrat Capitolinus, illum cornua bovis in ejus

ortu nati, ipsi imperii augurium portendentia, in templo Apollinis Bajani præsertim reposuisse: Apollo autem, ob templum ipsi in palatio imperiali ab Augusto extructum, dictus est *Augustus*.

Hic nummus aureus eximiæ raritatis est, argenteus pro rarissimo habendus.

CLEMENTIA AVG. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, dextra pateram, sinistra hastam puram.*

Severus crudelis admodum fuit, in Albino *clementia* prædicatur; ideo ille à Romanis odio habitus est, hic summopere expetitus; illum vocat Herodianus *immitem suapte natura & sanguinarium*; hunc vero *ortum illustri genere ac bonæ indolis juvenem*. Clementia autem sacrificantis habitu depingitur.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

FIDES LEGION. COS. II. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.*

Albinus, ubi Severum despecto fœdere ac jurejurando contra se copias movere accepit, in Galliam transiens legiones Germanicas accersivit, quæ ipsi fidem obstrinxerunt, unde concordia signa gerit militaria cum epigraphe *Fides legionum.*

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

Ead. epigraphe. Duæ dexteræ junctæ aquila legionaria intermedia.

Dexteræ junctæ pro notissimo fidei symbolo ponuntur, sed illæ aquilam legionariam tenent ad indicandum fœdus esse inter legiones, quarum hæc insigne est; legiones autem Germaniæ superioris & inferioris pro Albino cum Britannicis contra Severum conjunctæ sunt.

Hic nummus argenteus: ejusdem raritatis & elegantiæ.

FORTVNA AVG. COS. II. *Fortuna stans dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Fortuna, ut credebatur divitiarum esse mater atque nutrix, sicque in rebus omnibus dominans, in nummis Imperatorum frequens occurrit, sed sæpe cum lemmate Fortuna Augusti, quasi ut quisque Genium suum haberet: ita quisque suam Fortunam bonam vel malam.

Hic nummus argenteus, inter rariores locandus.

FORTITVDO AVG. INVICTA. *Hercules stans pelle leonina in pallii forma ornatus, dextra clavæ innixa, sinistra globum.*

Albinus ob egregia facinora, Herculi comparatur, sub cujus effigie exhibetur cum elogio *invicti*: quod habent inscriptiones antiquæ apud Gruterum pag. 315. & 382. Herculem vero ita cognominatum existimat Varro, quod animalium omne genus vicerit: Lucretius autem, omnia monstra animi.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est & elegantiæ.

FORTVNAE REDVCI. *Figura muliebris sedens, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Augustis Romæ absentibus, sæpe nummi cum *Fortunæ reduci* epigraphe cudebantur, ob desiderium quo Romani eos videre tenebantur; votum itaque huic deæ fiebat, quod post eorum reditum solvebatur in ejus templo in VI. regione à Domitiano, ut putant, extructo: nam in ea pro Augusto, ara tantum fuerat erecta.

Hic nummus ex argento frequens, ex auro, raritate & elegantia præstantissimus est.

GEN. LVG. COS. II. *Figura seminuda capite turrito, dextra hastam, sinistra cornucopiæ; pro pedibus aquila.*

Lugduni cusum hunc nummum arguit Genius ejus urbis in eo repræsentatus, cum enim Albinus ex Britannia in Galliam contra Severum profectus transiisset, Lugdunum pervenit, ubi prælium inter eos com-

missum est, teste Herodiano. *Donec postremo apud Lugdunum, magnam urbem atque opulentam, prælium in manibus fuit.*

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

IOVI VICTORI. *Jupiter sedens dextra victoriam, sinistra fulmen.*

IOVIS VICTORIAE. COS. II. *Jupiter stans dextra victoriolam, sinistra hastam puram, pro pedibus aquila.*

Albinus primam suam de Severianis in Gallia victoriam etiamsi levem, Jovi tamen tribuit, tanquam ejus ope & auxilio eam reportasset, de iis Herodianus. *Sed ubi jam in Galliam Severi copiæ pervenerunt; leves quædam primo pugnæ quasique velitares fuerint.*

Ideo Jupiter dextra victoriolam gerit: Jovi vero Victori diem festum Romani celebrabant Id. Aprilis.

Hic nummus argenteus inter rariores reponendus.

SALVTI AVG. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, serpentem pascit.*

Cum Albinum pro Imperatore multi exoptarent, sacra pro ejus salute sæpe fiebant, quorum memoria in ejus nummis nobis remansit. In iis exhibetur modo Æsculapius Medicinæ deus cum epigraphe COS. II. modo dea Salus ejus filia serpentem patri & ipsi sacrum pascens.

Hic nummus argenteus, rarus est.

SAECVLI FEL. COS. II. *Figura muliebris stolata stans, dextra caduceum, sinistra ramum.*

Sæculi felicitatem sub Albino, principe exoptato, populi prædicant, sub Commodo enim exhaustæ ut plurimum fuerant provinciæ, de quo Lampridius *vendidit etiam provincias & administrationes:* ita ut earum rectores illas expoliarent.

Hic nummus ex argento rarus est.

SAEC. FRVGIF. COS. II. *Genius seminudus cum strophio stans, dextra caduceum alatum, sin. instrumentum insulcum.*
Nummi Pertinaci cusi sunt, ob annonæ procurationem, cum epigraphe *Sæculo Frugifero*, & spicis cum caduceo, ad denotandam ejus abundantiam, ex qua populi felicitas. Pertinace autem mortuo, Severus idem fecit, unde ipsi & Albino ab eo Cæsari facto nummi cum eadem inscriptione; sed in iis Genius caduceum ad felicitatem indicandam gerit, & instrumentum insulcum quo terra colitur, ut docet Jul. Pollux, ad ejus culturam arguendam.
Hic nummus argenteus, inter rariores reponendus.

SPES AVG. COS. II. *Spes dextra florem, sinistra vestem colligit.*
In Cæsarum nummis dea Spes, ut plurimum exhibetur, ad illam indicandam quæ de iis qui imperio designati sunt, concipitur: at cum eorum messis adhuc in herba est, Spes depingitur cum flore quæ fructum arbori portendit.
Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

S. P. Q. R. P. P. OB. C. S. *In laurea.*
Corona civica concedebatur ei qui in bello cives servaverat, at cum senatus Albino plus faveret quam Severo, si Capitolino fides. *A senatu tantum amatus est quantum nemo principum, in odium speciatim Severi, quem vehementer ob crudelitatem oderant senatores.* Ipsi, in victoriæ augurium, cusus videtur nummus.
Hic nummus argenteus inter præstantiores referendus.

VICT. AVG. COS. II. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra palmam.*
Cum victoriæ simulacro cusi sunt Albino nummi, ob leves illas pugnas, quas cum Severianis ejus copiæ inierunt teste Herodiano, ut supra diximus, cum ex

Britannia in Galliam contra eos tranſiiſſet.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VIRTVTI AVG. COS. II. *Figura militaris ſtans, dextra parazonium, ſiniſtra haſtam.*

De virtute Albini teſtes ſunt illius in Britannia & Gallia Victoriæ, ob quas Commodus Cæſaris nomen, quod recuſavit, ei detulit: de ipſo Capitolinus uno verbo, in ejus vita ait *Armis ſtrenuus prorſus.* Virtus enim hîc de bello intelligitur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

SEVERI nummi ex argento frequentes, ex auro non obvii ſunt.

I. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIII. *Caput Severi laureatum.*

ADVENTVI AVG. FELICISSIMO. *Imperator eques præeunte & ſubſequente milite.*

Ob primùm Severi in Urbem adventum, poſtquam Imperium arripuiſſet, percuſſi non ſunt ei nummi: ſed devicto Peſcennio, cum jam Imperator octavum fuiſſet ob victorias appellatus: ejus adventus nominatur feliciſſimus, ſed ut ait Capitolinus *Redeunti ſane Romam poſt bellum civile Nigri: aliud bellum civile Clodii Albini nuntiatum eſt.*

Hic nummus ex auro rarus eſt, ex argento frequens.

SEVERVS PIVS AVG. *Caput Severi laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques.*

Severus initio imperii nomen Pertinacis aſſumpſit, quod tantum in trib. poteſtate VIII. reliquit, qua de re Capitolinus. *Se quoque Pertinacem vocari juſſit: quamvis poſtea id nomen aboleri voluerit, querimonia amicorum.* Ille igitur nummus ob Severi adventum ſine Pertinacis

nomine, ſpectat ad ejus reditum poſt Parthos devictos.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Eadem epigraphe. Imperator eques dextram elevans, praeeunte milite, ſeu virtute galeata.
Ad adventum Severi in Urbem poſt victoriam Parthicam, etiam ſpectat. Ante eum graditur Virtus, quod Severus armorum virtute Parthos devicerit. Signatur *Adventus Augg.* quod Caracalla in conſortium imperii cum patre à militibus, teſte Capitolino, appellatus fuerit.
Hic nummus argenteus inter rariores computandus.

Eadem epigraphe. Severus, Caracalla, & Geta equites.
Pater & filii, Caracalla & Geta ſimul equites Romam advenientes in eodem nummo exhibentur, quod ille in imperii conſortium à militibus appellatus ſit, & hic etiam Cæſar factus, ex Capitolino *Ob hoc etiam filium ejus Baſſianum Antoninum, qui Cæſar appellatus jam fuerat, annum* 13. *agentem, participem imperii dixerunt milites. Getam quoque juniorem filium Cæſarem dixerunt.*
Hic nummus ex auro rarus eſt, ex argento frequens.

SEVERVS AVG. PART. MAX. *Caput Severi laur.*
AEQVITAS. AVG. *Imperator laureatus & togatus ſedens, ſiniſtra haſtam gerit, ex adverſo mulier ſtans cum bilance & cornucopiæ.*
Imperatores Æquitatem in nummis ſuis apponere curabant, ut jus ſuum unicuique ſe reddere demonſtrarent: de ipſo narrat Herodianus. *Romæ deinde haud paucos moratus annos, jus dicebat frequenter, civilibus negotiis intentus*, unde ipſe togatus ſedens ad latera juſtitia ſtans exhibetur. Alii de jure monetæ cudendæ explicant.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

AETERNIT. IMPERI. *Caput Caracallæ & Getæ adverſa.*
Severus

Severus per epigraphen *Æternitatis imperii* circa capita filiorum Caracallæ & Getæ, se per eos in familia sua imperium Romanum in perpetuum locasse testatur, de quo Capitolinus. *Sept. Severum immoderatissime lætatum, quod duos Antoninos pari imperio reipubl. relinqueret.* Sed spem fefellit eventus: uterque sine prole decessit.
Hic nummus ex argento & auro inter rariores adscribendus.

AFRICA. *Figura muliebris stans cum proboscide, in tunica spicas gerit, pro pedibus leo.*
In memoriam patriæ, Afer enim erat, teste Capitolino. *Severus Africa oriundus.* Mulier proboscide elephantis tanquam ejus symbolo ornatur, in gremio spicas gerit ad denotandam ejus fertilitatem: Leo pro pedibus, ob eorum in hac provincia abundantiam.
Hic nummus argenteus rarus est, & elegans.

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ nudum.*
In aversa Severi patris parte Caracalla signatus est, postquam Augusti nomen & Imperatorios honores accepit, ut narrat Herodianus. *Tum Bassiano, qui tunc honores imperatorios adeptus, Antoninus, accepto Marci prænomine, vocabatur, uxorem dedit.*
Hic nummus argenteus, inter præstantiores locum habet.

I. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. IIII. *Caput Severi laureatum.*
APOLLINI AVGVSTO. *Apollo muliebri ornatu stans, dextra pateram, læva citharam.*
Severus Pescennio devicto & occiso, unde Imperator IIII. appellatus est, sacra diis fecisse videtur, præsertim Apollini Palatino, & in memoriam Augusti, *Augusto* dicto, tanquam deo domestico, cum ejus templum in Palatio imperiali esset extructum; ejusque memoria in ipsius Albini tunc Cæsaris nummis, Romæ etiam consignata est.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

CONCORDIA AVGVSTORVM. *Caracalla & Geta togati jungentes dextras, quibus inſiſtit victoria.*

Ad victoriam Britannicam ſpectat nummus, quandoquidem Caracalla & Geta dicti ſunt ambo Auguſti, cum priuſquam ad hoc bellum proficiſceretur Severus, Getam tunc Cæſarem, appellavit Auguſtum, & inter fratres concordiam conciliare volens, ut narrat Herodianus. *Ipſe ad pacem concordiamque revocari liberos, & reconciliare utrumque alteri conabatur.*

Hic nummus aureus, inter rariores computandus.

DIVO SEVERO PIO. *Caput Severi nudum.*

CONSECRATIO. *Aquila.*

Severo in Britannia mortuo, ejus cadaver Rômam perlatum eſt à filiis, & ab iis pater conſecratus eſt, de quo Spartianus. *Ipſi à Senatu, à gentilibus, liberiſque ejus funus ampliſſimum exhibitum fuit, atque inter divos eſt relatus.* Aquila conſecrationis ſymbolum, teſte Herodiano, eſt. *Aſcenſura in ætherem aquila dimittitur.*

Hic nummus ex auro rarior eſt argenteo. Aquila inſiſtens cippo in altero argenteo, rarus habendus.

Ead. Epigraphe. Sella ſupra quam corona. In aliis rogus.

Rogus ex Herodiano, ſuggeſtus eſt ſpecie quadrangula lateribus æquis aſſurgens, nulla præterquam lignorum ingentium materia compactus, in tabernaculi formam: in eo autem lectus ſupra quem recumbit Imperatoris ſtatua, reponitur; cui imperii ſucceſſor facem admovet: ac tum ex illo cum cæteris numinibus Imperator colitur.

Uterque nummus argenteus, rarus eſt.

COS. III. *Arcus cum tribus fornicibus.*

Arcus ille eſt triumphalis Severo, ad radices monts

Capitolini in foro Romano erectus, in ejus tribun. poteſtate XI. cum Imperator eſſet XI. & conſulatum III. gereret, ob Parthos Arabas & Adiabenos devictos anno v. c. 956. Nunc adhuc extat, quem duodecies Romam profectus, ſæpe proſpeximus.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. II. *Caput Severi laureatum.*
DIS AVSPICIBVS. *Hercules & Bacchus ſtantes cum attributis.*

Initio Severi imperii cuſus eſt, ſiquidem Imperatoris II. titulum exhibet, cum ſacra feciſſet ſuis auſpicibus Diis Herculi & Baccho, quibus tandem templum ſuperbiſſimum erexit, ut narrat Dio. *Ædificia nova extruxit, vetera reſtituit: quippe tam Baccho quam Herculi templum maximum ædificavit.*

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

SEVERVS PIVS AVG. P. M. TR. P. *Caput Severi laureatum.*
FELICITAS SAECVLI. *Caput Juliæ directa fronte inter capita Caracallæ & Getæ adverſa.*

Felicitatem ſæculi denotare ſolebant Principes per filios imperii ſucceſſores, nam deficiente in iis prole, pro ſucceſſoris electione graviſſima oriebantur bella, ut nuper poſt Commodum evenerat: ideo Caracalla & Geta dicuntur, Felicitas ſeculi, ipſa matre intermedia, quæ inter eos concordiam conciliet.

Hic nummus ex argento inter rariores ponendus.

FELICIT. TEMPOR. *Duo cornucopiæ, ſpica intermedia.*

Temporum felicitas eſt rerum omnium abundantia, quæ per duplex illud cornucopiæ deſignatur: & præſertim annona quæ ſpica indicatur, de qua Spartianus. *Rei frumentariæ, quam minimam repererat, ita conſuluit, ut excedens ipſe vita, ſeptem annorum canonem populo Romano reliquerit.*

Hic nummus argenteus rarus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laur.* FORTVNA REDVX. *Imp. velatus sacrificat ante Fortunam sedentem, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*
Severum Apollini Augusto, post Pescennium devictum & occisum, sacra fecisse supra diximus, quod idem Fortunæ Reduci eundem fecisse nos docet nummus, ut felicem Romam reditum obtineret: de illius templo in VI. regione à Domitiano extructo, in Albino meminimus.
Hic nummus aureus rarissimus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. *Caput Severi laur.* IMPERI FELICITAS. *Capita adversa Severi & Caracallæ.*
Devicto & occiso Albino Severus dictus est Imperator IX. eoque Cæsare, qui se Imperatorem dixerat, sublato, Imperii, felicitas per patrem & filium, cui Augusti titulum dederat, designatur.
Hic nummus aureus, rarissimus est.

INDVLGENTIA AVGG. IN CARTH. *Cybele vecta leone currente, dextra tympanum, in aliis fulmen, sinistra sceptrum.*
Indulgentia hic pro tributi aut alterius rei remissione usurpatur, at multa Severus beneficia Carthaginensibus contulit, quorum meminit Spartianus: *itidem Carthaginensibus plurima indulsit.* Dea hæc, est Carthaginis Astarte, quæ Plutarcho in Crasso Juno aut Venus dicitur, à Didone in eam translata, ab aliis Venus cælestis appellatur. Vide nostrum de Coloniis librum.
Hic nummus ex auro rarus, ex argento tritus & obvius.

INDVLGENTIA AVGG. IN ITALIAM. *Figura muliebris capite turrito insidens globo, dextra trophæum, sinistra cornucopiæ gerit.*
Memoria pariter est indulgentiæ Severi in Italiam:

quam designat, si mihi conjicere liceat, Spartianus his verbis. *Post hæc cum se vellet commendare hominibus, vehicularium munus à privatis ad fiscum traduxit.* Italiæ ergo vehiculatio ab eo remissa videtur, ut indicat alter Nervæ nummus. Italia globo insidet, orbis imperium gerens.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis est & elegantiæ.

INVICTA VIRTVS. *Figura equestris proterens captivum.*

Virtus bellica in Severo merito *invicta* dici potest, si quidem de eo asserit Spartianus. *Prope à nullo congressu nisi victor.* Ille enim belli scientiam probe noverat, nam de illo cum Albino comparato, Xiphilinus ait ex Dione. *Scientia rei militaris, & peritia ducendi exercitus potior erat.*

Hic nummus argenteus, inter elegantiores adscribendus.

IMP. CAE. L. SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laureatum.*

INVICTO IMP. TROPAEA. *Trophæum.*

Cum Invicti Imperatoris titulum in nummis accepisset Pescennius trophæo in iis apposito, typus idem Severo potiori jure datus est, cum eodem tropæo si quidem eum vicit, & de ipso ut victoria trophæum erexit: de Severo narrat Herodianus. *Clarissimus omnium Imperatorum bellicis operibus.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

JOVI CONSERVATORI. *Jupiter sedens, dextra victoriolam, sinistra hastam.*

Nil mirum si Severus post tot bella egregiè armorum virtute confecta, *Jovi conservatori* sacra perpetravit, cujus ope & auxilio conservatus tot victorias retulerit, in quarum memoriam Jupiter ipse victoriæ simulacrum gerit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

IMP. CAE. L. SEP. SEV. PERT. AVG. COS. II. *Caput Severi laureatum.*

JOVI PRAE. ORBIS. *Jupiter innixus hastæ, dextra victoriolam, pro pedibus aquila.*

Hæc inscriptio insolens *Jovi præfecto orbis* in Pescennii nummis occurrit, quam Severus etiam in suis adhibuit, porro in Pescennianis Jupiter sedet fulmen gerens quo Gigantes profligavit, indicans hoc lemmate Severum deleturus, sed ille in Severianis stat dextra victoriam gerens, tanquam de Pescennio victor.

Hic nummus aureus, inter rariores collocandus.

JOVI VICTORI. *Caput Jovis Ammonis directa fronte.*

Jovi victori sub effigie Jovis Ammonis sacra fecit in ejus templo ob victoriam Parthicam, cum ex Syria Ægyptum adiit, ut narrat Dio. *Inde profectus in Ægyptum, totam regionem vidit, occultasque res in ea & penitus abditas curiose perquisivit.* Unde caput Ammonis in rei memoriam signatum.

Hic nummus aureus, præstantissimus est.

JVLIA AVGVSTI. *Caput Juliæ.*

Julia uxor Severi Syra erat, ex Emisa urbe oriunda: De qua ait Spartianus. *Cum amissa uxore*, Marcia nempe, *aliam vellet ducere, genituras sponsarum requirebat, & cum audiisset esse in Syria quandam, quæ id genituræ haberet ut regi jungeretur, eandem uxorem petiit, & accepit interventu amicorum.*

Hic nummus argenteus, inter elegantiores adnumerandus.

LAETITIA TEMPORVM. *Navis & currus, plurimaque circum circa, animalia.*

Ob Severi ex bello Parthico reditum & principatus ejus decennium, varia spectacula edita sunt ex Dione quem nummus valde illustrat: cæsæ sunt permultæ bestiæ, *earum receptaculum in amphitheatro ædificatum*

erat instar navis, & mox quasi ex navi subito dissoluta, exilierunt ursi, leænæ, pantheræ, leones, struthiones, onagri, bissones. Unde Lætitia temporum.

Hic nummus aureus & argenteus, insignis præstantiæ & raritatis est.

LEG. I. ADI. TR. P. COS. *Aquila legionaria inter duo signa militaria.*

Legiones in nummis Septimii Severi non signatæ sunt, quod eum Imperatorem dixerint, nam illæ fuerunt solæ, quæ in Pannonia erant locatæ, in quarum numero fuit Legio I. Adjutrix à Galba instituta, sed cum Severus tres novas, nomine Parthicas constituisset, eas omnes mutato ordine in provincias distribuit, & non Alex. Severus, ut quidam putant ex Dione, hic enim sub utroque Imperatore vixit.

Hic nummus argenteus, inter rarissimos reponendus.

LEG. I. MIN. TR. P. P. COS. *Typus idem.*

Legio I. Minervia à Domitiano Imperatore constituta est, nomenque ei ab illo inditum, ob cultum quo hanc deam, ut supra diximus, prosequebatur. Hæc in Germania inferiore collocata est, ut apud Dionem legimus. pag. 564.

Hic nummus argenteus inter rariores; & aureus inter rarissimos collocandus.

LEG. II. ADIVT. TR. P. COS. *Idem typus.*

Legio II. Adjutrix à quo fuerit instituta, non comperi, in Dalmatia cum leg. VII. Gemina, sub Augusto hiberna agebat. In Syria sub Galba, in hanc provinciam à Nerone pro bello Armeniaco transmissa. In Germania inferiore sub Severo collocata est.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores adscribendus.

LEG. III. ITAL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio III. Italica cum II. hujus nominis à M. Aurelio instituta est, & in Rhetia ab illo collocata, quæ à Severo ibi relicta est. Italicæ nomen habuisse videtur, quod ex Italico jure gaudentibus composita fuerit.

Hic nummus argenteus, ejusdem est raritatis ac superior.

LEG. IIII. FL. *Typus idem.*

Legio IIII. Flavia à Vespasiano instituta de gentis suæ Flaviæ nomine nuncupata, ab eo in Syria constituta, & à Severo in ea provincia conservata est.

Hic nummus argenteus, inter insigniores constituendus est.

LEG. V. MAC. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio V. Macedonica in Germania inferiore in castris apud Vetera, ab Augusto constituta, sub Galba in Judæa hiberna habuit, & in Dacia à Severo collocata est. Macedonicæ nomen tulit quod primum ex Macedonibus composita sit, sed ex Gallis ab Augusto suppleta.

Hic nummus argenteus inter elegantiores locatur.

LEG. VII. CL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio VII. ab Augusto in Mœsia superiore locata, mutato nomine Claudiana vocata est, à Vespasiani ducibus contra Vitellium adducta, eo occiso ad sua hiberna remissa ex Dione lib. 55. in quibus etiam conservata est: Claudiana appellata fuit, quod Camillum Scribonianum qui bellum civile Claudio intulerat, prima deseruerit.

Hic nummus argenteus, inter elegantissimos habendus.

LEG. VIII. AVG. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio VIII. Augusta ab Augusto constituta, in Pannonia ab eo locata est, ex ea à Claudio in Mœsiam transmissa, ubi à Galba relicta est, sed à Severo in Germaniam superiorem transducta.

Hic nummus argenteus, pro raro censetur.

LEG. XI. CL. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XI. ab Augusto in Mæsia inferiore locatâ; à Claudio dicta est *Claudiana*, & in Dalmatiam ab eo transmissa: at ita à Claudio nominata, quod Camillum Scribonianum, qui bellum civile illi intulerat, inter primas deseruerit.

Hic nummus argenteus, inter rarissimos numerandus.

LEG. XIII. GEM. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XIII. Gemina videtur ab Augusto hoc nomen accepisse, cum ex duabus legionibus, bellis civilibus diminutas unam fecit, hæc ab eo in Germania superiore collocata est, à Galba in Pannoniam translata Pœtavionem, à Severo in Dacia denique constituta.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

LEG. XIIII. GEM. M. V. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XIIII. Gemina Martia Victrix ab Augusto etiam ex duabus in unam reducta est, & ab illo in Germania superiore posita: unde à Claudio in Britanniam missa, deinde in Dalmatia à Galba constituta, tandem in Pannoniam à Severo dimissa.

Hic nummus argenteus, obvius est, ex auro inter rariores.

LEG. XXII. TR. P. COS. *Typus idem.*

Legio XXII. cognominata Primigenia, ab Augusto constituta est in Ægypto, quam in Judæam vocavit Vespasianus, eam in Germaniam superiorem Severus amandavit.

Hic nummus argenteus, de raris est.

LEG. XXX. VLP. V. *Typus idem.*

Legio XXX. Ulpia Victrix à Trajano instituta, & de Ulpiæ gentis suæ nomine cognominata, in Germania superiore locata est, ubi à Severo relicta.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

LIBERALITAS VI. *Severus sedens inter liberos in sub structione pro congiario, tribus aliis figuris assistentibus.*

Ex nummis quot congiaria quisque Imperator distribuerit, tantum ediscimus, scriptores enim, id vel prætereunt, vel paucis referunt, ut Herodianus de Severo ait, *Sed & congiaria dedit uberrima.* Severi nummi, illum septem dedisse nos edocent, & quare septimi frequens sit typus, quod ob ludos sæculares distributum fuerit, causa videtur.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. *Caput Severi laureatum.*

LIBERO PATRI. *Bacchus stans, dextra cantharum, sinistra thyrsum: pro pedibus tigris.*

Inter deos quos peculiariter coluit Severus, Bacchum ex eorum numero fuisse diximus, Liber quidem appellatur, ob diversas causas ab Historicis recensitas, unde ipsius festa dicta sunt Liberalia. Pater autem dictus est quod cæteri dii hoc Patris nomine vocarentur, ut Neptunus pater, Janus pater, & Mars pater.

Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

L. SEPTIMIVS GETA CAES. *Caput Getæ.*

Severus in aversa nummorum argenteorum parte exhibetur, modo cum Julia uxore, modo cum Caracalla majore filio, & aliquando cum Geta, cum ille Cæsar esset ab eo appellatus, & ob hunc titulum in nummis repræsentari posset; hunc vero nummum cusum fuisse anno 956. vel 957. docet Imperatoris XI. titulus, quem in iis annis tulit Severus.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

LVDOS SAECVL. FECIT. COS. III. *Bacchus & Hercules stantes cum attributis.*

Ludos fæculares à Domitiano celebratos, renovavit tantum poſt annos 116. cum eos forſan ob bella civilia, tempore quo erant præſcripti, edere non potuiſſet, eorum meminit Herodianus. *Vidimus item ſub illo quoſdam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, ſimulque ſupplicationes & pervigilia ad formam Cereris initorum.* (Sæculares *hi tunc appellantur) celebratos.*

Hic nummus aureus præſtantiſſimus eſt.

MARS PACATOR. *Figura galeata ſeminuda, dextra ramum, læva haſtam.*

Mars ſummo honore apud Romanos colebatur, quod ipſe Romuli conditoris pater crederetur, quem modo gradivum appellabant, dum bella ſuſcepturi, ipſi ſacra faciebant: modo Pacatorem, inita cum hoſtibus pace: de quo Ovid. lib. 3. Faſtorum.

Nunc primum ſtudiis *Pacis*, deus utilis armis,
Advocor.

Ille olivæ ramum, pacis ſymbolum, gerit.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

PACATOR ORBIS. *Caput radiatum.*

Parthis à Severo debellatis *Parthici Maximi* nomen tulit, & pace illis data, *Pacator orbis* dicitur, ſimilem Herculi titulum tribuit Seneca. *Sed tu domitor magne ferarum, Orbiſque ſimul Pacator ades.* Caput radiatum, Orientis eſt, quod Parthi verſus Orientem, Romanorum reſpectu, ſiti ſunt.

Hic nummus argenteus, rarior eſt aureo.

P. M. TR. P. X. COS. III. P. P. *Caput Palladis galeatum.*

Palladis ſeu Minervæ caput in nummo tribunit. poteſtate x. ornato ſignatum exhibetur, forſan quod cum illa etiam ut Mars bello præſit, & Severus hoc anno, devictis Parthis, Marti pacatori ſacra fecerit, ut ſupra diximus: etiam Minervæ Paciferæ ille quæ-

dam alia perpetraverit. Vel quod Pallas prudentiæ vel providentiæ numen ſit.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

P. M. TR. P. XV. COS. III. P. P. *Imp. eques pacificatoris habitu.*

Figuræ equeſtres pacificatoris habitu, quales in Quintiliano deſcribuntur, in nummis occurrunt; at illæ in Adventum Principum, vel in memoriam ſtatuæ ipſis erectæ in iis cælantur: cum autem in trib. pot. xv. Severus in Urbe ante aliquot annos moraretur, ergo ad ſtatuam ipſi S. C. poſitam hic typus ſpectare videtur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

P. M. TR. XVI. P. COS. III. *Imperator paludatus in equo decurrit haſta demiſſa.*

Ad Britannicam expeditionem pertinet, quam cum filiis Caracalla & Geta in trib. poteſtate decima ſexta ſuſcepit, de qua Herodianus *expeditionem in Britanniam edicit, ſenex jam, & articulari morbo laborans, tanta animi virtute, quanta nemo unquam, vel juvenum.* Decurrens depingitur, barbaros nempe debellaturus.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

Eadem epigraphe. Portus duabus turribus præmunitus, figuris adornatus.

Pontem eſſe exiſtimat Com. Mediobarbus, quod Herodiani verbis confirmare conatur, dum Severus Britanniam ingreſſus eſt, *inprimis tamen curæ habuit Pontibus occupare paludes*: unde ait *nil mirum ſi & hoc, & ſequentibus annis cuſi in nummis Pontes.* Nos portum maris putamus *Icium*, per quem ex Gallia apud Morinos in Britanniam tranſiit, quem inſtaurari curavit, unde vera nummi cudendi cauſa.

Hic nummus aureus, rariſſimus & elegantiſſimus eſt.

P. M. TR. P. XVIII. COS. III. *Imperator eques prosternens captivum.*

Ad victoriam Britannicam spectat, unde Severo Britannici nomen, de qua Herodianus. *Pugnæ quædam tumultuariæ fiebant, & excursiones, victore ubique Romano.* Interea senio confectum Imperatorem invasit morbus, & mortuus est. Caracalla & Geta mox icto cum Britannis fœdere Romam cum Severi reliquiis reversi sunt.

Hic nummus argenteus, rarus est.

PRINC. IVVENT. COS. *Tres Figuræ decurrentes.*

Severus imperium arripuit post Pertinacis necem, nec unquam Cæsar fuit, ut Princeps juventutis dictus esse possit: itaque ad Getam filium hæc aversa nummi pars pertinet, monetariorum incuria in eo percussa, nisi quod Geta Principe juventutis declarato, ejus memoria in nummis patris signata sit.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

L. SEPT. SEV. PERT. AVG. IMP. VIIII. *Caput Severi laureatum.*

PROFECTIO AVG. *Severus eques dextra hastam.*

Plurimi cum epigraphe profectionis Severi occurrunt typi, at ille cum titulo Imperatoris VIIII. conjuncta, ejus contra Albinum profectionem denotare videtur, in cujus memoriam cusus est nummus.

Hic nummus argenteus & aureus, rarus est.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

PROFECT. AVG. FEL. *Imperator eques decurrens, dextra hastam.*

Altera Severi profectio prodit in nummo cum titulo Imp. XI. quem in bello Parthico reportavit; unde in eodem *Parthicus Maximus* renunciatur, hæc ad Profe-

ctionem Imperatoris in Britanniam spectat, ut & sequens nummus.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

PROF. AVG. P. M. TR. P. XVI. COS. III. P. P. *Imperator eques praeunte milite.*

Eadem est, Severi quæ in superiore nummo designata per titulum Imp. XI. in Britanniam profectio, at in hoc per trib. potestatem XVI. declaratur, nam ea respondet anno V. C. 962. quo Severus ad hanc expeditionem cum Caracalla & Geta filiis profectus est.

Hic nummus argenteus rarior est superiore.

PROVIDENTIA. *Caput Medusæ.*

Medusæ caput hic pro Symbolo Providentiæ exhibetur, quod Minerva prudentiæ & providentiæ numen esset; hæc enim sapientiæ & bonarum artium dea habebatur, quam Severus colebat, de quo ait Dio. *Erat acutissimo & excellentissimo ingenio, studiosus bonarum artium: quarum scientiam cum esset consecutus, consilio plusquam poterat.*

Hic nummus aureus & argenteus inter elegantiores collocandus.

IMP. CAE. L. SEV. PERT. AVG. IMP. II. *Caput Severi laureatum.*

S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. *Figura equestris pacificatoris habitu.*

Statuam Severo equestrem Senatusconsulto, in ejus trib. pot. XV. erectam supra conjecimus ex pacificatoris habitu, quo ille in equo visitur; at præter illam, jam unam ipsi, in primo ejus in Urbem ingressu, cum Imp. II. tantum esset appellatus, à senatu decretam confirmat illa Principis Optimi epigraphe.

Hic nummus argenteus, insignis elegantiæ & raritatis est.

TR. P. III. IMP. COS. II. *Captivus humi ſedens manibus junctis ante congeriem armorum.*

Barbarus ille manibus poſt terga revinctis cum armorum congerie, ob vaſtatam Arabiam, Parthoſque, & Adiabenos à Severo devictos in nummo exhibetur, cum ille tunc inchoaſſet trib. poteſtatem III. anno v. c. 948.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

VICTORIAE AVGVSTI. *Victoria gradiens ad dextras, coronam gerit, ſiniſtra palmam.*

Ad quam ex victoriis à Severo relatis pertineat nummus, etiamſi mole inſignis ſit, nulla indicat inſcriptio, plurimas enim ille reportavit: de iis autem narrat Herodianus. *Clariſſimus omnium Imperator bellicis operibus: neque enim aut civiles quiſquam adverſus inimicos, aut externas adverſus barbaros totidem alius victorias reportavit.*

Hic nummus argenteus maximus inter rariſſimos locandus.

VICTORIAE AVGG. *Bigæ aurigante Victoria, dextra habenas equorum, ſin. flagrum.*

Victoria in bigis cum flagro non ad Severi de hoſtibus victorias, ſed ad præmium de bigis in agone Capitolino à Caracalla, ſuo & patris nomine relatum ſpectat: ideo in nummo *Victoriæ Augg.* Severus agonem Capitolinum anno v. c. 958. Caracalla & Geta coſſ. celebravit.

Hic nummus argenteus & aureus, rarus eſt.

VICTORIAE BRIT. *Victoria ſiniſtra trophæum humeris geſtat, dextra captivum trahit.*

Cum rebellaſſent Britanni, quorum erant duo præſertim genera, Caledonii & Mæatæ: incolebant Mæatæ juxta murum, qui inſulam in duas partes dividit, Caledonii poſt illos ſunt, Britanniæ pars paulo minus

quam dimidia, Romanorum erat; eam cum vellet integram Severus in ſuam poteſtatem redigere, ad extremam illius partem Victor pervenit, teſte Dione.

Hic nummus argenteus inter rariores adnumerandus.

IVST. AVG. *Victoria ſedens dextra coronam, ſiniſtra palmam.*

Plurimos nummorum Peſcennii typos imitatus eſt Severus, ut jam obſervavimus. Peſcennius victoriam de cognomine Juſtam inſcripſit, pariter Severus eam exhibuit in ſuis, quaſi Juſtam de Peſcennio victoriam retulerit, cum ille à Senatu populoque Romano eſſet electus.

Hic nummus argenteus inter elegantiores recenſetur.

IMPP. INVICTI PII AVGG. *Capita Severi & Caracallæ jugata & laureata.*

VICTORIA PARTHICA MAXIMA. *Victoria gradiens dextra coronam.*

Severus cum prætextu vindicandi Barſemii Atrenorum regis, qui Nigri partes foverat, exercitum in Orientem duxit, Adiabenemque ingreſſus, eam depopulatus eſt, deinde Cteſiphontem Parthorum regiam cepit, & Parthicam victoriam adeptus eſt: ipſi ſenatus, Parthici Maximi cognomen detulit.

Hic nummus aureus, inter rariores ponendus.

VICT. PARTHICAE. *Victoria gradiens, dextra coronam, ſiniſtra trophæum: pro pedibus captivus.*

De Severo narrat Herodianus, *Fortuna magis quam conſilio, Parthicam victoriam adeptus eſt*, cum autem de ea litteras ad ſenatum populumque Romanum dediſſet, narrat idem ſcriptor. *Victoriaſque ſuas publice expoſuit, nihil non honorum decernente ſenatu, & ſuper his cognomina imponente devictarum gentium.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VICTOR

VICTOR. SEVER. AVG. *Victoria gradiens dextra pateram, sinistra palmam.*

Victoria de nomine *Severi* inscripta, videtur de bello civili vel contra Pescennium vel contra Albinum relata; nam cum nomen est Imperatoris, diximus in Galba non ad P. Romanum victoriam spectare, Romanis enim non multum intererat quis eorum victor superfuisset.

Hic nummus argenteus, rarus est.

VIRTVS AVG. *Imperator eques captivum telo impetit.*

Virtus à viro dicta est, unde sæpe peculiariter accipitur pro præstantia in re militari, quam Severus demonstrare voluit, dum in equo decurrens barbarum jaculo impetit, ac prosternit.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

VIRTVS AVGVSTORVM. *Severus, Caracalla, & Geta equites currunt.*

Ut Severus suam in re militari & Caracallæ Getæque filiorum virtutem palam demonstraret, secum ad bellum currentes signari curavit in hoc nummo, cum omnes contra Britannos proficiscerentur.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

VOTA SVSCEPTA. *Figura velata & altera paludata litantes, tibicine intermedio.*

Cum Augustus, imperium in suas provincias decennale suscepisset, eo peracto, festum & vota, pro alio decennio ei decreta sunt; ita ut ab aliis Imperatoribus nova quasi imperii auspicia inde petita: ut autem Severus Kal. Julii ann. 946. à senatu Imperator appellatus est, decennio peracto, eodem tempore anni 956. vicennalia sunt suscepta.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Inſcriptio hæc cum *votis decennalibus* in laurea, non ad illorum ſuſceptionem pertinet, cum in anteriore nummi parte Severus dictus ſit Imperator XI. ſed ad eorum ſolutionem, nam ipſa vota ſuſcipiebantur, finitoque imperii decennio ſolvebantur.

Hic nummus argenteus & aureus inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Imp. togatus dextra pateram ſuper aram.

Sacrificandi ritum docet hic nummus poſt finitum Imperatoris decennium, ob ſolutionem votorum: illo autem exacto, Severus congiaria & annonas militibus diſtribuit, & populo Circenſes dedit, teſte Dione. *Severus autem poſtquam attigit decennium principatus ſui congiario populo prætorianiſque dato, eis tot aureos, quot annos imperaverat, dedit.*

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

ΑΥΤ. Λ. ΣΕΠΤ. ΣΕΟΥΗΡΟΣ. *Caput Severi.*

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡ. ΝΕΩ. ΕΤ. Β. *Victoria globo impoſita, dextra lauream, ſiniſtra palmam gerit.*

Ad victoriam de Peſcennio relatam anno imperii Severi ſecundo ſpectat, cum Cæſarienſes Cappadociæ ejus poteſtati ſe ſubjeciſſent, ut innuit Herodianus. *Interea Severi exercitus Bithyniam Galatiamque egreſſus, cum ſe mox in* Cappadociam *quoque incitaſſet.* Ipſi gratulantes Severo cum victoriæ typo nummos percuſſerunt.

Hic ummus argenteus, rarus eſt & elegans.

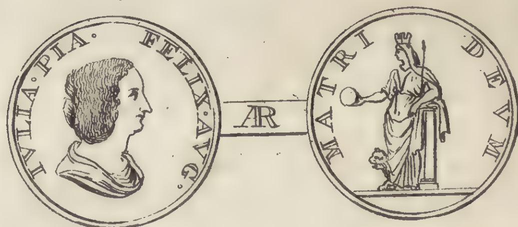
Ead. epigraphe. ET. IΔ. *In aliis* ET. IE. *Mons Argæus cum aſtro in vertice.*

Cæſarienſes Cappadociæ auxilium exercitui Severiano tuliſſe videntur cum hiberna agerent in ea, Tauri

montis munitionem à Pescennianis factam aggressuri. Quare Neocoriam iis contulit Severus, cujus memores ipsi nummos cuderunt. Mons Argæus, Cæsareæ Cappadociæ tanquam insigne ponitur.
Hic nummus argenteus, rarus est.

Eadem epigraphe. ET. IZ. *Mulier seminuda insidens monti Argæo, dextra ramum.*
Nummus annum 17. imperii Severi notat, cum ille in Britannia victor esset, quem Cæsarienses Cappadociæ in ejus honorem cuderunt? An illa mulier seminuda rupibus insidens, Britanniæ provinciæ debellatæ typus sit: illa autem in nummis Antonini Pii ejusmodi depingitur? An Genius urbis monti Argæo ipsius insigni impositus: videant eruditi.
Hic nummus argenteus inter rariores locandus.

Caput Severi laureatum ante quod stella, & in imo ΔqΥ. *id est* anno 494.
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΥΡΟΜΑΤΟΥ. *Caput Regis Sauromatis.*
Sauromatum regum æram in Trajano computari diximus ab Olymp. CXIX. anno 4. v. c. 453. respondente, à recuperato nempe eorum regno post Antigoni ducis Alexandri M. mortem; iis autem adjuncti anni in nummo signati 494. simul efficient an. v. c. 947. secundum vero imperii Severi, in quo ille Pescennium devicit, cui gratulans rex Sauromates, nummos percussit.
Hic nummus aureus, raritate & elegantia præstantissimus est.

JULIAE nummi ex argento vulgares, ex auro non obvii ſunt.

JVLIA AVGVSTA. *Caput Juliæ.*

AETERN. AVGG. *Quadrigæ leonum cum Cybele ſuper currum.*

Julia Caracallæ & Getæ mater hic pro Cybele exhibetur, ut mater Deum, tanquam ejus filii in terra dii eſſent: Romani enim Imperatores, cum tantum poſt mortem inter divos referrentur, plerique tamen eorum, pro iis credi volebant: unde Julia pro Cybele repræſentatur tanquam æternos procrearit filios.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

AETERNIT. IMPERI. *Capita adverſa Severi & Caracallæ.*

Per capita Severi patris & Caracallæ filii in nummo Juliæ matris cælata, Æternitas imperii Romani deſignatur, quod ex conjugio Severi & Juliæ, natus ſit Caracalla jam Auguſtus, & trib. poteſtatis cum patre conſors, & ſic imperium, in familia Septimiorum æternum futurum ſit.

Hic nummus aureus & argenteus, rariſſimus eſt.

Ead. Epigraphe. Capita Caracallæ & Getæ.

Effigies Caracallæ & Getæ fratrum in aversa nummi Juliæ matris parte, eam liberis procreandis, *Æternitati imperii* prospexisse denotant : præsertim cum illud post Commodi mortem, diversis jactatum sit dominis, & tandem per duos filios jam Augustos, ipsa in futurum ei providerit.

Hic nummus argenteus, singularis elegantiæ & raritatis est.

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ laureatum.*

Caracalla in nummis cum Julia matre licet consociatus, Pii nomen ob pietatem erga eam non tamen assumpsit ; sed ut pater ejus Severus in gratiam Commodi, cujus memoriam summopere colebat, hunc titulum ambivit, senatus patri adulans, filio in acclamationibus illum pariter tribuit.

Hic nummus argenteus, elegantissimus est.

CERERI REDVCI. *Ceres sedens, dextra spicas, sinistra tædam.*

Cum sub Commodo Imperatore, ministrorum artibus annona Romæ gravis fuisset, quasi Juliæ interventu rei frumentariæ abundantia populum exhilararet, ipsi nummos, ut alteri Cereri frugum Deæ procuderunt; postquam Severus, ut narrat Spartianus; *rei frumentariæ, quam minimam repererat, ita consuluit, ut excedens ipse vita, septem annorum canonem P. R. relinqueret.*

Hic nummus argenteus, inter selectiores reponendus.

CONSECRATIO. *Pavo caudam expandens.*

Licet Caracalla à Macrino sit consecratus, Julia tamen illius mater inter deas ab illo non relata fuisse videtur, nam eam Antiochia expulerat, postquam audiisset ipsam regnum affectare, ut Semiramis altera, aut Nitocris : sed ab Elagabalo qui Caracallæ filius & ideo Juliæ nepos credi volebat.

Hic nummus argenteus, inter insigniores reponendus.

FECVNDITAS. *Figura muliebris humi procumbens, sinistra palmitem gerit qui & supra caput excrevit, dexteram super globum extendit, circa quem quatuor puellulæ.*

Julia, ut in penultimo nummo pro Cerere exhibetur, ita in hoc, pro eadem, sub Terræ typo, quæ nihil aliud est quam Ceres, cum Fæcunditatis nomine depicta prodit; nam illa, semina tanquam in utero servata, tandem fæcunda reddit, per quatuor anni tempestates, quæ hic per quatuor illas puellas designantur.

Hic nummus aureus & argenteus, inter præstantiores collocandus.

HILARITAS. *Figura muliebris stans inter duas icunculas, dextra palmam oblongam, sinistra cornucopiæ.*

Jam diximus per Hilaritatem ramum palmæ oblongum gerentem, Augustorum fæcunditatem denotari : nam teste Artemidoro, principum liberi per palmarum ramos designantur, Julia autem Caracallam & Getam in gaudium populi Romani procreaverat.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

LAETITIA. *Mulier stolata stans, dextra coronam, sinistra temonem.*

Lætitiæ vox ut sæpe occurrit in nummis, ita pro diversis causis exhibetur; at Julia, pro ipsa Lætitia signatur quod duos Augustos imperio Romano procreasset. Lætitia coronam pro symbolo gerit, quod in lætitia publica populus coronam gestaret. Xiphilinus in Nerone de adventu Tiridatis. *Tota civitas ornatur luminibus & coronis.*

Hic nummus aureus, inter rariores locandus.

LVNA LVCIFERA. *Figura muliebris in bigis cum cresente Luna in capite.*

Julia modo pro Cybele, modo pro Venere exhibetur, sed hîc pro Diana, ita ab Oppiano coetaneo authore appellatur in Cyneget. καὶ οὐ λείπουσα Σελήνη. Ut autem Severus *Pacator orbis* sub solis capitis figura dicitur, sic Julia ob fæcunditatem puerorum, Luna Lucifera vocatur: nam, ut ait Cicero lib. 2. de nat. Deorum, Diana Lucifera in pariendo invocabatur.

Hic nummus ex argento rarus, ex auro rarissimus.

MATER. AVGG. *Cybele capite turrito, sinistram crotalo imponens, dextra ramum: sedet in curru à quatuor leonibus vecta.*

Sub Cybeles effigie depingitur Julia cum epigraphe *Mater Augustorum*, quod illa Deorum, hæc Imperatorum parens esset; in curru vehitur, quia ipsa credebatur, ut ait Servius, quæ pendet in aere: leones currum trahunt, ut ostendatur, maternam pietatem omnia posse superare.

Hic nummus aureus, rarior est argenteo.

MAT. AVGG. MAT. SEN. MAT. PAT. *Figura muliebris sedens, dextra ramum, sinistra hastam transversam.*

Julia magnifico insignitur titulo, nam ille tres imperii Romani ordines complectitur; Mater magna, Faustina quidem dicta est, & Mater Castrorum. Julia Augusti, ex Dione, Mater patriæ; sed Julia Severi, Mater senatus dicitur; ut Commodus *senatus Pater*, sed ridicule erat appellatus.

Hic nummus argenteus, rarus est, ex auro inter rariores.

Eadem epigraphe. Figura muliebris stolata stans cum ramo & hasta.

Nil mirum si Julia hos splendidos à senatu titulos habuerit, præsertim cum apud eum magnæ esset existimationis; nam Dione loquente, justa & utilia Caracallæ monebat, & ille nomen matris & suum, cum

maximis laudibus ponebat in epistolis, quas mittebat ad senatum, dum omnes valere scriberet: addit enim Dio. *Nec opus est referre, ab hac omnes primarios viros salutari, non secus quam ab illo consuevisse.* Ut sic senatus gratias sibi conciliaret.

Hic nummus argenteus, rarior est superiore.

MATER DEVM. *Cybele sedens capite turrito inter duos leones, dexira ramum, sinistro cubito crotalo imposito cum hasta transversa.*

Non amplius Julia cum titulo *Mater Augustorum* tanquam Cybele depingitur, sed ipsa Augusta sub Cybeles forma cum epigraphe *Mater Deum*, exhibetur, quasi eadem esset Cybele, & Julia. Ut illa autem Tellus videbatur, ideo tympanum gerebat, quo orbis terræ significabatur, & per turres in capite, oppida.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

MATRI CASTRORVM. *Figura muliebris sedens, dextra pateram, sinistra hastam transversam : pro pedibus tria signa militaria.*

Hunc titulum *Matri Castrorum* jam datum Faustinæ juniori ex Capitolino, in gratiam M. Aurelii conjugis diximus, quem forsan senatus etiam Juliæ concessit, Severo ejus marito gratulans, quod ille Marci filius haberi vellet, & ita se in nummis appellaret, quod nomen postea aliis fæminis principibus etiam datum est.

Hic nummus argenteus, inter rariores constituendus.

MONETA AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra bilancem, sinistra cornucopiæ.*

Monetæ typus in nummis Juliæ Piæ indicat summam apud maritum autoritatem, qui ipsius cudendæ monetæ jus concedere voluerit, visitur & nummus Juliæ maximus; cum iisdem monetis & epigraphe *Æquitas publica*: quod etiam in fæminis principibus sub Elagabalo

balo & aliis Auguſtis obſervatur.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

SEVERVS AVG. PART. MAX. *Caput Severi laureatum.*
Effigies Auguſtæ in Auguſti nummis exarata, eorum concordiam præſertim denotat, & ii apud Antiquarios magnæ ſunt æſtimationis : non modo ob eorum raritatem, ſed quod eos doceant conjuges eſſe, ut Sall. Barbiæ imago in Alex. Severi nummo ſignata, & Etruſcillæ cum Traj. Decio ex adverſo percuſſa : quod prius ignorabatur.
Hic nummus argenteus, inter inſigniores numerandus.

VESTA MATER. *Sex figuræ ſacrificantes coram templo rotundo.*
Sub Commodo narrat Herodianus Veſtæ templum arſiſſe. Plurima inquit urbis ædificia conflagrarunt. Inter quæ etiam Veſtæ templum, ſic ut Palladium quoque nudum conſpiceretur. Illud reſtauratum fuiſſe videtur Juliæ munificentia, præſertim cum Palladium Veſtales in aulam Imperatoris tranſtuliſſent, in cujus memoriam Veſtales ſacra faciunt ante templum.
Hic nummus aureus, raritate & elegantia inſignis eſt.

VESTAE SANCTAE. *Figura muliebris capite velato ſtans, dextra pateram, læva haſtam.*
Julia in ſuperiore nummo *Veſta Mater* dicitur, in hoc autem *Veſta Sancta*, nam ut Veſta pro Terra accipitur ideo rerum omnium Mater dicta eſt, at hic Veſta appellatur *Sancta*, quia Veſtalis pura & impolluta eſſe debebat; ideo authore Gellio non minor annos ſex, nec major quam annos decem nata.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VICT. AETERN. *Victoria gradiens ambabus manibus encarpum, ad pedes ſcutum.*

Victoriæ typus Augustæ dedicatur quod Severus ad bellum usus sit eo consilio, vel quod eum comitata sit, aut cum ea communis sit victoria : unde *Mater castrorum* appellata est, sed de qua Severi victoria, inter tot ab eo relatas intelligendus sit, videant eruditi.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores numerandus.

ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ. *Caput Juliæ.*

ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. Ε. *Fortuna stans, dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*

Cæsarienses Cappadociæ frequentes Severo nummos propter beneficium ab eo haud dubiè acceptum signaverunt, quod ex frequentibus Juliæ ipsius conjugi dicatis confirmatur. Hic Juliam sub Fortunæ typo, pro urbis Genio: uti illa sæpe in lib. nostro de Coloniis exhibetur; anno Severi 5. procuderunt.

Hic nummus argenteus, ex rariorum numero est.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. ς. *Figura muliebris stolata stans, dextra stolam attolens, sinistra ramum.*

Mulier illa stolata, Venus est, quam ita sæpius in nummis Romanis exaratam observavimus: sed pro pomo solito ipsi à Mercurio dato, olivæ ramum gerit, tanquam sit Venus pacifera: hic autem nummus post devictos Adiabenos & Parthos cusus est anno scilicet imperii Severi sexto, cum Romam esset ex Oriente reversus.

Hic nummus argenteus, inter rariores adnumerandus.

ΜΗΤΡΟ: ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. ς. *Mulier stans, dextra pallium supra humeros attrahit, læva montem Argæum sustinet,*

Fœmina illa quæ montem Argæum lævâ sustinet, Genius est urbis Cæsareæ, forsan sub forma Juliæ; nec mirum si ipsi & Severo conjugi tot procuderit nummos, cum ille Neocoram fecisset eorum urbem:

nam illi jam Metropolis titulum concesserat Antoninus Pius, ut ex nummis illius dignoscitur in quo primum hæc dignitas inscribitur.

Hic nummus argenteus, inter selectiores ponendus.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡ. ΕΤ. ΙΔ. *Mons Argæus in cujus vertice stella.*

De Monte Argæo in nummis Cæsariensium Cappadociæ, sæpe dictum est, cui subjacet urbs, prius Mazaca sub regibus dicta, sed post mortem Archelai ejus ultimi principis, in gratiam Tiberii, qui eam in provinciam Romanam redegit, Cæsarea est cognominata.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

CARACALLAE nummi ex auro & argento vulgares, & obvii sunt.

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ.*

ADVENTVS AVGVSTI. *Imperator eques dextram sublevans, sinistra hastam.*

Percussus est nummus in memoriam adventus Caracallæ, quando cum patre ex Oriente reversus Romam ingressus est, solus quidem ponitur, cum ipsi seorsim nummi signati sint, jam trib. potestatem quartam & quintam gerenti.

Hic nummus ex auro & argento, rarus est.

ADVENTVS AVGG. *Tres figuræ equestres.*

Ut æterna esset adventus Severi & filiorum ex Oriente in Urbem memoria, diversi sunt ejus typi percussi : modo Caracalla solus, ut pater : modo cum patre & Geta fratre, qui Cæsar renuntiatus erat, cum ille à patre dictus est Augustus, & tribun. potestatem accepit.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

AEQVITAS AVGG. *Imperator sedet, ex adverso figura muliebris stat cum bilance & cornucopiæ.*

Idem Caracallæ cum Æquitate typus, qui patri Severo percussus eſt, dicatur; non quidem ob jus ab hoc Principe populis redditum, nam de illo narrat Dio. *Antoninus raro jus reddebat, aut numquam.* Sed ob eandem cudendæ monetæ cum patre poteſtatem, cujus ſymbolum eſt Æquitas cum bilance.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

AETERNITAT. IMPERI. *Capita Severi & Getæ adverſa.*

Per patrem & filios deſignatur Æternitas imperii Romani in familia Severi; nam per Æternitatem intelligitur, quod in ea diuturna & multo tempore duratura ſit imperii dominatio, à patre in filios & nepotes tranſitura.

Hic nummus argenteus, præſtantiſſimus eſt.

ARCVS AVGG. *Arcus vulgo Severi dictus.*

Arcus ille eſt ad radices rupis Tarpeiæ ex parte fori Romani erectus Severo & Caracallæ, imo & Getæ: ſed Caracalla fratris nomen auferri juſſit, pro quo additum eſt *Optimis fortiſſimiſque Principibus*, ſed litteris ex ære, à Gotthis ſublatis, obſervavimus cum erudito viro Adriano Auzout fuiſſe in eo *Publio Septimio Getæ Cæſari Pontif.* quæ eædem numero ſunt.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

CONCORDIAE AETERNAE. *Capita jugata Severi & Juliæ.*

Ut Concordia apprime in regnis neceſſaria eſt, ideo Romæ, huic deæ plurima fuere conſtructa templa, ad eam in populo conciliandam: ſed præſertim ad illam inter regnantes deſignandam, in eorum nummis cælata eſt ejus epigraphe cum elogio Æternæ, ut ſemper duraturæ.

Hic nummus aureus, inter rariores collocatur, ex argento rariſſimus eſt.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla & Plautilla dextras jungentes.*

Concordia conjugalis per dextrarum conjunctionem inter Caracallam & Plautillam designatur, hujus matrimonii meminit Dio. *Eodem anno celebratæ sunt nuptiæ Antonini filii Severi & Plautillæ Plautiani filiæ.*

Hic nummus argenteus, rarus est & elegans.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla & Plautilla dextras jungunt, concordia intermedia.*

Concordia exoptatur Felix inter Caracallam & Plautillam, nam ille eam odio habebat, & ut narrat Herodianus. *Parum lætus eo matrimonio ac necessitate magis quam voluntate impulsus, puellam ipsam pariter & puellæ parentem pessime oderat.* Mulier intermedia; dea Concordia est.

Hic nummus aureus, inter rarissimos habendus.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla & Geta dextras sibi porrigentes, Julia intermedia.*

Signatus videtur nummus in concordiæ inter fratres signum, nam ait Dio. *Simulabant hi mutuam inter se benevolentiam, collaudabantque se invicem, cum tamen agerent inter se contraria.* Senatus autem decreverat, ut pro concordia utriusque sacrificaretur diis ac præsertim ipsi Concordiæ.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

COS. II. *Imperator paludatus in quadrigis, dextra extensa, sinistra Scipionem gerit, in cujus summitate aquila.*

In memoriam triumphi à Caracalla acti non cusus est nummus, cum in hoc consulatu non triumphaverit, sed in monumentum processus consulatus II. cum Sept. Geta fratre initi anno urbis conditæ 958. ideo scipionem eburneum consularis potestatis symbolum gerit: in cujus apice, aquila Rom. imperii insigne est.

Hic nummus argenteus, rarus est.

COS. LVDOS SAECVL. FEC. *Bacchus & Hercules stantes cum attributis.*

Ludorum sæcularium monumentum est hic nummus, hi anno V. C. 957. sub patre ejus Severo celebrati sunt cum magnifico ludorum apparatu, ut narrat Herodianus, at cum consulatum jam tunc gessisset Caracalla, cos. dicitur, hoc autem anno designatus est iterum. Adsunt Hercules & Bacchus, ut dii Auspices Severi patris.

Hic nummus ex auro & argento, inter pretiosiores adnumerandus.

DESTINATO IMPERATORE. *Instrumenta Pontificalia.*

In Caracallæ nummis cælata sunt instrumenta pontificalia, quando designatus est Imperator, ut iis denotaretur imperio destinatus, à rerum divinarum cura illud auspicari, nam ipse à patre factus est Pontifex, Augusti exemplo apud Dionem, qui Caio & Lucio sacerdotia contulit, cum eos Cæsares declarasset.

Hic nummus argenteus inter rariores ponendus.

DI PATRII. *Hercules & Bacchus stantes cum attributis.*

Hercules & Bacchus Dii Auspices, à Severo in nummis appellantur, quod eorum auspiciis & ductu omnia susciperet, & Caracalla eos appellat patrios, quod eos Severus pater summopere coleret, quibus maximum templum ædificavit, teste Dione lib. 76.

Hic nummus aureus, inter elegantiores addendus.

FELICIA TEMPORA. *Quatuor pueruli, quatuor anni tempora designantes.*

Solliciti ut plurimum erant Augusti, felicitatem suorum temporum non uno schemate exhibere: adsunt in hoc quatuor pueruli, quatuor anni tempestates de-

ſignantes, ut quæque totius anni pars, felix ſub eorum imperio videretur, cum omnes cujuſque partis ſymbolum fertilitatis & abundantiæ geſtarent.

Hic nummus argenteus, inſignis elegantiæ & raritatis eſt.

FELICITAS TEMPOR. *Figura muliebris ſtans, ſiniſtra caduceum, dextram porrigit Caracallæ, læva cornucopiæ gerenti.* Altero hoc lemmate *Temporum Felicitas* ſub Caracalla deſignatur, ipſa dea Felicitas quæ poſſe univerſa transferre credebatur, Imperatoris dextram jungit, ut eum certum faciat non modo ipſum Felicem eſſe futurum, ſed etiam ſub eo temporum Felicitatem, cum cornucopiæ ſuum ei in fidem præbuerit.

Hic nummus argenteus, rarus & elegans.

IMP. ET CAESAR AVG. FIL. COS. *Severus ſedens inter Caracallam & Getam.*

Severus ſedet inter duos filios pro congiario diſtribuendo poſtquam rediiſſet ex Oriente, nam Caracalla Conſul dicitur, quod conſulatum Antiochiæ cum patre ſuſcepiſſet hoc anno V. C. 955. ideo cum eo in nummo nominatur. Sic enim in altero æreo ſedent omnes congiarium figuris ſcalas aſcendentibus diſtribuentes, cum epigraphe *Felicitas ſæculi.*

Hic nummus argenteus, præſtantiſſimus eſt.

INDVLGENTIA AVGG. IN ITALIAM. *Figura muliebris capite turrito inſidens globo, dextra cornucopiæ, ſiniſtra ſceptrum.*

Idem typus prodiit ſub patre, quem alicujus rei remiſſionem indicare diximus, forſan vehiculationis Italiæ, quam olim huic remiſerat Nerva, ut indicat inſignis ejus nummus, nam in Severo narrat Spartianus. *Vehicularium munus à privatis ad fiſcum traduxit.* Cujus onere Italiam ſublevaſſe videtur.

Hic nummus argenteus, inſignis eſt raritate & elegantia.

INVICTA

INVICTA VIRTUS. *Imperator paludatus equum concitans in captivum.*

Præstantia Caracallæ in re militari per Virtutem designatur; nam ille equo veloci insidet in barbaros decurrens; Virtus ejus *Invicta* dicitur, tanquam ab eo etiam ipsius victoriæ conditio devicta esset; unde *Dux Invictus* ab auctoribus dicitur.

Hic nummus ex auro & argento inter rariores collocandus.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus stans, dextra fulmen, læva hastam inversam: pro pedibus aquila, à tergo duo signa militaria.*

Jupiter Conservator, in Caracallæ nummis post mortem fratris cusus est, quod Jovem ab insidiis Getæ eum conservasse palam ille diceret, & duo signa militaria in eo posita sunt, quod ad Prætorios confugerit, ut ait Spartianus. *Inde ad Prætorianos processit & in castris remansit*, ubi narrat Herodianus. *Procidens humi in ædicula, gratias agebat, votis quasi pro salute susceptis.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

IOVI SOSPITATORI. *Jupiter in templo distylo togatus stans cum modio in capite.*

Jupiter Sospitator, idem est ac Servator, cui templum Severus bellis civilibus extinctis, Romæ extruxisse videtur, cum ejus icon in Caracallæ & Getæ nummis cum Cæsaris titulum hic adhuc gerit, repræsentetur. De Severo ait Dio, *ædificia nova extruxit, vetera restituit*, at cum templum exiguum fuisse videtur, ex duabus tantum columnis suffultum, ejus non meminerunt Historiæ scriptores.

Hic nummus argenteus, inter rarissimos locandus.

IVVENTA IMPERII. *Imperator paludatus stans, dextra globum cui insistit victoria, læva hastam: pro pedibus captivus.*

Caracalla, cum jam ſenem haberet Severum patrem, Juventa imperii dicitur, quia in ejus juventute ſpes magna erat: ipſe enim depingitur victoriam in manibus geſtans Parthis cum patre devictis, quorum captivus pro pedibus ejus, teſtis collocatur: unde in aliis ejus nummis *Imperii Felicitas.*
Hic nummus argenteus pro raro notatur.

LAETITIA TEMPORVM. *Navis circa quam plurima animalia.*
Communis eſt hic Caracallæ cum Severo patre nummus Dionem illuſtrans, qui inter varia populo ſpectacula edita, in quibus plurimæ cæſæ fuerant beſtiæ, inquit. *Earum receptaculum in Amphitheatro ædificatum erat inſtar navis, ut reciperet quadringentas feras, eaſdemque ſimul omnes redderet, quaſi ex navi diſſoluta exierunt*, ex omni ſcilicet genere.
Hic nummus ex argento pro rariſſimo reponitur: ex auro eximiæ raritatis eſt.

IVLIA AVGVSTA. *Caput Juliæ.*
Pietatis filii in matrem argumentum eſt nummos ſuos cum ejus effigie copulare, nam ipſi curam libellorum atque epiſtolarum utriuſque generis, præter admodum neceſſarias commiſerat, & ut Dio inquit; *nomen pariter cum ſuo exercitus nomen poneret adjunctis multis laudibus in epiſtolis, quas mittebat ad ſenatum.*
Hic nummus argenteus, inter præſtantiores adnumerandus.

LIB. AVG. II. *Imperator togatus ſedet in ſubſtructione adſtante figura Liberalitatis, in imo Romanus.*
Caracallam congiaria plurima dediſſe nos docent nummi: hujus epigraphe ſecundum exhibet, quod ab eo cum patre diſtributum arbitramur, quando Severus Auguſti titulum ipſi contulit, de quo Spartianus, *Anto-*

ninum qui Cæsar appellatus jam fuerat annum 13. *agentem, participem imperii. . . Harum appellationum causa donativum militibus largissimum dedit.* Primum vero fuit, cum Cæsar vocatus est.

Hic nummus aureus, inter rariores collocatur.

LIBERALITAS AVGG. VI. ET V. *Caracalla & Geta sedentes in substructione astante liberalitate, in imo alia figura.*

Sextum Caracallæ congiarium cum quinto Getæ conjunctum est, uno enim fratrem superabat, cum Cæsar ante eum fuisset factus; & Severus alterum ante Caracallam distribuerat, primo nempe imperii anno, cum Romam ingressus est: at cum septem Severi tantum occurrant, hoc Caracallæ sextum cum quinto Getæ, ob profectionem in Britanniam ad declarandam eorum concordiam, cusum arbitramur; nam post eorum reditum Geta unum tantum distribuit, quod fuit ipsius sextum.

Hic nummus aureus, præstantissimus est.

LIBERALITAS AVG. VIIII. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, assistentibus aliis figuris.*

Congiarium Antonini sextum cum quinto fratris copulatum, ob profectionem in Britanniam datum, supra diximus: Septimum etiam cum sexto Getæ post eorum ex Britannia reditum. At Octavum Caracallæ post fratris cædem distributum est: denique hoc nonum ante profectionem ejus in Germaniam, ex qua Romam morte præventus non rediit.

Hic nummus aureus inter rariores addendus est.

PACATOR ORBIS. *Caput Orientis radiatum.*

Qui Pacatoris orbis titulus Severo patri, ob pacem Parthis concessam, datus est, idem Antonino ejus filio tanquam æquale cum ipso imperium gerenti, ob

tribun. poteſtatem illi communicatam, in hoc nummo conceditur. Caput Solis & quidem juvenile depingitur, ut Orientis effigies : quod in illis provinciis, Romæ reſpectu, Sol oriri videatur.

Hic nummus argenteus inter rariſſimos recenſendus.

PONTIF. TR. P. VIIII. COS. II. *Imperator eques decurrens dextra ſubmiſſa haſtam gerit.*

Hic Imperatoris vel Auguſti in equo currentis typus, ut plurimum ejus ad bellum profectionem indicat, & cum Caracalla in ſua trib. poteſtate IX. ad nullum profectus ſit bellum, ipſius ſtatuam bellatoris habitu; erectam potius ſuſpicamur.

Hic nummus argenteus, è rariorum numero eſt.

PONTIF. TR. P. X. COS. II. *Caracalla ſtans inter duos fluvios jacentes & provinciam decumbentem.*

Ut in ſuperiore nummo ob trib. pot. IX. in qua ad nullum profectus eſt bellum Caracalla, ejus ſtatuam equeſtrem bellatoris habitu conjecimus, pariter in hoc ob trib. pot. X. in qua ex Oriente jam pridem redierat, pedeſtrem ejus ſtatuam tanquam Meſopotamiæ & Armeniæ recuperatorem auſpicamur, cum ejuſmodi typus in nummis Trajani æreis occurrat.

Hic nummus argenteus, pro raro recenſetur.

PONTIF. TR. P. XI. COS. III. *Figura velata ſacrificans aſtante tibicine & popa cum victima.*

Initio trib. poteſtatis XI. Caracallæ cuſus eſt nummus, poſtquam in fine menſis Martii v. c. 961. trib. poteſtatem X. abſolviſſet, ob quam vota decennalia ſolvebantur, ad quæ ſacra faciens Caracalla ut Pontifex, ſpectat.

Hic nummus ex auro & argento rariſſimus eſt.

PONTIF. TR. P. XII. COS. III. *Imp. Eques jaculo impetit captivum.*

Caracalla in Britannia erat cum trib. poteſtatem XII. agebat : de ipſo loquentem audiamus Herodianum, qui Getam in parte inſulæ Romanis ſubjecta Severum reliquiſſe narrat, *Antonino ſecum adverſus barbaros educto.* Ideo Caracalla in equo barbarum jaculo feriens exhibetur.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

PONT. TR. P. XIII. COS. III. *Imperator galeatus ſtans imponit mulieri genuflexæ coronam muralem, ille gerit ſiniſtra haſtam & clypeum.*
Trib. poteſtatem XIII. agens Caracalla, in Britannia bellum gerebat : ille provinciæ coronam muralem, profert, quod murum qui eam ab aliis Britannis ſeparat, fortiter defenderit : nam Britannia teſte Dione muro dividebatur. *Incolunt Mæatæ juxta eum murum, qui inſulam in duas partes dividit.* Britanni nempe Romanæ poteſtati ſubjecti ex una parte, & Britanni ex altera, liberi.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

P. M. TR. P. XVIII. COS. IIII. P. P. *Imperator paludatus aſtante ſibi milite cum labaro, ſacrum facit ante altare Æſculapii ſtantis pro foribus templi duarum columnarum, ad cujus latus ſtat victoria cum palma.*
Frequentes cum Æſculapii ſigno nummi in Caracallæ trib. poteſtate XVIII cuſi, eum hoc anno ægrotaſſe ſuadent; nam, ut ait Dio, *Fuit ægra corporis valetudine, quod morbis partim evidentibus, partim occultis correptus eſſet.* Niſi quod Pergamum Caracalla hoc anno profectus, in Æſculapii templo ſacra fecerit, ut Græci frequentes ejus urbis nummi indicarent.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

Eadem epigraphe. Caracalla paludatus ſtans pede crocodilo impoſito, dextra ſpicas à figura muliebri ipſi porrigente accipit.

Signatus est nummus ob Caracallæ adventum in urbem Alexandrinam, ejus meminit Dio, *Profectus est Alexandriam, fingens se magno eorum desiderio teneri.* Urbis Genius spicas provinciæ munera ipsi porrigit, nam iis plurimum abundabat. Caracalla crocodilo ejus symbolo pedem imponit, tanquam ad ipsius aspectum mansueto.
Hic nummus aureus inter rariores reponendus.

Eadem epigraphe. In aliis XVIIII. *In aliis* XX. *Leo capite radiato ore fulmen.*
Quidam hunc typum ad memoriam leonis, de quo narrat Dio in Caracalla *quod leo, qui improviso de monte descenderat, pro eo pugnasset.* Sed hæc non videtur nummorum materia, similis autem leo fulmen ore gerens exhibetur in nummis Herculei Maximiani, qui pro solito providentiæ & imperii symbolo accipitur.
Hic nummus ex argento non obvius, sed ex anro inter rariores reponendus.

P. M. TR. P. XVIIII. COS. IIII. P. P. *Quadrigæ decurrentes, sole aurigante.*
Quadrigæ illæ non triumphales sunt quia decurrunt, ergo non ad victoriam Parthicam à Caracalla relatam spectant, sed ad ejus aurigationem de qua loquitur Herodianus. *Substitit autem post id Antoninus in Mesopotamia, studio aurigandi intentus.* Solis habitu decurrit, nam ut ait Dio. *Dicebat se in agitandis curribus solem imitari, eaque in re maxime gloriari.*
Hic nummus argenteus, rarus est.

P. M. TR. P. XX. COS. IIII. P. P. *Currus à tauris vectus in quo figura muliebris cum crescente Luna in capite.*
Ut in superiore nummo Caracalla sub Solis habitu in quadrigis tanquam domitor Orientis exhibetur, ita Julia ejus mater in taurorum bigis comparatur Lunæ, tanquam illa esset altera Diana, ut Oppianus eam jam

appellavit in Cyneget. lib. I. At in boum bigis Diana vehitur propter Lunæ cornua, vel quod taurus cæleſtis ſit Lunæ aſcenſus.

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Antonini laureatum.*

PROF. PONTIF. TR. P. XI. COS. III. *Imp. eques dextram elevans, dextra haſtam, pro pedibus captivus.*

Profectionem Caracallæ in Britanniam denotat, nam ille tribunitiam poteſtatem XI. in fine Martii hujus anni 961. ingreſſus erat, Severus pater bellum hoc meditans, conſulem eum cum fratre Geta hoc anno fecit, ut ipſi antiquo more, ad belli munia tanquam conſules proficiſcerentur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ANTONINVS PIVS AVG. BRIT. *Caput Antonini laureatum.*

PROFECTIO AVG. *Figura paludata gradiens, dextra haſtam, ſubſequente milite ſignum militare geſtante.*

Nomen Britannici quod gerit Caracalla, ob victorias in Britannia ab eo relatas, profectionem indicat, quam ille anno 962. iniit; at cum illa non contra barbaros ſuſcepta eſſet, ſed teſte Herodiano, *ut milites ordinaret, & provincias inviſeret.* Ideo prætorianus ſignum gerit militare, & ipſe pedes incedit, non ut mos eſt in bello, nam in equo currentes depingi ſolebant.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans, alter cum ſola figura, obvius eſt.

ANTONINVS AVGVSTVS. *Caput Antonini laureatum.*

P. SEPT. GETA CAES. PONT. *Caput Getæ ſine corona.*

Percuſſus eſt nummus ſub Severo patre, cum Caracallam appellavit Auguſtum, & Getam fecit Cæſarem: de his narrat Spartianus, *Ob hoc etiam filium ejus Baſſianum Antoninum, qui Cæſar appellatus jam fuerat, annum*

13. *agentem, participem imperii dixerunt milites; Getam quoque minorem filium Cæſarem dixerunt.* Qua de cauſa tertium Severus dedit congiarium.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

RECTOR ORBIS. *Figura virilis nuda ſtans, dextra globum, læva haſtam gerit.*

Nulla eſt certior principis effigies, quam periti gubernatoris, ut refert Plato in Politico: Ideo Did. Julianus in nummis globum gerit & *Rector orbis* perhibetur, ſed toga ornatus eſt, quaſi bonis legibus eum gubernaturus: Severus vero, ut & Caracalla, adinſtar Jovis, nudi ſunt, tanquam ope divina, eum moderantes.

Hic nummus argenteus obvius eſt, ex auro inter rariores adſcribitur, ſed cum epigraphe RECTORI ORBIS *ex argento, præclarus eſt.*

SAL. GEN. HVM. *Figura muliebris ſtans, dextra figuram paludatam procumbentem ſublevat, ſiniſtra baculum ſerpente involutum gerit.*

Ægra quidem corporis valetudine erat Caracalla, ut teſtatur Dio: ſed narrat Herodianus. *Cum multa contra homines & contra jura civitatum feciſſet, morbo implicitus graviter laboravit.* Porro quaſi Salus generis humani ab eo dependeret, Hygia ſanitatis dea illum procumbentem in genua, manu ſublevans exhibetur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ANTONINVS AVGVSTVS. *Caput Caracallæ laureatum.*

SEVERI PII AVG. FIL. *Imperator paludatus ſtans, dextra victoriam globo impoſitam, ſiniſtra haſtam; pro pedibus captivus.*

Percuſſus eſt nummus cum Caracalla in fine Martii anni v. c. 951. dictus eſt à patre *Auguſtus*, poſtquam fratrem ejus Getam Nonis ejuſdem menſis Cæſarem

rem appellasset ; hocque anno Severus relicto Pertinacis nomine amicorum querimonia, *Pius* est cognominatus.
Hic nummus ex argento & auro, rarus est.

VIC. PART. P. M. TR. P. XX. COS. IIII. P. P. *Imp. paludatus stans dextra globum, sinistra scipionem, ad pedes captivus : coronatur à victoria palmam sinistra gerente.* Caracalla Parthis sub spem matrimonii cum Artabani regis filia in colloquium accitis, imparatos fraude aggressus est, & plurimos interfecit, deditque ad senatum de victoria literas : Patres, ut ait Herodianus, *metu atque assentatione cunctos illi honores victoriæ decernunt.* Percussi sunt ideo nummi cum victoriæ signo.
Hic nummus argenteus, inter rariores numeratur.

VICT. PART. *Trophæum ad cujus imum duo captivi, ex adverso victoria sedens, utraque manu clypeum in quo* VOT. XX.
Cum tribunitiam potestatem XX. attigisset Antoninus, vota decennalia pro ejus salute soluta sunt, ut indicat nummus, nam primam ille trib. potestatem acceperat anno V. C. 951. in fine Martii, & occisus est 8. Aprilis 970. cum ille pararet pugnam cum Parthis inire, de quibus trophæum in nummo appositum est, quasi justo eos prælio superasset.
Hic nummus aureus, rarus est.

VIRTVS AVGG. *Imperator paludatus stans inter duas figuras fluvii procumbentes & provinciam lugentem, dextra hastam, læva parazonium gerit, ut in typo Trajani æreo cum epigraphe* ARMENIA ET MESOPOTAMIA *&c.* Armenias amiserat Nero, rege iis Tiridate à Parthis imposito, Trajanus eas recuperavit, provinciasque fecit Romanas, addita iis Mesopotamia, unde ipsi cusus insignis ille nummus : sed hanc Parthis cessit Hadrianus :

eam recepit ſub M. Aurelio L. Verus, quæ iterum amiſſa eſt ſub Commodo, ſed Caracalla cum patre ſe eam P. Romano virtute ſua reſtituiſſe gloriatur.

Hic nummus argenteus rarior eſt altero, in quo ſola epigraphe PONTIF. *&c.*

IMP. ANTONIN. ET GETA CAES. *Capita adverſa Caracallæ & Getæ, alterum laureatum, alterum vero nudum.* VIRTVS AVGG. *Virtus ſedens, dextra victoriam, ſiniſtra clypeo innixa parazonium gerit.*

Virtus etiamſi in averſa fratrum nummi parte inſcripta, ad Getam non ſpectat, nam ille tantum Cæſar, Auguſti nomen habere nequit, ſed de Severo & Caracalla eſt intelligenda, quorum Virtute contra Parthos victoria relata eſt, illa ſedet, tanquam in patre & in filio ſtabilis, & ut ait Claudianus, *immotaque cunctis caſibus.*

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

VOTA SOLVT. DEC. COS. III. *Imperator ſacrificans aſſiſtentibus tibicine & popa, cum victima.*

Anno V. C. 961. Caracalla decennium Trib. poteſtatis & communicati à patre imperii finiit, ideo ſacra diis faciens, illa ſolvit: cujus rei memoriam in nummis relinquere poſteris voluit. Hoc autem anno conſulatum III. iniit cum fratre Geta II.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

DIVO ANTONINO MAGNO. *Caput Caracallæ nudum.* CONSECRATIO. *Aquila globo inſiſtens.*

Caracalla à Macrino ſucceſſore conſecratus eſt, aſtipulante Spartiano, *A Macrino qui eum occiderat, timore militum, ac maxime prætorianorum, inter deos relatus eſt.* Sed cum nummi ſemper aliquid novi exhibeant, ut Antoninus Alexandrum imitari volebat: imo ſe Alexandrum nominabat: per hunc Macrinum ipſi *Magni* nomen indidiſſe docemur.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt & elegantiæ.

ΑΥ. ΚΑΙ. Μ. ΑΥΡΗΛ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.

Caput Caracallæ.

ΜΗΤΡΟΠΟ. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΕΤ. ΙΒ. *Caracalla togatus inſidens monti Argæo dextra globum, ſiniſtra femori admiſſa.*

Anno Tribunitiæ poteſtatis duodecimæ Antonini percuſſus hic à Cæſarienſibus Cappadociæ nummus, cum tunc in Britannia eſſet cum patre Severo : in eo repræſentatur ut Genius urbis inſidens monti Argæo, cui credebatur ab iis deum præeſſe : togatus quidem ut familiaris, & non paludatus tanquam bella gerens.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus.

Eadem epigraphe. ΕΤ. Ι ς. *Mons Argæus, diverſi ſunt anni.*

Frequentes ſunt Cæſarienſium Cappadociæ nummi Caracallæ ſignati, & ſi mihi conjicere liceat, quotannis : nam ipſi maxime ejus familiæ ſtudioſi erant, tum quod pater Severus eis Neocoriam & alia beneficia contuliſſet. Mons Argæus, ſolemne eſt Cæſarienſium inſigne.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡΙ ΝΕΩΚ. ΕΤ ΙΖ.

Apollo ſeminudus muliebri habitu inſidens monti Argæo, dextra ramum laur.

Cæſareæ Cappadociæ Apollinem fuiſſe cultum nos docet hic nummus, forſan ejus templum erat ad radices ejus montis extructum, & quidem diſtylum, quod in nummo maximo Macrini & Diadumeniani ſimul juncti obſervamus. Apollo laurum tenet, quod hæc arbor illi ſacra ſit.

Hic nummus argenteus, inter rariores.

ΤΥΧΗ ΤΑΡΣΟΥ ΜΗΤ. Γ. Β. *Mulier inſidens*

rupibus, ad ped. fluvius.

Tarſus Ciliciæ metropolis Peſcennii quidem partes ſequuta eſt, ſed poſt primam Severi victoriam, mox ei adhæſit, & pro beneficiis à patre & filio acceptis, Severianam & Antoninianam ſe nominavit, ut ærei frequentes illius nummi nos edocent; quare non mirum eſt, ſi in hoc, Caracalla *Tarſi Fortuna* appelletur. Mulier, Genius eſt urbis. Fluvius vero, Cydnus eſt, qui eam tranſmittit. Literæ Γ. Β. id eſt *γνώμη βȣλῆς* Senatus decreto.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus.

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΝ ΕΛΕΥΘ. ΤΑΡΣ.

id eſt Senatus liberæ Tarſi. *Figura ſedens conjicit ſuffragii teſſeram in vas.*

Nummi typum recte explicuit Eques Patinus pag. 310. mutilam porro vulgavit ejus epigraphen, quam cum ſupplere ex Minerva ſua potius quam ex nummi lectione ſe jactat Harduinus fol. 485. per ΚΟΛ. ΑΝΤΟΝ. *Coloniæ Antoninianæ*, æque riſum præbet Antiquariis, ac dum ſuperiores literas Γ. Β. interpretatus eſt *anno ſecundo* pro *γνώμη βȣλῆς Senatus decreto.* Cum autem Caracalla Tarſum Liberam, pronuntiaſſet, uti eam olim à M. Antonio apud Appianum, & ab Auguſto, ex Chryſoſtomo legimus, in nummis decretum ſui ſenatus deinceps appoſuit, & in hoc exprimit libertatem Κοινοϐȣλιον per ſuffragiorum vota. Heſychius ſenatores κοινοϐȣλας appellat.

Hic nummus ex modulo maximo eximiæ raritatis eſt.

PLAUTILLAE nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores numerandi.

PLAVTILLA AVGVSTA. *Caput Plautillæ.*

ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Caracallæ laureatum.* Plautilla Plautiani præfecti prætorii filia à Severo patre Caracallæ filio in uxorem data eſt, quod parens ejus Severi eſſet municeps, atque ut quidam putant, etiam conſanguinitate propinquus, teſte Herodiano: ideo maritus & uxor hinc & inde in eodem nummo cælantur.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt.

PLAVTILLAE AVGVSTAE. *Caput Plautillæ.*

ANTON. P. AVG. PONT. TR. P. V. COS. *Caput Caracallæ laureatum.*

Tempus quo celebratæ ſunt Caracallæ cum Plautilla nuptiæ, indicat nummus, nempe cum is in conſulatu primo ex Oriente cum patre redux, ageret tribunitiam poteſtatem v. Non autem per conſulatus anni Imperatorum denotantur, ſed tribunitia poteſtas eos recte aſſignat, quotannis enim eodem die, quæ primum accepta fuerat, numerabatur.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

CONCORDIAE AETERNAE. *Duæ figuræ dextras ſibi jungentes.*

Caracalla & Plautilla ſimul matrimonio juncti, dextras ſibi porrigunt in concordiæ conjugalis ſignum: qui mos ex Perſis dimanaſſe videtur, cum ea res apud eos pro firmiſſima fide haberetur, ut narrat Diodorus in Hiſtoria Philippi.

Hic nummus aureus, inter rariores recenſendus.

CONCORDIA FELIX. *Caracalla & Plautilla dextras ſibi porrigentes.*

Iterum Caracalla & Plautilla pro concordiæ conjugalis ſigno dextras ſibi jungunt; quo argumento fidem dextris tutandam & ſacratam eſſe ſignificabant, quod & dextra dextræ juncta denarium numerum efficit, qui ſacratiſſimus & perfectiſſimus ſit, ut refert Lilius Gyraldus. Nam ut felices eſſet nuptiæ, maxime omnia obſervabant.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

PROPAGO IMPERI. *Idem typus.*

Cum matrimonium, liberûm quærendorum cauſa fiat, & dictum ſit matrimonium à matris nomine: quia ideo nubunt fœminæ, ut matres aliquando fiant, unde fauſto omine connubium in hoc nummo dicitur *Propago imperii*, quod ſummopere optabat Severus, ut in nummis filiorum *Æternitas imperii* demonſtrat.

Hic nummus aureus rarior eſt argenteo.

GETAE nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores collocandi.

P. SEPTIM. GETA CAESAR. *In aliis* IMP. *&c. Caput Getæ laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques.*

Adventus in Geta, quando nummus Cæſaris nomen præfert, illius ex Oriente cum patre & fratre in urbem reditum poſt Peſcennii mortem indicat; ſed cum Imperator in eo appellatur, ejus in Urbem ex Britannia adventum, poſt Severi patris mortem denotat.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores adſcribendus.

AETERNIT. IMPERI. *Capita Severi & Caracallæ adverſa.*

Per æternitatem imperii in nummis Getæ cum patris & fratris imaginibus, in familia Severi imperium immortale futurum deſignare voluerunt, quaſi per filiorum propagationem, imperii æternitati ille providerit.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

CASTOR. *Figura virilis capiſtro equum retinens.*

In memoriam ludorum Circenſium ſub Severo actorum, Caſtor in Getæ nummo cum equo percuſſus eſt: in iis enim curriſſe videtur Geta, & Caſtor iis ludis

præerat ; nam Iſidorus lib. 10. agens de ludis Circenſibus: *Itaque*, inquit, *Caſtori & Polluci deputantur hæ ludorum ſpecies.* Caſtori à Mercurio diſtributum equum aiunt : Homerus vero eum equum primùm domuiſſe refert.

Hic nummus argenteus rarus eſt, ex auro inter rariſſimos locandus.

FELICIA TEMPORA. *Quatuor pueruli quatuor anni tempora deſignantes.*

Felix indicatur Severi imperium per felicia tempora in nummo Getæ inſcripta, ſub quatuor puerulorum figuris quatuor anni tempeſtates deſignantibus : primus Ver cum calatho florum refert : alter Æſtatem per falcem meſſoriam utraque manu geſtans : tertius dextra leporem, læva calathum fructuum plenum, Autumnum deſignat. Quartus veſtitus hyemem, per pedicam & avem captam denotat.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt.

FELICITAS TEMPOR. *Figura muliebris ſtans, ſiniſtra caduceum gerens, dextram porrigit Getæ, læva cornucopiæ geſtanti.*

Felicitas temporum ſub Severo per deam Felicitatem & Getam Cæſarem dextras jungentes exprimitur, illa autem caduceum pacis inſigne gerit : hic vero cornucopiæ, ſymbolum abundantiæ : ſic Felicitas populorum per pacem & abundantiam deſignatur.

Hic nummus aureus, rarior eſt argenteo.

FID. EXERC. TR. P. III. COS. II. *Figura muliebris velata, dextra pateram, læva ſignum militare, ſtat inter duo alia.*

Geta trib. poteſtatem Non. Martii anno 961. à patre paulo antequam Roma egrederetur pro profectione Britannica accepit, eo autem mortuo frater & ipſe pacem cum Britanniæ barbaris A. D. Non Febr. 969.

fecere,

fecere, tunc Geta tertiam abfolvebat trib. poteftatem, at cum Caracalla uti fe unum Imperatorem declararent milites, adhortaretur, iis perfuadere non potuit, tefte Herodiano : inde in nummo Fides Exercitus.
Hic nummus argenteus, rarus eft.

JOVI SOSPITATORI. *Jupiter ftans in templo duarum columnarum.*
Ut in patris & fratris numifmatibus, Jovis Sofpitatoris templum eft cælatum, ita in Geta illud exhibetur, quod Severus extinctis bellis civilibus extruxiffe videtur. De illo altum eft apud Hiftoricos ejus fæculi filentium : inde nummi certa funt Hiftoriæ fupplementa. Sofpitator idem eft ac Servator : ita dictus, quod Jupiter Severum à tot periculis fervaverit.
Hic nummus argenteus, inter rariffimos ponendus.

JVLIA AVGVSTA. *Caput Juliæ.*
Caput Juliæ non ideo in Getæ nummis fignatur, tanquam ejus mater effet & non Caracallæ, nam & ipfa in Caracallæ parte averfa etiam occurrit : utriufque Caracallæ & Getæ parens erat Julia ; fed plurimi ad concordiam in familiâ Severi indicandam percuffi funt, ut Geta cum Severo patre, modo cum fratre, modo cum matre.
Hic nummus argenteus, rariffimus eft.

LIB. AVGG. VI. ET V. *Duo Imperatores fedentes in fuggeftu, aftat Liberalitas à dextris ; in imo figura ad gradus fubftructionis.*
Hoc liberalitatis Caracallæ & Getæ monumentum, in hujus nummis vivo adhuc patre antequam ad bellum Britannicum cum ipfis proficifceretur, editum eft, ad concordiam inter fratres denotandam ; Sexta autem Caracallæ liberalitas cum quinta Getæ copulatur, quam pro titulo Cæfaris, ob ætatem accepit ante fratrem.

Hic nummus aureus, præstantissimus est.

LIBERALITAS AVG. VI. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*

Sexta illa Getæ liberalitas, ultima est, quam populo distribuit, cum ille Romam ex Britannia post patris Severi mortem reversus est, sed paulo post in gremio matris à fratre occisus est: minime autem concordes esse potuerunt; de Geta inquit Herodianus. *Major pars ad Getam spectabat quod speciem quandam probitatis præ se ferret.*

Hic nummus argenteus, rarus & elegans est.

MINERV. SANCT. *Minerva galeata, clypeo dextra imposita, sinistra hastam gerens.*

Sanctum pro propitio veteres posuisse docemur. Tibullus de Junone. *At tu sancta fave*, & Catullus de Venere. *Quem neque sancta Venus.* Minerva autem artium dea perhibetur, & Geta teste Herodiano, *Disciplinarum laude celebres circa se frequentes habebat*: à Julia matre edoctus, quæ cum philosophis quotidie philosophabatur.

Hic nummus argenteus pro raro habetur, ex auro præstantior est.

MARTI VICTORI. *Mars galeatus, dextra hastam, humeris trophæum.*

Mars à Romanis maxime cultus est, cum ab illis Romuli conditoris parens existimaretur, duoque templa illi extruxerunt: alterum in urbe ad illam custodiendam sub nomine Quirini: alterum in via Appia extra urbem prope portam, sub nomine Gradivi; ille autem hasta ornatus & trophæum gerens depingitur, ut Victor.

Hic nummus argenteus, rarus est.

PRINC. IVVENT. *Figura paludata stans, dextra pilum, pone trophæum.*

Geta Severi filius natu minor, Princeps juventutis à patre ut & Caracalla frater declaratus eſt, ex inſtituto nempe Auguſti qui hoc titulo, ad Caium & Lucium adoptione filios, imperium transferri ſignificavit. Trophæum ad patris victorias ſpectat, quaſi jam ille earum particeps.

Hic nummus argenteus frequens; aureus inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Tres equites decurrentes.

In memoriam Troiæ ludi, in quo Geta ut Princeps juventutis præfuit; celebrabatur ille in Circo à majoribus & minoribus pueris claræ ſtirpis qui turmatim diſcurrebant: hi vero fuerunt in Italiam ab Aſcanio Æneæ filio primum tranſlati, de quibus Virgil. lib. 5. Æneid.

Incedunt pueri, pariterque ante ora parentum
Frenatis lucent in equis.

Hic nummus aureus, rariſſimus & præſtantiſſimus eſt.

L. SEPT. SEV. AVG. IMP. XI. PART. MAX. *Caput Severi.*

Videtur cuſus Getæ vultus in averſa patris nummi parte, cum ille conſul factus eſt cum Antonino Caracalla fratre anno V. C. 958. qui honos maximæ dignitatis ſymbolum erat, hoc etiam tempore titulus Imp. XI. Severo conveniebat; nam eum obtinuerat in Parthica Victoria: unde in nummo *Parthicus Maximus* cognominatur.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

PONTIF. COS. II. *Severus in ſubſtructione ſedens in medio Caracallæ & Getæ.*

Pontifex dicitur Geta quaſi candidatus imperii, nam Cæſares in collegia Pontificum adſcribebantur. Conſul II. appellatur, quando conſulatum iterum anno 961. cum Caracalla fratre geſſit, paulo antequam trib.

potestatem à patre accepisset, nam Cæsar adhuc appellatur. In substructione sedet cum Severo & Caracalla pro congiario ob id distribuendo.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

Eadem epigraphe. Quadrigæ triumphales aurigante Geta.

Ad Processum consulatus II. & non ad triumphum referendæ sunt quadrigæ, Geta enim nunquam triumphavit, ita quadrijugo vehitur curru ob primum consulatum in nummis, cum hac inscriptione COS. Quadrigæ erant consulis procedentis solemnis pompæ insigne, quale videre est apud Spanhemium pag. 705. & apud Norisium dissert. 1. fol. 19.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

Eadem epigraphe. In aliis PONTIF. TR. P. COS. II. *Imperator eques prosternens captivum.*

Geta modo cum Cæsaris nomine, modo cum Imperatoris titulo, sed semper COS. II. appellatus, contra barbarum decurrens depingitur: horum nummus alter dum consulatum II. cum fratre anno 961. iniit, signatus est: alter postquam trib. potestatem Non. Martii ejusdem anni à Patre accepit, ad bellum Britannicum profecturus.

Hic nummus argenteus, rarus est.

RESTITVTORI VRBIS. *Severus paludatus stans sacra facit super aram, læva hastam.*

Ad Severum patrem pertinet hic typus, qui honoris causa aut monetariorum incuria in Getæ nummis occurrit; frequens in Severo. An is hunc titulum meruerit ex Dione, de quo ait, *Ædificia nova extruxit, vetera restituit.* An potiùs adulatoriè qui Pacator Orbis & Fundator Pacis in aliis nummis inscribitur.

Hic nummus inter rariores numerandus.

ROMAE AETERNAE. *Roma galeata ſedens in aditu templi ſex columnarum & plurimis ſtatuis exornati.*

Si mihi conjecturæ locus ex ſupraſcriptis Dionis verbis de Severo *Ædificia nova extruxit, vetera reſtituit.* Templum illud Romæ Æternæ, quod in æreis Antonini Pii nummis obſervatur, ab eo plurimis ſtatuis adornatum exiſtimarem reſtauratum. An vero ab Antonino Pio, & in quarta Urbis regione extructum fuerit, videant eruditi.

Hic nummus argenteus, elegantia & raritate præſtantiſſimus eſt.

TEMPOR. FELICITAS. *In corona laurea.*

Frequens eſt & ut plurimum adulatoria ſub Auguſtorum imperio epigraphe, qua populos felicitate ſuorum temporum gloriari volebant, quaſi ſub iis annona frequens, & rerum omnium abundantia; hæc vero temporum Felicitas in laurea inſcripta, illam Severi victoriis partam denotat.

Hic nummus argenteus inter rariores collocandus.

VOTA PVBLICA. *Duæ figuræ togatæ & velatæ ſacrificantes tertia intermedia, aſtant camillus & tibicen.*

Geta tanquam Pontifex ſacra facit, velatus quidem ut in urbe, pro votis ſolutis decennalibus, aut ſuſceptis pro patre vicennalibus, nam in nummo Cæſar adhuc nuncupatur. Camillus puer ingenuus ad ſacrificium miniſtrat. Tibicines tibias inflantes ſacris populi Romani intereſſe ſolebant.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores habendus.

M. AVRELIVS ANTON. AVG. *Caput Caracallæ ſine laurea.*

Signati ſunt frequentes nummi ſub Severo patre cum vultibus filiorum, hic Caracalla cum Geta, ad denotandam eorum concordiam: nam ut ait Herodianus de Severo. *Ipſe liberos ſemper ad amicitiam adducere conabatur, ad-*

hortansque ad concordiam & consensum, fabulas antiquas & tragœdias in memoriam revocabat.
Hic nummus argenteus, rarior est aureo.

Λ. ΣΕΠΤΙ. ΓΕΤΑΣ ΚΑΙ. *Caput Getæ.*

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑΡΙΑ ΝΕΩ. ΕΤ. Γ.
In aliis. ϛ. *In aliis* Ι ϛ. *Mons Argæus, in vertice astrum.*
Frequenter occurrunt Cæsariensium Cappadociæ nummi Severo, Juliæ, Antonino, & Getæ percussi, ob beneficia Severi in eos collata, cum ii partibus Pescennii relictis, inter primos ipsi adhæserint, & ob id facta est eorum urbs à Severo Νεωκόρος : de quo plura in libro, quem de nummis Imperialibus Græcis mox edituri sumus.
Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

MACRINI nummi ex argento obvii, ex auro inter rariores conſtituendi ſunt.

IMP. C. M. OPEL. SEV. MACRINVS AVG. *Caput Macrini laureatum.*

ANNONA. *Figura muliebris ſedens, dextra ſpicas, læva cornucopiæ.*

Macrinus, poſt occiſum Caracallam, delatum ſibi à militibus imperium literis docet ſenatum, de quo Herodianus. *Lecta epiſtola, conclamatum à ſenatu univerſo, nullique non honores Auguſtorum Macrino decreti.* Mox ille Annonam procuravit ut ſibi imperium ſtabiliret, in cujus rei memoriam cuſus eſt nummus.

Hic nummus aureus, rarus eſt: argenteus obvius.

FELICITAS TEMPORVM. *Figura muliebris ſtans, dextra caduceum, ſiniſtra cornucopiæ.*

Nil mirum ſi Felicitas Temporum ſub Macrino commendetur, nam ait Herodianus. *Neque vero tantopere gaudebant omnes Macrini ſucceſſione, quantopere exultabant, feſtamque lætitiam univerſi agitabant quod Antonino liberati eſſent.* Nam pro tyranno Romæ habebatur, à militibus quos ditabat, ſolum adamatus.

Hic nummus aureus, rarus est : argenteus, frequens.

FIDES MILITVM. *Figura muliebris stolata stans, utraque manu signum militare.*

Extincto Caracalla, incerti quid agerent milites, si quidem adventare Parthi nunciabantur ; primo Audentium pro Imperatore, sed ille senectutem excusans, deinde Macrinum deligunt, de quo Herodianus. *Suscepit autem Macrinus imperium non tam benevolentia quam Fide Militum fretus &c.* Qua de causa stat Concordia ambabus manibus signa militaria tenens.

Hic nummus aureus, rarus est : argenteus, vulgaris.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus stans, dextra fulmen.*

Cum Macrinus Romanos contra Parthos eduxisset, cruentum inter eos initum est prælium, referente Herodiano. *Uno igitur alteroque die à mane ad vesperam pugnatum* ; & addit *Tanta autem virorum jumentorumque multitudo cecidit, ut omnis compleretur campus :* ideo Jovi Conservatori sacra facta sunt, qui Augustum servaverit.

Hic nummus aureus, inter rariores computandus : argenteus, tritus est.

LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram frumentariam, læva cornucopiæ.*

Macrinus ut populi Romani gratias sibi conciliaret, cui à Caracalla liberalitates sæpe datas sciret, congiarium ipse distribui jussit ; aliudque promisit, quod filius ejus Antonini nomen accepisset, ut innuit Capitolinus. *Vellem, Quirites, jam præsentes essemus. Antoninus vester vobis congiarium sui nominis daret.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

PONTIF. MAX. TR. P. II. COS. II. P. P. *Quadrigæ triumphales aurigante Imperatore, à victoria coronato.*

Ut

Ut in Geta quadrigas non ad ipsius triumphum spectare diximus, sed ad pompam processus ipsius consulatus, sic ipsæ in quibus Macrinus à Victoria coronatus spectatur, ad processum ipsius consulatus II. quem iniit Kal. Maii cum Diadumeniano Filio. Vide Erud. Norisii differt. I. fol. 19.

Hic nummus aureus, præstantissimus est, sed argenteus eximiæ raritatis est.

SALVS PVBLICA. *Figura muliebris stans, pascit serpentem.*

Fœmina sedens quæ serpentem pascit, Hygia Æsculapii filia est, vota pro Macrini salute facta fuisse arguit; an propter ejus ægritudinem? an in salutis augurium, apud Romanos olim celebratum, quod intermissum, Augustum renovasse legimus apud Suetonium? Porro Salutem publicam in Principis conservatione consistere indicat nummus.

Hic nummus aureus rarus est, ex argento obvius.

VICTORIA PARTHICA. *Victoria gradiens, dextra coronam, sinistra lauream.*

In memoriam victoriæ, quam contra Parthos post Caracallæ necem, retulit Macrinus: de illo autem refert Capitolinus. *Pugnavit tamen, & contra Parthos, & contra Armenios, & contra Arabas, quos Eudemones vocant, non minus fortiter, quam feliciter.* Unde victoria coronam & palmam victoris insignia gerit, illa graditur tanquam ad alias properans.

Hic nummus argenteus, inter rariores ascribendus.

VICT. PART. P. M. TR. P. II. COS. II. P. P. *Victoria gradiens, præ manibus clypeum.*

Victoria sedet tanquam firma, indicans hac de causa, pacem fuisse cum Artabano Parthorum rege factam, uti narrat Herodianus, *Fœdus cum Macrino ferit, atque*

in proprias ſedes revertitur. De quibus ad ſenatum ſcripſit; *Propterea*, ait Dio, *decreta fuerunt ei ſacrificia, victoriæ ergo, datumque Parthici nomen.* Sed illud non accepit.
Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

VOT. PVB. TR. P. II. COS. II. P. P. *Jupiter nudus ſtans, dextra fulmen, læva haſtam : pro pedibus aquila.*
Vota publica pro Macrino facta indicat nummus, ea non fuiſſe Decennalia arguit trib. poteſtas. II. cum ea initio imperii ſuſciperentur : ſed Jupiter in eo ſignatus eodem modo, quo in ſuperiore nummo cum epigraphe *Jovi Conſervatori*, vota quidem pro Principe ſuſcepta ob bellum Parthicum; eoque confecto, ſoluta denotat.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ΔΗΜΑΡΧ. ΕΞ. ΥΠΑΤΟ. Γ. *Aquila inſiſtit clavæ, roſtro coronam.*
Nummi ex argento maximi, Romæ non ſunt percuſſi; hunc in Syria ſignatum denotat aquila, & cui rei illa Jovis ales inſiſtit, urbem in qua cælatus eſt, denotare monuimus : hæc clavæ impoſita Tyrum, ob Herculis cultum, in hac urbe, ſignatum indicat.
Hic nummus maximus, inter rariores habendus.

DIADUMENIANI nummi ex argento rari, ex auro rariſſimi ſunt.

FIDES MILITVM. *Figura muliebris ſtans inter quatuor ſigna militaria, utraque manu unum gerit.*
Mulier hæc Concordia videtur eſſe, deſignans fidem militum, qui Macrinum patrem & filium Diadumenianum ad imperium evexerant, ut narrat Lampridius. *Antonini Diadumeniani pueri, quem cum patre Opilio Macrino, Imperatorem dixit exercitus.* Signa militaria, Romanæ militiæ ſymbola ſunt.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

M. OPEL. ANT. DIADVMEN. CAES. *Caput Diadumeniani nudum.*
PRINC. IVVENTVTIS. *Figura paludata ſtans, dextra ſignum militare, ſiniſtra haſtam.*
Milites non modo Macrinum Imperatorem elegerunt, ſed & Diadumenianum ejus filium, Cæſarem appellarunt, qua de re ad ſenatum mox ille literas dedit, ſenatus vero ejus filium Juventutis Principem dixit, teſte Dione. *Tam ipſi, quidquid par eſſet, quam filio ejus decretum fuit, iſque Patricius, &* Juventutis Princeps *eſt appellatus.*

Hic nummus aureus, elegantia & raritate insignis est.

Eadem epigraphe. Figura paludata stans inter tria signa militaria, quorum unum dixtra tenet, læva scipionem.

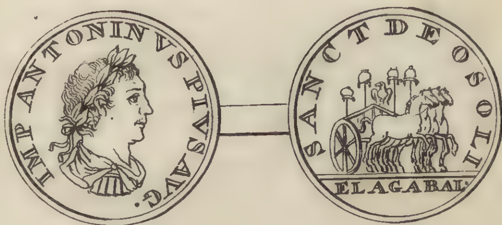
Princeps Juventutis dicebatur is, qui pueris majoribus & minoribus ad Troiæ ludum nominatis præerat, sed omnes, Patricii esse debebant, de quibus ait Suetonius in Augusto 43. *Claræ stirpis indolem sic innotescere.* Unde vidimus supra apud Dionem, Diadumenianum à senatu patricium factum, ut Juventutis Princeps appellaretur.

Hic nummus argenteus rarus est: ex auro, rarissimus.

SPES PVBLICA. *Figura muliebris stans, dextra florem; læva vestem sublevat.*

Spes, ut juvenum dea, in nummis Cæsarum cælatur, tanquam bonam de se spem concitarent; nam ut ait ipse Diadumenianus ad milites, apud Lampridium. *Ego autem elaborabo ne desim nomini Antoninorum.* Quod olim de Marcello Virgilius. Magnæ spes altera Romæ.

Hic nummus argenteus, superiore præstantior est.

ELAGABALI nummi ex auro & argento, frequentes & obvii ſunt.

IMP. CAES. M. AVR. ANTON. PIVS AVG. *Caput Elagabali laureatum.*

ADVENTVS AVGVSTI. *Imperator eques dextram ſublevans, ſiniſtra ſpiculum.*

In memoriam adventus Elagabali Romam pacificatoris habitu proficiſcentis, in Syria autem à militibus contra Macrinum electus A. D. Idib. April. anni 971. eo devicto & occiſo Nicomediæ hiemavit, ita poſtulante anni tempore; de cujus adventu ait Dio. *Quapropter ut in urbem pervenit, nihil ſcilicet novum Romani viderunt.* Imaginem enim ſuam prius mandaverat.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

CONSERVATOR AVG. *Currus ſupra quem lapis in conum, & aquila.*

Lapis ille in conum factus ſupra currum, deus eſt Elagabalus, quem eleganter deſcribit Herodianus. *Ipſum porro dei ſimulacrum impoſitum vehiculo, auro ac lapidibus pretioſiſſimis variegatum deducebat ex urbe in ſuburbanum: trahentibus equis ſejugibus, emaculato candore ac*

magnitudine præcellentibus. In cujus rei monumentum, hic nummus eſt percuſſus.
Hic nummus aureus inter rariores collocandus.

JOVI VICTORI. *Imperator dextra fulmen, ſiniſtra haſtam, pro pedibus aquila, à tergo duo ſigna militaria.*
Elagabalus à militibus in odium Macrini A. D. Idib. April. anni 971. Imperator electus eſt in Syria; quo die *Jovi Victori* feſtum Romani celebrabant, ut refert Ovidius in Faſtis.

Occupat Apriles Idus cognomine Victor
Juppiter.

Hoc forſan die Jovi Victori votum feciſſe videtur Elagabalus, ſi Macrini exercitum fudiſſet.
Hic nummus argenteus, rarus & elegans eſt.

JVL. AQVILIA SEV. AVG. *Caput Aquiliæ Severæ.*
Julia Aquilia Severa, erat Veſtalis, quam Elagabalus divortio cum Julia Paula facto, ſibi in uxorem junxit, eam vero dimiſit, & Anniam Fauſtinam accepit, ſed ad eam rediiſſe nos docent, non modo Dio. *Dein verum ad Severam rediit*, ſed ejus nummi Græci cum literis L. E. id eſt anno quinto ſignati, cum in ea trib. poteſtate fuerit occiſus.
Hic nummus aureus, eximiæ raritatis eſt.

JVLIA SOEMIAS AVG. *Caput Sœmiadis.*
Julia Sœmias Julii Aviti & Juliæ Mæſæ filia, Vario Marcello homini Syro nupto, Elagabali mater fuit, quem Mæſæ & ſuis artibus ad imperium evexit, ſed cum eo male gubernans, probris inſignis, cum illo à prætorianis interfecta eſt.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

LIB. AVG. P. M. T. R. P. II. COS. II. *Imperator ſedet in ſubſtructione cum Liberalitate ſtante, icuncula ſcalam aſcendit.*

Tria congiaria distribuisse Elagabalum nos edocent hactenus ejus nummi, hoc primum postquam hiemasset Nicomediæ, & Romam vere advenisset in secunda tribunitia potestate, populo dedit, astipulante Herodiano. *Diviso igitur congiario in populum, ut mos est imperium suscipientibus.* Adest Liberalitas & Præfectus prætorii.
Hic nummus aureus, elegantissimus est.

LIB. AVG. II. COS. II. P. P. *Imperator sedet in suggestu hinc Liberalitas & inde Præfectus prætorii stant, Romanus ascendit gradus.*
Secundum congiarium videtur ab Elagabalo distributum, quando Corneliam Paulam duxit uxorem, ut innuit Xiphilinus. *In quibus nuptiis nonnulla largitus est non solum senatorio & equestri ordini, sed etiam senatorum uxoribus. Plebs aureis sex epulata est viritim, milites hoc amplius quatuor.* Hoc vero matrimonium anno 972. cum ille adhuc gereret consulatum II. celebratum est.
Hic nummus aureus, inter rariores annumerandus.

P. M. T. R. P. III. COS. III. P. P. *Quadrigæ Imperatore aurigante.*
Quadrigæ ad Antonini Elagabali triumphum non pertinent, nullum enim egit. Sed spectant ad processum consulatus III. quem Romæ suscepit, nam primum in Syria, alterum Nicomediæ sibi adrogare ausus erat, qua de re plurimi ex diversa materia percussi sunt ejus nummi, in memoriam solemnis consularis illius processus pompæ.
Hic nummus aureus, inter rariores collocatur.

Eadem epigraphe. Elagabalus in quadrigis coronatur à Victoria.
Plurimi Imperatores Romani in quadrigis ob-

ſervantur qui nullum egere triumphum, quorum nummos ad ſolemnem illorum conſularis proceſſus pompam referre oportuit, ut indicant ii in quibus ejuſmodi quadrigæ Imperatore aurigante occurrunt, cum epigraphe *Fel. proceſ. Conſulat. Aug. n.* ut videre eſt apud Spanhemium pag. 705.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt.

P. M. TR. P. V. COS. IIII. *Elagabalus in quadrigis dextra ramum, ſiniſtra ſcipionem eburneum.*

Ad proceſſum Elagabali conſulatus IIII. cum Alexandro Severo initi anno v. c. 975. ſpectat nummus; cum enim ille anno ſuperiore conſulatum non egiſſet, illum hoc anno rurſus accepit; nec tyro eſt, qui hunc nummum ad Elagabali triumphum referri velit, at ſi conjecturæ locus, quando adſunt quadrigæ pertinent ad conſulatus proceſſum, Imperator ſcipionem eburneum, inſigne conſulum tantum gerit.

Hic nummus argenteus, pro raro recenſetur.

SACERD. DEI SOLIS ELAGAB. *Figura ſtolata ſtans, dextra pateram ſuper aram, ſacrificantis ritu.*

Antoninus Sœmiadis filius, dictus eſt Elagabalus, à ſacerdotio Solis quem Syri Elagabalum dicunt, ut ait Herodianus de illo & Alexandro loquens. *Sacerdotes ambo Solis, quem maxime indigenæ colunt, Phœnicum lingua* Elagabalum *vocitantes.* Hunc titulum, cum novum Romam Deum attuliſſet, & præ cæteris coleret, ſemper ſervavit: cujus dictus eſt *Summus* & *Invictus* Sacerdos.

Hic nummus argenteus nec rarus nec obvius eſt, SVMMVS SACERDOS AVG. INVICTVS SACERDOS AVG. *facile parantur.*

SANCT. DEO SOLI ELAGABAL. *Quatuor equi trahentes currum, ſupra quem coni ſpecies cum quatuor vexillis.*

Elagabalus

Elagabalus eſt deus in pompa traductus coni forma, quem mire illuſtrat Herodianus. *Lapis eſt maximus, ab imo rotundus & ſenſim faſtigiatus, propemodum ad coni figuram.* Nullus ducit currum, de quo idem Auctor. *Neque enim quiſquam mortalium eum inſcendebat currum, ſed circumſtabant omnes, quaſi aurigantem deum.* Sanctus, id eſt propitius appellatur.

Hic nummus argenteus, præſtantiſſimus eſt.

SPEI PERPETVAE. *Spes ſtans dextra florem, ſiniſtra veſtem colligit.*

Spes in Cæſarum nummis plerumque exhibetur, quia Spes in juvenibus & pueris aliqua ineſt: cum quindecim circiter annos eſſet Elagabalus, plurima etiam de ſe pollicebatur; qua de re ad ſenatum ſcripſit, ut narrat Dio. *Multa quoque de ſe ipſo non tantum militibus, ſed etiam ſenatui populoque Romano promittebat.* Ideo Spes in Elagabalo cum ille creſceret, videbatur tanquam perpetua.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus eſt.

PAULAE nummi ex argento frequentes, ex auro rariſſimi ſunt.

IVLIA PAVLA AVG. *Caput Juliæ Paulæ.*

CONCORDIA. *Imperator & Paula dextras ſibi porrigentes.*

Elagabalus, ut loquitur Dio, *Corneliam Paulam duxit in matrimonium, quo fieret pater, ſicuti dicebat, celerius.* Unde nummi ad eorum concordiam conjugalem denotandam percuſſi: cujus dextrarum junctio, ſymbolum eſt: nam ait Tacitus, Annal. 12. *Mos eſt regibus, quoties in ſocietatem coeant, implicare dextras.* Quæ juramenti ſpecies eſt.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

CONCORDIA AETERNA. *Tres figuræ ſtantes, quarum duæ dextras jungunt, tertia intermedia.*

Alter concordiæ typus in Juliæ Paulæ nummo, deam ipſam Concordiam manus conjugibus imponentem exhibet, quaſi eos conjungeret, dum dextras ſibi porrigunt: ſed illa conjugalis concordia non tam per dextras implicatas exprimi videtur, quam fides conjugalis, cui eas attribuunt: ut notant Grammatici, unde Concordia in perpetuum duratura, dicitur Æterna.

Hic nummus aureus, elegantia & raritate insignis est.

VENVS GENETRIX. *Mulier sedens dextra globum, sinistra hastam.*

Cum essent matrimonia liberûm procreandorum causa, instituta; ideo Venus Genitrix ad fæcunditatis Paulæ augurationem exhibetur, cum Elagabalus illam duxerit, quo citius fieret pater, ut supra diximus. Illa à Romanis culta est, cui templum Cæsar dedicavit in regione VIII. Globum gerit, illa enim Genius generationis supremus credebatur. Solinus in Fragm.

Tu Fætibus auges
Cuncta tuis, totus pariter tibi parturit orbis.

Hic nummus argenteus, inter rariores recensendus.

AQUIL. SEVERAE nummi ex argento vulgares, ex auro insignis elegantiæ & raritatis sunt.

IVLIA AQVILIA SEV. AVG. *Caput Juliæ Severæ.*

CONCORDIA. *Imperator togatus stans, dextram Aquiliæ Severæ porrigit.*

Ad concordiam conjugalem cum Aquilia Severa, quam ex numero Vestalium abstulerat Elagabalus, denotandam; ut in Julia Paula diximus.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores collocandus.

IMP. M. AVR. ANTONIN. PIVS AVG. *Caput Elagabali.*

Imperatores in nummis aureis & argenteis uxorum vultus honoris causa signare solebant, quo argumento Sall. Orbianam Alexandri conjugem, & Etruscillam Decii sponsam fuisse didiscimus.

Hic nummus aureus, raritate & elegantia præstantissimus est.

SOEMIADIS nummi ex argento triti ſunt, ex auro rariſſimi.

IVLIA SOEMIAS AVG. *Caput Sœmiadis.*

IMP. ANTONINVS PIVS AVG. *Caput Elagabali laureatum.*

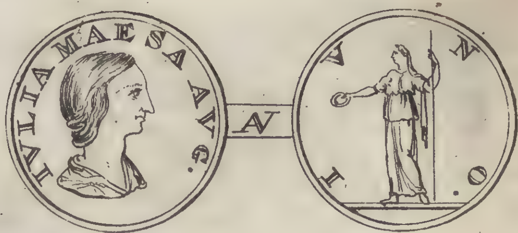
Non modo Auguſti uxorum vultus in nummis, ſed & matrum effigies cælarunt, hic mos à Caligula manavit, quem ſequutus eſt Claudius.

Hic nummus argenteus, elegantia & ſingularitate conſpicuus eſt.

VENVS CAELESTIS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra pomum, ſiniſtra haſtam puram.*

Ut Aſtarte dea, Syris eadem erat quæ Venus Cæleſtis: ideo Sœmias ut erat Syra, pro Venere Cæleſti in nummis ſuis exhibetur.

Hic nummus argenteus obvius eſt: ex auro rariſſimus habendus.

JUL. MAESAE nummi aurei rariſſimi ſunt, ex argento obvii & vulgares.

IVLIA MAESA AVGVSTA. *Caput Mæſæ.*

IVNO. *Figura muliebris velata ſtans, dextra pateram, ſiniſtra cornucopiæ.*

Jul. Mæſa ſub habitu Junonis exhibetur, cum hæc regnis præeſſe crederetur; unde Reginæ nomen tulit: Mæſa autem nepotes Elagabalum & Alex. Severum ad imperium evexit, & conſiliis ipſa regnare videbatur.

Hic nummus ex auro rariſſimus eſt, ex argento obvius.

SAECVLI FELICITAS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra pateram ſuper aram ignitam, ſiniſtra caduceum oblongum.*

Sub Elagabali imperio, mediante Mæſa ejus avia, ſæculi Felicitatem per orbem Romanum deſignare videtur nummus.

Hic nummus argenteus vulgaris eſt, ex auro, rariſſimus eſt.

ALEXANDRI SEV. nummi ex auro & argento triti ſunt.

IMP. CAES. M. AVR. SEV. ALEXAND. AVG. *Caput Alex. Severi laureatum.*

AETERNITATIBVS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra globum, læva innixa columnæ ſpiculum geſtat.*

Romani in acclamationibus novi Imperatoris multos ei annos precabantur & ejus regnum tanquam Æternum optabant, ut de ipſo Alexandro narrat Lampridius. *Vincas, valeas, multis annis imperes.* Unde in nummis *Æternitas Imperii.* Mulier globum gerit, quaſi mundus eſſet ab æterno, & in æternum duraturus.

Hic nummus argenteus inter rariſſimos recenſeri poteſt.

IMP. SEV. ALEXAND. AVG. IVLIA MAMAEA AVG. MATER AVG. *Capita Alex. Severi & Jul. Mamææ adverſa.*

FELICITAS TEMPORVM. *Alexander ſedens togatus coronatur à victoria pone eum ſtante, ei aſtant duæ mulieres, quarum una caduceum gerit.*

Percuſſus eſt nummus hic perelegans poſt victoriam Perſicam, quæ coronam Alex. Severo porrigit: unde Felicitas Temporum per eam P. Romano procuratur,

mediante etiam Julia Mamæa Augusti matre dignissima, & dea Felicitate comite: Romani per filii virtutem & matris consilium feliciter imperium dirigi gratulantes.

Hic nummus aureus, maximi moduli eximiæ raritatis & elegantiæ est.

INDVLGENTIA AVG. *Spei typus.*

Typus est *Principis Juventutis* solitus, sub nova *Indulgentiæ Augusti* inscriptione, ad denotandum Alex. Severum ab Elagabalo Cæsarem declaratum, Principis Juventutis esse factum, & quidem indulgentiâ Elagabali, cum vix decimum octavum annum ageret; sed id sagax avia Mæsa, suspectans populorum indignationem, procuravit. Vide Seguinum in Sel. Num. edit. 2. pag. 170.

Hic nummus argenteus, inter præstantiores collocandus.

Eadem epigraphe. Spes stat dextra florem, sinistra vestem colligit.

Spes in Cæsarum nummis plerumque signatur, sed raro cum hac epigraphe *Indulgentia Aug.* cum autem Elagabalus Cæsarem dixisset Alexandrum Severum consobrinum suum, etiamsi adhuc ille esset adolescens, ideo summa indulgentia id fecit, & quidem Juliæ Mæsæ ejus aviæ artibus, ut Alexandro imperium deferret, si illud Elagabalo conservare non posset.

Hic nummus aureus, inter rariores habetur.

IOVI PROPVGNATORI. *Jupiter stans, dextra fulmen, sinistra hastam.*

Jupiter cognomine *Propugnator* in nummis Imperatorum, qui cum barbaris decertarunt, sæpe exhibetur, quasi à Jove ipso, in prælio defensi essent: unde ipsi incolumes gratulabundi sacra faciebant; cujus erat in palatio templum, si Grutero fides pag. 3. num. 2.

Hic

Hic nummus ex argento tritus, ex auro non obvius est.

IVLIA MAMAEA AVG. *Caput Iul. Mamaæ.*
Imagines Augustarum in nummis aureis & argenteis Imperatorum observari potius solent quam in æreis, imo in iis raro occurrunt, cum Imperatores potius amicitiæ quam honoris causa id facerent, quod senatus non audebat: nam Cæsares monetam auream & argenteam cælari curabant, senatus æream tantum.
Hic nummus aureus, singularis elegantiæ & raritatis est.

LIBERALITAS AVG. *Imperator sedens in substructione pro congiario distribuendo, aliis figuris assistentibus.*
Congiarium populo distribui debuisset, si Alexander Cæsar à patre factus esset, sed id indulgentia sua factum in nummis testari voluit Elagabalus: nec etiam datum est, quando consul Alexander factus est cum Elagabalo, quia hic *cum eo procedere noluit*, ut narrat Lampridius, sed mox post ejus necem cum imperare cœpit.
Hic nummus ex auro, rarissimus est.

LIBERALITAS AVG. II. *Mulier stans dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*
Secundum congiarium dedisse videtur Alexander, quando uxorem duxit Sallustiam Barbiam Orbianam anno secundo vel tertio imperii: de qua altum est apud Historicos silentium, sed Antiquarii per nummos eam è tenebris eruerunt & marito probè reddiderunt. Vide Seguini Dissertationem in 2. editione Selectorum numismatum, apud Jo. Jombertum.
Hic nummus argenteus, rarissimus est.

LIBERALITAS AVG. III. *Mulier stans dextra tesseram, sinistra cornucopiæ.*
Tertia Alex. Severi liberalitas P. Romano concessa

eſt, ob initum anno v. c. 979. ſecundum conſulatum, ut indicat trib. poteſtas v. cum ea liberalitate in æreis nummis, ut pote amplioribus, conjuncta.
Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

LIBERALITAS AVG. IIII. *Typus idem.*
Lampridius Alexandrum ter tantum congiarium dediſſe narrat, *Congiarium Populo ter dedit, donativum militibus ter.* Sed nummi eum quinquies illud diſtribuiſſe probant. Quartum autem ab eo diviſum eſt anno 982. quando geſſit conſulatum III. cum Caſſio Dione II.
Hic nummus ex argento & auro inter elegantiores reponendus.

LIBERALITAS AVG. V. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra teſſeram, ſiniſtra cornucopiæ.*
Alexander ſuſcepto bello Perſico victor Romam rediit, triumphoque acto, apud ſenatum orationem habuit, dimiſſoque illo Capitolium aſcendit, & ut refert Lampridius, dixit, *Quirites, vicimus Perſas, milites divites reduximus, vobis congiarium pollicemur.* Quod quidem paucis abhinc diebus diſtribuit, ut ait idem Scriptor. *Deinceps congiarium populo Romano dedit.*
Hic nummus aureus, rarus eſt.

PERPETVITATI AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra globum, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*
Hæc in nummo epigraphe videtur appoſita in memoriam acclamationis, qua uſus eſt erga Alexandrum ſenatus, deos precatus, ut eum perpetuarent, Lampridio narrante. *Dii te ex manibus impuris eripuerunt: Dii te perpetuent.* Non enim occurrit in aliis principibus hæc inſcriptio, & Alexandro peculiaris eſt.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

P. M. TR. P. COS. P. P. P. *Leo fulmen dentibus tenet.*
Leonis ore fulmen gerentis typus, jam in Caracalla prodiit, qui etiam in Maximiano Diocletiani Imperatoris socio apud Tristanum tom. 3. pag. 366. observatus, pro imperii seu providentiæ symbolo exhiberi videtur, nisi quis ad natalem Alexandri sub leonis signo diem referre voluerit, is enim radiis caput habet ornatum, tanquam ad solem spectans.
Hic nummus argenteus, inter rariores censendus.

Eadem epigraphe. Imperator in quadrigis.
Hæc tribunitiæ potestatis primæ & consulatus primi inscriptio, nummum in memoriam pompæ primi consulatus ab Alexandro cum Elagabalo initi signatum arguit, cum ille imperium eo occiso occupavit, nam adhuc consul erat: Elagabalus autem *noluit cum consobrino procedere.* Teste Lampridio.
Hic nummus argenteus & aureus inter rariores habentur.

P. M. TR. P. V. COS. II. P. P. *Imperator in quadrigis dextra ramum, sinistra scipionem eburneum.*
Monumentum est pariter processus Alexandri consulatus II. quem iniit anno V. C. 979. cum Quintilio Marcello.
Hic nummus aureus inter raros recensetur.

Eadem epigraphe. Thermæ Alexandrinæ.
Plurimis operibus Romam exornavit Alexander, Thermarum ejus icon nobis superest in hoc nummo: de quibus loquitur Lampridius in ejus vita. *Opera veterum principum instauravit, ipse nova multa constituit, in his Thermas nominis sui, juxta eas quæ Neronianæ fuerunt, aqua inducta, quæ Alexandrina nunc dicitur.* Ejus vestigia in palatio Mediceo *plateæ Dominæ* vulgo dicto.
Hic nummus ex auro & argento, præstantissimus est.

P. M. TR. P. VIII. COS. III. P. P. *Imperator in quadrigis consularibus.*

Alexander trium suorum consulatuum pompam constanter in nummis expressit, de illis ita loquitur Lampridius. *Consulatum ter iniit tantum: ac primo nundino sibi alios semper suffecit.* Tertium hunc cum Dione Cassio suscepit anno 982. cususque est in rei memoriam nummus, cum trib. pot. VIII. iniisset eodem anno.

Hic nummus argenteus, inter rariores numeratur.

P. M. TR. P. XII. COS. III. P. P. *Imperator paludatus in quadrigis triumphalibus.*

Non amplius ad Pompam processus consulatuum Alexandri spectant quadrigæ, sed ad Persicum ejus triumphum, quem in trib. potestate XII. gessit, ut recte innuit nummus: ipse paludatus incedit & ramum lauri tenet: in superioribus vero nummis togatus est ut consul, & scipionem eburneum consulis insigne, semper habere deberet.

Hic nummus ex auro, rarissimus est.

ORBIANAE nummi, ex argento rari; ex auro hactenus non inspecti sunt.

SALL. BARB. ORBIANA AVG. *Caput Orbianæ.*
CONCORDIA AVGVSTORVM. *Figura muliebris sedens, dextra pateram.*
Sallustia ab Antiquariis anterioris sæculi Trajano Decio in uxorem data, à Franc. Gottifredi Nobili Romano, conjugi legitimo Alex. Severo restituta est, ut recte notavit Seguinus noster in Opusc. pag. 287. Dea Concordia in aversa nummi parte, ad conjugalem inter Alexandrum & Sallustiam, indicandam concordiam signatur.
Hic nummus argenteus pro raro habetur.

PVDICITIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra faciem velo obducit, sinistra hastam transversam gestat.*
Quænam fuerit Sallustia Alexandri uxor, altum est apud Historicos silentium, porro Sallustius sub eo principe florebat, Sallustio enim Alexander rescribit Cod. 8. tit. 11 de fidejuss. & mandat. Dea autem Pudicitia velo faciem obumbrans, ad impenetrabilem Sallustiæ indicandam castitatem perhibetur.
Hic nummus argenteus, præstantissimus est.

MAMAEAE, nummi ex argento frequentes, ex auro ſunt rariſſimi.

FELICITAS PVBLICA. *Mulier ſedens dextra caduceum, ſiniſtra cornucopiæ.*

Julia Mamæa Alexandri mater, ut erat bonis moribus, *Felicitas publica* à Romanis exiſtimabatur, ſicut principi filio acclamaverant teſte Lampridio. *Felices nos imperio tuo. Felicem Rempublicam.* Felix omnino imperium, cui grata populo, militibuſque ac ſenatui forma principatus erat, ut ait Herodianus.

Hic nummus ex argento frequens & obvius; ex auro rariſſimus eſt.

IMP. C. M. AVR. ALEX. SEVER. AVG. *Caput Alex. Severi laureatum.*

Imago matris in averſa filii Imperatoris parte, magnum denotat illius imperium, ut ſub Neronis initio Agrippina olim potiebatur; audiamus autem de Mamæa Herodianum. *Quippe illi mater ſupra modum imperitabat, ac dicto audientem ſemper habebat.* Ideo cum eſſet avara, illius necis cauſa exiſtimatur.

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis & præſtantiæ eſt.

IVL. MAMAEA AVG. *Caput Mamææ.*

IVNO CONSERVATRIX. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra pateram, læva haſtam puram: pro pedibus pavo.*

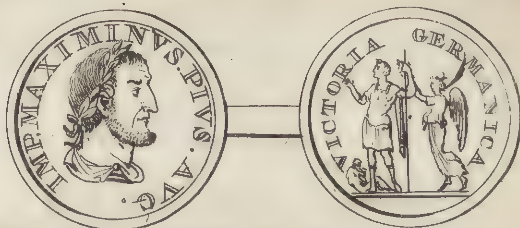
Mamæa ſub Junonis Conſervatricis imagine exhibetur, quæ Alexandrum filium ab Elagabali inſidiis ſervaverit, ut narrat Herodianus. *Servabantque eum diligenter omnes ab inſidiis Antonini. Mater autem Mamæa neque poculentum aliquid, neque eſculentum guſtare puerum ſinebat quod ab illo mitteretur.* Pateram gerit, ſacris Junoni pro filio factis.

Hic nummus aureus eſt rariſſimus: ex argento, obvius.

VESTA. *Figura muliebris ſedens, læva haſtam, dextra palladium.*

Sub effigie Veſtæ repræſentatur Mamæa, ad indicandam illius pudicitiam, cujus ſymbolum eſt, ut aperit Græcus Ariſtophanis interpres apud ill. Spanhemium de nummo Smyrnæorum pag. 357. quod Veſta ſcilicet, poſt debellatos Titanas, optione habita petendi quod vellet, continuo virginitatem petierit.

Hic nummus ex auro, rariſſimus eſt; ex argento, obvius.

MAXIMINI nummi ex argento triti & obvii, ex auro rariſſimi ſunt.

IMP. MAXIMINVS PIVS AVG. *Caput Maximini laureatum.*

AEQVITAS AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ gerens.*

Maximinus ut ſtatim factus eſt Imperator, mox ad effigiem ſuam tanquam dignitatis imperatoriæ jus ſummum, monetam cudi curavit; in qua ſignata eſt Æquitas, non ad Juſtitiam ſpectans, de illo enim refert Capitolinus. *Sine judicio, ſine accuſatione, ſine delatore, ſine defenſione omnes interemit, omnium bona ſuſtulit.*

Hic nummus ex auro, rariſſimus eſt: ex argento frequens & obvius.

LIBER. AVG. *Imperator ſedet in ſubſtructione aſtant hinc Liberalitas, inde Præfectus prætorii: Romanus aſcendit ſcalam.*

Etiamſi Maximinus ex Germania, ubi Imperator à militibus electus erat, Romam non venerit, congiarium tamen populo ejus juſſu in Urbe diſtributum ipſius nummi convincunt, cujus memoriam in æreis nummis conſignavit ſenatus, ut & proceſſus ejus conſulatus pompæ, de qua mox dicturi ſumus.

Hic

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis est, & elegantiæ.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Quadrigæ triumphales quibus insidet Imperator, dextra scipionem eburneum gestans.*
Maximinus circa Octobris initium anni 988. post Alexandri mortem imperium arripuit, & consulatum anno 989. suscepit cum Julio Africano, at cum absens esset? an ejus figura in processus consulatus pompa fuerit gestata? an quasi processisset, nummi in rei memoriam sint percussi.
Hic nummus argenteus, inter elegantiores annumerandus est.

SALVS AVGVSTI. *Salus stans pascit serpentem.*
Licet altum sit de Maximini morbo apud Historicos silentium, eum tamen ægrotasse indicat nummus: quando enim mentio est Æsculapii aut Hygiæ ejus filiæ, sanitatis numinum occurrit, semper eos morbo quodam laborasse illi arguunt, videntur ergo pro eorum salute sacra peracta; quorum memoria in monumentis publicis consignatur.
Hic nummus aureus, pro raro habendus.

VICTORIA GERM. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam, pro pedibus captivus.*
Maximinus in Germania Imperator, Alexandro à militibus occiso, electus, statim ad bellum contra Germanos se comparavit, de quibus insignem victoriam retulit, Capitolino narrante. *Ingressus igitur Germaniam Transrhenanam per* CCC *vel* CCCC *millia barbarici soli vicos incendit, greges abegit, prædas sustulit: barbarorum plurimos interemit.* In cujus rei memoriam cælata est in hoc nummo Victoria.
Hic nummus ex auro, elegantissimus est.

VICTORIA GERMANICA. *Imperator paludatus stans, coronatur à victoria palmam gerente, ad cujus pedes capti-*

vus manibus post terga revinctis.

Hæc sunt Germanicæ victoriæ à Maximino relatæ monumenta: Victoria illi lauream imponit ob egregia ejus belli facinora, de quibus ita loquitur Herodianus. *Fuere item alia prælia, quibus omnibus ipse manu pugnam capessens, ac fortissimè dimicans, explendescebat.* Maximam rebus gestis claritudinem adepturus; nisi gravior multo suis ac truculentior, quam ipsis fuisset hostibus.

Hic nummus argenteus, inter præstantiores recensendus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Cum aliquis Princeps ad imperium pervenerat, mox vota pro illius salute suscipiebantur: hunc diximus morem ab Augusto manasse ex Dione, cum in aliud decennium accepisset imperium; unde festum eo die pro ejus renovatione celebratum est. Porro in veteri calendario occurrit. *Votorum nuncupatio* III. *Non. Jan.* pro salute principis, ob anni forsan renovationem.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

PAULINAE nummi ex argento rari ſunt ex auro hactenus non obſervati.

DIVA PAVLINA. *Caput Paulinæ velatum.*
CONSECRATIO. *Pavo cauda expanſa.*
Nummis, Paulinæ uxoris Maximini Imperatoris nomen debemus, Ammianus & Zonaras ejus quidem principis conjugem memorant, ſed nomen reticent; eadem quæ filii lineamenta, & eadem quæ mariti nummorum forma, nobis id penitus confirmant. Zonaras maritum crudelitate ſua ei mortem procuraſſe narrat, cujus conſecrationem à ſenatu, ipſius precibus factam nummi nos edocent.
Hic nummus ex argento, rarus eſt.

CONSECRATIO. *Pavo animam Auguſtæ in cœlos ferens.*
Pavo in vertice rogi pro Auguſtarum conſecratione in campo Martio erecti, funiculo alligabatur, quo flammis tandem exuſto, illa per aerem volitans, Auguſtæ animam in cœlos efferre credebatur, cujus icon in nummis poſtea ad ejus conſecrationis memoriam cælabatur. Pavo pro fæminis principibus: aquila pro Imperatoribus erat ſelecta, quod illa Junonis, hæc Jovis ales eſſet.
Hic nummus argenteus, ejuſdem eſt pretii, ac ſuperior.

MAXIMI Cæſaris nummi ex argento rari, ex auro hactenus non inſpecti ſunt.

MAXIMVS CAES. GERM. *Caput Maximi.*

PRINC. IVVENTVTIS. *Figura paludata ſtans, dextra pilum deorſum tenet, ſiniſtra haſtam: à tergo duo ſigna militaria.*

Cum Principis juventutis titulus ipſi conceſſus eſſet, quem Imperator Cæſarem appellabat, mox in nummis ejus inſcribebatur: ſed obſervandum hunc tantum pueris titulum fuiſſe datum, cum ludis Troiæ præeſſe poſſent: nam Cæſaribus ætate provectis nunquam eum videmus tributum.

Hic nummus ex argento, rarus eſt.

PIETAS AVG. *Vaſa pontificalia.*

Sacerdotium ad imperium renunciati inſigne fuit, cujus inſtituti ratio ab Auguſto manavit, qui Caio & Lucio filiis ſacerdotium mox contulit, poſtquam eos adoptavit: ut Imperator cum ſupremo rerum aliarum arbitrio, ita ſacra omnia & religiones omnes populi Romani haberet; unde illi Pontificatum maximum retinuere.

Hic nummus argenteus, ſuperiore elegantior eſt.

GORDIANI AFR. ſenioris nummi ex argento rariſſimi ſunt; aureos non inſpeximus. Cavete ne typos recentes cum Antiquario Palatino, pro veris accipiatis.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. *Caput Gordiani Africani laureatum.*

CONCORDIA AVGG. *Figura muliebris ſedens, dextra pateram, ſiniſtra duplex cornucopiæ.*

Ad indicandam Gordiani patris cum Gordiano filio concordiam, quos Africa provincia contra Maximinum appellaverat Imperatores: eos ſimul Auguſtos ſenatus confirmavit teſte Herodiano. *Quare ſenatus... etſi de Maximino certi nihil habebat... abolitis illius honoribus Gordianum, filiumque ipſius, Auguſtos declaravit.*

Hic nummus argenteus, inter elegantiores numerandus.

P. M. TR. COS. P. P. *Figura togata ſtans, dextra protenſa ramum gerit.*

Genius ſenatus in Gordiani patris nummis exhibetur cum patres ad provinciarum rectores miſiſſent, quibus mens P. Romani circa electionem Gordiani exponebatur & ipſos hortarentur, uti communem patriam tuerentur, perſuaderentque nationibus ut in fide per-

manerent, cujus proprium antiquitus imperium foret: ita Gordianus per nationes ſenatus Genius perhibebatur.

Hic nummus argenteus, ſi caput attendas, rariſſimus eſt, ſi partem averſam, obvius.

ROMAE AETERNAE. *Figura muliebris galeata ſedens, dextra victoriolam, ſiniſtra haſtam.*

Romæ Æternæ templum in Antonini Pii nummis obſervavimus, in quo cernebatur, ut in hoc, ejus ſignum ſedens dextra victoriam, quod nunc exhiberi auguramur, ob ſacra Romæ pro Gordiano cive ſuo facta, ad victoriam contra Maximinum Thracem & hoſtem appellatum obtinendam.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores aſcribendus.

SECVRITAS AVGG. *Figura muliebris ſedens, dextra ſcipionem, ſiniſtra ſellæ innixa.*

Securitas P. Romani, Gordianorum contra Maximinum electione, in augurium deſignatur: nam poſt lectionem litterarum Gordianorum ad ſenatum, ipſe clamavit. *Dii vobis gratias. Liberati ab hoſtibus ſumus, ſi penitus liberemur.* Nulla enim poſt hanc electionem, niſi per Gordianos Romæ Securitas.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

GORDIANI AFR. junioris nummi argentei, ejuſdem ſunt ac patris, elegantiæ & raritatis; ex auro non obſervantur.

IMP. C. M. ANT. GORDIANVS AFR. AVG. *Caput Gordiani laureatum.*

PROVIDENTIA AVGG. *Figura muliebris ſtans, ſiniſtra cornucopiæ brachio columnæ impoſito, dextra radium: pro pedibus globus.*

Hæc Auguſtorum providentia, de re frumentaria non intelligitur; ſed deorum providentia Gordianos fuiſſe electos denotat: matrona enim dextra radium, qua globum humi poſitum demonſtrat, deorum providentia gubernari indicat: illi autem globum volvere ad libitum creduntur, & ſic per hos Imperatores contra Maximinum ab iis eſſe proviſum demonſtratur.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus.

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens, dextra protenſa coronam, læva lauream.*

Nummus cum epigraphe & victoriæ typo in utroque Gordiano ſignatus, & quidem ex ſenatuſconſulto, haud dubie aliquam eorum victoriam contra Maximini duces relatam, etſi levem, indicat: ejuſmodi typus

in Othone qui victus denique fuit, occurrit; cujus victorias mediocres indicat Suetonius.

Hic nummus argenteus, si partem anticam attendas, rarissimus est: si aversam, obvius.

VIRTVS AVGG. *Figura militaris dextra ramum, leva imposita clypeo hastam gerit.*

Hic Gordiani junioris pecularis est typus, cum alios habeat plurimos patri respondentes: nam armorum Virtus in juvenibus magis micat, ut consul in senatu ante acclamationes, pro iis pronuntiavit. *Gordiani senis felicitatem atque prudentiam, juvenis* virtutem *atque constantiam læti experiamur.*

Hic nummus argenteus, rarus est & elegans.

BALBINI

BALBINI nummi ex argento pro raris habentur, ex auro eximiæ raritatis ſunt & elegantiæ.

IMP. C. D. CAEL. BALBINVS AVG. *Caput Balbini radiatum.*

AMOR MVTVVS AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*
Senatus ut olim habuerat duos conſules, ſic duos Imperatores elegit, quaſi reipublicæ formam reſtituere vellet: quod unus eorum Pupienus, contra Maximinum hoſtem appellatum profectus, dixit militibus apud Herodianum. *Neque enim unius tantum hominis peculiaris poſſeſſio principatus eſt, ſed communis antiquitus totius P. Romani.* Unde inter eos *amor* mutuus exoptatur.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

CARITAS MVTVA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*
Dextræ illæ duæ in nummis Balbini & Pupieni ſignatæ concordiam eorum indicare videntur, quæ Amore mutuo & Caritate mutua conſervatur: porro differt Amor à Caritate, quod Amor ſit Caritatis ſpecies, & hæc tantum ad homines pertineat. Caritas debet eſſe mutua, id eſt alterius in alterum par & æqualis.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

CONCORDIA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Concordiæ ſymbolum, dextræ ſunt junctæ; dextra autem ſe antiqui venerabantur, & per dextram jurabant, tanquam fidei ſedem & virtutis miniſtram. Porro Capitolinus concordiam inter duos illos Auguſtos non omnino fuiſſe annotat. *Et erant quidem diſcordiæ inter Balbinum & Pupienum, ſed tacitæ, & quæ intelligerentur potius quam viderentur.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

FIDES MVTVA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Non modo Amoris mutui, Caritatis, & Concordiæ, quorum dextræ junctæ ſunt ſymbola, ſed etiam Fidei mutuæ, quæ omnia in duobus requiruntur Auguſtis. Non modo autem ſufficit, quod, quis ſua Fide promiſit, ſervare debeat, ſed illud alter etiam ſervet, neceſſe eſt. Plautus ait Capt. ſc. 3. act. 2. Fac fidelis ſis fideli.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus ſtans, dextra fulmen, ſiniſtra haſtam.*

Jovis Conſervatoris in Auguſtorum nummis effigies ſæpe cælata, ad acclamationes publicas potius ſpectat, quam ad peculiarem Imperatoris eventum, ut in Domitiano qui ſacellum Jovi exſtruxit, quod in ſeditione Vitelliana ab eo conſervatus fuiſſet. Ita Capitolinus in Balbini & Pupieni electione conclamatum ait. *Maxime & Balbine Auguſti, dii vos ſervent: dii vos principes fecerunt, dii vos conſervent.*

Hic nummus argenteus, non obvius eſt.

LIBERALITAS AVGVSTORVM. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra teſſeram, ſiniſtra cornucopiæ.*

Congiarium P. Romano datum arguit nummus, licet de illo ſileant Hiſtorici. Herodianus quidem de Pupieno narrat. *Hæc loquutus Maximus ac pecunias magna copia*

pollicitus. Quas Romæ cum Balbino & Gordiano diſtributas per donativum militibus & populo per liberalitatem nos docent nummi ærei tres hos principes exhibentes.
Hic nummus argenteus, pro raro notatur.

PATRES SENATVS. *Duæ dextræ junctæ.*
Senatus declarato hoſte Maximino, & occiſis in Africa novis Imperatoribus Gordianis: ut ſe à furore ejus vindicaret, in ædem Concordiæ concurrit, & ex ſenatoribus duos Imperatores elegit: unde illi in nummis ſe tantum Patres ſenatus inſcribunt, cum dextrarum junctarum lemmate, ad denotandam eorum cum ipſo concordiam.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

PAX PVBLICA. *Fig. mulieb. ſedens, dext. ramum, læva haſtam.*
Interempto hoſte publico, Pax publica jure pronuntiatur, nullum enim erat cum barbaris bellum, nam ut Pupienus ipſe ait, apud Herodianum. *Ut autem barbaræ etiam gentes* Pacem *quietemque tueantur, nobis curæ erit hic labor.* Sed cum ex hac pace, ipſi Auguſti beata vita, boniſque omnibus affluente gaudere debuiſſent, militum ſeditione paucis ab hinc menſibus occiſi ſunt.
Hic nummus argenteus, obvius eſt.

PIETAS MVTVA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*
Si Amor, Caritas, & Fides mutua inter duos Imperatores exoptetur, Pietas etiam inter eos mutua deſideratur: quaſi eſſent fratres, & parentum loco ſeſe debito cultu mutuo complectantur, ac honeſtam de fide atque mente utriuſque opinionem ambo habeant.
Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

P. M. TR. P. COS. II. P. P. *Figura togata ſtans, dextra ramum oleæ, ſiniſtra ſcipionem.*
A tempore quo Auguſtus Pontificatum maximum cum

imperio conjunxit: penes ſeniorem Auguſtum, hæc dignitas tantum reſederat, ſed Balbinus & Pupienus ambo eam habuerunt, teſte Capitolino. *Decretis ergo omnibus imperatoriis honoribus atque inſignibus, percepta tribunitia poteſtate, jure proconſulari*, Pontificatu maximo, *patris etiam patriæ nomine, meruerunt imperium.* Balbinus pro Genio ſenatus exhibetur.

Hic nummus argenteus, pro raro numeratur.

PROVIDENTIA DEORVM. *Figura muliebris, dextra ramum, pro pedibus globus.*

Licet à ſenatu Balbinus & Pupienus creati Imperatores fuiſſent; attamen, ut iſtud fieret, Providentia deorum procuratum deſignare in nummis voluerunt. Ideo mulier depingitur dextra radium gerens, & globus pro pedibus ejus apponitur.

Hic nummus argenteus, non obvius.

VICTORIA AVGG. *Victoria ſtans, dextra coronam, læva palmam.*

Ad victoriam de Maximino relatam ſpectat, de qua ait Capitolinus. *Et Maximinus quidem apud Aquileiam ita victus eſt, ut à ſuis occideretur.* Duces cum ſumma poteſtate jam conſulares, lecti à ſenatu, Criſpinus ac Menophilus contra Maximinum, qui ut Aquileia diuturniorem ſuſtineret oppugnationem, procurabant, donec veniret cum exercitu Pupienus.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Notum utique nova imperii auſpicia à Decennalibus votis petita eſſe. De Balbino ac Pupieno, ait Capitolinus. *Egreſſi à ſenatu primum Capitolium aſcenderunt, ac rem divinam fecerunt.* Non autem conviviorum ſolum, ſed & omni præterea ludorum ſolemnitate, illa peragebantur, de quibus idem Auctor. *Celebratiſque ſacris, datis ludis ſcenicis, ludiſque circenſibus.*

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

PUPIENI nummi ex argento, pro raris notantur, ex auro eximiæ ſunt raritatis.

IMP. CAES. M. CLOD. PVPIENVS AVG. *Caput Pupieni radiatum.*

AMOR MVTVVS. AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Cum duo Imperatores eſſent à ſenatu electi qui rempublicam pari poteſtate adminiſtrarent, ut ait Herodianus, ne rurſus principatus autoritas in tyrannidem proveheretur; ideo *mutuus amor* inter eos exoptatur: nam ut oſtendit Cicero. Amor (ex quo amicitia nominata eſt) princeps eſt ad benevolentiam conjungendam.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

CARITAS MVTVA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Idem Caritatis mutuæ elogium quod in Balbini nummis retulimus, in Pupieno obſervatur, cum inter eos mutua Caritas exoptaretur, qui pari imperio rempubl. gubernandam ſuſceperant, quam fide data per dextrarum ſymbolum, ſibi invicem promiſiſſe videntur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

CONCORDIA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Dextræ junctæ ad denotandam inter Pupienum & Balbinum concordiam expressæ sunt, quæ ut plurimum rara est, nam ut ait Herodianus. *Regnandi est inexhausta aviditas, atque incommunicabilis natura potestatis.* Uterque enim, ipso teste, ad se summam imperii trahebat.
Hic nummus argenteus, rarus est.

FELICITAS AVGG. *Figura muliebris stans; dextra caduceum, sinistra hastam.*
Hæc Felicitatis Augusti epigraphe, vel ad acclamationes publicas Pupieno & Balbino factas spectat, de quibus Capitolinus. *Felices vos judicio senatus: felicem rempublicam vestro imperio.* Vel ad pacem interempto Maximino stabilitam, cujus temporibus Felicitas magis regnat; unde mulier caduceum pacis symbolum gerit.
Hic nummus argenteus, rarissimus est.

FIDES MVTVA. *Duæ dextræ junctæ.*
Ut Fides militum in electione principis, per dextram signum militare tenentem, pro concordiæ symbolo habetur: ita sibi dextras ad Fidem mutuam sibi præstandam, junxisse Pupienum & Balbinum verisimile est: in cujus rei memoriam illas in nummis exprimere ambo voluerunt.
Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

IOVI CONSERVATORI. *Jupiter nudus cum hasta & fulgure.*
Imperatores mox rem divinam, cum erant electi, faciebant: ideo Jovi Conservatori se commendabant; sed Herodianus Pupienum & Balbinum in ipso Capitolini Jovis templo esse vocatos *quasi teste & confessore atque adeo rerum omnium inspectore deo.* Unde illi Jovi conservatori sacra fecerunt.
Hic nummus argenteus, non obvius est.

LIBERALITAS AVGVSTORVM. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, læva cornucopiæ.*

Principes Romani sub imperii auspicia, ut populi Romani gratiam sibi conciliarent, congiarium erogare solebant, quorum tamen memoriam vix aliunde quæras, quam ex superstitibus eorum nummis: quis enim Pupieni & Balbini Liberalitatem memorat, præter insignes illorum nummos.

Hic nummus argenteus, rarus est.

PATRES SENATVS. *Duæ dextræ junctæ.*

Pupienus & Balbinus se *Patres senatus* inscribunt, ut à senatu imperium accepisse denotarent, quem tamen titulum ulcerosi animi militum haud æquis auribus accipiebant, *indignè* ut loquitur Herodianus; *ferentes datos sibi à senatu Principes.* Cum per hanc electionem ille triumphare de militibus videretur.

Hic nummus aureus, inter elegantiores habetur.

PAX PVBLICA. *Figura Pacis sedens cum ramo, & hasta.*

Bellum contra Maximinum vocabatur publicum, cum apud Capitolinum, ipse Imperator hostis publicus appelletur. *Jussum tunc tamen, ut omnia ex agris in civitates colligerentur, nequid hostis publicus inveniret*, ergo illo interempto, jure Pax publica dicta est, cujus memoria in nummis consignata est.

Hic nummus argenteus, nec rarus, nec obvius est.

PIETAS MVTVA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Per mutuam inter Pupienum & Balbinum Pietatem, amor illius erga hunc, quo se invicem colerent, intelligendus: sed publica eorum Concordia potius videbatur, quam privata, cum apud Capitolinum iratus sit Balbinus, quod senatus Pupieno statua equestris aurata fuisset, ob interemptum Maximinum decreta.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

PROVIDENTIA DEORVM. *Figura muliebris ſtans, ſiniſtra cornucopiæ, dextra ramum quo tangit globum.*

Etiamſi à ſenatu Pupieni, & Balbini ad imperium electio facta ſit, ipſi tamen populo inſinuare *deorum providentia* id actum fuiſſe volebant, per eos mundum gubernari indicantes, in quo nihil prorſus evenit, quod ab illis ante non fuerit jam decretum.

Hic nummus argenteus, non obvius eſt.

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens, dextra ſertum, ſiniſtra palmam.*

Nulla magis à ſenatu & populo exoptata fuit victoria, quam contra Maximinum hoſtem publicum ab iis declaratum, qua de re Capitolinus. *Sed tantum valuit bellum Maximo, quia profectus eſt contra Maximinum, ut etiam victoria decerneretur.* Idem eſt Maximus & Pupienus, nam in ejus nummis Pupienus Maximus dicitur.

Hic nummus ex argento rarus eſt, ex auro rariſſimus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Sub imperii auſpicia ſupplicationes, ludi, & præſertim vota pro ſalutis principe celebrari ſolebant: hæc quidem decennalia vocabantur, quod omni decennio ſolverentur; unde in quibuſdam nummis *vota ſoluta*, & tunc in alterum decennium ſuſcipiebantur, unde in aliis *vota ſuſcepta.* Sed illa à *votis decennalibus* auſpicabantur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores recenſendus.

GORDIANI PII nummi ex auro minus frequentes ſunt, quam ex argento.

IMP. CAES. M. ANT. GORDIAN. PIVS AVG. *Caput Gordiani laureatum, in aliis radiatum.*

CONCORDIA MILIT. *Figura muliebris ſtolata ſedens, dextra pateram, læva cornucopiæ.*

Gordianus XIII annorum puer, Balbino & Pupieno Imperatoribus à ſenatu electis, acriter pro principe poſtulatus eſt, ut narrat Herodianus. *Nam ipſi ex Gordiani genere principem ſibi depoſcebant.* Sed iis à militibus occiſis, ſolus ab illis Imperator appellatus eſt, hinc nummus cum epigraphe *concordia militum.*

Hic nummus ex argento obvius eſt, ex auro inter rariores recenſetur.

DIANA LVCIFERA. *Figura muliebris ſtolata ſtans, ambabus facem protendit.*

In gratiam matrimonii Gordiani cum Tranquillina Miſithei Præfecti prætorii filia ſignatus eſt nummus, quam Dianam Luciferam, Auguſtarum ſuperiorum exemplo, appellarunt. Diana facem ambabus tenet, quod ejus ſacra noctu fierent.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

LIBERALITAS AVG. *In aliis.* II. III. IIII. *Figura muliebris stolata stans, dextra tesseram, læva cornucopiæ.*

Congiaria quatuor à Gordiano distributa P. Romano nummi nos edocent, primum quidem numeratur cum Cæsar factus est, nam in æreis cum Balbino & Pupieno observatur; secundum, quando imperium suscepit: tertium, pro ipsius cum Tranquillina matrimonio; quartum denique, ante ipsius discessum ad bellum Parthicum.

Omnes liberalitatis typi non obvii sunt, in argento II. *&* III. *frequentes sunt, rarus vero* IIII. *Omnes ex auro rari.*

PIETAS AVGG. *Instrumenta pontificalia.*

Ad Gordianum, factum Cæsarem spectat, denotatque eum ex more sacerdotium accepisse, primi fastigii tyrocinium: nam ipsi Cæsares, ut indicat Neronis nummus, in omne collegium cooptabantur: sub qua dignitate sacris ac cæremoniis deorum imbuti, deinde cum imperio Pontificatum maximum suscipiebant.

Hic nummus argenteus, inter præstantiores annumeratur.

PVDICITIA AVG. *Figura muliebris sedens, dextra faciem velo obducit.*

Ipsa est Tranquillina Gordiani uxor sub Pudicitiæ deæ effigie, ad indicandam ipsius castitatem: nam cum nulla arte irreparabilis esset pudicitia læsa, conspicuam reddebat fæminam principem. Velo illa faciem obumbrat, matronarum Romanarum exemplo, dum per vicos incedebant.

Hic nummus argenteus inter raros locum meretur.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Imperator eques pacificatoris habitu dextram attollens.*

Statua videtur equestris à senatu Gordiano decreta in secunda ejus tribunitia potestate, quasi in urbem rediret victor, Sabiniano in Africa, per Mauretaniæ præsidem oppresso.

Hic nummus argenteus de rariorum numero eſt.

P. M. TR. P. III. COS. II. P. P. *Quadrigæ quibus inſidet Imperator à victoria coronatus.*

Ad Gordiani proceſſus conſulatus ſecundi pompam, ſpectare nummum docet inſcriptio tribunitiæ poteſtatis III. cum in illa eum inierit cum Aurelio Pompeiano, qua die in curru per urbem ſolemni pompa in capitolium ex domo ſua conſules vehebantur, qui quaſi de ſubjectis hoſtibus triumphare videbantur, ex Hieronimo ad Marcell.

Hic nummus argenteus, præſtantiſſimus eſt.

VENVS VICTRIX. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra galeam, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*

Ad Tranquillinam ſpectat Veneris Victricis typus in averſa conjugis nummi parte cælatus, cum illa ſub Veneris effigie exhibeatur, & quidem Victricis: Venus autem formæ & voluptatis dea, per fæmineas blanditias victoriam de hominibus etſi bellicoſis referre ſolet. Templum illius deæ erat Romæ in theatro Pompeii.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

VICTORIA GORDIANI AVG. *Victoria gradiens, dextra ſertum, ſiniſtra palmam.*

In memoriam victoriæ contra Sabinianum Carthagine ab Africanis Imperatorem appellatum, per Mauretaniæ præfectum relatæ: hanc memorat Capitolinus anno v. c. 993. Venuſto & Sabino coſſ. Quanta eſt populorum volubilitas Carthaginenſis, patrem & avum, contra ferocem Imperatorem Auguſtos acclamant, contra nepotem benignum principem rebellant.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

ΜΗΤΡΟ. ΚΑΙΣΑ. Β. Ν. ΕΤ. Δ. *Mons Argæus.*

A Cæſarienſibus Cappadociæ ſignatus eſt nummus, anno imperii Gordiani quarto ; nempe quando ad Perſicum bellum profectus eſt. Se Metropolitas inſcribunt, cum hanc dignitatem ſub Antonino Pio adepti ſint, ut in nummis imperialibus Græcis oſtendemus. Bis Neocori dicuntur, cum primam Neocoriam à Caracalla, & ſecundam ab hoc principe obtinuerint.

Hic nummus argenteus ad maximum modulum attingens, inter rariores reponendus.

TRANQUILLINAE nummi ex argento, insignis elegantiæ & raritatis sunt, ex auro hactenus non observati.

SABINIA TRANQVILLINA AVG. *Caput Tranquillinæ.*
CONCORDIA AVGVSTORVM. *Gordianus togatus dextram porrigit Tranquillinæ capite velato.*
Furia Sabinia Tranquillina Misithei filia nupsit Gordiano, cui in ejus nummis dextram porrigit, ad conjugalem concordiam denotandam. Sabinia & non Sabina dicitur; illud gentis nomen, hoc tantum cognomen in nummis Latinis. Furia in Græcis adjuncto aliquando Sabiniæ nomine, nec mirum duplici nomine fæminas fuisse insignitas.
Hic nummus argenteus, summæ raritatis est.

PHILIPPI ſenioris nummi ex argento vulgares ſunt, ex auro inter rariores habentur.

IMP. C. M. IVL. PHILIPPVS AVG. *Caput Philippi laureatum, in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques, dextram elevans, ſiniſtra pilum.*

Gordiano à militibus occiſo in Meſopotamia Philippi artibus, hic ab iis appellatus Romam venit, ut innuit Zoſimus. *Ubi Romam veniſſet, ordinis Senatoru viros oratione benigna ſibi conciliavit.* In Adventus hujus memoriam, ille in equo Pacificatoris habitu repræſentatur.

Hic nummus argenteus, nec rarus, nec obvius eſt.

AETERNITAS AVGG. *Elephas cum rectore.*

Æternitas Auguſtorum, & Æternitas imperii varie depinguntur in Philippi nummis: illa quidem, per elephantem ſolemne æternitatis ſymbolum deſignatur, quaſi optarent ut Philippi vita ita prolongaretur, ac elephantis, qui longiſſime vivere traditur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

AETERNITAS IMPERII. *Figura nuda Solis capite radiato, dextram elevans, læva flagrum.*

Æternitas imperii Philipporum per Solem, in nummis ſub figura Juvenis nudi, capite radiato depictum, tanquam ſidus æternum, à Romanis repræſentatur, qui Græcorum more, ut refert Jac. Oiſelius, hoc ſymbolum mutuarunt ab Ægyptiis, qui Solem & Lunam, ſidera æterna exiſtimabant.

Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

ANNONA AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra ſpicas modio imponit.*

Romani principes ſub auſpicia imperii annonæ, ut ſibi populos devincirent, providere ſolebant, quam Philippus mox procuraſſe videtur: præſertim cum Imperator ab urbe per aliquot annos abfuiſſet, cujus rei memores Romani diligentiam Philippi in nummis per mulierem ſpicas modio imponentem expreſſerunt.

Hic nummus argenteus vulgaris eſt, ex auro rariſſimus.

LIBERALITAS AVG. *In aliis* II. *in aliis* III. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra teſſeram, ſiniſtra cornucopiæ.*

Philippus Imperator factus, ubi primum Romam ex bello Perſico rediit, congiarium populo rependit anno 998. Secundum anno 1000 cum ludis ſæcularibus. Tertium anno 1001. tertio conſulatu cum filio II. ſuſcepto, ut nummi ejus ærei teſtantur cum epigraphe COS. III. & liberalitatis III. typo.

Hi nummi argentei obvii ſunt, ex auro rariſſimi.

PAX AETERNA. *Pax ſtans dextra ramum olivæ, ſiniſtra haſtam.*

Sapor Perſarum Rex in populi R. ditionem ingreſſus, jam Syriam invaſerat, ex qua Gordianus eum expulit: ſed eo principe occiſo, Philippus pacem cum illo inivit, ut narrat Zoſimus. *Is ſacramentis intervenientibus, amicitia cum Sapore conſtituta, belloque ſopito Romam proficiſcitur.* Sed hæc non fuit Æterna, nam populo

inſtigante, bellum redintegrare coactus eſt.
Hic nummus aureus, inter raros habendus.

PAX FVNDATA CVM PERSIS. *Figura muliebris ſtolata ſtans dextra extenſa ramum, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*
Pacem cum Perſis feciſſe Philippum memorat quidem Zoſimus, ſed ad eam obtinendam, ipſis Meſopotamiam & Armeniam conceſſiſſe nos edocet Zonaras, *cum Sapore Perſarum rege pacem fecit, Meſopotamia & Armenia conceſſis.* Bellum Philippus per fratrem cum Sapore renovavit, ſed ob bella civilia nihil profecit.
Hic nummus argenteus, inter rariores recenſetur.

PIETAS AVGG. *Capita Otaciliæ & Philippi junioris adverſa.*
Pietas eſt debitus cultus erga deum, ſed latius pietatis nomen ſumitur, ut amorem erga parentes & propinquos complectatur: Philippus hic ſuam erga uxorem Otaciliam & filium Philippum, quem Cæſarem ſub imperii auſpicia nominavit, denotat: dum eam, circa utriuſque imaginem, inſcribere curavit.
Hic nummus argenteus, inſignis elegantiæ & raritatis eſt.

P. M. TR. P. II. COS. P. P. *Imperator togatus ſedet dextra globum, ſiniſtra parazonium.*
Philippus in ſede curuli ſedet togatus dextra globum ſuſtinens, tanquam *Rector orbis*; togatus eſt, ſenatoris habitu, in urbem ex bello Perſico reverſus. Sella curulis & parazonium quod læva gerit, ſummi magiſtratus inſignia ſunt. Adulatorie Romani principes orbem, Jovis exemplo, regere dicebantur.
Hic nummus ex auro, inter rariores numerandus.

ROMAE AETERNAE. *Roma ſedens ſuper clypeum, dextra victoriam, ſiniſtra haſtam.*
In memoriam ſacrificii Romæ in ejus templo, de quo

ſæpe

ſæpe egimus, à Philippo, poſt ipſius in urbem adventum, perpetrati: cum populus Romam ipſam ſub cujus tutela eſſet, pro dea coleret, adinſtar Græcorum qui ipſi templa conſtruxerunt, ut in eorum nummis legitur. ΘΕΑ ΡΩΜΗ.

Hic nummus argenteus eſt obvius, ex auro rariſſimus.

SAECVLVM NOVVM. *Templum exaſtylum in quo Jupiter ſedens.*

Quod *Sæculum novum* exhibent nummi Philippi ex argento, idem eſt, quod in æreis *Milliarium Sæculum* denotat: nempe ſæculares ludos anno milleſimo ab urbe condita per eum celebratos, quorum cura Quindecimviris erat demandata. Vide apud Capitolinum in Gordiano, qua munificentia Philippus eos ediderit. Templum, Jovis Capitolini eſt.

Hic nummus pro raro notatur.

SPES FELICITATIS ORBIS. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra florem, ſiniſtra veſtem ſublevat.*

Philippus cum ſenatus populique Romani gratiam omnimodo ſibi conciliaſſet, & militum animos donativo demulciſſet, *hoc modo*, ut ait, Zoſimus, *ſtabili ſe potiturum imperio arbitratus.* Quod Orbis ſub ejus imperio, Felicitate gauderet, in ſpem venit; itaque ejus dominatio, *Spes Felicitatis Orbis*, dicta eſt.

Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens dextra coronam, læva palmam gerit.*

Nummus ille maximus in Syria percuſſus, ex forma videtur; an in bello quod pace abrogata, Perſis indixit, cum provincias ipſis relictas recuperaret, ſed id aliis gravioribus exortis, promiſſione reſtitutionis provinciarum compoſitum eſt. Romæ nummos ex argento maximos non obſervamus ſignatos, quod hac forſan moneta non uterentur Romani.

Hic nummus maximi moduli, rarissimus est.

VICTORIA CARPICA. *Victoria gradiens dextra sertum, sinistra palmam.*

Carpi Sarmatiæ Europææ populi provincias Romanas devastabant, in quos profectus Philippus, eos coercuit, teste Zosimo. *Ipse contra Carpos expeditionem suscepit, qui jam Istro vicina loca populabantur.* Cum iis tandem pace inita, Romam rediit, in cujus memoriam percussi sunt nummi.

Hic nummus argenteus, inter præstantiores numeratur.

VIRTVS AVGG. *Duæ figuræ equestres decurrunt.*

Duæ illæ figuræ equestres, ambo Philippi sunt, pater & filius ; decurrunt, ad expeditionem nempe Carpicam ; at cum Zosimus patrem ad hoc bellum fuisse profectum narrat, nummi filium parentem comitatum esse nos docent. Virtus Augg. in nummis inscribitur, cum illa in duce apprimè requiratur.

Hic nummus ex auro rarissimus est ; ex argento, obvius.

OTACILIAE nummi ex argento ſunt obvii, ex auro rariſſimi.

MARC. OTACIL. SEVERA AVG. *Caput Otaciliæ.*
MARC. OTACIL. SEVERA AVG. *Caput idem.*
Caput idem in utraque parte ſignatum, non ad hiſtoriam ſpectat: ſed monetarum incuria, aut urgente neceſſitate videtur appoſitum, ut in ærea noſtra moneta aliquando occurrit.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.
Nummi caput idem in averſa parte exhibentes, apud antiquitatis cultores pro raris habentur.

PIETAS AVG. N. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra globum, ſiniſtra haſtam: pro pedibus icuncula.*
Icuncula pro pedibus Otaciliæ, filius ejus eſt Philippus, & nummus denotat matris pietatem in ipſo ad imperium educando: illi globum ejus ſymbolum oſtendit, nam Cæſar à patre jam fuerat declaratus, ideo dextram verſus eum tendit, tanquam accepturus, nam paulo poſt ei trib. poteſtatem communicavit, imo & Imperator in nummis appellatus fuit, licet 12. annum tantum attigiſſet, cum interfectus eſt.
Hic nummus argenteus, inter rariores annumerandus.

PVDICITIA. *Mulier ſedens dextra velum trahit ſuper faciem, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*

Nihil carius habuiſſe Auguſtas, quam Pudicitiam, teſtatur ſæpius in eorum nummis repetita ejus epigraphe. Unde ut dea Romæ culta eſt, & quidem ab omnibus fæminis: nam una Patricia, altera Plebeia erat, diverſaque habebant templa, unum in foro boario, alterum in vico longo.

Hic nummus aureus, rarus eſt.

SECVRIT. ORBIS. *Figura ſedens, dextra ſcipionem.*

Securitas orbis pro ſecuritate imperii hic uſurpatur, cum imperium Romanum, orbis Romanus plerumque appelletur. Otacilia autem, ut Securitas orbis appellatur, ſic depingitur ſedens, tanquam imperium ſub ea quietum. Manu caput ſuſtentat, ut in ea requieſcens. Sceptrum tenet, imperii inſigne.

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis & præſtantiæ eſt.

SAECVLARES AVGG. *Cippus.*

Ad ludos Sæculares anno ab urbe condita milleſimo per Philippum maritum celebratos ſpectat: de quibus vide Capitolinum in Gordiano. Cippus, eſt columna, quæ cum inſcriptione ad conſervandam rei alicujus memoriam ſolebat erigi: ut in nummis Auguſti videre eſt, ob vias munitas, & etiam ob ludos Sæculares ſub eo factos, ut in Domitiano & Severo obſervavimus.

Hic nummus aureus, inter rariſſimos reponendus.

PHILIPPI junioris nummi ex auro rariſſimi ſunt, ex argento frequentes & obvii.

M. IVL. PHILIPPVS NOB. CAES. *Caput Philippi ſine laurea.*

PIETAS AVGG. *Inſtrumenta pontificalia.*

Inſtrumenta pontificalia in Philippo juniore cælata, eum ſacerdotium imperii candidati, ſeu ſecundi faſtigii ſymbolum, ut loquitur Ill. Spanhemius, reliquorum Cæſarum more, obtinuiſſe demonſtrant : unde Pietas Auguſtorum erga deum in ſacris faciendis, vere denotatur.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

PRINCIPI IVVENT. *Figura paludata ſtans, dextra globum, læva ſcipionem : à tergo duo ſigna militaria.*

Principis Juventutis appellationem, futuræ imperii ſucceſſionis ſymbolum eſſe ſæpe diximus ; adſunt in nummo ſigna militaria, quæ nobis militum conſenſu, eum ita fuiſſe à patre appellatum indicant.

Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

Eadem epigraphe. Figura paludata gradiens, dextra haſtam, læva globum, ſubſequente milite.

Globus quem tenet Philippus Princeps Juventutis appellatus, succeſſionem in imperio futuram aperte demonſtrat. Nam imperium per globum deſignari nemo neſcit. Altera figura quæ Philippum comitatur, ejus collega eſſe videtur, ut in decurſionibus Neronis & Getæ obſervamus.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IMP. PHILIPPVS AVG. *Caput Philippi laureatum, in aliis radiatum.*

VICTORIA AVGG. *Victoria gradiens, dextra coronam ſiniſtra palmam.*

Philippus filio imperium communicaſſe videtur, cum ad bellum contra Carpos profectus eſt: ſi quidem cum epigraphe *Virtus Augg.* ſignati ſunt nummi, in quibus ambo in equis ad hanc expeditionem currentes, Imperator filius appellatur: quibus victis & ex ditione Romana repulſis, nummus cum victoriæ typo & Imperatoris titulo percuſſus eſt.

Hic nummus argenteus rarus eſt.

TRAJANI Decii nummi ex argento frequentes ſunt, ex auro inter rariores numerantur.

IMP. C. Q. TRAJ. DECIVS P. F. AVG. *Caput Trajani Decii laureatum, in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVG. *Figura equeſtris.*

Trajanus Decius à Philippo contra Marinum, quem Mœſiorum & Pannoniorum legiones Imperatorem appellarant, miſſus fuerat : ſed eo occiſo legiones imperium Trajano etſi recuſanti detulerant, itaque in eum movit Philippus, ipſoque in prælio interempto, Romam cum omnium plauſu Trajanus venit.

Hic nummus argenteus, eſt obvius ; ex auro, inter rariores habendus.

AEQVITAS AVG. *Mulier ſtans dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Nihil præter æquitatem deſiderans Decius, *Vir*, ut ait Sext. Aur. Victor *artibus cunctis, virtutibuſque inſtructus*, bonitate Trajano adæquatus eſt, nomenque Optimi Principis judicio ſenatus meruit. Æquitas bilancem ad omnia ponderanda gerit, cum jus unicuique reddere debeat. Alii de jure cudendæ monetæ explicant.

Hic nummus aureus, inter præſtantiores collocandus.

DACIA. *Figura muliebris ſtans, dextra caput aſininum conto impoſitum.*

Dacia in nummis Trajani Decii exhibetur, tanquam ab eo conſervata ſub imperio Romano : nam ut ait Zoſimus. *Ob inertem Philippi ſocordiam in omnibus, Scythæ Tanaim tranſgreſſi vicina Thraciæ loca prædis agendis infeſtabant.* Dacia autem ultra Thraciam erat, illa tenet contum cui caput Aſininum eſt, Dacorum arma.

Hic nummus argenteus, obvius eſt : ex auro inter rariores aſcribitur.

DACIA FELIX. *Figura muliebris ſtans, dextra ſignum militare.*

Felices ſe nominabant provinciæ & urbes quæ imperio Romano accedebant, ideo Dacia ſignum militare Romanum ſymbolum tenet, à Trajano adquiſita. *Felix* dicta eſt in antiqua illius inſcriptione apud Gruterum, *Cujus virtute* Dacia *imperio addita* Felix *eſt.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt; ex auro inter rariores.

PANNONIAE. *Duæ figuræ muliebres cum ſigno militari.*

Pannoniæ in Trajani nummis ſignantur, quod ille ab exercitu Pannoniarum electus fuerit. Pannonia erat gemina, una ſuperior dicta, in qua duæ legiones hiemabant Decima Gemina, & Decima quarta Gemina : altera inferior, in qua Prima Adjutrix.

Hic nummus ex argento nec rarus, nec obvius eſt ; ex auro, rariſſimus.

VERITAS AVG. *Mulier ſtans dextra coronam, ſiniſtra cornucopiæ.*

Veritas pro Uberitas à monetario ſcripta eſt, quæ iis temporibus pro *Ubertas* dicebatur : omnes ejus typi in nummis occurrunt cum crumena & cornucopiæ, cum eadem ſit quæ Abundantia, per cujus ſymbola, pecuniæ & frugum, fructuumque omnium copia

ſub

ſub hoc Imperatore donatur.
Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens dextra coronam, ſiniſtra palmam.*
In memoriam Victoriæ quam Trajanus Decius contra Scythas reportavit, de quibus loquitur Zoſimus. *Quos aggreſſus Decius & omnibus prœliis ſuperior, præda quoque recepta eſt.*
Hic nummus argenteus, obvius eſt; ex auro, rariſſimus.

VICTORIA GERMANICA. *Imp. eques præeunte Victoria.*
Victoria Trajani, cum de multis populis cujuſdam partis Germaniæ ſimul in imperii provincias irruentibus eſſet reportata, *Germanica* eſt appellata : poſtquam brevi Romam redire cogitabat, quare Pacificatoris habitu, tanquam jam rediens ipſa præeunte Victoria depingitur.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

ETRUSCILLAE nummi ex argento vulgares ſunt, ex auro rariſſimi.

IVNO REGINA. *Juno ſtans dextra pateram, ſiniſtra haſtam: ad pedes pavo.*

Etruſcilla pro Voluſiani uxore ab Antiquariis ſuperioris ævi habita eſt, ſed noſter Seguinus ex nummo Regio, illam Decii eſſe, pro more, elegantiſſime probavit. Hic ſub Junonis Reginæ effigie, ut ſolebant Imperatorum conjuges, repræſentatur: tanquam eſſet altera Juno, alterius Jovis uxor.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

HER. ETRVSCILLA AVG. *Caput Etruſcillæ.*

PVDICITIA AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra faciem velo obducit, in aliis eadem figura ſedet.*

Nihil frequentius in Auguſtarum nummis quam *Pudicitiæ Auguſtæ* epigraphe, eam enim omnes ſtudioſe demonſtrare ambiebant, tanquam præcipuum principis fæminæ decus; quo ſe Trajano caram ac conſpicuam Etruſcilla reddidit.

Hic nummus argenteus frequens, ex auro rariſſimus eſt.

SAECVLVM NOVVM. *Templum octo columnarum, in cujus medio figura sedens.*

Typus hic Etruſcillæ non convenit qui Otaciliæ forſan eſt, aut proculdubio Philippi, monetarii incuria in averſa hujus Auguſtæ nummi parte adhibitus: nam Sæculum novum in Philippo, ob ſæculares ludos anno ab Urbe condita milleſimo celebratos, cælatum eſt.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

VBERITAS AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra crumenam, ſiniſtra cornucopiæ.*

Inſcriptio nummi Trajani Decii *Veritas Aug.* à nobis ſupra allata, eadem eſt quæ *Uberitas Aug.* in Etruſcilla ejus uxore, litera B. in eo à ſcalptore omiſſa: nam utriuſque figura crumenam dextra, cornucopiæ læva gerit, ad indicandam pecuniæ & frugum fructuumque omnium ſub hoc imperio copiam.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Q. HERENNII nummi ex argento rari, cum Imperatoris titulo rarissimi : ex auro eximiæ præstantiæ sunt.

Q. HER. ETR. MES. DECIVS NOB. C. *Caput Herennii laureatum, in aliis radiatum.*

CONCORDIAE. *Duæ dextræ junctæ.*

Duæ, illæ dextræ junctæ ad concordiam inter Q. Herennium & Hostilianum cognatum indicandam, in hoc nummo expressæ sunt, cum idem typus in nummis Hostiliani occurrat : hic autem erat Filius Hostiliani à senatu Imperatoris post mortem Gordiani contra Philippum appellati, quem Cæsarem Decius, filia ei in uxorem data, appellavit, cui Romæ custodiam cum in Scythas profectus est, reliquit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIO AVG. *Caput Q. Herennii radiatum.*

MAR. PROP. *Mars gradiens dextra hastam, læva clypeum.*

Herennio percusserunt nummum, cum proficisceretur ad bellum quod vocant Germanicum, *Marti propugnatori* sacra facientes, ut illum pugnando contra barbaros de-

ſenderet : Mars autem ut erat belli præſes, etiam à Romanis, quod Romuli pater exiſtimaretur, præcipue colebatur.

Hic nummus argenteus, eſt rariſſimus.

PRINCIPI IVVENTVTIS. *Figura paludata ſtans, dextra ſcipionem deorſum, læva haſtam tranſverſam.*

Principis juventutis titulus ſolitum futuræ ſucceſſionis imperii ſymbolum, in Q. Herennio, ut in aliis Cæſaribus exhibetur. Vir eruditiſſimus ob locum Lampridii in quo dicitur, *Commodus inter Principes juventutis cooptatus*, exiſtimat tres collegas fuiſſe ex Getæ nummo, in quo tres decurrunt equites, ſed in altero perelegante quinque obſervantur.

Hic nummus argenteus inter rariores habendus.

PIETAS AVGVSTORVM. *Inſtrumenta pontificalia. Alius cum Mercurio & attributis.*

Inſtrumenta Pontificalia ſacerdotium à patre filio tanquam imperii hæredi communicatum denotat, ut ejus pietatem erga deos in ſacris faciendis arguit ; ſed cur Mercurius exhibetur ? an quod ſacrificia & deorum cultus inſtituerit, ut innuit Diodorus lib. I. Unde in nummo M. Aurelii æreo ipſe viſitur cum epigraphe *Relig. Aug.*

Uterque hic nummus inter argenteos rariores notatur.

SPES PVBLICA. *Templum ſex columnarum in quo Herennius paludatus ſtat cum haſta.*

Spes in Cæſarum nummis ſolitus eſt typus, cum de rum juventute Spes bona conciperetur : ejus c ædes erant in foro olitorio, illius templum novum in VII. regione, quod in hoc nummo videtur repræſentatum, ſed quis illud extruxerit, ignoratur : Decius vix quietè imperavit, ut ipſius munificentiæ tribui poſſit.

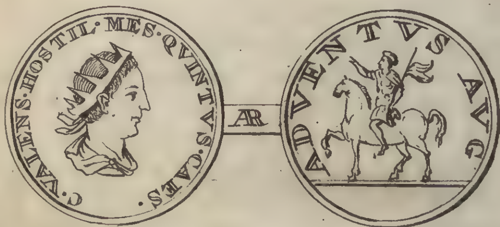
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis eſt.

IMP. C. Q. HER. ETR. MES. DECIVS AVG. *Caput Herennii radiatum.*

VICTORIA GERMANICA. *Victoria gradiens cum serto & palma.*

Cum Zosimus Decium de barbaris victoriam retulisse referat his verbis, *quos aggressus Decius & omnibus præliis superior, præda quoque recepta.* Victoriæ nuncium ante ejus mortem asportari Romam potuit, unde nummi cum victoriæ typo cusi sunt. Imperator dicitur Q. Herennius, quod eum imperii participem fecerit quando ad hoc bellum profectus est pater.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

HOSTILIANI nummi ex argento rari ſunt, cum titulo Imperatoris rariores : ex auro rariſſimi.

C. VAL. HOSTIL. MES. QVINTVS NOB. C. *Caput Hoſtiliani radiatum, in aliis.* C. OVAL. OSTIL. MES. COVINTVS CAES. AVG. *in aliis* IMP. *&c.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques dextram elevans, ſiniſtra ſpiculum gerit.*

Non convenit titulus Auguſti in averſa nummi parte exaratus, cum nomine Cæſaris quod circa Hoſtiliani caput legitur, idcirco nec typus, nec epigraphe *Adventus* ad eum ſpectat, ſed Decii ſoceri eſt, monetarii incuria cum ejus effigie conjuncta; nam Hoſtiliani in urbem ex nulla regione adventus, apud Hiſtoricos memoratur.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

CONCORDIA AVG. *Duæ dextræ junctæ.*

Eædem dextræ junctæ in nummis Hoſtiliani & Q. Herennii, eorum concordiam indicant : nam ille hujus ſororem acceperat in uxorem, & à Decio adoptatus erat; ne cum ipſe & filius eſſent ad bellum Germanicum profecti, nova quidem in ejus gratiam molire-

tur ſenatus, qui illius patrem Hoſtilianum contra Philippum appellaverat.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

PIETAS AVGG. *Inſtrumenta pontificalia.*

Pietatem Hoſtiliani erga deos indicant pontificalia inſtrumenta in ejus nummis expreſſa, ob ſacerdotium quod Imperii candidatis à Principe conferebatur, Auguſti primum exemplo: unde mos ad alios Imperatores, erga Cæſares à ſe factos, dimanavit.

Hic nummus argenteus, obvius & frequens eſt; ex auro rariſſimus.

MARTI PROPVGNATORI. *Mars gradivus, dextra haſtam, ſiniſtra clypeum.*

Multi typi Hoſtiliano & Q. Herennio communes ſunt, ut pote ſimul Cæſaribus: unde hic *Marti propugnatori* dicatus, in Q. Herennio, ob ſacra huic deo facta pro ipſius profectione ad bellum Germanicum, etiam Hoſtiliano datur, quod Mars etiam bellator, ad arcendos hoſtes diceretur.

Hic nummus argenteus, non obvius eſt.

ROMAE AETERNAE AVG. *Roma galeata ſedens, dextra victoriolam, ſiniſtra haſtam: pro pedibus clypeus.*

Hoſtilianus Romæ moratus eſt, dum Decius & Herennius ad bellum eſſent profecti: ſed iis in illo occiſis, cum Trebonianus à militibus Imperatore electus eſſet: Hoſtilianus in conſortium imperii cum eo venit: unde Auguſti nomen & ſimilis percuſſus qui Gallo nummus, cum epigraphe Romæ Æternæ: de qua mox in eo dicturi.

Hic nummus aureus, inter elegantiores recenſendus.

SECVRITAS AVGG. *Figura muliebris cubito ſiniſtro ſellæ innixa, brachio dextro capiti admoto.*

Nummus

Nummus hic Hoſtiliani cuſus eſt, cum ille Imperator eſſet cum Treb. Gallo renunciatus, poſtquam is pacem tributo à Scythis emiſſet, quaſi tunc ille cum ſocio ſecuritas eſſet P. Romani. Mulier ſedet ſolito modo ut quieta: dextra caput ſuſtinet, tanquam ſub ea imperium requieſcens: ſceptrum, poteſtatis ſummæ inſigne.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores collocandus.

SAECVLVM NOVVM. *Templum octo columnarum, in cujus medio figura ſedens.*

Typus Philippi, monetarii errore & incuria, in Hoſtiliani averſa nummi parte ſignatus eſt, ut ſæpe obſervatur ſub his Imperatoribus uſque ad Gallienum: Sæculum enim novum appellatur, ob ſæculares ludos anno ab urbe condita milleſimo à Philippo editos: de quibus ſuo loco dictum eſt.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

SPES PVBLICA. *Figura muliebris ſtans, dextra florem trifidum, ſiniſtra veſtem ſublevat.*

Spes in primis Cæſaribus ſimpliciter ſcribebatur, deinde ſub aliis addita eſt vox *Publica*: hæc Juvenum dea depingitur ut juvencula, teſte Artemidoro in deorum deſcriptione. *Spes Virgo & quidem ridens.* Porro Lampridius in Elagabalo Spem veterem memorat, quaſi duæ eſſent, quarum altera ſenes etiam alat.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VBERITAS AVG. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra crumenam, ſiniſtra cornucopiæ.*

Hoſtilianus poſt Cæſaris appellationem, quam à Trajano in adoptione accepit, Auguſti nomen etiam obtinuiſſe videtur, quando Q. Herennio, cum ad bellum Scythicum profectus eſt, eum communicavit titulum: unde modo Cæſar in nummis: modo Augu-

ſtus, ut in hoc: modo Imperator; imo cum epigraphe *Augg.* quando Imperator cum Gallo appellatus eſt. De uberitate, pro ubertate, dictum eſt in Decio.

Hic nummus argenteus, rarus & conſpicuus eſt.

VICTORIA GERMANICA. *Victoria gradiens, dextra extenſa coronam, ſiniſtra lauream.*

In Q. Herennio cum Imperatoris titulo ſimilis *Victoriæ Germanicæ* epigraphe & typus percuſſus eſt, qui in Hoſtiliano hic obſervatur; quod indicat in utriuſque honorem, Victoriam à Decio relatam in nummis fuiſſe ſignatam: cum ante bellum uterque, Auguſtus: uterque, Imperator ſit renuntiatus.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

TREB. GALLI nummi ex argento triti, ex auro inter elegantiores computantur.

IMP. CAES. C. VIB. TREB. GALLVS. AVG. *Caput Galli radiatum, in aliis laureatum.*

ADVENTVS AVG. *Imp. eques pacificatoris habitu.*

Gallus post Decii & ejus filii Q. Herennii necem, ab exercitu Mœsiaco Imperator appellatus, pace tributo à Scythis empta, Romam venit: de quo Zosimus. *His rebus in hunc modum gestis, Romam venit, magnos ob constitutam cum barbaris pacem spiritus gerens.* In cujus adventus memoriam percussa est figura Galli in equo pacificatoris habitu.

Hic nummus argenteus, pro elegante habendus.

AETERNITAS AVGG. *Figura muliebris stans, dextra phœnicem globo impositum.*

In Vibiorum familia, tanquam æternum futurum esset imperium, *Æternitas Augg.* nam ut Hostilianus à Decio, ita post ejus mortem à Gallo adoptatus est, ut confirmat Zosimus. *Et alterum ex filiis ejus superstitem adoptabat.* Licet ille haberet filium Volusianum à se Cæsarem factum.

Hic nummus argenteus, obvius est: ex auro rarus.

ANNONA AVG. *Mulier ſtans dextra ſpicas, ſiniſtra cornucopiæ.*

Prima Imperatoris cura, ut ſibi populi Romani gratias conciliaret, verſus Annonam erat : nam rerum omnium abundantia in urbe, imperium omnino ſtabilit & conſervat ; quod deſignatur per ipſam Annonam matronæ inſtar ſedentis, ſpicas ex una manu & cornucopiæ ex altera gerentis.

Hic nummus aureus, pro raro habendus eſt.

PROVIDENTIA AVGG. *Figura muliebris ſtans cum globo & haſta.*

Providentia etiamſi dicatur *Auguſtorum*, tamen non ad Annonæ Providentiam ſpectat, ſed explicanda de *Providentia deorum*, quæ ut ſolet per mulierem radio globum vertentem deſignatur : Gallus licet à militibus Imperator eſſet appellatus, id tamen deorum providentia factum fuiſſe denotare voluit.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

ROMAE AETERNAE. *Figura galeata ſedens, dextra victoriolam, ſiniſtra haſtam : pro pedibus clypeus.*

Frequens eſt, in his ultimis ſuperioris imperii, ut aiunt, Auguſtis, *Romæ æternæ* typus : quæ cum imperium à variis undique barbaris impeteretur, teſte Zoſimo. *Nec minus bello, quod undique ſcaturiendo velut emerſerat,* Roma tamen Æterna videbatur futura, victoriam de hoſtibus ſemper referens : unde illius ſignum in augurium gerebat.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

SAECVLVM NOVVM. *Templum octo columnarum, in cujus medio figura ſedens.*

Prodit iterum typus *Sæculi novi* in Gallo, ut aliis, à Philippo Auguſtis, minime congruens ; an id monetariorum incuria ? an vero memoriam ludorum tanta ma-

gnificentia editorum perpetuam reddere, per aliorum Imperatorum nummos voluerint.
Hic nummus argenteus, inter rariores recensendus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*
Mos erat ſub auſpicia novi Imperatoris, vota pro ejus ſalute in multos annos ſuſcipere; unde ipſa *Decennalia* appellata ſunt, ſeu quod ipſa omni decennio ſolverentur, & altera ſuſciperentur in alterum decennium. Eorum inſcriptio in corona ex quercu apponebatur, quod vitam primi homines ex glandibus quercuum ſuſtentarent.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VOLUSIANI nummi argentei frequentes, ex auro rariſſimi ſunt.

IMP. CAES. C. VIB. VOLVSIANO AVG. *Caput Voluſiani laureatum, in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVGG. *Imperator eques.*

Voluſianus videtur à militibus Cæſar appellatus, cum mox patrem Gallum acclamaſſent, quod nomen tuliſſe confirmant ejus nummi cum Cæſaris appellatione etiamſi rari: ſed Auguſtus à Patre cum Romam veniret, factus eſt: quod probant ejus nummi cum Auguſti titulo, in ipſius cum patre adventu percuſſi.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

APOLL. SALVTARI. *Apollo ſtans dextra ramum, ſiniſtra lyram ſaxo impoſitam.*

Ut Apollo malis mederi credebatur, tanquam Medicinæ deus, ſic cum peſtis ſub Gallo ſæviret, ut narrat Zoſimus. *Nec minus bello quod undique ſcaturiendo velut emerſerat, lues etiam peſtilens in oppidis atque vicis ſubſecuta,* Gallus & Voluſianus, uterque ſub effigie Apollinis ſalutiferi ſignatus eſt.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

IVNONI MARTIALI. *Templum in cujus medio figura ſedens.*

Peculiaris eſt hic *Junoni Martiali* in Gallo & Voluſiano typus, cum dea in templo pulcherrimo ſedente : illud à Sexto Rufo in VIII. regione aſſignatur, quod reſtauraſſe videntur illi Imperatores. Nummum ſimilem æreum maximi moduli pulcherrimum poſſidet ill. Epiſcopus Apamienſis deſignatus, qui inſignem eorum ſeriem locuples poſſidet, quam parat publicam reddere.

Hic nummus ex argento obvius eſt, ex auro inter rariores ponendus.

LIBERALITAS AVGG. *Figura muliebris cum teſſera & cornucopiæ.*

Monimentum eſt congiarii à Gallo & Voluſiano dati P. Romano, de quo altum eſt apud Hiſtoricos ſilentium, & quod tantum ex nummorum commendatione eruitur. Mulier teſſeram gerit, in qua quæcumque in congiarii diſtributione populo erogabantur, denotabat.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IMP. C. VA. F. GAL. VEND. VOLVSIANO AVG. *Id eſt, Imperatori Cæſari Vandalico Finnico Galendico Vendenico Voluſiano Auguſto. Caput laureatum.*

MARTI PACIFERO. *Mars galeatus dextra ramum, ſiniſtra haſtam.*

Ut Commodus dictus eſt *Sarmaticus*, ob Sarmatas à M. Aurelio devictos : ſic Voluſianus omnia Sarmatiæ populorum à Gallo patre tanquam devictorum cognomina geſtat. Vandalos, Finnos, Galindas & Vendenos memorat hoc tractu Ptolemæus lib. 3. Vide quæ de iis in noſtro Coloniarum tomo ſecundo diximus, fol. 316. Voluſianus ob pacem cum iis populis à patre initam, dicitur Mars Pacifer.

Hic nummus argenteus, ob hanc epigraphen in anteriori parte, inter rariſſimos aſſervandus.

MONETA AVGG. *Tres monetæ ſtantes.*

Monetæ in Voluſiani nummis exhibentur, non ut harum reſtitutoris: nam illi non ex meliore argento ſunt, quam ſuperiores; ſed ad monetam novam cum ejus effigie percuſſam, indicandam. Tres apponuntur mulieres, cum ex auro, argento, & ære pro uſu publico ſignarentur.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

PVDICITIA AVG. *Mulier ſtolata ſedens, dextra velo faciem obducit, læva haſtam tranſverſam.*

Pudicitia Auguſtæ minime convenit Voluſiano, ſed unus eſt ex illis typis, monetariorum errore, in nummis Imperatorum & Auguſtarum percuſſus: hic enim erat Otaciliæ aut Etruſcillæ, ut forma hujus temporis demonſtrat.

Hic nummus argenteus, pro raro numeratur.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Vota decennalia pro Treboniani patris ſalute ſuſcepta, videntur etiam pro Voluſiano ejus filio facta, cum ſimilis eorum memoria in utriuſque nummis ſignata ſuperſit: at cum hæc vota pro vitæ principum diuturnitate perpetrata eſſent, & glandibus primi homines ad vitam ſuſtentandam, pro cibo uterentur: ideo hæc epigraphe in corona quercea apponebatur.

Hic nummus argenteus rarus eſt.

AEMILIANI nummi ex argento, pro raris numerantur, ex auro unus à nobis inſpectus eſt.

IMP. CAES. AEMILIANVS P. F. AVG. *Caput Æmiliani laureatum, in aliis radiatum.*

CONCORDIA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*

Tanta typorum confuſio in his ultimis Imperatoribus occurrit, ut continuo alii pro aliis exhibeantur. En Æmilianus qui ſolus imperavit cum epigraphe *Concordia Augg.* & dextris duabus junctis, qui typus Q. Herennii ſeu Hoſtiliani eſt; alterum æreum vidimus cum *Æternitas Augg.* ad Treb. Gallum aut Voluſianum ſpectantem.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

DIANAE VICTRICI. *Diana ſtans Venatrix.*

Diana cognomine *Victrix* in Æmiliani nummis peculiariter exhibetur; an ea ut Apollo frater contra peſtem hoc tempore ſævientem, invocata ſit? an vero ut tutelaris Epheſi dea, Scythas urbem diripientes *Victrix* per Æmilianum pepulerit? Zoſimus autem ait *Cum Scythæ jam in Aſiam quoque tranſgreſſi eſſent, omniaque ad Cappadociam & Peſſinuntem & Epheſum uſque diripuiſſent.*

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis est & elegantiæ.

IOVI CONSERVAT. *Jupiter porrigit globum Imperatori.*

Barbari undique imperium Romanum populabantur, & Æmilianus ex Zosimo. *Præter expectationem barbaros in iis locis repertos aggressus est, cumque magnam eorum partem occidisset, & milites in barbaricum solum transduxisset.* Sub Jove Conservatore exhibetur, quasi Jupiter ei orbem Romanum ad gubernandum dedisset, ut denotat typus.

Hic nummus argenteus pro rarissimo habendus.

MARTI PACIFERO. *Mars galeatus cum ramo & hasta.*

Pacem cum Scythis etiam fecisse Æmilianum denotant nummi cum epigraphe *Paci Aug.* & *Marti Pacifero*, quam verisimile est iniisse, cum in Italiam contra Gallum & Volusianum ex Mœsia venerit. Marti comparatur Æmilianus, quod inter eos populos, quibus pacem procuraverat: ille procreatus existimaretur, ex Sophocle.

Hic nummus argenteus, inter rariores censendus.

MARTI PROPVGNATORI. *Mars galeatus gradiens, dextra hastam, læva clypeum.*

Ut Mars apud Dacos, Mœsios, & Thraces quos infestabant Scythæ, natus erat: ex Modesto & Arnobio. Ideo Æmilianus sub Martis Propugnatoris id est Defensoris effigie repræsentatur: quasi eorum tutelam suscepisset, unde Mars Pacifer in superiore nummo cognominatur.

Hic nummus argenteus, rarus est.

VICTORIA AVG. *Victoria gradiens dextra coronam, læva palmam.*

Victoria vel ad eam spectat quam de barbaris retulit Æmilianus: de qua Zosimus. *Itaque coactis eorum locorum copiis, quæ jam ex parta contra barbaros victoria.*

Vel ad illam, quam de Gallo aut Volusiano reportavit: de qua Au. Victor. *Ad quem expugnandum profecti, Interanea à suis caeduntur, spe praemii majoris] ab Æmiliano: cui nullo labore seu detrimento victoria obveniebat.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

VOTIS DECENNALIBVS. *In corona laurea.*

Votorum decennalium pro salute Æmiliani à senatu susceptorum monimentum est: nam parum Romanis gratus erat Gallus, cum tributum Scythis fecisset, quod Æmilianus militibus dispersit, & eos aggressus profligavit: de Gallo narrat Zosimus. *Quum autem negligenter imperium Gallus administraret.* Ideo à militibus occisus est, ut se Æmiliano darent.

Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

VALERIANI nummi ex argento vulgares, ex auro inter rariores habentur.

IMP. C. P. LIC. VALERIANVS AVG. *Caput Valeriani radiatum.*

GALIENVS CVM EXER. SVO. *Cippus supra quem Jupiter dextra victoriam, & in quo* Jovi Victori.
Cum undique imperium Romanum barbari sub Valeriano infestarent, ipse Gallienum filium imperii consortem deligit, & teste Zosimo, *Ut Persis resisteret Europaeos exercitus filio tradit.* Gallienus contra Germanos profectus, victoria de iis relata, aram Jovi Victori cum exercitu suo dedicat, cujus monumentum est nummus.
Hic nummus argenteus, rarus est.

BONAE FORTVNAE. *Fortuna stans dextra temonem, sinistra cornucopiæ.*
Ut quisque Fortuna sua utitur, ita *bona* dicta, Græcis Αγαθη Τυχη, Romæ in Capitolio colebatur, cui sacra fecisse videtur Valerianus, ut ea prospera & secunda contra barbaros undique Romanas provincias populantes, uteretur.
Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

DEO VOLKANO. *Vulcanus in templo quatuor columnarum.*

Templum Dei Volcani reſtauraſſe videtur Valerianus, ut hunc ſibi propitium haberet, & arma, quibus opus habebat contra tot barbaros, ſuppeditaret; illius ædes à Sexto Rufo in IX. regione Circi Flaminii aſſignatur. Triſtanus Valerianum Volcano templum hoc extruxiſſe exiſtimat. tom. 3. pag. 130.

Hic nummus argenteus, pro raro habetur.

IOVI PACATORI ORBIS. *Jupiter ſedens dextra pateram, ſiniſtra haſtam: pro pedibus aquila.*

Valerianum, ut mos erat, ante bellum contra Perſas ſuſceptum ſacra feciſſe Jovi denotat nummus, quem appellat Pacatorem orbis: ut imperium bellorum procellis undique conflictatum, pace tranquillum reddat: ideo pateram gerit ad ſacra denotanda, & ſedet tanquam quietus & Pacifer.

Hic nummus argenteus, pro raro notatur.

LIBERALITAS AVG. *Figura muliebris ſtans, dextra teſſeram, ſiniſtra cornucopia.*

Congiarium Valerianus ſub auſpicia imperii P. Romano diſtribuit, in cujus memoriam percuſſus eſt nummus cum muliere teſſeram gerente.

Hic nummus argenteus, non obvius eſt; ex auro, inter rariores habendus.

LIBERALITAS AVGG. *Duo Imperatores ſedentes in ſubſtructione, ut in nummo æreo Philippi junioris.*

Liberalitas illa à Valeriano data eſt cum Auguſtum Gallienum appellavit, quem Cæſarem fecerat ſenatus, ut refert. Aur. Victor. *Ejus filium Gallienum ſenatus creat.* Cui etiam conſulatum dedit, initio anni 1007. unde ipſi duo in curulibus exhibentur.

Hic nummus argenteus, elegantiſſimus eſt.

LIBERALITAS AVG. *In aliis* AVGG. III. *Liberalitas ſtans ut ſupra.*

Tria erogaſſe congiaria Valerianum nos edocent ejus nummi, forſan plura: ſed quando hoc tertium diſtribuerit, ſi mihi conjecturæ locus, cum Cæſarem fecit Valerianum Juniorem filium, quem in proceſſus conſularis pompa duxit, ut in numiſmate maximo ill. Epiſcopi Apamienſis obſervatur, eo anno quo in Perſas abiit.

Hic nummus ex argento rarus; ex auro inter rariores.

P. M. TR. P. V. COS. IIII. P. P. *Duæ figuræ togatæ clypeis inſiſtentes, ſiniſtris haſtas gerunt.*

Figuræ togatæ illæ, duo ſunt Valeriani filii Gallienus nempe & Valerianus junior: ille Auguſtus jam pridem factus, hic Cæſar appellatus à patre in hac V. tribunitia poteſtate, cum conſulatum IIII. ſuſcepiſſet; quem ob Cæſaris titulum filio juniori conceſſum, tertium ſupra congiarium augurabamur, id proculdubio confirmat.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

RELIGIO AVGG. *Diana Venatricis habitu, dextra telum, ſiniſtra arcum gerit.*

Singularem Valeriani cultum erga Dianam, quam hic Venatricis habitu exhibet nummus, denotat; cui templum conſtrui curavit in regione VI. Urbis, quod Sex. Rufus Valeriani nomen tuliſſe refert, *Dianæ Valerianæ.* Illud deæ ſignum in hoc templo poſitum, Dianæ eſſe videtur.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

RESTITVT. GEN. HVMANI. *Figura ſtat capite radiato dextram elevans, læva globum gerit.*

Cum in Perſas, qui Syriam devaſtabant, Valerianus iter ſuſciperet: in felix augurium *Reſtitutor generis humani* magno elogio appellatur, & ſub Orientis figura, ca-

pite radiato insignitur, globum gerens, tanquam orbem Romanum restituturus.

Hic nummus argenteus, inter rariores recensendus.

RESTITVTOR ORBIS. *Figura paludata stans, dextram mulieri genuflexæ porrigit. Varii sunt typi.*

Valerianus, ut ait Zosimus, *animadverso periculo quod imperio Romano cunctis ex partibus immineret.* Ad expellendos ex Europa barbaros Gallienum cum ducibus misit, ipse contra Persas profectus est, in augurium dictus est *Restitutor orbis.* Sed eventus rei non successit, à Persis captus est, apud quos maximo dedecore nominis Romani, miserrime periit.

Hic nummus argenteus, rarus est.

RESTITVT. ORIENTIS. *Mulier stolata stans coronam Imperatori paludato porrigit. Diversi sunt typi.*

Sub Orientis nomine, provinciæ Persis proximæ appellabantur, cum respectu Romæ ad Orientem vergerent: contra Saporem eas populantem profectus Valerianus, Orientis Restitutor dicitur, cui mulier sub Genii forma, tanquam jam victori coronam porrigit; sed ut de eo Trebellius Pollio refert. *Puderet altius virum extollere, qui fatali quadam necessitate victus est.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

VICTORIAE AVGG. *Victoria in bigis dextra flagrum.*

Bigæ illæ, quas agit Victoria, non ad victorias à Valeriano aut Gallieno contra barbaros relatas: sed ad agonem Capitolinum ab illis Romæ celebratum, in quo eorum alter bigæ præmium retulit, ut videre est in similibus Severi & Caracallæ nummis: de quibus in nostro libro de Coloniis tom. 2.

Hic nummus argenteus, inter rariores computandus.

VICTORIA PARTHICA. *Victoria coronam porrigit Imperatori paludato stanti. Diversi sunt typi.*

Non in augurium victoriæ typus in nummis Imperatorum videtur ſignatus, quamvis ex levi cauſa aliquando factum ſit: at in Valeriano, cum is à Perſis captus ſit, reclamabunt omnes, bellum diu geſſiſſe narrat Aur. Victor. *Bellum per Meſopotamiam anceps diuturnumque inſtruit.* Et tantum ſub pacis colloquio captus eſt.

Hic nummus argenteus, inter rariores cenſendus.

VIRTVS AVGG. *Duæ figuræ paludatæ ſtantes, altera globum dextra, haſtam ſiniſtra; altera victoriam dextra, haſtam læva.*

Virtus Valeriani & Gallieni deſignatur hoc lemmate, tanquam pater armorum virtute orbem Romanum conſervaret, & filius victoriis contra Germanos relatis, illum illuſtraret.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VOTA ORBIS. *Duæ victoriæ ſcribentes in clypeo S. C. palmæ arbori appenſo.*

Valerianus apud Trebel. Pollionem Imperator factus dicitur *Non tumultuario populi concurſu, non militum ſtrepitu, ſed jure meritorum, & quaſi ex totius* Orbis *una ſententia.* Ideo duæ victoriæ quarum teſtes ſunt ejus nummi, *Germanica* nempe & *Parthica* ſeu in augurium ſeu in monimentum verè relatarum, *Vota Orbis* dicuntur ex ſenatuſconſulto.

Hic nummus argenteus, inter rariores recenſetur.

MARINIANAE

MARINIANAE nummi ex argento non obvii, ex auro hactenus non inspecti sunt.

DIVAE MARINIANAE. *Caput Mariniana velatum.*
CONSECRATIO. *Pavo fert Mariniana animam in cœlos.*
Duas habuit uxores Valerianus, priorem ex qua natus est Gallienus, alteram ex qua Valerianus junior; hanc vero ejus imperii initio mortuam esse arguunt ipsius nummi ob consecrationem in iis denotatam à senatu Valeriani precibus concessam. Pavo Junonis ales divæ, tanquam alterius Junonis, animam in cœlos efferre existimabatur.
Hic nummus argenteus, pro raro habetur in Italia.

CONSECRATIO. *Pavo cauda expansa.*
Non alia Principum fæminarum quam virorum consecrandi ratio, nisi quod Pavo illarum esset consecrationis, Aquila horum esset symbolum: Pavo autem Junonis ales, ipsi sacra est, ut refert Athenæus lib. 14. quod in Junonis Samiæ templo primum editi ac educati, genus inde in alias regiones propagatum sit.
Hic nummus argenteus: ejusdem est raritatis ac superior.

GALLIENI nummi ex argento triti & obvii, ex auro rari ſunt.

IMP. GALLIENVS AVG. *Caput Gallieni laureatum: in aliis radiatum.*

ADVENTVS AVG. *Imperator eques pacificatoris habitu.* Gallieni in urbem ex Germania adventus monumentum eſt, de quo loquitur Zoſimus. *His rebus omnibus conturbatus Gallienus, Romam reverſus eſt, ut illato ab Scythis Italiæ bello remedium afferret:* Eques Pacificatoris habitu exhibetur, ut ſolent Romani Principes in adventuum typis repræſentari.

Hic nummus aureus, rariſſimus eſt.

AETERNITAS AVG. *Lupa cum puerulis.*

Æternitas Imperatorum Romanorum infimis his temporibus varie deſignata eſt, in Gordiano tertio per Solem gradientem, in Philippo per Elephantem, in Maxentio per Caſtorem & Pollucem, in Gallieno autem per Romulum & Remum lupæ ubera ſugentes, tanquam æternos. Ipſi in Probo, ſub alia inſigni epigraphe *Origini Aug.* exhibentur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores numerandus.

AETERNITATI AVG. *Duæ dextræ junctæ.*

Æternitatis titulus quo Romani Imperatores ſuos affecerunt, inter ſerviles & aulicas adulationes jam à tempore Trajani, extitit apud Plinium jun. lib. x. ep. 67. Duæ illæ dextræ concordiam inter Valerianum & Gallienum denotant, quæ æterna optatur: porro hic patrem in ſervitute ſeneſcere permiſit.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

APOLLINI CONS. AVG. *Centaurus dextra globum, ſiniſtra temonem inverſum.*

Gallienus inter tot bellicas clades, inter peſtem ita ſævientem, & inter frequentes terræ motus, deos omnes invocaſſe videtur, ut eum ab his periculis conſervarent, quos per animalia ipſis ſacra, in nummis expreſſit, ut eos obſervare licet. Centaurus ex Manilio, Apollini eſt ſacer, ut & Gryphus ex Fulgentio.

Hic nummus argenteus frequens eſt. Alius in quo gryphus, cum eadem epigraphe, non obvius eſt.

BONAE FORTVNAE. *Fortuna ſtans dextra temonem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Fortunam Gentes deam credidere, eique templa conſtruxere, multiſque nominibus eam nuncupavere. Apud Romanos Bona Fortuna in Capitolio culta fuit. Mala in Eſquiliis. Gallienus ad illam ut & ad alia numina in periculoſo rerum ſuarum æſtu confugiſſe videtur.

Hic nummus argenteus, inter rariores locandus.

COHH. PRAET. VI. P. VI. F. *Leo gradiens.*

Cohors Prætoriana ſextum Pia, ſextum fidelis, dicitur in Gallieni nummo, in memoriam Pietatis qua erga Imperatorem ſuum uſa eſt contra Tyrannos, & fidem quam ipſi præſtitit, cujus memor Princeps, leonem ejus inſigne in nummis cum ejuſmodi elogio

apponi curavit. Vide Tristanum de cohortium numero.
Hic nummus argenteus, rarus est.

CONCORDIA AVGG. *Duæ dextræ junctæ.*
Duæ dextræ simpliciter junctæ, mutuam Principum concordiam denotant, præsertim cum epigraphe concordia Augustorum, nummus autem Nervæ habet *Concordia exercituum?* An vero illa intelligenda sit inter Valerianum & Gallienum, cum hic typus in patre non occurrat, aut inter Gallienum & Valerianum Juniorem contra Tyrannos: postquam captus est eorum pater.
Hic nummus argenteus, rarus est.

OB CONSERVATIONEM PATRIAE. *Salus stans pascit serpentem.*
GALLIENVM AVG. P. R. *Caput Gallieni.*
In hac epigraphe *Gallienum Augustum Populus Romanus ob conservationem patriæ,* subauditur colit, adinstar Græcarum inscriptionum. Dea salus ut & vox *Salutis*, Gallienum ad pestem ex urbe expellendam, unice curasse denotat. Tristanus statuam pro patriæ conservatione, in æreo nummo huic Principi erectam existimat.
Hic nummus maximus ex argento eximiæ raritatis est.

CONSERVAT. PIETAT. *Figura Imperatoris paludati stans, dextram extendit versus puerum genuflexum, sinistra hastam.*
Typus Imperatoris dextram versus puerum genuflexum tendentis cum epigraphe *Conservator Pietatis.* Videtur indicare Gallienum, etsi tot ille urgeretur bellis, in quibus necessariæ erant pro re militari impensæ, nihil ex alimentis Italiæ aut Urbis detrahere voluisse, imo ipsis conservasse, in cujus rei memoriam percussi sunt nummi, tanquam munificentissimo Principi.
Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & elegantiæ est.

COS. IIII. P. P. *Gallienus in quadrigis triumphalibus dextra ramum, læva equorum habenas.*

Conſulis quartum titulus, has quadrigas ad pompam hujus conſulatus à Gallieno initi anno 1014. ſpectare denotat: etiamſi hoc anno Macrianum & filios per Aureolum magna ſtrage vicerit, nullum de tyrannis triumphum egit; ſed unicum de Perſis, ſi Pollioni fides. De bellis autem civilibus triumphare non ſolebant Imperatores.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores habendus.

DIANAE CONS. AVG. *Diana venatricis habitu, dextra arcum, ſiniſtra haſtam inverſam: pro pedibus cervus.*

Inter alia numina quæ pro Conſervatoribus ſuis invocavit Gallienus, occurrit Diana, quæ & ſub epigraphe *Diana Felix* etiam viſitur, quam Valerianum patrem præcipue coluiſſe diximus: tum ob ejus nummum cum inſcriptione *Religio Augg.* tum ob ædes ab illo dictas *Valerianas* in VI. regione memoratas.

Hic nummus argenteus, nec rarus, nec obvius eſt.

DEO AVGVSTO. *Caput Auguſti laureatum.*

Pincipes Romani inter divos relati, à Gallieno reſtituti ſunt plerique, cum eorum effigie in nummis argenteis, & epigraphe *Divo*, verbi gratia, *Auguſto* circa aram ignitam ſeu aquilam conſecrationis ſymbolum: ſed in hoc aureo Auguſtum ut Imperii fundatorem, ad aliorum diſtinctionem, cum effigie ſua conjunxit, & epigraphe *Deo Auguſto*, ut jam in Colonia Tarraconenſi vocatum monuimus in lib. Colon. pag. 66.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

DEO MARTI. *Figura galeata ſtans in templo, dextra clypeum, ſiniſtra haſtam.*

Templa in nummis Imperatorum, aut eorum à Prin-

cipe in cujus nummis exhibentur, à fundamentis erectionem, vel illorum ab iis restaurationem indicant: Martis ut Volcani templum memoratur in IX. regione circi Flaminii: ideo illa à Valeriano & Gallieno constructa, potius quam restaurata auguramur.

Hic nummus argenteus, rarus est.

DONA AVG. *Mercurius stans cum petaso in capite, dextra crumenam, sinistra caduceum: pro pedibus canis.*

Hanc epigraphen ad Mercurii dona, ex Pollione rectè Com. Mediobarbus retulit pag. 373. *Gallienus Oratione, Poëmate, atque omnibus artibus clarus.* Mercurius vero Ægyptiis literas demonstrasse putabatur, eas illum invenisse, Cicero & Aristides tradunt: ideo sermonis deus ab antiquis existimabatur.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

FIDEI MILITVM. *In aliis* FIDEI EQVITVM. *In laurea.*

Ut exercitus seu legiones sibi Imperator in tot bellis externis seu civilibus conciliaret, ingeniosè militum & equitum fidem publice in nummis extollere Gallienus excogitavit, ne illorum animos à se alienaret, & quidem in laurea apponere, ut victoriam illorum auxilio & virtute contra barbaros & hostes se expectare demonstraret.

Hi nummi aurei, rariores sunt argenteis.

FIDEI PRAET. *Tria signa militaria.*

Gallienus ut se fidem legionum expertum denotaret, ita & Prætorianorum testatur hoc signorum militarium lemmate. Per Prætorianos, cohortes Prætorias intelligit. Sub Augusto novem institutæ sunt, unaquæque ex mille hominum composita, sub Galba auctæ sunt ad duodecim: qui numerus sub Severo adhuc computabatur ex Dione.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Eadem epigraphe. Genius ſtans dextra pateram, ſiniſtra cornucopiæ, pone eum ſignum militare.

Sub Genio cohortium Prætorianarum Gallienus ipſe in nummo perhibetur, ut alii Imperatores Genii ſenatus dicti ſunt: at cum Prætoriani Principis corporis ſeu cuſtodiæ eſſent conſtituti, cum iis blande & benevole agebat, ne aut eum deſererent, aut occiderent: quare illis largitionibus ſæpe diſtributis, earum Genius appellabatur.

Hic nummus aureus, inter rariores locandus.

HERCVLI CONS. AVG. *Aper.*

Inter tot deos à Gallieno in nummis Conſervatores appellatos, prodit Hercules, cum apro ipſi ſacro: erat enim aper terribilis in regione Calydoniæ, qui non ſolum ſegetes devaſtabat, ſed occurrentes homines dentibus lacerabat, illum clava mactavit, & humeris in civitatem omnibus mirantibus tulit: unde ei pro ſymbolo datus eſt.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores aſcribendus.

IOVI CONSERV. AVG. *Capra.*

Capra pro Jovis ſymbolo exhibetur, cum ille infans nutriendus in Creta, Themidiæ Altheæ datus eſſet: hæc erat domina capræ, quæ ex ea Jovem nutrivit: illa vero in mercedem inter aſtra collocata eſt, ex Germanico ſupra Aratum commentatore. Alii aliter rem memorant. Vide Diodorum & Plutarchum.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IOVI CRESCENTI. *Puer inſidens capræ.*

Aut eſt hic typus ex Salonino monetariorum errore, Gallieno junctus, ut in illius gratiam à patre communicatus, ut ut ſit ad Saloninum ſpectat: cujus tenera

ætas *Jovi crescenti* in Creta ab Amalthea Capra nutrito comparatur: qui nummus Salonino cusus est, quando Cæsar à patre factus est: de quo Vide Tristanum tom. 3. fol. 119.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

IO. CANTAB. *Jupiter stans, dextra fulmen, sinistra hastam.* De Jove Cantabro altum est silentium, quem Cantabri Hispaniæ Tarraconensis populi coluisse videntur, à quibus nomen habet: illos bellicosos fuisse memorat Silius Italicus, quos cum Gallieni duces aggrederentur, illorum numini topico sacra fecisse videntur: ut ipsum sibi propitium redderent, antiquo Romanorum more, qui ita hostium deos precibus & sacrificiis sollicitabant: in cujus victoriæ monimentum, nummos *Jovi Cantabro* dedicavit.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

IVVENTVT. AVG. *Jupiter nudus stans dextra victoriam, sinistra hastam.*

Juventus Romanis, Hebe Græcis dicta est, cui sacra faciebant juvenes, cum vesticipes barbæ primitias ponerent: Gallienus autem sæpe lanugine ornatus in nummis visitur, quam cum deposuisset, nummum adinstar M. Aurelii & Caracallæ cudit, in hujus nummo Princeps victoriam tenet; sed Gallienus sub Jovis effigie, eam gerit.

Hic nummus argenteus pro raro notandus.

LEG. I. ADI. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Superiores notas interpretamur. *Legio Prima Adjutrix. Sextum Pia. Sextum fidelis.* Legiones primùm ab ordine quo erant institutæ, videntur vocatæ Prima, Secunda, & Tertia, at cum iis diminutis, novæ conscriberentur, plurimæ à loco ubi constitutæ fuerunt, dictæ sunt Primæ, quæ cognominibus postea distingui cœperunt.

cœperunt. Hæc prima Adjutrix à Galba ex Dione inſtituta eſt in Urbe ut ſibi auxilio eſſet, unde Adjutricis cognomen, de qua Tacitus Hiſtor. 1. *Prima Adjutrix non ante in aciem deducta; ſed ferox & novi nominis avida.* Capricornum pro inſigni geſſit in felicitatis augurium, cum Galba ſub hoc ſidere natus eſſet.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

LEG. I. AVG. VI. P. VI. F. *Mars galeatus ſtans cum haſta & clypeo.*

Legio 1. Auguſta, nova eſſe videtur etſi Auguſtæ nomen habeat, nam ab Auguſto non conſtituta eſt, ſi in enumeratione legionum ſub Auguſto non obſervetur: nec ſub Galba, nec ſub Severo apud Dionem occurrit: ideo à Gallieno conſcriptam ſuſpicamur, unde *Auguſtæ* nomen, tanquam ſub imperante: quod confirmare videtur Mars ejus inſigne, quem præcipue coluiſſe Gallienum diſcimus, ex templo quod huic deo erexit in circo Flaminio, ut nos docent ejus nummi cum epigraphe *Deo Marti*, & illius templi icone.

Hic nummus argenteus, elegantiſſimus eſt.

LEG. I. ITAL. VI. P. VI. F. *Aper.*

Legio 1. Italica triplex fuit, una bello Punico ſecundo conſcripta; altera à Cæſare Dictatore in Galliis habita, at cum neutra extet in recenſione legionum Auguſti, qui veteres plurimas exauctoravit: hæc eſt igitur quam à Nerone inſtitutam nos docet Dio. Italica fuit appellata quod ex Italicis militibus fuiſſet delecta; ab eo Lugduni ad Celtarum provinciæ cuſtodiam collocata, de qua Tacit. Hiſt. 1. *Ad legionem Italicam eaſque quæ Lugduni agebant copias ſpecie ſenatus miſit.* Aper ejus inſigne ad Herculem ſpectat, apud Celtas, ad quos miſſa fuerat legio, magnopere cultum, ex Luciani libello.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

LEG. I. ITAL. VII. P. VII. F. *Capricornus.*

Legio I. Italica iterum prodit cum epigraphe VII. P. VII. F. Omnes legiones quarum nummos hic recensemus, has notas VI. P. VI. F. exhibent: quod illi cusi sint anno imperii sexto, cum legiones quolibet anno fidei sacramentum renovarent, & sic unaquæque *sextum Pia, sextum Fidelis* dicitur: quædam autem ex iis dictæ sunt *Septimum Piæ & Fideles*, quod earum nummi anno septimo signati sint: sed cur in hoc, legionis Primæ Italicæ Capricornus pro Apro cusus sit, illum ex aliis legionum typis qui eum præferunt, appositum esse putamus, ut his temporibus sæpe typum pro altero, in aliis Augustorum nummis observare est.

Hic nummus argenteus, rarus est.

LEG. I. MIN. VI. P. VI. F. *Minerva dextra victoriolam, sinistra hastam cum scuto.*

Legio I. Minervia à Domitiano conscripta est, ex Dione pag. 564. sic ab illo nominata, ob peculiarem cultum quo hanc deam prosequutus est, ut ex illius Imperatoris nummis vidimus: in cujus etiam rei memoriam Minervæ simulacrum ipsam legionem pro insigni habere voluit. Sub Severo quatuor Primæ recensentur, & sub Gallieno etiam quatuor occurrunt. Sed I. Parthica deest, pro qua I. Augusta suffecta videtur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores annumerandus.

LEG. II. ADI. VI. P. VI. F. *Pegasus.*

Legio II. Adjutrix jam sub Augusto recensetur, eaque videtur ex Africanis conscripta qui auxilium Pompeianis tulerunt, ut subinnuere videtur Cæsar, lib. 6. de bel. Civ. *Quarta fuit Afraniana, ex Africa quam secum adduxerat, reliquæ ex fugitivis Auxiliares consistebant.* Ex iis colligitur legionem ab Afranio Pompeii legato in Africa fuisse conscriptam ex Thapsitanis,

Hadrumetanis, & aliis qui ſub Juba & Pompeianis ordines duxerant, & alias Adjutrices in Hiſpaniam tranſiiſſe. Quod confirmat inſigne hujus legionis Pegaſus, qui Africæ ſymbolum eſt, ut videre eſt apud Triſtanum tom. I. pag. 89.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

LEG. II. ITAL. VI. P. VI. F. *Lupa cum puerulis lactantibus.*
Legio II. Italica à M. Aurelio ex Dione inſtituta eſt, ideo ſub Galba in legionum enumeratione non recenſetur; ab illo in Norico conſtituta: at cum ex militibus Italico ſeu Latii jure gaudentibus conſtaret, Lupam cum puerulis, Romanæ gentis ſymbolum, accepit: ut plurimæ coloniæ exhibuerunt, de quibus conſule noſtrum de iis librum. Merere autem in legione nemo poterat, qui civis Romanus non eſſet.

Hic nummus argenteus, inter præſtantiores aſcribendus.

LEG. II. PART. V. P. V. F. *Centaurus dextra elata, læva clavam.*
Legio II. Parthica à Severo conſcripta eſt, ut docet Dio, qui illum duas alias hujus nominis I. & III. inſtituiſſe narrat, ita appellatas quod in limitibus Parthorum eas locaret. Centaurus leg. II. Parthicæ pro inſigni à Severo datum eſt, quod Parthi ut Centauri in equo veloces eſſent, eos tamen tanquam alter Hercules clava vicit. Hæ notæ V. P. V. F. nummum anno Gallieni 5 cuſum notant, cum hæc legio quinquies fidei juramentum præſtitiſſet.

Hic nummus argenteus, ex rariſſimorum numero eſt.

LEG. II. PART. VI. P. VI. F. *Idem typus ex adverſa parte.*
Iterum prodit legio II. Parthica cum eodem typo ex adverſa parte, ſed cum his notis VI. P. VI. F. anno Gallieni imperii 6. nummum indicans percuſſum, ut diximus. Alterum vidimus hujus legionis typum cum

Hippocentauro pharetram ex arcu emittente, qui ad alias legiones Parthicas ſpectat, primam forte quæ Gallieni ævo extabat: cum ejus meminerit Ammianus ſub Conſtantio & Juliano. Signa legionum omnia in decennalium à Gallieno editorum pompa, narrat Pollio lata fuiſſe. *Et ſigna templorum, omniumque legionum ibant.*

Hic nummus argenteus inter rariores ponendus eſt.

LEG. III. ITAL. VII. P. VII. F. *Ciconia avis.*

Legio III. Italica à M. Aurelio ex Dione conſtituta eſt, ut & II. Italica, de qua ſupra egimus: ex Italicis militibus nempe compoſita, unde nomen & inſigne accepiſſe videtur, Ciconia autem ad denotandam verſus Imperatorem & fundatorem ſuum, ob beneficia Italiæ ab eo collata, pietatem. De iis refert Capitolinus. *Italicis civitatibus tempore frumentum ex urbe donavit; omnique rei frumentariæ conſuluit.*

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

LEG. IIII. FL. VI. P. VI. F. *Leo.*

Legio IIII. Flavia à Veſpaſiano conſtituta eſt ex Dione. *Veſpaſianus* IIII. *in Syria Flaviam.* Ita de gentis ſuæ nomine cognominata eſt, II. Auxiliariam etiam in Pannonia inſtituerat, ſed jam hæc ſub Severo deerat. Pro inſigni geſtat Leonem, fortitudinis ſymbolum, ut & aliæ plurimæ.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

LEG. V. MAC. VI. P. VI. F. *Victoria dextra lauream, ſiniſtra palmam, pro pedibus aquila.*

Legio V. Macedonica, ex veteribus eſt: nam ſub Pompeio agebat in Pharſalica pugna, nomen *Macedonicæ* habuiſſe videtur, à provincia Macedonia devicta, quod confirmare videtur, Victoria pro inſigni. Aquila Romanum denotat imperium, Reipublicæ tempore in Macedonia rem tutabatur, ex qua Pompeius eam edu-

xit. lib. 3. Civ. bel. *Quintam ab opere deductam, subsidio suis eduxit.* Ab Augusto in Germania inferiore locata est; ubi Gallieni tempore, ut ex coloniarum nummis discimus, adhuc manebat.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

LEG. VII. CL. VII. P. VII. F. *Bos.*

Legio VII. Claudiana, ita à Claudio nominata, quod in fide pro eo in Mœsia contra Scribonianum Daciæ legatum permanserit; ante nullo cognomine ornata, sed ordine ita nuncupata, ideo à Julio Cæsare, *Veterrima vocata*, & ab eo in Britanniam transmissa lib. 4. de bell. Gall. Bovem pro insigni gerit, coloniarum symbolum, quod ex coloniis Romanis conscripta esset. Notæ VII. P. VII. F. nummum anno 7. imperii cusum denotant.

Hic nummus argenteus, rarus & elegans est.

LEG. VIII. AVG. VI. P. VI. F. *Bos.*

Legio VIII. ob numerum dicta, ex veteribus erat legionibus, quam cum IX. conjunxit Julius Cæsar in pugna Pharsalica lib. 3. de bel. Gall. *Cæsar superius institutum servans X. legionem in dextro cornu, IX. in sinistro collocaverat; tametsi erant Dyrrachinis præliis vehementer attenuatæ & huic sic adjunxit* VIII, *ut pene unam ex duabus efficeret.* Augustus eas reparavit, IX nempe ex Hispaniarum colonis, unde Hispaniensis dicta: hæc vero ex ejus nomine *Augusta.* Bos pro insigni, ex colonis factam esse denotat.

Hic nummus argenteus, inter præstantiores computandus.

LEG. X. GEM. VI. P. F. *Taurus.*

Legio X. nomine & ordine dicta, inter veteres numerabatur, ejus autem virtus prædicatur apud Jul. Cæsarem lib. I. de bel. Gall. *Huic legioni & indulserat præcipuè, & propter virtutem confidebat maximè.* Dyrrha-

china & Pharſalica pugna plurimum attenuatam cum altera conjunxiſſe videtur Auguſtus, unde *Geminæ* cognomen. Bos ejus inſigne eam ex colonis inſtitutam arguit.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

LEG. XI. CL. VI. P. VI. F. *Neptunus dextra tridentem, ſiniſtra Delphinum.*

Legio XI. in Gallia cum Julio Cæſare militavit, ſed impar cæteris, nam nova erat: de qua lib. 8. de bel. Gall. *habebat ſummæ Spei, delectæque juventutis,* XI. *quæ, octavo jam ſtipendio functa tamen, collatione reliquarum, non eandem vetuſtatis & virtutis ceperat opinionem.* Hæc ab Auguſto cum XI. in Mœſia collocata, pro Claudio contra Scribonianum in fide permanens, ambæ ab illo *Claudianæ* dictæ ſunt. Neptuni ſignum gerere videtur, ipſi à Claudio datum, quod illa per mare illum in Britanniam ſequuta ſit.

Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

LEG. XIII. GEM. VI. P. VI. F. *Victoria dextra coronam, ſiniſtra palmam, ante eam Leo gradiens.*

Legio XIII. à Julio Cæſare memorata eſt in lib. 5. bel. Gall. *In his L. Roſcio legato, quem legioni* XIII. *præfecerat, certior eſt factus?* an hæc bellis attenuata, cum altera ſociata, dicta ſit Gemina? an ea ſit, de qua Cæſar ipſe loquitur in eod. lib. *Unam ex Sicilia veteranam, quam factam ex duabus gemellam appellabat.* Ipſa duarum legionum ſigna gerit, unum ex provincia quadam devicta, Aphricana forſan, ut ex Victoria augurari quis poſſet: alterum ex Leone ſolito fortitudinis in coloniis ſymbolo, ut videre eſt in nummis Viminacii coloniæ, in tom. 2. noſtri Coloniarum libri.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & inſignis.

LEG. XIIII. GEM. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XIIII. Reipublicæ tempore conſcripta eſt, ex lib. 6. Comment. *Cæſar... impedimentis legionem* XIIII. *reliquit, unam ex his tribus quas proxime conſcriptas ex Italia tranſduxerat, eique legioni caſtriſque Q. Tullium Ciceronem præfecit.* Martia Victrix erat appellata, ut ex nummo Severi noſcimus, & hæc cognomina adepta fuiſſe videtur in Gallia: cum ab illius provinciæ nationibus per inſidias circumſeſſa, de iis victoriam retulit. Gemina ab Auguſto facta eſt, qui tot legiones exauctoravit. Capricornus legionis inſigne, Felicitatis ſymbolum eſt, unde illæ *Felices* nominabantur.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

LEG. IIXX. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio IIXX. ideſt decima octava, apud Dionem ſub Severo in limitibus provinciarum non numeratur: porro à Claudio lecta eſt in Germania ſuperiore XVIII. Victrix apud Tacitum? an illa fuerit, vel potius XXII. tranſpoſitis II ante XX. quæ in alio nummo poſt has notas occurrit cum eodem inſigni, nempe Capricorno; videant eruditi.

Hic nummus argenteus, pro rariſſimo habendus.

LEG. XX. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XX. apud Dionem cognominatur Valeria & Victrix, ipſa ex vetuſtis legionibus eſt: nam in ſecundo Punico bello educta in aciem fuit, teſte Livio lib. 7. Decad. 3. *Et legio viceſima ab dextro cornu inſtructa.* Valeria videtur dicta, quod in Valeria Latii regione fuerit conſcripta, cujus urbes erant, Marſi, Carſeoli, Amiternum, Furconium, & Reate. Hæc ab Auguſto in Germania inferiore conſtituta, à Claudio in Britanniam tranſducta, ubi *Victricis* nomen eſt conſecuta. Capricornus, inſigne Felicitatis ſymbolum eſt.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

LEG. XXII. VI. P. VI. P. *Capricornus.*

Legio XXII. apud Spartianum in Did. Juliano *Primigenia* cognominatur, à Tacito dicitur & *Augusta*, ab Augusto nempe; quod prima ex Antonii legionibus ad eum transierit, & eam in fidem acceperit, hæc à Julio Cæsare scripta, ex Galliis adversus Pompeium ducta, Antonio militabat. Capricornus pro insigni, Felicitatis symbolum est.

Hic nummus argenteus, rarus est.

LEG. VLP. VI. P. VI. F. *Capricornus.*

Legio XXX. Ulpia à Trajano conscripta est, ut & II Trajana, ex Dione: prior collocata in Germania superiore: altera in Ægypto. Hujus nummum habemus Alexandriæ cusum in Carino cum epigraphe ΛΕΓΙΩΝ. Β. ΤΡΑΙ. L. Γ. *Legio* II. *Trajana*, *anno* 3. porro in Gallieno non adhuc observata est. Superior de gentis Ulpiæ appellatione, in quam adoptati erant Trajani majores nomen habuit. Capricornus pro insigni, Felicitatis symbolum est, ut in aliis: ex felicitate enim, victoria.

Hic nummus argenteus inter rarissimos habendus.

LIB. AVG. T. *Figura muliebris stans, dextra tesseram, læva cornucopiæ.*

Quatuor occurrunt in nummis Gallieni liberalitates, modo cum voce *Augg.* modo cum epigraphe *Aug.* priores cum patre concessæ: aliæ post ejus captivitatem aut mortem, quæ cæteris rariores sunt: quando autem eas distribuerit, pronunciare non facile est: porro peculiaris videtur initialis T litera, pro solita numerorum nota.

Hic nummus aureus rarior est argenteo.

LIBERO P. CONS. AVG. *Panthera.*

Nemo est tam rudis in re nummaria, qui ex animalibus

libus Diis majoribus dicatis ſæpe in Gallieno occurrentibus, ignoret illum eos in tam periculoſo rerum ſui temporis æſtu, Conſervatores ſuos appellaſſe, cujus rei memoriam in nummis conſignavit. Liber autem, Pater dicitur, quod Dii ipſi, ut omnes norunt, Patris nomine vocarentur. Ei ſubjectam pardalim ait Phornutus, quod aſperrimi mores temperato vini uſu manſueſcant.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

MARTI PROPVGNAT. *Mars galeatus, dextra proterens captivum.*

Gallienum præcipue Martem coluiſſe nos docent ejus numiſmata; unde ipſum huic deo templum extruxiſſe in circo Flaminio novimus, & Propugnatorem appellaſſe: merito quidem, cum tot bellis civilibus & externis undique impeteretur. Mars autem deus erat belli dux & præſes.

Hic nummus argenteus obvius eſt, ex auro inter rariores recenſetur.

NEPTVNO CONS. AVG. *Equus marinus.*

Equus hic fabuloſus Neptuno tribuitur ob mare, nam equum tridentis ictu ab eo è terra excitum narrant. Alii ex Diodoro, Neptunum equos primum domuiſſe, artemque equitandi ab illo traditam: ex quo Hippius fuit appellatus apud Val. Probum in Comment. Neptunus Romæ equorum certaminibus præeſſe credebatur, & in ejus feſto ceſſabant ab operibus equi & muli redimiti floribus. Neptunus Gallieni Conſervator fuit, quando Scythæ & rurſus Gothi navali prælio victi ſunt.

Hic nummus argenteus, inter rariores reponendus.

GALLIENVM AVG. P. R. *Caput Gallieni laureatum pectore tenus.*

OB LIBERT. REC. *Libertas stans, dextra palmam, sinistra hastam.*

Populus Romanus Gallienum Augustum veneratur ob libertatem receptam. Vana sanæ populi laudis ostentatio, qui libertatem sub filio receptam palam prædicat, dum pater ejus Imperator, captivus apud Persas magno totius imperii Romani dedecore gemebat.

Hic nummus aureus, rarissimus est.

OB CONSERVATIONEM SALVTIS. *Salus pascit serpentem.*

Populus Romanus Gallienum Augustum veneratur ob conservationem salutis. Si adulatoria, non tamen vana est hæc Populi erga Principem laus: nam pestis illa generalis sub Decio, Gallo, & Æmiliano furens, post quindecim annos sub Gallieno cessavit, qui deæ Saluti votum persolvisse videtur: quare Tristanus statuam ipsi erectam, ob nummi epigraphen, existimat.

Hic nummus argenteus maximi moduli, eximiæ raritatis est.

PAX FVNDATA. *Trophæum, in cujus imo duo coptivi manibus post terga revinctis.*

Ad pacem cum Germanis à Gallieno initam referendus est nummus, ut solita & legitima nummorum cudendorum materia, de ipso Zosimus: inquit: *Inito fœdere cum quodam de Gentis Germanicæ principibus ex aliqua parte periculum minuisse visus est.* Nam ad pacem cum Aureolo tyranno factam, ut quidam autumant, verisimile non videtur ejusmodi elogium *Pax fundata,* nec trophæum cum captivis erectum.

Hic nummus argenteus inter præstantiores habendus.

PERPETVITATI AVG. *Mulier stans, dextra globum, sinistra innixa columnæ.*

Perpetuitas pro Æternitate ponitur, ideo mulier globum gerit, quod æternum mundum existimarent;

ſic imperium Principis perpetuum ſeu æternum optantes, ut felicitatem ſuam ſub eo denotarent. Pro *Perpetuitati* in nummo ſemiexeſo Triſtanus legiſſe videtur Perennitati, tom. 3. pag. 71. nam idem eſt typus.
Hic nummus argenteus, ex rariorum numero eſt.

PIETAS AVGG. *Imperator dextram porrigens Auguſtæ.*
Ad denotandam cum Salonina uxore concordiam, & pietatem, nam Gallieni amaſia erat Pipa vel Pipara cujuſdam Marcommanorum Regis filia: Salonina autem vera conjux, & illi nupta, ut quidam exiſtimant, antequam pater ejus imperium ſuſcepiſſet.
Hic nummus argenteus, rarus eſt.

P. M. TR. COS. P. P. *Imperator paludatus, dextra haſtam, ſiniſtra pilum, ſtat inter duas figuras fluviorum: qualibet dextra arundinem gerit.*
Poſt Germanicas victorias à Gallieno relatas videtur percuſſus nummus, in quo ſtat ille victor inter duas fluviorum figuras, Rhenum nempe & Moſellam, Germaniæ utriuſque præcipua flumina: in quibus ad earum tutelam erant in unaquaque quatuor legiones. Moſella autem ſuperiorem ab inferiore dividebat.
Hic nummus argenteus, rariſſimus eſt.

P. M. TR. P. XII. C. VI. P. P. *Imperator eques pacificatoris habitu.*
Nummus, Gallieni XII poteſtatem & VI conſulatum notat, quem iniit cum Amulio Saturnino anno V. C. 1018. Exhibet vero ejus ex Galliis Romam adventum pacificatoris habitu. Quod ſi dicatur Gallienus jam ex Galliis reverſus, Romæ conſulatum accepiſſe: ad ſtatuam equeſtrem, poſt triumphum ejus Perſicum hoc anno actum, ipſi erectam, referatur.
Hic nummus ex argento, inter rariores numerandus.

PROVIDENTIA AVG. *Mercurius cum ſtrophio ſtans & modio, dextra crumenam, ſiniſtra caduceum.*

Mercurius in nummo ſignatus cum epigraphe *Providentia Auguſti*, commercium in toto imperio per bella interruptum, Gallieni providentia reſtitutum denotare videtur: Mercurium autem à mercibus dictum refert Feſtus, ideo eum negotiorum omnium exiſtimabant eſſe deum, qua de re crumenam gerit.

Hic nummus argenteus, pro raro habendus.

RESTIT. GALLIAR. *Imperator paludatus ſtans, ſiniſtra haſtam, dextra figuram procumbentem, læva cornucopiæ gerentem ſublevat.*

Gallienus poſt victoriam de Poſtumo relatam, adulatoriè dicitur *Reſtitutor Galliarum*, de qua Pollio. *Victrix Gallieni pars fuit*, ſed tamen Poſtumus Gallias retinuit, & ideo potiori jure in nummis ſuis hunc titulum præfert. Tres Galliæ ſub hoc Galliarum nomine comprehenduntur, ut ſub Galba nos docent ejus numiſmata.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

RESTITVT. GEN. HVMANI. *Figura tunicata cum pallio gradiens, capite radiato dextram attollit, læva globum geſtat.*

Ad victorias ab Odenatho in Oriente contra Perſas relatas ſpectare videretur hic titulus, cum Oriens depingatur in nummo, quare Gallienus triumphum egit, ut narrat Pollio, *Vincente Odenatho triumphavit Gallienus*, niſi jam hic typus in patre, ut ſequens *Reſtitutor Orientis* cuſus prodiiſſet: ideo ad primas Valeriani de Perſis victorias pertinet, unde patri & filio percuſſi ſimiles nummi.

Hic nummus argenteus, inter rariores aſcribitur.

RESTITVT. ORIENTIS. *Imperator paludatus recipit à muliere turrita coronam.*

Revera Gallienus Reſtitutor Orientis dici nequit, cum in Orientem profectus non ſit, etſi ob victorias in his regionibus ab Odenatho relatas triumphaverit : ſed cum patre ejus hic titulus ob leves quaſdam de Perſis victorias datus ſit, ipſi etiam ut imperii participi communicatus eſt, & pares nummorum typi ſignati.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

SALVS AVG. *Salus ſtans paſcit ſerpentem, ex adverſo ſtat Imperator paludatus.*

Salus ſeu Hygia ſalutis dea, tanquam conſervatrix Gallieni cum ipſo repræſentatur, ut ante obſervavimus in ſuperioribus nummis cum hac epigraphe *ob conſervationem ſalutis*, cum eodem typo. Peſtis enim Romæ & per totum imperium Romanum maxime ſæviebat; teſte Oroſio lib. 7. cap. 21. *Nulla fere provincia Romana, nulla civitas, nulla domus fuit, quæ non illa generali peſtilentia, correpta atque vaſtata ſit.*

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

SECVRIT. ORBIS. *Mulier ſedens dextra haſtam, ſiniſtram capiti admovet.*

Securitas, ut ſolet, matronæ ſedentis forma depingitur, dextra haſtam; quaſi totus orbis Romanus ſecurus ſit Macriano & filiis extinctis Gallieni armis victricibus : ſiniſtra caput ſuſtentat, ut nullis curis anxia, quietè ſedens, & ut ait Pollio *quaſi ſecurus rerum ac patre jam recepto*, cum ubique imperium nutaret.

Hic nummus aureus, inter rariores cenſendus.

SISCIA AVG. *Figura muliebris ſedens, dextra haſtam, læva cornucopiæ, in imo fluvius cum urna aquas vomente.*

Nummus poſt Ingenui tyranni mortem cuſus eſt, ille Pannoniæ præfectus imperium arripuerat, Gallienus autem eum vicit : ideo Siſcia hujus provinciæ urbs præcipua, & Romana colonia ex Plinio lib. 3. cap. 25. ſedens

& tranquilla exhibetur : pro pedibus illius decumbit Savus, ad indicandum urbis ſitum. Illa haſtam gerit, ad provinciam armis tutandam : cornucopiæ vero, rerum omnium abundantiæ ſymbolum eſt.

Hic nummus argenteus, eximiæ raritatis & elegantiæ eſt.

SOLI CONS. AVG. *Taurus.*

Bos pro ſolis ſymbolo exhibetur, nam ipſi ſacer erat, ut docet Theocritus 25. Idyl. eumque album ipſi immolari. Ælianus bovem Mnevim Soli, ut bovem Apim Lunæ dicatos narrat lib. 2. cap. 2. Vide Triſtanum tom. 3. pag. 88. Gallienus autem majores deos pro Conſervatoribus accepit, ut ſæpe diximus.

Hic nummus poſterior argenteus, rarior eſt anteriore.

VICT. GALLIENI AVG. *Figura militaris proculcans pede dextro captivum, dextra haſtam, læva clypeum habentem.*

VICTORIA GERMAN. *Victoria porrigens coronam Imperatori paludato ſtanti, dextra globum, ſiniſtra haſtam gerenti.*

Uterque nummus ad victoriam pertinet Germanicam, Gallienus autem ut narrat Zoſimus, *Videns Germanicas gentes cæteris infeſtiores eſſe, quæ accolas Rheni Celticas nationes acrius vexarent, hanc partem ſibi propugnandam ab hoſtibus ſumit.* De quibus victoriam retuliſſe teſtes ſunt nummi.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

VICTORIAE AVGG. II. GERM. *Victoria gradiens dextra coronam, læva palmam, pro pedibus captivus lugens.*

Duas de Germanis victorias retuliſſe Gallienum nummi nos docent, & quidem antequam captus eſſet Valerianus, cum Auguſtorum nomine cuſus ſit ille ; nam in patris captivitate, ſolus nominatur. De Victoria, Zoſimus. *Interdum tranſitu hoſtes arcet, interdum tranſeuntibus ſuos inſtructos objicit.* Leves etſi victoriæ, cudendorum tamen nummorum cauſæ fuerunt.

Hic nummus argenteus, rarus & elegans est.

VICTOR. AVG. *Victoria scribens in clypeo* III.

VICTORIA AVG. III. *Tres victoriæ stantes, dextra coronam, læva palmam ferentes.*

VICTORIA GALL. AVG. III. *Victoria gradiens dextra coronam, sinistra palmam.*

An tres victoriæ in nummis signatæ ad tres illas de Postumo relatas victorias spectent, de quibus Pollio? *Victrix Gallieni pars fuit, pluribus præliis eventuum ratione decursis.* An vero cum decennalia celebravit Gallienus, in eorum pompa plurimæ gentes simulatæ ibant, Gothi, Persæ, & Franci, de quibus tanquam devictis, tres illæ victoriæ in nummis cælatæ sint?

Hic nummus argenteus, inter elegantiores locum meretur: aureus est rarissimus.

VICTORIA NEPT. *Victoria gradiens, dextra coronam, læva palmam.*

In mari denotat Gallieni victoriam nummus, Pollio eum de Scythis in Ponto victorem postquam vastassent Heracleam, narrat. *Scythæ navibus factis Heracliam pervenerunt, atque inde cum præda in solum proprium reverterunt, quamvis multi naufragio perierint, navali bello superati.* Et paulo post inquit, *Veneriano item duce, navali bello Gothi superati sunt.* Inde etiam *Neptuno Conservatori* nummi à Gallieno percussi.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores adnumerandus.

VIRTVS AVG. *Caput imberbe & galeatum.*

Licet Gallienus voluptatibus plurimum esset deditus, tamen ut inquit Pollio, *ubi necessitas coegisset, velox, fortis, denique Ingenium conflictu habito vicit,* & alibi. *Erat enim in Gallieno subitæ Virtutis audacia.* Nil mirum igitur, si Virtutis effigies in aversa ejus vultus parte ad illam in eo denotandam, sit repræsentata.

Hic nummus argenteus, præstantissimus est.

Eadem epigraphe. Hercules stans, dextra clava sinistra spolia leonis.

Virtus Gallieni variis modis prædicatur, modo ipse pedes hasta & clypeo armatus pede proterit barbarum, modo eques spiculo hostem prostratum impetit, modo clavam humero dextro gerit, ut videre est apud Tristanum tom. 3. pag. 70. & in hoc nummo sub Herculis effigie prodit: de cujus virtute in nummo sequente.

Hic nummus aureus, inter rariores locandus.

VIRTVS VALERI. *Pharetra, exuvium leonis, clava, thorax, & arcus.*

Obvii sunt nummi cum epigraphe *Virtus Augustorum* ad indicandam Valeriani & Gallieni Virtutem, cum pater versus Orientem movit, & filius Europæos suscepit exercitus: unde Valeriani Virtus in Gallieni nummis cum omnibus Herculis insignibus exhibetur, nam virum fortem antiqui sub Herculis virtute depingebant, nam ἀπὸ τῆς ἀλκῆς, id est, à fortitudine, dictus est Alcides.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

VOTIS DECENNALIBVS. *In laurea.*

Ad vota decennalia initio imperii cum patre suscepti spectare videtur, cum idem typus in nummis Valeriani cum laurea in parte aversa occurrat, de quibus plura in aliis Imperatoribus diximus. Gallienus autem primum quidem Cæsar, à patre factus est, sed mox Augustus est appellatus: nam cum Cæsaris nomine nummi non reperiuntur.

Hic nummus argenteus, rarus est.

VOTA DECENNALIA. *Victoria scribens in clypeo palmæ appenso.*

Mire

Mire illuſtrat hunc nummum Pollio, victoria enim ſcribit in clypeo *Decennalia*, ille narrat Scythas Romanorum ducum virtute devictos, Gallienum ex Byzantio, quaſi magnum aliquid geſſiſſet, Romam curſu rapido convolaſſe, convocatiſque patribus *Decennia* celebraſſe, id eſt ſolviſſe, & altera ſuſcepiſſe.

Hic nummus argenteus, inter rariores reponendus.

VOT. X. ET XX. *In laurea.*

Hæ ſunt Decennaliorum ſolutorum, & Vicennaliorum ſuſceptorum notæ, quæ Pollio Gallienum novo genere ludorum, nova ſpecie pomparum, exquiſito genere voluptatum celebraſſe refert, anno Urbis conditæ milleſimo & decimo ſexto, Albino & Dextero conſulibus.

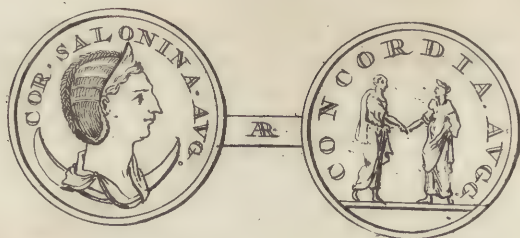
Hic nummus ex auro, inter præſtantiores habendus eſt.

GALLIENAE AVGVSTAE. *Caput Gallieni ſpicis coronatum.*

VBIQVE PAX. *Victoria in bigis dextra flagrum.*

In ludibrium Gallieni ab uno ex ipſis qui Imperatoris titulum contra eum arripuerat, percuſſus videtur, illum *Auguſtam* appellans: ut omnibus denotaret pro fæmina eum haberi debere, qui res tam negligenter in bellis undique Romanum imperium prementibus ageret: de quo ait Pollio, *ut ejus ne mentio quidem apud exercitum fieret*: ita pro laurea ſpicas gerit, tanquam abdomini potius quam bello vacaret: bigas agit, quod victoriam in Circo potius quam de hoſtibus quæreret: pro epigraphe *ubique Pax*, cum nulla provincia eſſet, quæ bello non impeteretur.

Hic nummus aureus, eximiæ raritatis eſt.

SALONINAE nummi ex argento frequentes ſunt, ex auro inter rariores numerantur.

SALONINA AVG. *Caput Saloninæ.*

AEQVITAS AVG. *Mulier ſtans, dextra bilancem, ſiniſtra cornucopiæ.*

Æquitas ſub tribus monetis in fæminis Principibus exhiberi videtur, ad indicandum ipſas habere jus cudendarum in illis imaginum, quod & Cæſaribus hujus ævi conceſſum eſt, ut in nummo Salonini æreo maximo, videre eſt, quod confirmat alter ſimilis Saloninæ apud Triſtanum pag. 99. nam in iis res tantum maximi momenti ſignabantur.

Hic nummus argenteus pro raro habendus.

ANNONA AVG. *Mulier ſtolata ſtans dextra ſpicas, læva cornucopiæ: pro pedibus modius tritici plenus.*

Etiamſi Annonæ typus ad Imperatorem potius quam ad Auguſtam ſpectet, tamen eum Saloninæ Gallieni eſſe exiſtimamus, cum illa Annonæ providerit, cum ejus maritus in bello contra barbaros & tyrannos detineretur. Segetiæ deæ templum in Saloninæ nummis percuſſum, id ab illa conſtructum denotare videtur: porro ſi aliquis inſtet eum Gallieni eſſe & mone-

tariorum incuria ſignatum, non ei pertinaciter refragabimur.

Hic nummus argenteus, inter rariores habetur.

AVG. IN PACE. *Figura muliebris ſedens, dextra ramum, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*

Hæc inſcriptio in Salonina inſolens & obſcura Triſtano noſtro videtur, ſed non inſpexerat nummum in Gallieni ludibrium cuſum cum *Gallienæ Auguſtæ* nomine, & epigraphe *ubique Pax*, dum totus orbis Romanus à barbaris undique premeretur: unde in dedecus hunc etiam ejus conjugi ſignatum putamus à quodam tyranno, qui ſimiliter eam *in pace Auguſtam* appellavit, dum per omne imperium continuum arderet bellum.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

CONCORDIA AVGG. *Gallienus porrigens dextram Saloninæ.*

Ad denotandam conjugalem Gallieni cum Salonina concordiam, cui ille dextram porrigit in fidei teſtimonium. Id obſervandum in Latinis hujus Auguſtæ nummis, eam nominari ſæpe Corneliam, & numquam Chryſigonem niſi in Græcis: unde conjicimus illam quidem Romanam, ſed ex Græcia originem duxiſſe.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

Eadem epigraphe. Tres dextræ junctæ.

Tres illæ dextræ junctæ nummum denotant percuſſum, cum Valerianus Junior à fratre Gallieno Auguſtus eſt appellatus, quod ſummam arguit erga fratrem pietatem & in ejus familia concordiam: unde rei memoriam in Saloninæ nummis conſignavit.

Hic nummus argenteus, inter rariores collocandus.

DEAE SEGETIAE. *Figura muliebris tunicata cum Luna creſcente in capite, manus elevans, ſtat in templo quatuor columnarum.*

Deæ Segetiæ templum fuiſſe à Salonina erectum nummus indicat, cum tantum aram in Circo maximo haberet ex Plinio. Segetia illa, à ſegetibus appellata eſt, cum iis præpoſita eſſet, quando ex terra prodeunt, ut narrat Auguſtinus lib. 4. Civ. Dei cap. 7. Hanc deam magnopere coluiſſe videtur Salonina, ad annonam P. Romano procurandam.

Hic nummus argenteus, pro raro habetur.

FELICITAS PVBLICA. *Figura muliebris ſedens, dextra caduceum, ſiniſtra cornucopiæ.*

Diximus Saloninam P. Romano annonam procuraſſe, ex ejus nummo cum hac epigraphe ſignato, quod per templum Deæ Segetiæ ab illa extructum confirmare conati ſumus: unde *Felicitas Publica* per ejuſmodi frumenti abundantiam & frugum omnium copiam, quam indicat cornucopiæ, inſcribitur. Caduceus Felicitatis ſymbolum eſt.

Hic nummus ex argento tritus eſt & obvius: ex auro rarus eſt.

IVNONI CONS. AVG. *Cerva.*

Ut majores deos omnes Gallienus in illa turbulentiſſima tempeſtate imperii pro Conſervatoribus acceperat, quos per eorum ſymbola in nummis ſuis expreſſit: Salonina ut Auguſti conjux, Junonem conſervatricem invocat, quam per cervam denotat: at cur illa huic deæ ſacra ſit, optime ex Callimacho notavit Triſtanus, quem conſule tom. 3. pag. 101.

Hic nummus argenteus, inter raros computatur.

ROMAE AETERNAE. *Roma galeata ſedens, dextra victoriolam porrigit Imperatori togato ſtanti.*

Gallienus ſtat togatus tanquam pacificus, bello undique confecto, à Roma ſedente ut dea; victoriæ ſignum in mercedem imperii victoriis ſuis contra barbaros & tyrannos pacati recipit; ſic populo illudens, dum pro-

vinciæ Romanæ aut à barbaris infeſtarentur, aut à tyrannis occuparentur.
Hic nummus aureus, inter rariores habendus.

VENVS GENETRIX. *Venus ſtans, dextra puerulum, ſiniſtra haſtam gerit.*
Salonina dicitur *Venus Genetrix* ad fecunditatem denotandam, illa enim puerulum gerit nempe Saloninum filium: imo alter nummus duos ſtantes exhibet cum epigraphe *Pietas Augg.* ſed nihil fecunditas Saloninæ profuit, Saloninus Cæſar factus, à Poſtumo occiſus; & Q. Gallienus Saloninus ejus frater in puerili adhuc ætate mortuus eſt.
Hic nummus aureus, inter rariores locandus.

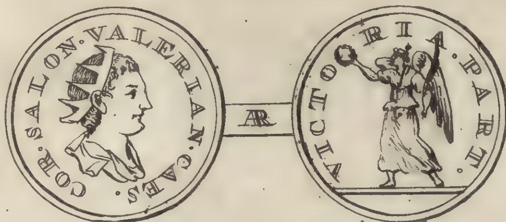
VENVS VICTRIX. *Figura muliebris, dextra globum, læva palmæ ramum.*
Venus pomum gerit, quod ob pulchritudinem in Ida monte acceperat à Paride, unde Victrix cognominata eſt: ita repræſentatur & nominatur Salonina, quod ob vultus & corporis elegantiam à Gallieno inter cæteras Romanas electa fuerit. Palmæ ramus, victoriæ ſymbolum eſt.
Hic nummus ex argento non obvius, ex auro rarus habetur.

VESTA AETERNA. *Figura muliebris ſedens, dextra palladium, ſiniſtra haſtam.*
Veſta in nummis Saloninæ exhibetur ad deſignandam ejus pudicitiam, nam in Veſtalibus nulla de earum labe ſuſpicio haberi debebat. Æterna dicitur, ob æterni ignis cuſtodiam, quod nomen ei largitus eſt Horatius lib. 3. Od. 5. *Æternæque Veſtæ.* Palladium gerit, tanquam felicitatis pignus. Vide ill. Spanhemii de Veſta Diatribam.
Hic nummus argenteus, inter rariores numerandus.

VESTA FELIX. *Figura muliebris ſtolata ſtans, dextra pateram, ſiniſtra facem.*

Salonina ſub Veſtæ nomine, ad deſignandam pudicitiam in ſuperiori nummo, repræſentata eſt; ſed in hoc Felix cognominatur, per pudicitiam denotare ſuam in imperio Felicitatem volens, ut ſupra dicitur Felicitas publica. Aliter explicuit Triſtanus.

Hic nummus argenteus, rarus eſt & elegans.

SALONINI nummi ex argento vulgares ſunt, præcipue in Gallia, ex auro rariſſimi.

P. COR. SAL. VALERIANVS CAES. *Caput Salonini radiatum.*

DII NVTRITORES. *Jupiter ſeminudus ſtans, ſiniſtra haſtam, dextra victoriolam figuræ paludatæ porrigit.*

Jupiter Victor, & Gallienus etiam Victor, dicti ſunt Salonini Nutritores Dii, tanquam ſub iis educatus, Victor omnium Gentium futurus ſit: at ut Jupiter crederetur Salonini Nutritor, jam ipſi puero, Jovis nomen dederat pater, & nummum ſub ejus nomine cum epigraphe *Jovi creſcenti* ſignari curaverat. Vide Triſtanum.

Hic nummus argenteus, inter elegantiores recenſetur.

DEO MARTI. *Mars galeatus in templo quatuor columnarum.*

Templi Martis icon in nummis Salonini exhibetur, in memoriam quod Gallienus ejus pater illud in circo Flaminio erexiſſet: ut enim Gallienus Jovem Victorem filii ſui Nutritorem prædicabat, ita Martis cultorem, filium exemplo ſuo eſſe demonſtrare voluit: Mars autem in bello maribus præeſſe credebatur.

Hic nummus argenteus, rarus eſt.

IOVI CRESCENTI. *Puer inſidens capræ.*
Jovi in Creta à capra educato alluditur per hunc Salonini nummi typum, tanquam eſſet alter puerulus Jupiter: capræ inſidet eam cornu apprehendens, puerorum more, ut notat Triſtanus ex epigrammate Anthologiæ lib. 1. cap. 33. quia à teneris annis, ut equos aliquando ducere poſſent, inſtituebantur.
Hic nummus ex argento frequens, ex auro rariſſimus eſt.

PIETAS AVGG. *Inſtrumenta pontificalia.*
Inſtrumenta Pontificalia Saloninum à Gallieno patre ornatum ſacerdotio fuiſſe arguunt, cum illum Cæſarem nominavit, ut Auguſtus qui filios Caium ſcilicet Pontificem, Lucium vero Augurem, ut ſimpulum in prioris nummo, & lituus in altero denotant: ſed omnia vaſa Saloninum in omne Pontificum collegium aſcitum, Neronis exemplo demonſtrant.
Hic nummus argenteus obvius eſt, ex auro rariſſimus.

PRINCIP. IVVENTVTIS. *Saloninus ſtans paludatus; dextra ſignum militare, ſiniſtra haſtam gerit.*
Qui in futuræ imperii ſucceſſionis ſpem deſignabantur, ſi pueritiam tantum adepti eſſent, Principis Juventutis titulo donabantur, nam ætate provecti ut L. Ælius, Antoninus Pius, & M. Aurelius, & alii, eum non tulerunt, cum ad adoleſcentes ſpectaret: quo titulo Saloninus, ut puer honoratus eſt.
Hic quinarius argenteus, inter elegantiores aſcribendus.

SPES PVBLICA. *Figura paludata ſtans, dextram elevat, ex averſo Spes dextra florem, ſiniſtra veſtem ſublevat, aſtro intermedio.*
Paludatus Saloninus, cui adſtat dea Spes, ſolita Cæſarum comes, ad denotandum quod de hoc principe

pro

pro bello contra barbaros suscipiendo promittebat; cui illa florem seu herbam tanquam victoriam sponderet, porrigit.
Hic nummus argenteus, rarus est & elegans.

VICTORIA GERMANICA. *Victoria coronam figuræ paludatæ præbet.*
Victoria Germanica in Salonini nummo, ob Gallieni victoriam de Germanis relatam exhibetur, cum idem parentis honos, filio communis sit: ideo Victoria ipsi coronam præfert, Gallienum victoriam contra Germanos reportasse, declarant nummi, qui ipsi Germanici maximi cognomen tribuunt.
Hic nummus argenteus, inter elegantiores habendus.

VICTORIA PART. *Victoria stans, dextra coronam porrigit figuræ paludatæ stanti, dextra globum, læva hastam gerenti.*
Ut Germanicæ victoriæ à patre Gallieno, ita & Parthicæ ab avo Valeriano relatæ monimentum in nummis Salonini exhibetur: porro notandum, quod illud in nepote occurrit, in Gallieno Valeriani filio tamen non observatur, non quod, ut putamus, signatum non sit, sed ad nos hactenus non pervenerit.
Hic nummus argenteus, rarissimus est.

DIVO CAES. VALERIANO. *Caput Salonini nudum, in aliis cum corona radiata.*
CONSECRATIO. *Rogus.*
Saloninus in Gallias à patre missus, ut sub Postumo duce fortissimo rem militarem disceret, ejus artibus occisus est: mœrens pater eum inter divos à senatu referri curavit, in cujus rei memoriam plurimi nummi cum diversis typis superstites sunt. De rogo pro consecratione erecto passim diximus.
Hic nummus argenteus, pro raro habetur.

VALERIANI junioris nummi ex argento frequentes, ex auro rarissimi sunt.

P. LIC. VALERIANVS CAESAR. *In aliis* AVG. *Caput Valeriani junioris radiatum.*

IOVI CRESCENTI. *Puer insidens capræ.*

An hic Jovis puerili capræ insidentis typus in Salonino cælatus, Valeriano juniori ejus patruo etiam datus sit, dubitare quis posset, cum huic principi peculiaris sit, & in aliis Cæsaribus minime observatus: is potius monetariorum incuria cusus videtur, cum similem in Gallieno observaverimus.

Hic nummus argenteus, inter rariores habendus.

VALERIANVS NOBIL. CAES. *Caput ut supra.*

ORIENS. *Valerianus paludatus coronam imponit trophæo, sinistra clypeo innixa.*

Valerianus junior dicitur in nummis Oriens, tanquam Sol novus in imperio oriretur, quando ejus particeps à fratre Gallieno factus est, Orientem enim jam domuisse, Mesopotamiamque recuperasse credebatur, in qua trophæum de Persis jam erigere videtur, cum Odenathus Persarum duces captos ad eos misisset, de quibus Romæ triumphus actus est.

Hic nummus argenteus, rarissimus est.

PIETAS AVGG. *Duæ figuræ velatæ sacrificantes super aram ignitam, astro intermedio.*

Gallienus & Valerianus fratres sacra faciunt velati, unde eorum erga deos Pietas notatur, & mihi conjecturæ locum facit astrum pro Oriente signatum, ob victorias ab Odenatho de Persis relatas, quem Gallienus, ut ait Pollio. *Consulto Valeriani fratris sui & Lucilii propinqui... participato imperio Augustum vocavit.*

Hic nummus argenteus, rarus est.

VIRTVS AVGG. *Roma galeata sedens, dextra victoriolam, sinistra hastam.*

Roma sedet, ut quieta & tranquilla, Gallieni & ejus fratris Valeriani virtute: quasi eam à barbaris in Italiam irruentibus conservassent: de Gallieno ita loquitur Zosimus. *His rebus omnibus conturbatus Gallienus, Romam reversus est: ut illato, ab Scythis Italiæ bello remedium afferret.* Valerianus in nummis cum Gallieno repræsentatur ut pote imperii particeps.

Hic nummus argenteus, rarus est.

Multi confundunt Valerianum Cæsarem cum Salonino ut jam monuimus in nostris æreis nummis. Quando nomen Corn. aut Salon. observatur, aut quando cum consecratione reperitur Salonini sunt, Valerianus junior non consecratus fuit.

GNEAE CORNELIAE SUPERAE

Valeriani jun. uxoris nummi ex argento eximiæ ſunt raritatis: ex auro non obſervantur.

G. CORNEL. SVPERA AVG. *Caput Corn. Superæ in medio creſcentis Lunæ.*

IVNO REGINA. *Figura muliebris ſtans, dextra pateram, ſiniſtra haſtam: pro pedibus pavo.*

Solitus eſt Auguſtarum typus *Juno Regina*, nam ut Imperatores ſub Jovis titulo ſæpe exhibebantur, ſic fœminæ Principes ſub Junonis effigie erant deſignatæ: cum hæc illius ſoror & conjux eſſet, ita prodit Cornelia Supera magis ex nummis quam ex Hiſtoricis nota: nam altum eſt de illa apud eos ſilentium.

Hic nummus argenteus, inſignis præſtantiæ eſt ac raritatis.

VESTA. *Figura muliebris capite velato ſedens, dextra palladium, ſiniſtra haſtam tranſverſam.*

Veſtam in Auguſtarum nummis ad indicandam earum pudicitiam cælari diximus, ipſi ut pudicitiæ deæ velum conceditur, ut denotent caſtas debere per vicos velatas tantum incedere. Veſta Palladium pro ſymbolo gerit, quod in intimo templi ſui penetrali aſſervaretur.

Hic nummus argenteus eximiæ raritatis eſt ac elegantiæ.

Eadem epigraphe. Mulier ſtolata ſtans ſine velo, dextra pateram, ſiniſtra haſtam tranſverſam.

Veſta iterum prodit eodem quo in Saloninæ nummis typo, ubi *Veſta felix* inſcribitur : quod epithetum Triſtanus ipſi Auguſtæ potius quam huic Deæ peculiare exiſtimat, ſed Felix eſſe videtur quæ Pudica, cum Veſta ad pudicitiam Auguſtæ denotandam in earum nummis repræſentetur.

Hic nummus argenteus, ſingularitatis eximiæ eſt ac præſtantiæ.

Ante Triſtanum nemo Corneliæ Superæ nummum vulgavit, cui duos alios ad ejus confirmationem addidimus, ſed hi omnes argentei ſunt : nunc vobis æreum Græcum mediæ formæ perelegantiſſimum, licet opus noſtrum de Græcis Imperialibus mox in lucem edituri ſimus, in gratiam lectoris exhibemus.

ΓΝ. ΚΟΡ. ΣΟΥΠΕΡΗΝ. ΣΕ. *Cneam Corneliam Superam Auguſtam* ſubauditur *colunt. Caput Corn. Superæ.*

ΑΡΧ. ΤΟ. Β. ΦΙΛΟΙΣΙΜΑ ΙΟΥΛΙΕΩΝ. *Pontifice iterum Philœcima Julienſium.* Pallas ſedens dextra pateram, ſiniſtra haſtam gerit : pro pedibus noctua.

FINIS.

INDEX AUTHORUM.

INDEX AUTHORUM.

INDEX

RERUM ET VERBORUM.

Caſtoris

Gorty-

N

Q

T

Tarſus

FINIS.

